

SYNOPSIS
UNIVERSÆ
MEDICINÆ PRACTICÆ,

SIVE

DOCTISSIMORUM VIRO RUM

DE MORBIS

Eorumque Causis ac Remediis Judicia.

ACCESSERUNT NUNC DEMUM

Casus nonnulli oppido rari.

PARS SECUNDA

AUTHORE

J. ALLEN, M. D.

EDITIO NOVISSIMA

Omnibus auctior, additis præterea FORMULIS remediorum ex
quinta AMSTELODAMENSI desumptis.

Τῆς αὐτῆς διανοίας ἐς γνῶναι τὰ ὀρθῶς εἰρημένα.
Ἰπποκράτ. περὶ διαέτης.

V E N E T I I S,
M D C C L I V.

EX TYPOGRAPHIA REMONDINIANA.
SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.

YIN O P 2 1 2
U M I V E R S E
DIE IN E PLATE

LIBRARY OF THE
MUSEUM OF NATURAL HISTORY
NEW YORK

ALFRED M. D.
EDITION NOV 1884

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

C A P. X.

Sive Fasciculus Morborum decimus.

P L I C A P O L O N I C A.

Boneti sententia.

(*Plica in Polonia endemia; alibi cognita.*)
Art. 992.

PLICA capillorum morbus est *Polonis*, plerumque *andemius*, tam maribus quam fæminis, imo pueris & infantibus; item in aliis regionibus, ut in *Helvetia*, *Alsatia*, & *Belgii* parte ad *Rhenum*, ac in *Hungaria* cognitus, at non tam frequens. *Hungaria* interdum animalia hoc morbo infestari, præsertim equos, testatur *Sennertus*.

(*Morbus gravissimus.*) Art. 993. Est autem plica affectus capillorum gravis, malignus, periculosus, in quo capilli capitis indissolubili implicatione, & agglutinatione, seu inviscatione contorquentur, cum gravissima totius corporis artuumque tam superiorum, quam inferiorum capitisque læsione, antequam capilli complicantur, magno dolore, sudore plerumque comitante.

(*Incurabilis.*) Art. 994. Præcisio capillorum intempestiva in sic affectis est admodum periculosa. „ Nulla certa & appropriata remedia hujus morbi hætenus inventa sunt, quæ illum „ perfecte sanare vel penitus extirpare valeant, & quoniam in „ his regionibus nusquam invenitur, supervacuum erit de illo „ diutius expatiari.

T I N E A.

Turneri sententia.

(*Tinea.*) Art. 995. *Sahafati* seu tinea: Angli sonant a *Scall*,

Q 2

Head d.

d' Head. Hujus affectus tres species ab authoribus numerantur, viz. *tinea sicca, humida, & lupinosa*, quæ revera sunt tantum varii gradus ejusdem affectus; sed prætermisiss hisce divisionibus minus necessariis morbus definiri potest;

(*Definitio morbi.*) ulcuscula manantia capitibus infantum exorta a vitioso, corrosivo, aut salino humore, glandulas cutaneas exedente, quæ tractu temporis texturam earum destruunt, & deprædantur. In primo gradu velamine albido, sicco, furfuraceo, aut squamoso caput obducitur.

(*Ejusdem gradus varii.*) In secundo gradu caro subjacens granulata apparet, ad instar seminum in ficibus transversim sectis. Gradus tertius est ulcerosus, sicut *achores & favi*.

(*Ratio nominis.*) Nomen desumitur a *vermiculo tinea* ob similitudinem foraminum, quæ ab isto animali in chartis & vestimentis effodiuntur.

(*Curatio.*) Art. 996. Ad amovendam incrustationem foci & unguentum sequentia ab *Ambrosio Paræo* laudantur; ℞. *Rad. albh. lapath. acut. acetos. ana q. s. coque in lixivio tenui*, cui addatur modicum *aceti* pro foci bis in die usurpand. unguentum conficitur ex *foliis nasturtii hortensis* cum *axungia porcina* confusis vel frixis, quod 24. horis opus absolvet; ad radicalem autem curam hujusce mali contumacissimi recte perficiendam consulatur author, qui de eo pulchre scripsit, & optima remedia ex probatissimis scriptoribus cum judicio accumulavit, „ Sed negotium adhuc abbreviare possumus; Experientia etenim edocuit sum hunc affectum sola *Pisselæi Indici* inunctione (amota prius incrustatione, ut ante dictum fuit) tuto ac cito sanari posse.

TRACTATUS DE OCULORUM MORBIS COGNOSCENDIS & CURANDIS.

(*Subjæcti dignitas.*) Art. 997. Oculum nobilissimum totius corporis organon (quod emphasi quadam *lux corporis* appellatur) curam medicorum præcipuam mereri damnum illud ingens, quod a cæcitate patimur, testatur.

Series Morborum Ocularium (primariorum saltem, quibus reliqui referri possunt) a scriptoribus passim recensitorum in ordinem redacta.

Morbi
vel vitia
palpebra-
rum.

N. XVI.

Morbi
Tunicarum
& Humo-
rum. N.
xiv.

Morbi ac
vitia reli-
qua in
prioribus
classibus
minus
comprehen-
sa. N. xv.

Art. 998. Emphysema, Tumor flatulentus.	
Pladorosis, Tuberculum lividum.	1000
Acrochordon, verruca.	1001
Pforophthalmia, lippitudo pruriginosa.	1003
Xerophthalmia, lippitudo arida.	1005
Sclerophthalmia, lippitudo dura.	1007
Scleriasis, lippitudo schirrosa, livida.	1008
Tracoma, asperitas interna.	1009
Trichiasis, pilorum vitium.	1011
Mandorosis, defluvium pilorum.	1012
Anchyloblepharon, coalescentia palpebrarum.	1013
Lagophthalmia, superior palpebra justo brevior.	1014
Atoniatonblepharon, defectus quoad motum.	1016
Hippos, oculi nictatio.	1017
Ectropium, inversio palpebræ inferioris.	1018
Phthiriasis, pediculatio.	1020
Ophthalmia, inflammatio oculi.	1021
Oedema, tumor œdematosus.	1033
Hyponyon, sanies sub cornea.	1036
Phlyctænæ, pustulæ miliares.	1037
Anthracosis, carbunculus oculi.	1039
Synchysis, humorum confusio.	1040
Pterigium, unguis oculi.	1041
Proptosis, ruptura corneæ.	1045
Rhexis, ruptura tunicarum cum humorum effluxu.	1047
Oule, cicatrix, leucoma, &c.	1049
Hyposphagma, Suggillatio.	1052
Hypochyma, suffusio, vel cataracta.	1054
Glaucoma, mutatio humoris chrySTALLINI in glau- cum colorem.	1062
Epiphora, catarrhus oculi.	1064
Proptosis, exitus oculi fere ex orbita.	1069
Atrophia, tabes oculi.	1073
Mydriasis, pupillæ dilatatio.	1071
Meiopsis, pupillæ angustia.	1072
Plege, oculorum vulnera & contusiones.	1073
Elcos, ulcus oculi.	1074
Paralysis, musculorum resolutio.	1078
Strabismus, oculorum distortio.	1790
Encanthis, excrecentia carnosæ.	1018
Anchilops, ægilops, & fistula lacrymalis.	1083
Amblyopia, hebetudo visus.	1985
Amaurosis, gutta serena.	1088
Myopia, propinqua visio.	1093
Presbytia, affectus priori contrarius.	1094
Nyctalopia vitium duplex infravidendum.	1095

Emphysema.

(*Emphysema.*) Art. 999. *Emphysema* five oculi inflatio est Tumor *flatulentus* palpebrarum citra coloris mutationem subito accidens: in corporibus *cacheeticis* & *scorbuticis* est affectus levioris momenti. (vid. *Emphysema* 1298.)

Pladorosis.

(*Pladorosis.*) Art. 1000. *Pladorosis*, *sarcomatis* quodammodo species, morum ob similitudinem vocata, est tuberculum lividum in palpebris nascens, non in margine, sed frequentius in medio cilia superioris, doloris expers; est Tumor in *cista* contentus, sicut *Atheroma*, *steatoma*, & *meliceris*; quæ in palpebris etiam quandoque accidunt. Hi Tumores extirpatu haud difficiles sunt. (vid. Art. 1304.)

Acrochordon.

(*Acrochordon.*) Art. 1001. *Acrochordon*, five *verruca* oculi latiori sensu pro excrescentia præternaturali accepta, est vitium multifarium, viz.

(*Hydatis.*) 1. *Hydatis* in superiori palpebra quæ est excrescentia substantiæ pinguis, infantibus maxime familiaris, quæ in majorem molem quam reliquæ, accrescere solet, unde tota palpebra quandoque œdematosa fit; si sit recens & parva, sæpe iponte evanescit, vel medicamentis facile curatur.

(*Crithe.*) 2. *Crithe seu Hordeolum*, quod est tuberculum in summa palpebra ortum, prope cilia, quod *grano hordei* simile est, unde nomen mutuatur: Foveatur cera alba, vel adipe Gallinæ, vel saliva jejuni, vel corpore musci abjecto capite fricetur, vel sanguine columbæ vel perdicis. Si omnia frustra, sectione opus est.

(*Grando.*) 3. *Chalazion seu Grando*, quæ ab *Hordeolo* parum aut nihil differt, nisi forma externa, & forsan quod sit aliquantodurior.

(*Tophus.*) 4. *Lithiasis, five Tophus*, cum materia verruca contenta ad *creta vel lapidis* substantiam accedit.

(*Curatio.*) Art. 1002. Hæc omnia Tubercula in *cistis* continentur, ut plurimum operationes manuali extirpanda sunt: nihilominus vero recordandum est, has operationes, utcunque leviores videantur, non *sine cautela*, temere suscipiendas esse.

Psorophthalmia.

(*Psorophthalmia.*) Art. 2003. *Psorophthalmia* five *Lippitudo pruriginosa* est morbus palpebrarum *Psores* in reliquo corpore non multum absimilis, ab acri & mordaci humore provenien-

„veniente, palpebrarum margines leviter inflammante, quando-
 „que in tuberculis minimis erumpente, alias farinacea vel pru-
 „riginosa scabie incrustante.

(*Curatio.*) Art. 1004. Est malum contumacissimum & curatur
 difficillimum, præcipue si fuerit inveteratum. Ut curatio re-
 „gularis instituatur, imprimis mittendus est sanguis, & deinde
 „exhibendæ sunt doses aliquot calomelanos alternis vel tertiis
 „noctibus; & bibendæ sunt aquæ minerales catharticæ singu-
 „lis auroris, quales sunt *Ebeshamenses* & nostrates *Alforeden-*
 „*ses*, *Lidfordenses* vel *Hortenses*. „Interim foveantur oculi
 quotidie foci sequent. ℥. Fol. ros. rub. sambuc. ana Mj. sem.
 lin. fœnugr. ana ℥ij. carni ℥j. coq. in q. s. aq. & vin. alb. ad
 ℥j. pro foci bis vel ter in die usurpand. Inflammatione & humo-
 rum acrimonia in hunc modum sublatis vel lenitis demum pal-
 pebræ liniment. sequent. illinantur. ℥. Ung. Pom. ℥j. stor. Sul-
 ph. ʒss. Camphor. ℥j. ol. ros. q. s. M. vel cum Infus. sequent.
 humectentur bis terve in die. ℥. Fol. Nicotiam. opt. ℥j. flor.
 roris marin. P. 1. superaffund. aq. calcis bullient. ℥ss. infund. per
 hor. quadrant. & coletur. Valere potest etiam unguentum Oph-
 thalmicum Pharm. Londinens.

Xerophthalmia.

(*Xerophthalmia.*) Art. 1005. Est etiam genus *arida Lippitudinis*,
 quod *Ξεροφθαλμία* Græci appellant. Sub hoc neque tument, ne-
 que fluunt oculi, sed rubent tantum, & cum dolore quodam
 fere levi, ac prurigine graves sunt, & palpebræ citra duritiem
 ullam noctu prægravi pituita inhærescunt.

(*Curatio.*) Art. 1006. „Quoad curam præmissis præmitten-
 „dis, quemadmodum in quibusdam similibus oculorum morbis,
 „*Celsus* commendat *vipam* oculis noctu apponendam; nec video
 „quid panis tostī oleo appropriato aliove liquore idoneo im-
 „buti applicationem prohibet; focus emolliens in Articulo de
 „*Psorophthalmia* memoratus hic etiam locum habet.

Sclerophthalmia.

(*Sclerophthalmia.*) Art. 1007. Sclerophthalmia est *Lippitudo anra*,
 sicca, dolorosa, callositatem crassam in palpebris efficiens, ea-
 rumque motum valde impediens. Ad effectus alterutriusque prio-
 rum fere semper quoad medendi rationem referenda est.

Scleriasis.

(*Scleriasis.*) Art. 1008. Scleriasis vel scleroma oculi est *duri-*
ties palpebrarum scirrhusa; vix a sclerophthalmia differt nisi gra-
 du, unde prorsus malum incurabile evadit.

Tracoma.

(*Tracoma.*) Art. 1009. Tracoma est internæ palpebrarum partis asperitas, cum pruritu & rubore, sæpe & pustulis semen milii referentibus, ab humore acri. Gradus ejus sunt *sycofis*, & *tylosis*.

(*Curatio.*) 1010. Præter generalia, *evellentia*, *intercipientia*, *topica* sint *mollientia*, postea *refrigerantia*, ultimo *detergentia*. *Parvus* seq. instar omnium esse scribit, si parum *vitrioli* in *multa* *aq. ros.* solvas.

Trichiasis.

(*Trichiasis.*) Art. 1011. Trichiasis vel Phelangosis est vitium pilorum in ciliis, duplici ordine crescentium, vel saltem introrsum spectantium, atque ita oculum lædentium. Ophthalmiam non raro inducit. Forcipe evellendi sunt hi pili nocentes, si fieri possit, secus cura non est expectanda.

Madarosis.

(*Madarosis.*) Art. 1012. Madarosis sive Pilosis est *defluvium* pilorum vel palpebrarum glabrities, ex vehementia alicujus morborum trium supra recensitorum plerumque oritur. viz. *Pso-phthalmia*, *Xerophthalmia* vel *Sclerophthalmia*.

Anchyloblepharon.

(*Anchyloblepharon.*) Art. 1013. Anchyloblepharon est palpebrarum inter se invicem vel inter ipsas & tunicam conjunctivam *congmentario* vel *potius coalescentia*. Interdum (ut ajunt) est vitium infantibus connatum; sed frequentius ob incuriam in curandis ulcoribus vel aliis quibusdam oculorum morbis provenit. Coalescentiæ præternaturales manu chirurgica cum cautela separandæ sunt; & oculus tanquam in vulneribus & ulceribus topicis appropriatis tractandus.

Lagophthalmia.

(*Lagophthalmia quid.*) Art. 1014. Lagophthalmia est cum superior palpebra justo est brevior: vel nativa est, vel a cicatrice vel convulsione, vel cum infantes in cunis sursum vel retro semper spectant.

(*Curatio.*) Art. 1015. Curatur *mollientibus*. Si a cicatrice, sectio fit supra eam figura *falcata luna*, in plagam *lirus* injiciendus est. „ Sed revera est malum ut plurimum prorsus insana-
bile. „

Atoniatonblepharon.

(*Atoniatonblepharon.* Art. 1016. Atoniatonblepharon est affectus palpebræ superioris ex impotentia musculi attollentis ortus, hinc motus ejusdem superne in totum amissus est; provenire potest a *paralyfi*; (novi quosdam a *nativitate* sic affectos) a vulnere vel contusione gravi discissis scilicet istius musculi fibris: hujus rei documentum habemus satis notabile ac æque deplorandum in insigni quodam *Baronetto Anglicolis* fere omnibus noto ex ictu infelici calcis equinæ. Fœmina quædam a *fistula lacrymali*, qua aliquandiu afficiebatur, ope chirurgica sanata, hunc defectum in supercilio contraxit, & quod mirum videatur, idem in *nepotem* traductus est, nimirum virium imaginationis impressione: filia etenim, cum prægnans esset cum matre prædicta cohabitans, & intuitu ac consuetudine quotidie utens filium peperit similiter oculo affectum & insanabilem mansurum. Et fatendum est quidem Atoniatonblepharon a quacunque causa oriundum esse prorsus incurabile, neque curatio sectione, ut nonnulli suadent, temere tentanda est, ne gravius malum, nempe *Lagophthalmia* accersiat.

Hippos.

(*Hippos.*) Art. 1017. Hippos est instabilitas palpebrarum, cum palpebræ inordinato motu continuo clauduntur & aperiuntur, hujusmodi niectatio ut plurimum est hæreditaria; interdum vero ex mala consuetudine comparatur, vel a gravi aliquo affectu, ut terrore ira vel timore accidit: sub curam medicam proprie dictam nunquam cadit.

Ectropium.

(*Ectropium.*) 1018. Ectropium est affectus *inferioris palpebra*, quæ invertitur, & deorsum trahitur, ut interna pars cum deformitate videatur, & instar rubræ carnis appareat; neque enim superiori committitur, sed pendet ac hiat. A paralyfi, convulsione, vel vulnere male curato plerumque oritur.

Art. 1019. Hoc curant *astringentia* (inquit *Forestus*) in *aqua ros.* in qua ferrum ignitum sit extinctum; seq. sæpe expertus est, ℞. *Butyrr. rec. diligenter lot. in aq. commun. & postea in aq. plantag. vel ros. ℥iiss. turia præp. & in aq. ros. lot. aloe in aq. plantag. lot. ssep. alb. cum opio ana ℥iiss. camphor. lot. ℞j. f. ung. quo vesperi inunge & aq. calida abluere. De operatione Chirurgica vide Celsum.*

Phthiriasis.

(*Curatio.*) Art. 1020. Phthiriasis sive palpebrarum pediculario est vitium in quo pediculi inter pilos nascuntur. Malum est (*inquit Sennertus*) minime contemnendum: acres enim fluxiones concitat, & oculi tandem ab iis valde læduntur; idem varia medicamenta enumerat; sed non opus est, ut hic recensentur; nam sola inunctione saponis nigri pediculi cujuscunque generis facili negotio necandi sunt. vid. Art. 1569.)

*Ophthalmia.**Riverii sententia.*

(*Morbi definitio, & divisio.* Art. 1021. Ophthalmia sive Lip-pitudo est oculi inflammatio cum tumore, rubore, & dolore; levis inflammatio *phlogosis* appellatur, quando utraque palpebra inversa sit, ut vix ab iis oculi contegantur, rubrumque magna ex parte iridem occupet. Alia est ophthalmia *secca*, alia *periodica*. Elegantem hujus affectus descriptionem habemus apud *Lommium*; „ Vehemens oculos urget inflammatio „ cum multo dolore, & tensione, & tumore & ardore & ru- „ bedine; interdum etiam cum tanta punctione, ut occuli tan- „ quam ab infixa acu aut spina stimulari videantur; fervente „ humore implentur, sequiturque pituita modo paucior, modo „ uberior; sed & sordes quædam majoribus angulis inhærescunt; „ & ubi gravius est malum, vicina etiam loca ad malas usque „ attolluntur, circum circa arteriæ vehementer pulsant; vasa „ sanguifera tenuia urgent, conspicuaque redduntur, quæ per „ sanitatem in albo fuerant obscura.

(*Curatio.*) Art. 1022. *Venæsectio* docente *Avicenna* usque ad lypothymiam celebranda est; *cucurbitula* scapulis & spinæ dorsi affigendæ; *catbarsis* lenientibus instituenda. Remedium sequens inflammationem sedat, & fluxionem cohibet. ℞. Alb. ovi unius agitetur cum frusto *aluminis* satis magno, donec unguenti consistentiam adeptum sit, quod extendatur super linteam, & oculo tepide applicetur, post horas 2. vel 3. auferendum est, ne humores nimis astringat. Unguentum fieri potest ex *butyro* & succo *nicotiana* simul coctis maxime efficax. In declinatione collyrya magis *resolventia* usurpanda sunt, ut ℞. *Sarcocol. nutrit.* i. e. per plures dies in lacte macerat.) *tutia* preparat. ana ℥iſſ. *aloe* ℥j. *myrrh.* ℥ſſ. *mucilag. sem. fœnugr.* ℥ſſ. *aq. fœnie. euphras.* ana ℥iſſ. m. f. collyr.

(*In morbo inveterato.*) In ophthalmiis inveteratis, cum alia remedia non sufficiant, ad *mercurialia* tanquam ad sacram anchoram confugiendum est. In graviore casu convenit *Setaceum*; aliquando etiam *masticatoria*, & decoctum e lignis profunt.

Covvardi sententia.

(*Ophthalmia humida & sicca.*) Art. 1023. Ophthalmia est inflammatio tunicae adnatæ cum dolore & ardore torquens. Optime dividitur in *humidam* & *siccam*, prout scilicet cum majore vel minore humoris profluvio stipatur. In *ξηροφθαλμία* vel ophthalmia *sicca* oculus quidem intumescit cum dolore quodam, leni rubedine, & pruritu, & gravitate, & cum levi etiam humoris fluxione per vices, saltem, non enim datur, ophthalmia absolute *sicca*.

(*Prognosis.*) Art. 1024. Copiosiores lacrymarum effusiones, ut ut mordaces, ophthalmiam non diutius duraturam indicant. Ophthalmia laborantem alvi profluvio corripere bonum est, inquit Hippocrates.

(*Curatio.*) Art. 125. Ut recte instituatur ophthalmiæ cura a venesectione incipiendum est; conveniunt etiam *cathartica* mitiora, privatim *aqua minerales purgantes*, vel *sal mirabile* in aqua communi solut.

(*Varianda est pro ratione morbi stadiorum.*) Quoad topica considerandus est præ omnibus morbi status:

(*In principio.*) In principio, factis debitis *evacuationibus*, ℞. *Aq. euphrag. fœnic. dulc. ana* ℥j. *tut. prepar.* ʒss. *trochisc. alb. rhas.* ℥j. *f. mistura* ℥. *fœminin.* ℥j. *succ. fœnicul. dulc.* ℥ss. *camphor. E. album ovi unius*, probe conquassando misceantur, & redigantur in pulvem forma cataplasmatidis applicand. Huic usui quoque inserviunt mucilagines *seminum cydon. psyl. papav. &c.* quæ sæpius renovandæ sunt, ne acorem contrahant.

(*In augmento.*) In augmento ℥. *Aq. Plantag. rosar. pallidarum ana* ℥ss. *sacchar. saturn. vel ceruss. lot.* ℥j. *f. p. sal. armon.* ʒss. *f. f. a. mistura.* ℥. *Aq. solani* ℥ij. *succ. sedi* ℥ss. *opii thebaici gr. ij. album ovi q. f. conquassando probe f. mistura ophthalmica.* Si comitetur epiphora, sine *vitriolatis* commixtis incassum laboramus.

(*In statu.*) In statu *resolventia* remedia *repellentibus* prævalere debent, inquit Riverius, præcipue *fotus e flor. sambuci parat.* discutiendi gratia, sed mallet ego sequens adhibere, ℥. *Fol. euphrag. fœnic. ana* Mj. *semin. fœnugr. aloes lot. ana* ʒij. *aq. font. paucio aceto acescentis* (ita ut gustu leviter deprehendi poterit) ℥j. coquantur simul ad dimid. consumpt. colatura, servetur ad usum.

(*In declinatione.*) In declinatione sola *sarcocolla*, uti suadet Sennertus, maxime conandum est, si ophthalmia sordes reliquerit, quod priusquam aliquod applicueris medicamentum ophthalmicum, penitus eluantur seu detergantur.

(*Ophthalmia sicca.*) Art. 1026. In ophthalmia *sicca emollientia* & *lenientia* perpetuo intermiscenda sunt, ne *discutientium* &

exsiccanrium medicamentorum usu inflammatio asperior & intensior reddatur.

Pitcairn. in MSS.

(*Ophthalmia interna.*) Art. 1027. Ophthalmia externa diligenter distingui debet ab ea, quæ simul est & externa & interna: *interna* est inflammatio retinæ, quam nemo (quantum scio) descripsit; dabo itaque signum pathognomonicum, & in praxi utilissimum: nam si signa *externa* ophthalmiæ adsint, viz. rubor, calor, dolorque, & nihil aliud visui se offerat, est solum ophthalmia *externa*; at si præter illa *externa* signa videantur ophthalmico oculis suis observari muscæ in aere volitantes, pulvisve quilibet obscurus vagare, aliarumve rerum incerta simulacra, tum erit ophthalmia *interna externa conjuncta*.

(*V. S. copiosa.*) Art. 1028. Nullus est morbus, qui natura sua *venæsectionem* sæpius postulet, quam ophthalmia. „ Et ex „ observatione quorundam Chirurgorum Gallicorum constat u- „ nam Arteriæ Temporalis Sectionem plus valere ad inflamma- „ tionem minuendam, quam duas vel tres iteratas venæsectiones.

Farrago sententiarum.

(*Epidemica.*) Art. 1029. Interdum ophthalmia est *epidemica & contagiosa* ex aere inclementiori. In curanda ophthalmia aliquando apprime convenit *venæsectio* in pede ob majorem revulsionem. Ubi humores sunt acriores & corrosivi, collyriis addenda sunt remedia *fixa metallica*, viz. *tutia preparata*, *lapis calaminaris*, *cerussa sacchar. saturni*, imprimis *flores Zynci*, & *flores Jovis*, quos *Barbette* insigniter commendat. In levi inflammatione frustum *carnis vitulina* vel *bovina* applicatum morbum discutit. *Ermull.*

(*Prognosis.*) Art. 1030. Ophthalmia ab uno oculo ad alterum facillime, ac citissime frequenter transit. Tumor, sicut aliarum partium *Plegmones*, vel medicamentis discutitur, vel ad suppurationem & disruptionem vergit, & exinde ulcera consecutaria, vel denique, quod pessimum est, ex intempestivo & imprudenti frigidiorum Topicorum ac repellentium usu gangrænescit. Medici præstantiores uno ore monent, ne topica in principio ophthalmiæ applicemus; multi enim cæci facti sunt medicamentorum copia.

(*Ophthalmia scrophulosa.*) Art. 1031. „ Ophthalmia frequen- „ tissime est *scrophulosa*; quo in casu præter *evacuantia* remedia „ *mercurialia* & *specifica* exhibenda sunt, item *millepedes* & *herb. euphras.* in cerevisia infus. pro usu communi per longum tempus; sed præ omnibus, quotcunque mihi hætenus innotescunt, „ *aqua minerales cathartica*, quales sunt *Ebeshamenses* & nostræ „ *Alfordenses*, *Lidfordenses*, *Holtenses*, &c. diutius epotæ mor- „ bum

„bum hunc pertinacissimum subigunt, aut saltem inducias pa-
 „ciscuntur; ut aliquoties observavi. Pro usu externo collyri-
 „um sequens, ℞. *Mercur. dulc.* ℥ij. teratur in mortariolapideo
 „affundendo *aq. ros.* ℥ij. per 4. vices, & agitetur pistillo ferreo
 „candenti toties calefacto. Prodest interdum *cataplasma de po-*
 „*mis Fullerii*, & etiam fons sequens *Boyleanus*, ℞. *Flor. meli-*
 „*lor. sambuc. calend. ana* Mj *sem. lin. fœnugr. cymin. psyl. cy-*
 „*den. ana* ℥ss. *hord. parlat.* ℥ss. coq. in *aq. font.* & *vin. cana-*
 „*riens.* ana p. æ. ad ℥ij. pro fons in doloribus magnis.

(*Virtus Æthiopis mineralis.*) Art. 1031. D. Cheyne in Tracta-
 ctu suo de Arthritide testatur *Æthyopem mineralem* larga dosi bis
 in die sumptum diuque continuatum spem Medici nunquam
 destituere in cura Ophthalmiæ inveteratæ, immo etiamsi *Scro-*
phularis sit. p. 50.

Cataplasma sequens Ettmulleri in gravissimis inflammationi-
 bus dolorem sedare solet; ℞. *Pulp. pom. dulc. assar. q. v. alb. ovi-*
unius cum sacchar. crystal. bene conquassat. *camphor.* gr. xij.
 misce.

Stercus vaccinum more Cataplasmatidis tepidum ab animali o-
 culo appositum Ophthalmiæ mederi dicitur. Ex Ephemer. Leo-
 politan.

Oedema.

(*Oedema.*) Art. 1033. Oedema oculi est inflatio sive Tumor
 Oedematofus in albo oculi, i. e. in tunica conjunctiva sine co-
 loris mutatione, valde prominens, est malum satis conspicuum.
 Cum pruritu mordaci plerumque incipit, tanquam locus ictus
 esset *spiculo apis vel culicis morsu*, frequentius in æstate quam hye-
 me accidit. *Banister.*

Art. 1034. „Est etiam alia species Oedematis oculi minus
 „recte a quibusdam authoribus sic vocati, quod nihil aliud est
 „quam Emphysema in palpebris contingens, horum posterius
 „frequentissime vidi, & etiam prius semel vel bis conspexi;
 „sed hoc ad alium Articulum pertinet. (Art. 999.)

(*Curatio.*) Art. 1035. Ad hujus curationem ut recte fiat,
 præter alias appropriatas evacuationes *cucurbitula* cum scarifica-
 tione humeris sunt affigendæ; topica quod attinet, *fons* ex di-
 scutientibus *Vino & Aqua incoctis* sunt proficui, ut etiam *Mu-*
cilag. sem. lin. & fœnugr. cum solutione Myrrh. & aloe in Aq.
rosar.

Hypopyon.

(*Hypopyon.*) Art. 1036. Hypopyon est collectio puris sub cor-
 nea (secundum Kennedy in ophthalmographia sua inter cornea
 laminas) ab ophthalmia vel contusione violenta plerumque or-
 tum ducens. Intentiones curativæ sunt doloris sedatio & puris
 eva-

evacuatio per discutientia, &c. *Covvard.* „ Si materia purulenta discuti nequeat, ipsa cornea lanceolæ mucrone caute & prudenter aperienda est, quæ operatio periculo vacat, neque semper post se cicatricem fœdam relinquit. Incisione facta, & pure expulso oculus eandem medicationem postulat, ac in vulneribus oculorum vel post cataractæ detractionem.

Phlyctænæ.

Covvardi sententia.

(*Phlyctæna quid.*) Art. 1037. Phlyctænæ sunt ulcera nunc in adnata, nunc in tunica cornea emergentia, velut rot minime vesicæ aqua repletæ, quales solent aquæ ferventis in aliquas corporis partes affusione excitari, vulgo apud *Anglos Bysters in the Eyes* appellantur, & instar *granorum millii* apparent, & cum usitatus ab acri & corrorente humore producantur, vehementem dolorem & lancinationem pariunt. „ Hæ pustulæ in tunica cornea *albida* sunt, in adnata *rubescentes*.

(*Indicationes curativa.*) Art. 1038. Præmissis rite evacuantibus, *discutientia* & *exsiccantia* conveniunt, quæ varianda sunt, prout morbus sit in augmentu, statu, vel declinatione. „ Detergendæ sunt Phlyctænæ cum *melle rosar. addito pauxillo unguent. Ægyptiac. vel cum pulvere nicotiana* (cum cautela usurpato .) Post deterfionem sanandæ & exsiccandæ sunt cum *Collyrio ex Aq. plantag. & Trochisc. Alb. Rhas. Kennedy.*

Anthracosis.

(*Anthracosis.*) Art. 1039. Anthracosis sive Carbunculus oculi est Tuberculum gravissimum in oculo ex inflammatione nascens, & ad Ophthalmiam referri potest.

Synchysis.

(*Synchysis.*) Art. 1040. Synchysis est humorum oculi confusa admixtio ab ictu, vulnere, vel contusione violenta, vid. vulnus seu contus. oculi.

Pterygium.

Erismulleri sententia.

(*Morbi descriptio.*) Art. 1041. Pterygium, vel (*Latinis*) Unguis, seu oculi pannus, est tunica quædam præternaturalis ab uno oculi angulo, frequentius interiori, enata; quæ successive accrescendo tandem ad pupillam pervenit, interdum est tenuis, albida, interdum crassior, & carnosior, aspera, dolorosa, imo cancrosa, quæ non est attingenda.

(*Cu-*

(*Curatio.*) Art. 1042. Commendatur ablutio oculorum cum proprio lotio matutino; usurpanda sunt remedia *abstergentia*, ut *saccharum cand.* *os sepia*, *crocus*, *vitrum*, vel *butyrum Antimonii*, *fuccus chelidon. maj.* *vitriol. alb.* In malo pertinaciori tuto confugiendum est ad *Mercur. sublimat.* item *succus formicarum rub. express.* & cum aq. ophthalmica appropriata permistus commendatur.

(*Differentia.*) Art. 1043. Ungulam oculi distinguere solent in *membranosam*, *varicosam* & *adiposam*; membranosa, alias *panculus* appellata, est excrecentia carnosa ac nervosa, quæ operationem valde dubiam & incertam admittit; nec tractabilior est secunda species cultro tentanda, propter insignem venarum dilatationem & turgescientiam; ultimam adiposam scilicet coloris albicantis & substantiæ quodammodo pinguis, reliquis duobus benigniorem tuto extirpare licet, de operatione consulantur *Author*, ut etiam *Celsus*.

(*Curatio & Prognosis.*) Art. 1044. Si *Pterygium* sit recens, *arugine*, *alumine usto*, *sacchar. cand.* &c. absumi potest; fel animalium fere omnium valde commendatur. *Pterygium* revera est malum periculosum & curatu difficillimum; est etiam frequenter contagiosum ab uno oculo in alium transiens & fere semper metus est, ne *cancrosum* evadat.

Proptosis.

(*Proptosis.*) Art. 1045. *Proptosis* seu *Straphyloma* est revera *Hernia oculi* & isto nomine designari debet: disrupta etenim tunica cornea quocunque accidente uvea seipsam protrudit, Tumorem vel *Ramicem* faciens, qui a similitudine aliquali rerum quarundam varia apud Græcos sortita est nomina, uti *Straphyloma*, *Melon*, *Helos*, *Myocephales*, &c. (Vid. Art. 1069.)

(*Curatio.*) Art. 1046. Quoad curam in principio haud incongruum erit experiri quid valent *Collyria astringentia*, si ex horum usu spes frustretur, ad chirurgicam operationem accedendum est, nimirum ad evacuationem humoris aquei per *paracensetis*, quæ periculo vacat; iste enim humor de novo supplebitur, & vulnusculum curatu non est difficile.

Rhexis.

(*Rhexis.*) Art. 1047. *Rhexis* est *Tunicarum oculi ruptura cum humorum effluxu a vulnere*, contusione violenta, vel ingenti exulceratione orta, cæcitatem perpetuam inducit, si humores omnes emanarunt. Nihilominus vero *Globus oculi* in hoc casu quandoque humore aquoso replebitur, utcunque tamen haud usque ad dimensionem naturalem: in hoc statu oculo artificiali vitreo deformitas eleganter resarcitur. Si solus humor aqueus
reli-

reliquis in oculo manentibus effluxerit, natura frequenter hunc denuo suppeditat, & oculi pulchritudo ac visio conservantur.

(*Curatio.*) Art. 1048. In hisce gravissimis oculorum læsionibus semper convenit *venasectio* quam ocissima, item *enematum* injectiones, & in vulnus vino rubro cum exiguo melle prius ablutum, instillandus est *sanguis columbinus* ex animali vivo, vel mixtura ex *melle rosarum vitell. ovor. & lacte muliebri* adhiberi potest, & superimponendæ sunt lintæ *albumine ovorum cum tantillo albumine bene agitato imbutæ*. Post hujusmodi Medicationem aliquandiu continuatam *Collyrium ex Myrrh. Aloe & Croc. in Aq. Rosar.* usui erit.

Oule five Cicatrix.

Covvardi sententia.

(*Albugo quid. Varietas & prognosis.*) Art. 1049. Albugo seu Leucoma est macula corneæ albescens; quo latior & crassior est, eo magis visum obscurat, & quo magis corneæ superficiei incumbit, eo magis albicat, & quo propius ad nigredinem vergit, eo altius suas egit radices, & vix curabilis existit. Quæ e cicatrice relicta exoritur difficillime dissipatur, quæ *ophthalmiam* sequitur, frequenter sua sponte facessit.

(*Curatio.*) Art. 1050. Totus curationis cardo in *emollientibus, resolventibus, seu discutientibus*, vertitur, quæ tamen cum summa cautela sunt usurpanda. Pro *cicatricibus* tollendis *topica* acriora, imo *catharetica* aliquando prudenti manu adhiberi debent, & primo tentanda est via lenioribus, & postea ad fortiora licet devenire. ℞. *Rad. alba. ℥j. folioc. malv. euphrag. chelidon. maj. ana Mj. sem. lin. fenugr. ana ℥iij. flor. melilot. p. j. coq. in aq. font. q. s. ad ℔ij.* hujus decocti vapor oculis apertis calide excipiatur frequentissime. Mallem ego in his oculorum medicamentis utendis formam *fomentationis*, quam *vaporis* commendare, præcipue si eidem decocto, dum cale scat, pauculas *salis* seu *spiritus alicujus volatilis* guttas instillaveris, quod tum forte prodesse poterit, nisi nimiam affuderis spirituum quantitatem, quæ oculorum tunicas feriat, & irriter. Alii utuntur *saccharo cand. in aq. fœnicul. seu euphrag. solut. succus fœnicul. vel chelidon. cum guttulis aliquot balsam. Peruv. potenter albuminem discutit*, inquit *Riverius*. Sequens ex *Riverio* feliciter expertus sum, ℞. *Aq. ros. ℥iv. dissolve in ea paululum salis armoniac. ita ut linguam feriat, deinde imponatur in vase aurichalceo, donec caruleum colorem acquirat. Fella animalium præcipue lucii piscis, succus chelidon. &c. sunt remedia calida & acria, ideoque convenit ea excipere mucilaginis gum. tragaanth. sem. cydon. &c. vel cum pulv. Trochisc. alb. rhas.*

Ermulleri sententia.

(*Pro cicatrice in oculo. Remedia aliquot. Scarificatio Oculi.*)
 Art. 1051. Albugo seu Leucoma est cicatrix albida post variolas
 vel alia ulcuscula in oculo. Pro nubecula & albugine delenda
 conveniunt *fel anguilla*, *ol. papyri*, *succ. chelidon. maj.* *aq. sapp-*
hirin. mercurius sublimatus. „ Solemne est apud Chirurgos Gal-
 „ licos ad vitium amovendum operationem instituere, quam vo-
 „ cant *scarificationem oculi*. Instrumentum ad hoc opus perficien-
 „ dum quod *Scarificatorem* nominant, fit ex aristis hordeaceis,
 „ N. xx. vel xxv. puta, ad instar penicilli colligatis; cum hu-
 „ jusmodi autem scopis sive verriculis oculum abradunt, quan-
 „ doque usque ad effusionem exigui sanguinis, alternis vel ter-
 „ tiis forsan diebus idem repetendo ad quartam, quintam vel
 „ plures vices; finita in hunc modum singula scarificatione ocu-
 „ lum cum aqua tepida multoties abluunt, imo fere continuo
 „ per totum diem, & deinde noctu pulpam pomi assati appli-
 „ cant: atque hæc est scarificationis methodus, accuratior
 „ vero hujus operationis rationem, non modo in hoc vitio, sed
 „ etiam in quibusdam aliis oculorum affectibus vernaculo fer-
 „ mone evulgandam brevi, ut opinor, expectare licet.

Hyposphagma.

(*Hyposphagma.*) Art. 1052. Hyposphagma sive *suggillatio* ocu-
 li est sanguinis ex ictu vel lapsu, ruptis aut contusis vasis, vel
 alio modo apertis, in oculorum tunicis adnata, vel cornea, in
 easdemque effusio, colore primum rubeo, postea livido vel ni-
 gro. Cui malo & hoc accidit, si corneam magis occupet, obje-
 cta omnia colorem ad rubrum vergentem præ se ferunt; nam &
 ad corneam venulæ porriguntur, ea parte, qua iridem spectat;
 & ex vicinis vasis sanguis in eam effundi potest.

(*Curatio.*) Art. 1053. Si malum sit ingens opus est venæse-
 ctione & purgatione, & topica debent esse *discutientia*. Galenus
 in initio fotum usurpat ex decocto *Fenugraci* & *Melilori* & po-
 stea *astringentia*. Sennertus. In oculorum suggillationibus opti-
 mum est sequens cataplasma, ℞. *Rad. symphyt. maj.* ℥vj. *sigil.*
Solomon. ℥ij. *flor. sambuc.* ℥iſſ. *farin. fabar.* ʒj. coq. in q. f. aq.
 font. Decoctum sit pro fotu, & ex radicibus, &c. f. cataplasma.

*Cataracta.**Couvardi sententia.*

(*Definitio.*) Art. 1054. Suffusio sive cataracta est pupillæ ob-
 R stru-

structio ab opaco aliquo interpositio inducta, quæ visum minuit, aut extinguit.

(*Causa.*) Causæ hujus affectus sunt ut plurimum obscuræ, aliquando tamen evidentes, uti contusio, nimis assidua ad lucernam lectio, balneorum usus inordinatus, & in genere quicquid fluxionem ad oculos promoveat; *epiphora* nonnunquam in *cataractam* transit.

(*Differentia.*) Differentiæ suffusionum sunt variæ, nempe 1. ratione crassitie vel tenuitatis materiæ, ex qua pellicula constat. 2. ratione coloris, an alba sit, vel nigra, citrina, vel viridis, aut subfusca. 3. a situ, num etenim uveæ, num corneæ propius adhæreat; Certum enim est *cataractam* semper inter *uveam* & *tunicam scleroticam* contineri, in quo nunc humore aqueo, instar syndonis, innatare & fluctuare videtur, nunc firmiter tunicis, præsertim uveæ, adhærescere.

Art. 1055. Suffusio in initio discuti potest, ut multi fidei integerrimæ authores testantur.

(*Curatio. Regula de Cataractis.*) Suffusio nigra, nec medicamentis, nec acu curabilis est. Sequens est optima regula de cataractis, scilicet; *si quando videatur accrescere, & discutientium medicamentorum vires excedere, sufficienti temporis serie permittatur callescere, donec depositoria idonea naturaliter reddatur.*

(*Operatio.*) Modus operationis perficiendæ unicus est; intrudendo scilicet acum depositoriam per adnatam & corneam & minoribus oculorum angulis versus nasum, & *cataractam* eadem involvendo, tandemque ad oculi basin deponendo, ut ibidem resideat, seu leni manu figatur. Post hæc usitatum est, quietem per plures dies patienti imperare vel in lecto vel extra, & *stypticis* aliquibus seu medicamentis *agglutinantibus* oculum male affectum obducere.

(*Post operationem quid faciendum.*) Art. 1056. „ Statim post
„ operationem simul ac acus oculo evulsa fuerit, instillandæ
„ sunt guttæ aliquot *sanguinis columbini* a vivo animali, & toti
„ oculo superimponantur lintæ duplicatæ *albumine ovorum cum*
„ *frustulo aluminis conquassato & tantillo melle rosaceo bene irri-*
„ *gata.*

Art. 1057. „ Suffusio, quæ a morbo aliquo graviore, a per-
„ tinaci cephalalgia, vel a contusione violenta ortum duxerit,
„ est omnium longe pessimæ indolis.

(*Prognosis.*) Suffusiones, quæ sunt virides, vel cineritiæ,
„ item quæ ferri rubiginosi, margaritarum vel testudinis mari-
„ næ colorem referunt, acu curabiles sunt: e contra suffusiones
„ nigræ vel flavæ item cretæ, plumbo, malo citreo, colore
„ similes, non attingendæ sunt. Præter colorem, ratio etiam
„ habenda est substantiæ, & consistentiæ suffusionum, quæ a
„ fricatione oculi palpebris aperti dignoscendæ sunt; frictio
„ enim

enim oculi cum digito suffusionem reddit latiore & extensio-
 siorem cum vel sine disruptione ; si autem pristinam figuram
 statim recuperat sine disruptione , operationem fausto eventu
 successuram esse sperare licet : sin vero ex frictione suffusio in
 partes & frustra defiliat , operatio nullatenus molienda est , sed
 cunctandum est , donec suffusio firmior & maturior evaserit. ,
 (*Nota quadam.*) Art. 1058. , De operandi modo alibi di-
 ctum est (Art. 1055.) sed in ipsa operatione quædam adno-
 tanda occurrunt , ibidem minus memorata . In cataractis ad-
 huc imperfectis interdum simul ac acus infigitur , statim oculus
inundatione humoris lactei impleri videtur , quem ab ipsius
 cataractæ vesiculis acu sauciatis provenire credibile est. Quan-
 doque oculus acu introducta *cruore plenus* conspicitur . Alias
 intromissa acu *cataracta statim duplo grandior* augeri videtur ,
tuberosis ostrearum testis (vel spermatis ranarum in paludibus)
 quodammodo similis. Hæc accidentia saltem ad tempus ope-
 rationi impedimento esse solent. Cataractæ nonnullæ , utcun-
 que aspectu benignæ ac pulchræ ante operationem conspici-
 untur , sunt tamen adeo *tenaces ac rigide* , ut acui deposito-
 riæ obtemperare omnino respuant , & quoties iterum assurgunt.
 Aliæ etiam si septennes vel octennes fuerint , sunt tamen *molles*
tanquam gelatina , atque ita vim acus eludunt . Aliæ *Uveæ*
 tam firmiter adhærent , ut acu separari nequeant , atque hæ
 sunt omnium pessimæ ab ictu vel contusione violenta ortum
 plerumque ducentes. Quod ad accidentia antedicta , nimirum
humoris lactescentis , cruoris , &c. in operatione contingentia
 attinet , octiduo vel noniduo plerumque sponte evanescere so-
 lent , reliquæ tamen quædam aut fragmenta interdum manere
 possunt . Post operationem visio quandoque statim , sed tre-
 quentius circa nonum diem aliquatenus succedit , at non per-
 fecta & fortis ante duas vel tres septimanas , vel forsan tot
 menses præteritos expectanda est. *Banister & alii.* ,

Pitcairni sententia .

(*Error Riverii , Plempeii , &c.*) Art. 2059. Signum pathogno-
 monicum a *Riverio* , *Plempeio* , & aliis traditum suffusioni nul-
 latenus convenit , nempe affirmant suffusionem tum ingruere ,
 cum varia simulacra ante oculos volitant , pili , araneæ & simi-
 lia , quæ apparitiones ex omnium opinione , si perpetuo offeran-
 tur , est vera & legitima suffusio : has apparitiones ascribunt
 corpusculis humori aqueo innatantibus , quæ cataractam effor-
 mant ; verum naturam oculi ignorant : Nam corpuscula humori
 aqueo innatantia nullum sensum in retina depingunt ; imo ea
 quæ corneæ exteriori adhærent nullam sui in retina picturam
 exprimunt , nec cicatricis corneæ ulla est imago , neque ob eam
 vel eas (si plures sint) ullæ rerum obvolitantium fiunt appa-
 ritio.

ritiones: Ea enim est concavitas retinae, ut ad objectum in ea depingendum, hoc est ad congregandos in uno ejus puncto omnes radios, e quovis objecti puncto emissos, debeat objectum visibile removeri a retina ultra distantiam corneae a fundo oculi. Hinc sequitur, si incipienti cataractae jungantur etiam simulacra muscarum &c. tum oculi etiam *Gutta Serena* laborant.

Farrago sententiarum.

(*Prognostica signa aliquot.*) Art. 1060. Si suffusio sit profunda, pupilla angusta apparet; intra sex menses plerumque confirmata evadit. Oculo digito compresso suffusio nonnihil diffluens & latior facta, & postmodum ad pristinam magnitudinem revertens nondum matura est; si vero nullam patitur mutationem discuti potest. *Riverius*. Si oculus suffusione affectus soli obversus nullam possit lucem percipere, frustra est omnino operationis periculum facere; est etenim cataracta cum *Amaurosi* conjuncta, quod malum est incurabile. *Barbette*.

(*Opacitas humoris crystal.*) Art. 1061. Cataractam revera ut plurimum nihil aliud esse quam opacitatem praternaturalem humoris *Crystallini* videre licet *Transact. Philosoph. N. 373*. Et hanc fuisse opinionem plurimum Chirurgorum Gallicorum, viz. *Maitre Jan, Antoine, Bissau, Heister*, &c. ex horum authorum lectione plane constat; Cataractas autem membranosas rarissime occurrere fere omnes consentiant. vid. Artic. subseq.)

Glaucoma.

(*Glaucoma.*) Art. 1062. Glaucoma est mutatio humoris crystallini in glaucum colorem humore crystallino per exsiccationem condensato. *Oribasius in lib. viij. cap. 46.* dicit, Glaucoma & suffusionem veteres unum eundemque morbum esse existimaverunt. *Paulus Aeginetta* idem asserit, Valde curiosae sunt disquisitiones Gallorum de distinctione inter suffusionem & Glaucoma. vid. *Acad. sci. Vol. XII. p. 47. item Vol. XXII. p. 36. &c.* Posteriores tamen Graeci proprie Glaucoma saltem pro humoris crystallini in glaucum colorem mutatione accipiunt. Quod ubi fit, visio impeditur; nam humore isto pelluciditate spoliato species visibiles ad retinam perfecte transferri nequeunt. Cognoscitur hoc malum, quod citra pupillam insignis & profunda apparet albedo, & omnia tanquam per fumum aut nebulam videntur. A cataracta ergo distinguitur, quod albedo profundior appareat, in cataracta in ipsa pupilla & fere juxta corneam. *Sennertus*, (vid. Art. praecedentem.)

Situs Humoris Crystallini vitiatum.

(*Situs humoris Crystallini vitiatum.*) Art. 1063. Est & aliud vitium humoris Crystallini, viz. *Situs naturalis mutatio*, ubi, scilicet, latiore sua parte, quæ lentis majoris instar compressa est, Pupillæ foramini non recta opponitur, sed vel sursum declinat, vel deorsum, ad latera: & quidem si Crystallinus humor situm mutet in uno oculo, in altero vero naturalem retineat; vel si ambo difformiter situm mutant, ita ut alter sursum, alter deorsum, vel ad latera vergat, res geminatae apparent; *mutatur enim planum*, ut loquuntur optici: hic affectus, sicut antecedens, est omnino incurabilis. *Sennertus.*

E P I P H O R A.

Couvardi sententia.

(*Epiphora quid.*) Artic. 1064. Epiphora est præternaturalis oculorum defluxio, quæ *Anglis* sonat *a Rheum in the Eyes*; humore scilicet seroso acri fere continuo depluunt oculi genas excoriante.

(*Curatio.*) Art. 1065. Intentiones curativæ sunt 1. humoris peccantis alio derivatio per *venæsectionem*, *cucurbitulas*, *vesicatoria*, *cathartica*, &c. 2. acrimoniæ per remedia idonea correctio, quæ plerumque vino *chalybeato amaro* feliciter peragitur; aliquando vinum simplex libe aliter epotum epiphoram sanat (præcipue non assuetis idem bibere), & postremo, præmissis recte prædictis evacuationibus & alterantibus, *topica astringentia* adhibere licet.

Pitcairni sententia.

(*Oculorum catarrhus, ejusdem curatio.*) Art. 1066. Epiphora est quasi species *catarrhi* in glandulis oculorum. Præmissis universalibus usurpandi sunt *fotus astringentes*, *linimenta*, & *collyria*, &c. Cataplasma sequens ex *Platere* egregias habet vires, ℞. *Pulp. pomorum acidorum* (vulgo *vinos. dict.*) in *aq. ros. macerat.* ℥ij. *mucilag. sem. fenugr.* ℥ss. *album. unius ovi. lapid. hamat.* ʒss. *corr. granat.* ʒj. *ol. ros. q. s. m. f.* Cataplasma tepide applicandum.

Farrago sententiarum.

(*Aq. ophthalmica præcellens.*) Art. 1067. Epiphora antiqua; & quæ senibus accidit, difficulter curatur, imo frequenter in *fistulam lacrymalem* degenerat. Remedia in principio debeat esse blande *astringentia* & postea *siccantia*; *lapis calaminaris* est si-

gularis. Aqua ophthalmica sequens ex *Hoffmano* valet fere in omnibus oculorum affectibus usque ad miraculum *℞. Vin Rhena n. aq. plantag. rosar. ana ℥iij. rut. pnap. Zij. myrrh. elect. pulv. Ziss. coq* ad tertiæ partis consumptionem sub finem in nodul. suspend. *pulv. virid. aris. ℥j. camphor. gr. viij. colatura* sine expressione sit pro usu ; utilissima quoque est *aq. sapphrina*, item *collyrium certum*.

(*Rheuma oculi.*) Art. 1068. Huc pertinet, si non idem sit, *Rheuma* sive *fluxus Oculi*, vel *delacrymatio*, quod est serosorum vel tenuium humorum ab oculo profluvium, sine insigni inflammatione: a *Fistula lacrymali*, vel ab *ungula* male curata quandoque oritur, & tunc prorsus incurabilis existit; vulgo vocatur a *Weeping Eye*.

Proptosis.

(*Proptosis.* Art. 1069. *Proptosis* est exitus oculi fere ex orbita, ex contusione, &c. vid. contusionem Oculi & Vulnera Art. 1052 1073. huc referri potest *buphthalmia*, magnus oculus, sive oculi valde prominentes, vulgo *Gogle Eyes*, a naturali conformatione oriundi. Quomodo ab alio morbo eodem nomine insignito differt. (vid. Art. 1045.)

Atrophia.

(*Atrophia.*) Art. 1070. *Atrophia oculi*, sive *imminutio*, *profunditas* vel *macies oculi*, est quando omnes oculi partes imminuuntur & contabescunt. Nusquam hunc morbum, ut memini, tanquam *particularem* inveni, nisi a *tabe universali* proveniente; *Celsus* vero & alii hunc agnoscunt; adeo infrequenter, ut opinor, contingit, ut *peculiarem medelam* vix postulet: ad hanc classem pertinet *Microphthalmos*, sive *parvus oculus*, *The Pink Eye* or *the Pig-Eye* a naturali conformatione ortus.

Mydriasis.

(*Mydriasis.* Art. 1071. *Mydriasis*, sive *Pupilla Dilatio*, est cum foramen illud, quo *uvea tunica* ad species visibiles admitendas donata est, ita præter naturam versus *iridis circulum* ampliatur, ut visio hac de causa lædatur. Objecta visibilia grandiora apparent & minus distincta: alia est *nativa*, alia *adventitia*, prior est incurabilis; si a *siccitate* oriatur, humectantia indicantur. Interdum est *gutta serena* prodromos.

Meiopsis.

(*Meiopsis.*) Art. 1072. *Meiopsis*, sive *Pupilla Angustia*, est ma-

malum præcedenti contrarium; nimirum cum pupilla angustior est quam naturaliter esse debet. Hi affectus insanabiles sunt.

Plege.

(*Plege.*) Art. 1073. Oculorum vulnera , sive a punctura , incisione , vel contusione sunt periculosissima. Omni arte fluxus humorum exhibendus est , viz. venæsectione , hirundinibus , &c. & febris supprimenda testaceis , emulsionibus , &c. Interim remedia externa sunt ante omnia Sanguis columbinus e vivo animali in oculum vulneratum instillatus , aq. hordei & mel rosar. pro collyrio , oxyrrhodium i. e. acetum , in quo fol. ros. rubr. incocta fuerint cum albumine ovor. conquassat. pro defensivo. Sequens cataplasma habet Turner. Art. Chirur. p. 370. Vol. II 24. Fol. ros. rubr. sambuc. ana Mj. coq. in q. s. lact. vaccin. colatur. Hs. add. mic. panis alb. q. s. ut reducatur leni coctione ad debitam consistentiam sub finem addendo vitellum unius ovi cum tantillo croco minutim scisso , f. cataplasma sub tepide applicand. illinendo prius palpebram tumefactam cum ung. sambucin. consulatur author loco citato.

Elcos.

(*Elcos.*) Art. 1074. Ulcera in tunica conjunctiva vel cornea , a quacunque causa oriantur , a vulnere , inflammatione , a variolis vel combustionibus , &c. periculosa sunt , & aliquando curatu difficilia , & semper metuendum , ne opacam cicatricem post se relinquant .

(*Curatio.*) Artic. 1075. Quoad curam , materia ad oculum fluens divertenda est & evacuanda , sordes detergendæ , dolor , si adsit , mitigandus , & nativa oculi temperies restituenda & conservanda . Detergentia & exsiccantia sunt usurpanda , lenia tamen & temperata , sine asperitate & mordacitate . Ad ulcera detergenda (inflammatione , si adsit , prius penitus sublata) vix datur præstantius remedium quam aq. ophthalmica sapphrin. Bat. & deinde collyrium ex sarcocol. in cap. de ophthalmia laudatum , & postremo collyr. cum trochisc. cum camphora , sacchar. saturn. vel lap. calamin. præp. &c. oleum ovorum valde commendatur .

(*Species varia.*) Art. 1076. D. Banister a prisclis medicinæ scriptoribus octo vel decem species ulcerum in oculo accidentium enumeravit , ut *ulcus rotundum* , *inustum* , *sordidum* , *depascens* , *cancrosum* , &c. Sed distinctio nimis subtilis videtur . Verum enimvero notatu dignum est ulcus istud , quod Græci *Pteribrosin* nominant in Angulo oculi cum pruritu vix tolerabili conjunctum . Sequens medicamentum ab authore valde comprobatur . ℞. Mucilag. sem. cydon. lin. in aq. plantag. & parietar.

extract. ana ℥j. vitriol. alb. in aq. rosar. solut. 3℔. vitriolum album est antidotus ad pruriginem.

Corvardi sententia.

(*Prognosis, & curatio ulcerum ocularium.*) Art. 1077. Omnia oculorum ulcera sunt periculosa & curatu difficillima. Totus curandi cardo in usu *detergentium* & *exsiccantium* vertitur, quibus tamen sæpissime addi debent *lenientia* sive *anodyna*. Non differt horum ulcerum ab aliorum curatione methodus tractandi, nisi quod ob teneritudinem & insignem partium usum cura non vulgari suscipienda sint. Porro his in casibus conveniunt *agglutinantia* cum *detergentibus* mixta; inter quæ liquorem ex ovo cocto & indurato sacchari cand. q. s. repleto in cella vinaria extillantem maxime commendat *Riverius*; quod medicamentum, si magis *abstersivum* desideres, addito *myrrha pulverisata* pauculo saccharo cand. supra præscripto, magis proficuum reddetur.

Paralysis.

(*Paralysis.*) Art. 1078. Paralysis oculi est affectus musculorum ocularium paralyticus, ex quo motus vel penitus amittitur vel multum impeditur. Est malum, uti credo, rarissime contingens; utcunque nihil habet in se peculiare a paralysis aliarum partium diversum quoad theoriam vel therapiam.

Strabismus.

(*Strabismus.*) Art. 1079. Strabismus seu strabositas est oculorum unius vel utriusque respectu ad se invicem distortio, sive *obtusus transversus*, vulgo *a Squinting*. Ex inæquali musculorum ocularium exercitio provenit. Infantes hunc affectum facile contrahunt; interdum ob incuriam nutricum, quæ malo situ ad fenestram cunabula disponunt. Adolescentes quoque interdum in eum incidunt, vel a vitiosa oculorum praxi, vel a contagione, dum alios hoc morbo affectos intuentur.

(*Curatio.*) Art. 1080. Strabismus difficillime curatur; si a cunabulis perperam versus fenestram locatis ortum duxerit, mutanda est eorum situatio. *Paulus Aeginetta* ad hoc vitium emendandum larvam machinatus est, & faciei adaptavit, ita ut per duo foramina recta tantum antrorsum liceret prospicere. Ego ad adolescentulum quendam generosum strabismo affectum accersitus, statim ac intellexi unum tantum oculum affici, consului, ut *sanus subligaculis probe claudatur* per duas septimanas, quo facto alter oculus omnimodorum motuum liberrime potitus integre sanatus est, & in futurum cum altero motus

sociales recte servavit, & nunc elapsis aliquot annis sine recidivatione juvenem eleganti forma præditum in bonum virum evasurum fore spero.

Enchantis.

(*Enchantis.*) Art. 1081. Ex curatione unguis vitia nascuntur, quæ ipsa aliis quoque de causis oriri solent. Interdum fit in Angulo parum ungue exciso, vel aliter, tuberculum, quod palpebras parum diduci patitur: *ἐναρδὶς* Græce nominatur. Excipi Hamulo, & circumcidi debet: hic quoque diligenter temperata manu, nequid ex ipso Angulo abscindatur. Tum exiguum linamentum respergendum est vel cadmia, atramento futorio, &c. *Celsus.*

(*Curatio.*) Art. 1082. „ Enchantis est excrescentia carnosa in „ majori oculi angulo carunculæ lacrymalis adhærens; si mollis „ & laxa fuerit, *Alumine usto & saccharo cand.* deleri potest; „ sin vero tumor fit durior & grandis filo per medium transfisso „ misso detinendus est, & forcipe abscindendus, & vulnus tin- „ ctura myrrhæ & melle rosaceo fovendum. „ *Kennedy.* „ In „ operatione suscipienda cavendum est, ne *glandula lacrymalis* „ nimium lædatur, exinde enim fluxus oculi perpetuus conti- „ nuo in genam depluens supervenire solet, quemadmodum in „ fistula lacrymalis male curata plerumque accidit. „ Vid. Art. „ 1068.

Fistula Lacrymalis.

Covvardi sententia.

(*Morbi nomina & descriptio.*) Art. 1083. Anchylops, Ægilops, & Fistula lacrymalis apud authores promiscue usurpantur; ægilops vero est tumor (vel potius ulcusculum) carunculæ majoris ad internum oculi canthum, anchylops nominatur, cum adhuc nondum sit ulcerosus; fistula lacrymalis proprie appellatur.

(*Progresus.*) Quando ulcus sinuosum ibidem efformatur; compressione digiti liquor e cantho ovi vitello similis, & foetorem emittens extillat; humor corrosivus viam facit, aut invenit.

(*Et exitus.*) Unde meatus colatorii nimis patentes facti, perpetuo stillicidio vexantur; imo frequenter os *ethmoidum* penetrat, erodit, & ad *cariem* miserabilem deducit; in quo statu non nisi *cantherio* actuali curabilis est, hujusmodi fistula frequenter cancrofa evadit, & tunc *Riverius* monet remediis non esse attingendam.

(*Curatio.*) Art. 1084. Cura est totaliter chirurgica, nisi quod intus dari possunt pauca *evacuantia* & remedia, quædam humorum acrimoniam *destruentia*, præcipue *mercurialia*, & de-

coctum e lignis. In initio si anchylops adhuc sit, repellentia maxime proficua sunt, ut suppuratio præveniatur, huic usui inserviunt refrigerantia, astringentia, & vitriolica: Si vero nec refrigerantibus repelli nec resolventibus discuti poterit, quin ad suppurationem vergat, aperiendus est abscessus, & detergentibus, ac cicatrizantibus secundum artem tractandus. Alii sunt qui curam ægilopis moliuntur instrumento chirurgico, per os nasi tramitem perforando, quo liquor perpetuo extillans per nasum evacuetur. Sed graviter errant, qui existimant perforationem hoc commodum præstare, ut materia per os effluat; foramen enim ossis a carne ex ipso pullulante brevi obstruetur. Os non est perforandum nisi præsentem maximam ipsius corruptionem, quæ perveniat usque ad cavitatem internam ipsius nasi; sola siquidem ejus superficie corrupta sat fuerit partem læsam scalpro abradere, euphorbium inspergere, &c. præmitti debet setaceum, quod tanti est momenti, ut inveteratam fistulam lacrymalem sine hoc præsidio vix curari posse in aliquibus observaverim. *Hercules, Saxon. & Hildanus.*

Visus Hebetudo.

Covvardi sententia.

(*Hebetudo visus.*) Art. 1885. Hebetudo visus est caliginosus videndi modus, cum objecta nebula velut tenui obvoluta apparent; primus est hic status ingruentis mali peioris, nisi præveniatur, prodromus; & cataractam aliquando ob incuriam patientis, aut incitiam medici inductam præcurrit.

(*Unde.*) A statu sanguinis viscido & pituitoso oriri potest, vel a spirituum animalium penuria, vel ab humoris in oculo defectu, vel ex mala partium conformatione.

(*Curatio.*) 1086. Ad hanc oculorum hebetudinem discutendam indicantur remedia, quæ sanguinis lentorem tollunt & quæ spirituum animalium penuriæ occurrunt. Quandoque convenit venæsectio, & deinde chatarticum cum ealomel. exhibere. Millepedes inter specifica recensentur; salia volatilia & deobstruentia in sanguinis lentore mira præstant; salivationem per masticatoria, potius quam tabaci fumo, excitatam prodesse autumno; cerevisia oxydrica pharm. Bat. propinari potest; collyria vitriolica & astringentia sunt vitanda; convenit aqua ophthalmica sapphrina Bat. In genere duæ regulæ ad visum utilissimæ, licet non usquequaque sufficientes, statuantur.

(*Duæ regulæ ad visum prolongandum.*) 1. Ut mane quolibet, nullo habito ad tempestatem respectu, frigida caput, tempora, & pone aures alluamus. 2. Ut a calidis & piperatis eduliis, nec non potulentis spiritosis, quantum fieri possit, abstineamus.

(*Eu.*

(*Euphrasia vires* .) Art. 1087. „ Euphrasia quoquo modo sumpta, seu in pulverem redacta, & cum vino albo pota, seu per se sola masticata & deglutita, seu in vino vel cerevisia infusa, seu in aqua ad modum theæ, seu succus ejus expressus, videndi facultatem mirifice roborat & adauget, debilem aut amissam reparat & restituit. Arnoldus de Villa nova & alii.

Gutta Serena.

Covvardi sententia.

(*Definitio* .) Art. 1088. Gutta serena seu Amaurosis est visus abolitio, sine ullo sensibili vitio in oculis apparente, ab obstructione nervi optici orta, influxum spirituum animalium prohibente. Quæ a causa quacunque subitanea exoritur facilius curatur, quam cui deplorabile illud infortunium obrepit. In vera amaurosi pupilla nigrior & amplior solito apparet, sed non semper, & gravitas supercilia premit.

(*Curatio* .) Art. 1089. Quoad therapiam post universalialia (ubi indicantur) medicamentis volatilibus, antiscorbuticis, chalybeatibus, mercurialibus, cephalicis, & nervinis cura tentanda est; vix aliquid sperandum est a topicis; si aliquibus utamur, debent esse discutientia.

Pitcairni sententia.

(*Signum pathognomonicum* .) Art. 1090. Si nullis ophthalmiæ signis apparentibus, muscæ aut araneæ & similia oculis obversari videntur, signum est pathognomonicum guttæ serenæ nascentis.

(*Curatio* .) Art. 1091. Curatio hujus affectus medicamentis mercurialibus tentanda est, imo salivatione & decocto guaiaci.

Art. 1092, „ Tutiora sunt purgantia (inquit Ettmullerus) quam vomitoria; conveniunt sudorifera, maxime sassafras & euphrasia, junip. rosmarin. millepedes, masticatoria, &c. “

Myopia.

(*Myopia* .) Art. 1093. Myopia, sive luscitio, est propinqua visio, quam nos Angli vocamus Purblindness; a naturali conformatione oritur; qui autem oculos ita formatos habent, nunquam cæcutiunt, neque conspiciellorum in extrema senectute indigent.

Presbytia.

(*Presbytia* .) Art. 1094. Presbytia est affectus myopiæ contrarius; e longinquo melior est visio, quam propinqua; senibus præcipue accidit, & est malum prorsus incurabile; conspicielli vero egregio sunt adjumento.

Nyctalopia.

(*Nyctalopia.*) Art. 1095. *Nyctalopia* est malum duplex, cuius species duæ sunt sibi invicem contrariæ. In prima specie visio noctu vel in locis obscuris est præstantior, in clara luce valde diminuta & fere nulla. In altera specie nisi clara & splendida luce nihil omnino cernitur. Hæc sunt vitia a mala constructione oculi orta, ideoque incurabilia.

*Hæmorrhagia Narium.**Sydenhami sententia.*

(*Hæmorrhagia narium & hæmoptoe interdum a febre pendent.*) Art. 1096. Nonnullæ febres intercurrentibus annumerari debent, quæ vulgo pro symptomaticis tantum habentur; huiusmodi sunt hæmorrhagia narium & hæmoptoe. Primo ut plurimum appulsu febris præ se fert indicia, qua derepente sibi per nares, qua data porta, faciente viam, dolor & calor sinciput adhuc torquent; sanguis per vices profluit, dein aliquandiu sistitur, & mox denuo iterum atque iterum erumpit; donec tandem remedium usu vel sponte omnino cessat, ita tamen ut ægro singulis annis a recidiva metuendum sit.

(*Curatio.*) Art. 1097. Sanguinis fervorem nimium atque ebullitionem ut compescamus convenit *venæsectio* (sanguis eductus est pleuritico similis) item *viæ tenuis ac incrassans* imperandus est; quotidie injiciendum est *enema refrigerans*, & dosi *diacodii* hora somni exhibenda est. Quoad externas applicationes, lintea quadruplicata immersa *aqua frigida*, in qua *sal prunella* dissolvatur, & postea leviter expressa admoveantur nuchæ, ac utrinque cervici sæpius in die. Item post universas evacuationes peractas liquor sequens applicetur; *℞. Vitriol. Hungar. alum. ana ℥j. phlegmat. vitriol. ꝑ℥ss.* coque tamdiu, donec omnia fuerint dissoluta, liquorem frigidum filtra, & add. *ol. vitriol.* partem duodecimam; turunda ex linteo raso liquore hoc probe humectata, nari ex qua sanguis stillat, indatur per dies duos isthic relinquenda.

(*Cortex Peruv.*) Art. 1098. „ Quando hæmorrhagia narium a febre pendeat, *cortice Peruviano* profligari potest, æque ac hæmoptoe, de qua alibi. (536.)

(*Nota bene.*) Art. 1099. „ Opinione vulgari hæmorrhagias „ ordinario ex arteriolarum evanescentium ruptura accidere statutum est; Sed in errore magnopere versantur: in omni etenim *critica saltem hæmorrhagia* sive narium, sive partium circa fauces & guttur, sive pulmonum sive renum, sive hæmorrhoidum, sive uteri, sanguinis fluxus *mediantibus glandulis* omnino fit, *per ductus scilicet excretorios* sanguis exilit, quod probe notandum est.

Err mul.

Etmulleri sententia.

(*Quinam hæmorrhagiis obnoxii sunt.*) Art. 1100. Quidam hypochondriaci, scorbutici & cachectici variis & stupendis hæmorrhagiis obnoxii sunt, ita ut sanguis non unciatim, sed libratim effluat.

(*Curatio.*) Art. 1101. In nimia effervescentia & sanguinis fervore conveniunt *blanda acida*, item *succus menth. urtic. &c. martialia* pluribus scopis in curandis hæmorrhagiis satisfaciunt: *martialia* etenim per se semper astringunt, per accidens aperiunt, ut observare licet in mensibus nimis fluentibus & obstructis. Ipse novi exempla infantum & adultorum etiam frequenter hæmorrhagiis narium obnoxiorum solo esu *passularum* curatorum.

(*Hæmorrhagia habitualis.*) In hæmorrhagia *habituali* sequens electuar. est proficuum; ℞. *Pulp. passular. ꝑ℞. pulv. rhabarb. Zij. tart. vitriolat. ℥j. syr. cydon. q. s. m.* (Materia medica in hæmorrhagia late patet, sequentia simplicia sunt insigniora) *folia plantaginis, urtic. millefol. heder. terrest. polygon. flor. ros. rub. balaust. cort. granac. rad. symphyt. maj. bistort. tormentil. muscus terrest. galle, sem. hyoscyam. papaverina, (catechu) usnea cran. human. gum. Arab sang. dracon. lapid. hamatit. tinct. mart. sacchar. saturn. stercus asininum aut suillum & caninum. Externe bufo sicc. stercus porcinum recens excretum, bol. Armen. pil. leporin. crepitus lupi, alumen ustum, &c.*

Farrago sententiarum.

(*Aliquid notandum in V.S.*) Art. 1102. Phlebotomia ad revellendum ampliori foramine celebrari debet, & ut magis confertim sanguis effluat, inter detrahendum eundem multum prodest vulnus sæpius digito occludere, dein aliquantulum sanguinis e-mittere.

(*Deligatio artuum.*) Art. 1103. Deligatio artuum hæmorrhagiæ sistendæ conducit; notandum est tamen artus omnes simul non diu ligandos esse, quoniam sanguis in extremis diu detentus, & a corde nimis exulans lypothymias terribiles inducit. *Album Græcum* in omnibus hæmorrhagiis est medicamentum singulare; *spiritus vitriol. vel ejusdem ol. in aq. simpl. stillat. in hæmorrhagiis periculosis est extremum remedium & raro fallax.*

(*Remedia varia.*) Art. 1104. Reliqua melioris notæ sunt *calcanthum rubefactum, colophonium pulverisatum, stipticum regis, ol. terebinth. decoct. catechu, decoct. incrassans, decoct. styptic. elect. Boyleanum, pulvis Galeni, elect. styptic. tinctura rosar. epithema de sacchar. saturni in casu deploratissimo moribundo post omnia tentata feliciter expertum sum.*

Olfactus amissus.

Ermulleri sententia.

(*Olfactus amissus raro curatur.*) Art. 1105. Olfactus amissus rarissime recuperatur, præcipue in senibus. Præ reliquis multum confert *majorana* quoquo modo usurpata, item *rosmarinus*, suffitus ex *succino*, *gum. anima*, &c. quæ valent in *catarrho* hic locum habent. (470.)

(*Ozæna.*) Art. 1106. Ozæna est ulcus sordidum in naribus latens, frequenter est venereum, interdum cancrum evadit.

(*Curatio.*) Art. 1107. Ad curationem conveniunt folia & unguentum *e nicotiana*, si crusta adfuerit, cum *oleo amygd. dulc.* removenda est; interdum usurpantur fumi ex *cinnabar.* & *mercur. dulc.* in injectionibus, imo nonnunquam *mercurius sublimat.* Galli utuntur *mercur. præcip.* cum *unguent. ros.* subact. & cum turundis applicato. (972.)

(*Polypus narium.*) Art. 1108. Polypus narium est sarcoma seu excrescentia carnosa in naribus ex earum summitate pronascens, & nasum nunc replens, nunc in fauces usque descendens, a *polypo pisce* nomen accepit, nunc mollis est, & lubrica, nunc una nunc pluribus radiculis se affigit. Excrescentia hæc nunc alba, nunc livida apparet, si livescit, & dolet, fere cancrum naturam sapit; & non attingendus est polypus cancrum.

(*Raro curatur.*) Polypus narium est malum curatu admodum difficile. „ *Rhasis* polypum *hemorrhoides narium* appellat ob similitudinem. De ejusdem extirpatione videantur scriptores chirurgici. Si in ulcus cancrum degeneraverit, admittit curationem fictam & fucatam; in hunc finem unguentum sequens est valde proficuum, ℞. *Unguent. de plumbo, succ. solan. ana* ℥j. *aq. ros.* ℥ss. diutissime agitentur in mortario plumbeo & f. ung. “

Art. 1109. „ Riverius distinguit inter *sarcoma* & *polypum*, & quidem jure merito; Sarcoma (inquit) est excrescentia carnea in naribus genita, *hypersarcomi* simillima in imis narium partibus succrescens; Polypus vero in summis ac superioribus juxta nasi radicem. Cura tentanda est primo astringentibus lenioribus, & deinde medicamentis potentioribus, inter quæ eminet *mercurius præcipitat. rub.* cum *melle rosaceo permistus*; remedia adhuc magis caustica cum cautela usurpanda sunt, idque decrescente luna, cum tumor imminuitur. “

LINGUÆ VITIA.

Ermulleri sententia.

(*Gustus læsiones.*) Art. 1110. Gustus læsiones. In amisso gustu con-

convenit *Raphanus* ante pastum masticatus, item *cephalica* & *ner-vina*. Sed gustus & odoratus vitia, si inveterata sint, sunt curatu difficilia, maxime in senibus.

(*Aphonia*.) Art. 1111. Loquela amissa frequenter a linguæ *paralysi* accidit; curatur *aromaticis*; convenit decoctum *salvia*, *cruc. suap.* &c. in vino, item *rosmarinus*, *rad. pyreth.* *zinzib.* sed præ reliquis succus *salvia*.

DENTIUM & GINGIVARUM MORBI.

(*Dentium caries & nigredo*.) Art. 1112. Dentium caries & ingredo fit a nimis calidis, frigidis, dulcibus, acidis, fumis ex mercurio, a scorbuto, &c.

(*Curatio*.) Art. 1113. Vitanda ergo sunt antedicta, & dentes a cibo repurgentur & vino eluantur. *Pumex* bis vel ter ignitus & vino albo extinctus & in pulverem subtilissimum redactus albissimos facit dentes, quidam solo pulvere *panis usti* utuntur (qui optimum & tutissimum est dentifricium.) *Cinis nicotiana* est turpe medicamentum, sed dentes reddit albos. Ad dentium sordes tollendas & colorem vitiosum emendandum varia extant dentifricia in practicum libris; ℞. *Os sepia* ℥j. *rad. pyreth.* *lapid. pumic.* *alum. ust.* ℞j. *cinnam. lign.* *aloe tart.* *Rhenan.* ana f. pulv. subtilissimus. Pro usu domestico pulv. *panis usti* ad dentes mundandos sing. auroris, & postea opiatum sequens usurpandum, ℞. Pulv. *flor. ros. rub.* ℥ij. *myrrh. elect.* ℞ij. *alum. ust.* ℞j. *sacchar. saturn.* ℥j. *cremor. aq. calc. supernatan.* *opobalsam.* ana ℥ij. *aq. hungar.* q. s. misce. Post usum hujus abluatur os cum vino rubro.

(*Curatio*.) Art. 1114. In dentifriciis usurpandis optime cavendum est, ne crebrior & durior attritus gingivarum, eas atterat & absumat.

(*Dentium vacillatio*.) Art. 1115. Ad dentes firmandos valet solutio *terra japon.* ℥ij. in vin. rub. ℥ss. pro lotionem (inquit *Boyle* multis in locis) conducit etiam *gum. lac.* quocunque modo usurpatum.

(*Gingiva putrida*.) Art. 1116. In gingivis putridis & dentium vacillatione inde orta, ℞. *Gum. lac.* ℥ij. *cremor aq. calc. supernatar.* ℥j. *alum. ust.* ℞j. *flor. ros. rub.* ℞ss. m. f. pulv. subtilissimus cum paucis *mel. ros.* usurpand. vel cum vino rub. gallico in quo infusa sunt *fol. ros. rub. rac. tormentit.* &c. In graviore malo ad unguentum *Ægypt.* deveniendum est (vel *mel. unguent. Ægypt. supernatans*) plura videantur in cap. de scorbuto. De gingivis putridis & dentium vacillatione. Interim multum valet *unctura gum. lac. Fulleri.* „ Præ reliquis autem, quocunque in libris inveniuntur, pro dentibus firmandis, isdemque & gingivis a putrefactione conservandis, nec non oris fetore præcaven-

„*cavendo*, non datur præstantius remedium quam *Masticatio fo-*
 „*liorum Nicotianæ* modica quantitate: eo etenim sufficiunt grana
 „quatuor pro una vice, idque tantum semel in die usurpan-
 „dum, per horæ quadrantem in ore detinendo. Interim super
 „omnia improbandus est *surpissimus quorundam mos totis diebus*
 „*masticandi*, non ad hos laudabiles fines consequendos, sed pla-
 „ne nescientium quare, forsan solummodo foedissimæ consuetu-
 „dini indulgendi gratia.

(*Dolores dentium.*) Art. 1117. *Oleum Buxi* dentium dolores quos-
 vis ad miraculum sedat (inquit *Riverius*) *oleum origani* est in
 frequenti usu. *Pix livid.* in ore detent. dolorem tollit, ut ab ami-
 co accepi. *Rad. pyrethri* in ore manducat. pituitatem evacuat &
 dolorem lenit. *Decoctum nicotianæ* in ore detentum dentium do-
 lorem potenter sistit (inquit *Ettmullerus*). „ Sed ultra omnia,
 „quæ hætenus novi, *succus radices iridis luteæ* dolenti denti
 „affricatus vel ipsa *radix* in ore masticata in instanti quasi ex
 „incantamento dolorem ex causa quacunque oriundum fugat.
 „Communicator affirmat se quadragies ad minimum pari suc-
 „cessu tentasse; ego etiam ipse sæpius expertus sum & plurimi
 „ex meo *suasû* idem fecerunt: si dentis cavitas sit magna, impo-
 ni potest *plumbum foliatum*.

(*Nota bene.*) Art. 1118. Nonnunquam (inquit *Sennertus*, &
 ipse idem plus semel observavi) per dentium radices & maxil-
 læ foramina, per quæ vasa in eas subeunt, sensim extra effluit
 sanies e dente corrupto & *tubercula in mala* vel *mento* excitat,
 quæ nullo modo curantur, nisi dens extrahatur. Vide locum p.
 262. Vide etiam *Cheselden Anat.* p. 19.

(*Vermes dentium.*) Art. 1119. *Decoctum sabina* in ore detentum
 vermes dentium elicit, ut auctor est *Ettmullerus*.

A U R I U M M O R B I.

Ettmulleri sententia.

(*Inflammatiô & ulcus aurium.*) Art. 1120. In inflammatione &
 ulcere aurium adest insignis ardor in aure, & dolor tensivus, &
 pulsatilis vehemens cum rubore, quandoque conjuncta est febris,
 interdum delirium, & motus convulsivi.

(*Methodus curandi.*) Art. 1121. Insensibiliter discutitur, vel
 suppuratur; convenit *venæsectio*, item *sudorifera* tanquam in aliis
 inflammationibus. Externa non nisi cum cautela sunt usurpanda,
 fomenta tamen ex *emollientibus* & *discutientibus* sunt proficua.
 Si discuti nequeat, ad *suppurantia* accedendum est, ut *cepa sub*
cineribus assat. *pulv. rad. lilior. alb. caric. piug. ol. cham. amygd.*
amar. &c. Ulcere rupto, si pus effluens sit album, æquale, &c.
 melius est, quam si sordidum, saniosum, &c. fuerit: sufficit,
 si modo

si modo mundus fervetur meatus auditorius, id quod optime mediante *urina humana* assequimur; si ulcus fuerit sordidissimum *urinæ* addi possunt *succus cepæ & mel. rosar.*

(*Otalgia curatio.*) Art. 1122. Otalgia, five auris doloris causa frequentissime est inflammatio, de qua modo dictum est; interdum vero ab acri humore provenit, ubi non est adeo insignis ardor & pulsatio. Fumus *nicotianæ* cum fistula inversa auri immixtus valet ad dolorem compescendum, item *millepedes in ol. communi* vel *amygd. amar. infusi*, & *ol. scorpion.*

(*Vermes in auribus.*) Art. 1123. Si dolor autem a vermibus fuerit, dolor tunc vage lancinans, hinc inde rodens percipitur: educendi sunt vivi, aut intus enecandi;

(*quid agendum sit.*) *lac tepidum* auribus immixtum dulcedine sua vermes allicit, ita ut prodeant: *succus absynthii* interficit, vel angit eosdem, item *oleum nucleorum persicorum*, vel *amygd. amar. diacolocynthidis quercetani* cum granis aliquot *mercur. dulc.* item *elix. propriet. argentum vivum* in aq. appropriata incoct. &c.

(*Tinnitus.*) Art. 1124. Tinnitus aurium frequentissime est affectus chronicus & valde molestus, interdum in omnimoda surditate terminatur; raro curatur, sæpe recidivat.

(*Curatio.*) Art. 1125. Præmissis universalibus, suffitus ex *succino*, *olibano*, & *gum. animæ* est egregius; *spiritus sal. armoniac.* cum bombyce in aurem immixtus tanquam singulare a *Lindano* laudatur; item *fel lucii piscis*, *ol. castor. ziber.* &c. in usu sunt.

Riverii sententia.

(*Surditas.*) Art. 1130. Surditas & gravis auditus secundum magis & minus tantum differunt, eo affecti ægre sonum percipiunt; auris afficitur vel in exteriori vel in interiori parte.

(*Causa.*) Meatus auditorius interdum *cerumine* vel alia quavis sorde obturatur; in interiori parte auris affici potest humoribus in cavitate collectis, qui frequentius *pituitosi* sunt.

(*Curatio.*) Art. 1131. Obturatio externæ aurium cavitatis oculis ipsis dignoscitur, si ad solem cavitationem intropicias. „ Pro „ cavitate externa eluenda uti licet decocto *folior. salviæ & flor. „ rorismarin.* in p. æ. aq. & vin. alb. facto, quod cum sypho. „ ne prudenter injiciatur. “ Nihil æque conducit in surditate a causa interna etiam post centum remediorum usum, quam ut æger præmissis præmittendis *sulphureis balneis* caput madefaciat; sedeat sub canali balneorum, & verso epitonio, aquam accipiat. *Ova formicarum* contrita & cum succo *cepe* in aurem infusa quam vetustissimam surditatem persanant. Si affectus sit contumacissimus post omnia incassum tentata excitare licet *pyralismum* ex inunctione mercuriali.

(*Remedia externa.*) Art. 1132. Inter remedia externa in surditate præ reliquis granum *moschi*, vel *ambra*, vel *zibethi* cum bombyce involutum & vesperi auribus immissum est optimum remedium, præcipue in senibus; laudatur etiam *fel anguilla* cum *spiritu vini*, & *fel perdisis* a *Lindano*, liquor ex ovis *formicarum* expressus, si quid aliud, admodum confert. Sunt qui valde commendant fustum ex *sulphure* mediante fistula in aurem transmissum; extremum remedium est salivatio. *Vapor auricularis Ful-leri*.

UVULÆ RELAXATIO SIVE PROCIDENTIA.

(*Uvula relaxatio.*) Art. 1133. Gurgulio seu uvula est glandula pendula ad formationem & modulationem vocis conferens, quæ defluxionibus, æque ac aliæ glandulæ, obnoxia est; si infratumeat, supra gracilis evadit. E palati extremo propendet, inque fauces & gulæ caput fertur, itaque hæc loca titillatione quadam afficit, metuque præfocationis sollicitat.

Biverii sententia.

(*Causa.*) Art. 1134. Humor pituitosus in columellam defluens, eam humectat, emollit, & relaxat, ut longior facta partem superiorem oesophagi tangat, & nauseam pariat.

(*Curatio.*) Art. 1135. Evacuantia universalis eadem esse debent ac in *catarrho*. In principio *topica astringentia* & *repellentia* conveniunt, quemadmodum in curatione *angina*, quibus postmodum *resolventia* & *exsiccantia* erunt admiscenda: Remedia autem forma pulverum potius quam liquidorum sunt ut plurimum utiliora & efficaciora, præsertim si nulla adsit inflammatio.

(*Excisio.*) Excisio est ultimum remedium, sed cum suprema cautione admolienda est; nam valde periculosa est (inquit *Hippocratis Progn.*) de qua operatione videantur authores chirurgici.

„ Audiamus *Tulpium*. A medicis *prolapsus palati* vel omnino præ-
„ mittitur, vel leviter tractatur; & tamen vitium est non mi-
„ nus grave quam rarum. Vidi equidem tumorem hunc in pa-
„ lato adeo celeri gressu exortum, ut vix licuerit cogitare de
„ *Gargarismate*, ne dum de aliis auxiliis; præterquam de sola
„ *scalpelli incisione*, qua dextre & festinanter id temporis insti-
„ tuta vidimus non modo effluxisse inde plurimum aquæ, sed
„ detumescere palato ad se rediisse hominem extinctioni jam
„ proximum. Unum ex optimis remediis pro uvula prolapsa est
„ *semen cannabis* in posca parum coctum pro *gargarismate* (in-
„ quit *Ettmullerus*).

(*Remedia varia.*) „ Proficua quoque esse possunt sequentia
„ pro

„ pro arbitrio vel potius iudicio periti medici usurpata; deco-
 „ Etum catechu, decoctum rad. tormentil. cum paucisale armonia-
 „ co & alumine crudo, gargarisma pro uvula, pulvis uvularis. “

A P H T H Æ.

Boerhaavi sententia.

(*Aphtha quid & quas partes occupat.*) Art. 1136. Aphthæ sunt parva, rotunda, superficialia ulcuscula os internum occupantia; sunt enim exulcerationes ultimorum emissariorum, hinc occupant omnia loca, ubi talia emissaria hiant; adeoque labia, gingivas, genas internas, linguam, palatum, fauces, tonsillas, uvulam, gulam, stomachum, intestina tenuia, (ad anum usque) ubique fere eadem specie. Præcedere solent, febris, incipiens cum diarrhœa vel dysenteria, nausea, appetitus prostratus, præcordiorum anxietas, debilitas magna, evacuatio notabilis, stupor, somnolentia.

(*Variis aptharum color.*) Varius est aptharum color, albus, fuscus, flavus, lividus, niger, quarum posteriores sunt peioris notæ. Sapor omnis aboletur; adest plerumque oris ficitas, interdum, crustis deciduis, salivatio vel diarrhœa adoritur, imo dysenteria ex vasorum dilatatione.

(*Curatio.*) Art. 1137. Ut curetur optime hoc malum, exhibenda sunt calida, diluentia, resolventia, & abstergentia, ut crusta in facilem citumque lapsum disponatur; simulac lapsus conciliatus est, tum anodyno, demulcente, & simul parum corroborante medicamento utendum, uti gelatin. C. C. vel seq. 24. Aq. ros. stillat. syr. papav. alb. ana ʒij. vitel. ovor. ij. Misce, huius pauxillum ore assiduo contineatur. In fine dandum catharticum corroborans ex rhabarbaro, &c.

Ettmulleri sententia.

(*Aphtha unde.*) Art. 1138. Aphthæ succedunt frequentius febribus ingentibus, aliquando oriuntur ex vitio salivæ, & cruditate ventriculi. Aphthas futuras in morbo cognoscimus ex sopore & singultu; qui toto morbi decursu non dormiverunt, in soporem incidunt, & tunc aphthæ prodeunt. Singultus accidit, si sint ex ventriculo, & tunc plerumque sunt deteriores.

(*Curatio.*) Art. 1139. Nil pejus quam sæpius purgare in hoc malo. Tota curatio consistit in humectatione, quæ emolliat, & leniter calefaciat; optimum est decoctum raparum cum nitro, item decoctum herb. bellidis major. cum sicibus & sal. prunel.

Farrago sententiarum.

(*Laudanum ultimum remedium.*) Art. 1140. Spiritus vitrioli vel sulph.

sulph. mellis rosaceo permistus in pueris ac adultis a *Riverio* commendatur; si vero morbus sit valde pertinax (inquit idem) & humorum fluxus copiosus, adeo ut vita sit in summo periculo, extremum remedium est *Laudanum*, quod dolorem sedat, & humorum fluxum inhibet.

(*Cortex Peruv.*) Art. 1141. Post febrem aphthæ, vel singultus, vel horum utervis, si non sponte faceffat, sed in longum tempus decurrat, facile fugatur usu *corticis Peruv.* Usurpari potest ad os colluendum gargarisma sequens ℞. *Succ. pomorum agrestium* (omnium opt. *Cochæe*) ℥ss. *syr. de rub. idæ.* ℥j. m. *Sydenham. sce. men.*

(*Remedium singulare.*) Art. 1142. „ Sequens omnibus remediis, „ quæ hætenus expertus sum, multis parasangis antecellit in „ hoc morbo vincendo ℞. *Terr. japon. pulverisat.* ℥iij. coq. in aq. „ *calc.* ℥xij ad tertiæ partis consumptionem, colaturæ add. *sacchar. saturn.* ℥j. *mel. ros.* ℥ij. capiat æger coch. j. singulis horis vel sæpius, teneatque paulisper in ore & sensim deglutiat: „ est remedium vere aureum. Videantur plura in cap. de infantum morbis. (1559.)

GUTTA ROSACEA.

Etmulleri sententia.

(*Gutta rosacea.*) Art. 1143. Gutta rosacea est rubor faciei tuberosus, pustulosus, guttis interdum sanguineis similis, qui nasum sæpe & genas inæqualiter & valde tingit, potatoribus satis frequens est; ut plurimum ad mortem usque comitatur. Præmissis universalibus conveniunt *saturnina*, &c.

Turneri sententia.

(*Morbi nomina & descriptio.*) Art. 1144. Gutta rosea seu rosacea ita dicitur a parvis rubicundis quasi guttulis, sive tuberculis igneis per universam faciem, & præcipue nasum hinc inde sparsis. Appellatur etiam *rubedo maculosa*. „ Rectius vero, me iudice, **INSIGNIA BACCHANTIUM FLAGRANTI FULGORE RADIANTIA.** Est morbus profecto apud *Damnonios* & *Belgas* maxime familiaris & fere *Endemius* ob pravam bibendi consuetudinem. „ Tres gradus a quibusdam numerantur, viz. *Rubedo simplex*, *rubedo pustulosa*, & *rubedo ulcerosa*; „ facies & „ natus aliquando in molem prodigiosam supercrescunt, adeo „ ut vultus aspectu horrifico plane tremendus & monstruosus „ evadat.

(*Ad gradum eminentem proventus.*) „ Novi quendam hoc morbo gloriose affectum, cui inter pocula, quibus liberrime indulgit, sanguis per ipsam cutem variis in locis exilire consuevit, & ubertim confluere, quod per aliquot momenta potatio.

rationis negotio impedimento esse solebat; mox vero suppressa hæmorrhagia, ut canis immundus vel amica luto sus ad fordem & illuviem se recipere solent, ita ille ad charissimam comotationem lætus redibat, ibique commorari solitus, donec vultum in torrem accenderet, tantum non ignem undequaque spargentem, ipsis tenebris fulgentem.

(*Sobriis raro accidit.*) Art. 1145. Agnoscendum est interim hunc morbum maxime abstemiis & temperatis interdum sed rarius accidere; ut plurimum enim spirituosorum liquorum ingurgitatione accersitur.

(*Curatio.*) Art. 1146. Ut ad curam sternatur via, imperandus est victus humectans & refrigerans, & idem regimen observandum ac in psora, vel in eruptionibus scorbuticis; sed maxima adhibenda est cautela in his mutationibus faciendis; a liquoribus calidis & spirituosus ad victum tenuem & potum refrigerantem non est facilis transitus. Ex antimonio & mercurio præparata tam interne quam externe sunt maxime proficua. Author noster more solito quamplurima remedia ex Sennerto, Mayernio, &c. accumulavit, sed in calce monet se multoties opem tulisse singularem remediis facile parabilibus & minus pomposis, nimirum cum sale tartari, nitri, sacchar. saturni pomato admist. albumine ovorum cum frusto aluminis aut cum granis aliquot camphora & sublimat. item ol. myrrhæ, sequens valde efficax perhibetur, ℞. Ovum duriuscule coctum, eximatur vitellum & campulv. myrrh. elect. suppleatur locus, & in cellaria suspendatur, ut per deliquium fluat: hoc etiam est cosmeticum insigne, ut & unguentum faciale Bat.

(*Remedia varia.*) Art. 1147. „ In eruptionibus pustulosis levioribus linimento sequente feliciter usus sum; ℞. Ung. diapomphol. ℥ss. mercur. dulc. ʒj. alum. ust. ℥ss. ol. rhod. gut. iij. ol. ros. q. s. misce. In graviori casu linimento & lotionem sequentibus præmissis rite præmittendis; ℞. Litharg. aur. ʒj. sacchar. saturn. ʒj. ung. pomat. fragrantissim. ℥j. ol. rhod. gut. iv. amygd. dulc. q. s. m. f. linimentum pro locis in facie maxime affectis sing. diebus vesperi illinendis. ℞. Aq. plantag. ℥vj. succ. limon. ℥ij. mercur. sublimat. gr. xij. camphor. ʒj. infund. clausæ & calide per horæ dimidium, colatura sit pro lotionem bis vel ter in die usurpanda. Hæc ultima est Aq. divina Fernellii, & sequens Pitcairni. „ ℞. Litharg. aur. ℥ij. mercur. sublimat. corrosiv. ʒj. acet. ℥x. infund. per hor. 12. in vase stanneo sæpius agitando; post subsidentiam effundatur liquor limpidus. Usus tempore instillentur gutta aliquot ol. tart. per deliquium, donec lactescat. „ In eundem finem adhiberi potest etiam Aluminatum Bateanum præmissis rite præmittendis.

CAP. XI.

Sive Fasciculus Morborum undecimus.

MORBI CUTANEI.

Ettmulleri sententia.

(*Cutis nigredo.*) **C**UTIS nigredo est vel *nativa*, vel *accidentalis*, prior est incurabilis; posterior, quæ ab ardore solis contrahitur, succo citri tollitur; idem facit spiritus vini camphoratus, item tinctura benzoes.

(*Curatio.*) Interdum saponos odorati cosmetici a delicatis expectuntur, qualis est sequens: ℞. Sapon. Venet. ℥j. amygd. amar. nucleor. persic. excori. ana ℥ij. pulv. rad. ireos flor. aron. ana ℥j. sal. tart. ℥ss. ambræ grismoch. cum spiritu rosar. solut. ana ℥ss. zibet. gr. v. cum q. s. essentia benzoes f. massa saponiformis. „ Sequens est cosmeticum insigne ℞. Flor. bismuth. ℥ij. ung. pomat. albiss. & fragrantiss. ℥vi. ol. rhod. gut. ij. misce. Ut etiam iam arcanum cosmeticum. „

(*Lentigines.*) Art. 1149. Lentigines sunt maculæ obscure flavescens magnitudine lentis, faciem, collum, & manus defædantes; cuti pertinacissime adhærent, nec facile curantur in iis, quibus per aliquod tempus effloruerunt.

(*Curatio.*) Lac virginale, ol. tart. per deliquium, ol. myrrha per deliquium cum albumine ovi parat, &c. ad lentigines tollendas a quibusdam usurpantur.

(*Ephelides.*) Art. 1150. Ephelides sunt maculæ cutaneæ fuscæ & interdum asperæ, mulieribus communes, quæ potissimum frontem, interdum genas, imo collum & manus deturpantes, in longum & latum sæpe ad palmæ magnitudinem se explicant; gravidas in specie afficiunt, in quibus etiam per reliqua ingravidationis signa dignoscuntur.

(*Macula hepatica.*) Art. 1151. Maculæ hepaticæ sunt obscure flavi coloris interdum ad palmæ fere magnitudinem, nunc minores cum cutis aliquali asperitate; occupant imprimis collum, pectus, atque dorsum, interdum manus cum singulari pruritu. Curantur ut Lentigines (1149.)

(*Sudamina.*) Art. 1152. „ Sudamina sunt papulæ sudorum „ in collo, pectore, brachiis, &c. oriuntur a sudore bilioso cum „ tem exasperante. „ Schmirz. Milii granis similia sunt, causa proxima est serum plus minus acre. Ettmuller.

Effere.

(*Effere.*) Art. 1153. Effere est tuberculorum genus in Gracorum

rum & Latinorum scriptis non occurrens; sed ab *Avicenna* & *Arabibus* describitur, & in nostris regionibus frequenter reperitur. Vocatur *Effere*, *Sora* & *Sare*; erumpunt tubercula parva ad rubrum vergentia, duriuscula, cum insigni pruritu, subito universum corpus occupant, non secus ac si ab *Apibus*, vel *Vespis*, vel *Culicibus* homo demorsus, aut *Urticis* percussus esset, ex biliosis & falsis humoribus oriuntur. Tubercula hæc plerumque brevi temporis spatio, etiam nulla cura adhibita, sponte evanescere solent; & fortasse morbus est paulo lenior & benignior, quam eruptio illa quam nos vocamus a *Rasb*, vel quam *Erysipelatis* secunda species *Sydenhami* (1168.) In opere pratico circumspectione & cautela opus est, præcipue si cum eo febricula conjuncta fuerit; nam in hujusmodi eruptionum diagnosi, prognosi, & curatione *prima nota medicos* deceptos novimus.

(*Phlyctæna*.) Art. 1154. *Phlyctænæ* seu *Phlyctenes* sunt vesiculæ parvæ pruriginosæ & ferventes, sero limpido repletæ, quæ intra digitos & circa carpos oriri solent: Interdum in scabiem & serpiginem degenerant, curantur ut aliæ eruptiones cutanæ.

(*Sirones*.) Art. 1155. *Sirones* sunt pustulæ in volis manuum & plantis pedum æstivo tempore emergentes, & cum insigni pruritu molestantes, in quibus latent subtilissimi *vermes Sirones* dicti; acu effodiendi sunt; usurpanda sunt *unguenta* & *lotiones mercuriales*.

(*Vari*.) Art. 1156. *Vari* sunt tumores parvi & duri ex rubedine in summitate tandem albescentes, ut plurimum in facie & collo oriuntur magnitudine seminis cannabis. Juvenes utriusque sexus ad venerem aptos præ cæteris molestant; ubi rubor intensus conjunctus est, difficilis est satis curationis, & licet pustulæ removeantur, rubedo tamen permanet, cui si inflammatio & raucedo jungantur *Lepra* imminentis signum est. *Lac virginis*, *sachar*, *saturn. essentia benzoes*, *camphorata*, &c. usurpari possunt.

(*Curatio*.) Art. 1157. *Lichen*, *serpigo* & *Herpes* sunt affectus sibi ipsis cognati, gradibus vero a se invicem distantes.

Art. 1158. In *Lichene* cutis est aspera cum pustulis hinc inde erodentibus, crustis furfuraceis & cum summo pruritu ad partes vicinas serpentibus.

H E R P E S.

Turneri sententia.

(*Herpes simplex*.) Art. 1159. *Herpes simplex* est cum pustulæ singulæ (plerumque in facie) oriuntur; sunt albidæ, aut flavæ, & acuminatæ cum basi inflammata; a puris guttula, quam continent, exoneratæ sponte exarescunt.

(*Serpigo.*) Art. 1160. Herpetis species secunda est *Serpigo*, nos Angli vocamus *a Tetter*, vel *a Ringworm*. Pustulæ minutæ accumulatim exurgunt, quandoque figura rotunda vel annulari cum dolore & pruritu insigni. *Serpigo* ad digestionem nunquam pervenit, tantum ex scalpura humore tenui defluit.

(*Curatio.*) Art. 1161. Difficillime curatur, postquam enim penitus extincta videtur, certis anni temporibus repullulare solet. Vulgus uti solet atramento; sed in morbo pertinaci præmitti debent universalia; egregie faciunt *aqua minerales cathartica* & postea sequens linimentum, ℞. *Unguent. rosar.* ℥j. *mercur. præcip.* ℥j. *Arcan. corallin.* ℥ss. *ol. Rhod. gr.* ij. m. efficax etiam est *lac sublimat.* ut aliquoties expertus sum, sed usurpandum est cum cautela, ne inflammationem inducat. Lotio sequens a *Paræo* commendatur, ℞. *Sulph. calcanth. alum. ana* ℥j. macerentur in q. s. *aceti fortis*, & coletur liquor pro lotionem.

(*Herpes miliaris.*) Art. 1162. Herpetis species tertia est *Herpes miliaris*, idiomate nostro audit *the Shingles*. Ex innumeris parvis pustulis constat variis in corporis partibus erumpentibus, viz. *Cervice*, *pectore*, *lumbis*, *femoribus*, &c. Locus affectus nonnihil inflammatur, æger leviter febricitat, assurgunt pustulæ albidæ & suppurantur, succedunt parvæ rotundæ crusticulæ semina milii referentes, unde nomen.

(*Curatio.*) Art. 1163. In hoc morbo tractando indicationes curativæ quoad remedia interna eadem omnino sunt ac in *Erysipellate*; cavendum est primario, ne repercutiantur pustulæ; conveniunt ergo discutientia: pustulæ eminentiores forcipe scindantur, & applicetur *ceratum ex oleo & cera*, ut vestimentis minus hæreant. In declinatione adhibere licet *exsiccantia*, ut *unguentum diapomphol. tutia*, vel potius nostrum *ceratum de lapide calaminari*, Applicatio sequens valde efficax perhibetur ℞. *Sem. sinap. contus.* ℥ij. *vitriol. virid. in q. s. aq. plantag. solut.* ℥j. *misce.* *Unguentum Herpeticum Batearum usui esse potest.*

Art. 1164. *Herpes miliaris ad naturam Psora proxime accedit* (inquit *Wviseman*) quapropter *cathartica mercurialia*, nec non *alterantia*, ad curam rationalem exposcit.

Schmitzii sententia.

(*Herpes exedens.*) Art. 1165. *Herpes exedens* est pustulosa inflammatio cum pruritu & rubedine, partem, in quam serpit, exulcerans; oritur a bile ardentissima; facile summum corpus ad epidermidem usque penetrat, ubi cum retinetur, nec ultra expirat, eam partem exedit.

(*Curatio.*) Art. 1166. Frequens *catharticorum* usus adhibendus est. Profunt *unguentum Diapomphol. & alb. Rhas.* nec non *plumbi lamina in aqua aluminosa diu macerat.* Si tumor usque adeo

adeo acris, ut ulcus phagedænicum excitet, quod mitioribus nequaquam cedit medicamentis, ad valentiora recurrendum; ad *Arsenic. sublimat. optime trit. & cum unguento alb. mixt.* Denique si magis magisque serpat ulcus, ad *ferrum ignitum* accendendum.

E R Y S I P E L A S.

Sydenhami sententia.

(*Erysipelas.*) Art. 1167. Erysipelas seu ignis sacer quamcunque partem corporis occupat, at præ reliquis faciem; ex improvise corripitur æger, dum sub dio versatur (rusticis *syderatio* audit) pars affecta paulisper intumescit cum dolore & rubore summis, (ac ingenti æstu, & denso minimarum pustularum ordine distinguitur, quæ aucta magis inflammatione in vesiculas subinde faceflunt. Sensim latius serpit malum, & de loco in locum progreditur & febrem habet conjunctam.

(*Alia species.*) Art. 1169. Alia est etiam species, licet rarius occurrens, ex nimia spirituosorum liquorum computatione plerumque orta; febriculam, quæ agmen ducit, mox excipit pustularum per universum fere corpus eruptio, quæ *urticarum puncturas* referunt, & nonnunquam in *vesiculas* attolluntur, mox recedunt cum pruritu vix tolerando, quoties scalpturam subeunt, denuo apparent.

(*Curatio.*) Art. 1169. *Venesectio* convenit & postero die lene *catharticum*, & *paregoricum* hora somni. Pro usu externo *forus discutiens*, & mistura sequens, ℞. *Spir. vin. ꝑ℞. theriac. Andr. ꝥj. pulv. piper. long. garyoph. ana ꝥj.* misce, charta emporctica hac mistura madefacta parti circumvolvatur. Sanguis in hoc affectu est pleuritico similis, & quandoque secunda, vel tertia *Venesectio* postulatur.

Art. 1170. Altera species pari fere modo amolienda est, nisi quod remediis externis minus egeat.

Etmulleri sententia.

(*Differentia ab inflammatione.*) Art. 1171. Erysipelas digito leviter pressum maculam albam ostendit & subito rursus rubescit, quod non fit in inflammatione, nisi fortius prematur. *Scorbutici* huic morbo sunt obnoxii.

(*Curatio.*) Art. 1172. *Purgatio* est summe vitanda; *venesectio* est periculosissima: Est enim morbus *cutaneus*; ideoque interne *diaphoreticis* cura est inchoanda & absolvenda, inter quæ *Rob. Sambuci* eminet, est potens *sudoriferum*. Externe omnia unctuosa astringentia & actu frigida sunt fugienda. *Spiritus Theriacalis camphoratus* est remedium laudabile.

(*Curatio.*) Erysipelata per unguenta oleosa aut mucilaginosae inepte tractata subito serpentem inducunt gangranam.

Freindii sententia.

(*Catharsis in Erysipelate capitis.*) Art. 1173. De purgatione in Erysipelate haud convenit inter authores, sed omnia dubitanter proponunt, & in ultimo morbi discrimine, vel nulla dant consilia, vel timiditatis atque hæsitationis plena; mihi vero satis experimentis esse edoctus videor, ut pronuntiem in *capite Erysipelate*, si quando cerebro tentato oboriatur Coma, delirium, nervorum distentio, aut nullam subesse salutis spem, aut purgantia maxime profectura. Neque in his rerum angustiis expectandum esse, quod & in variolis experimur, dum vel febris lenita sit, vel tumor plane subsederit. Nam cardiacis refrigerantibusve remediis contra febrem pugnare, topica admoveere, quid demum aliud est, quam nugas agere, donec in medio curationis cursu æger intercidat? Exemplum singulare hujus praxeos in medium profert doctissimus author *De Feb. commentar. vij. p. 117.* quod vide.

Farrago sententiarum.

Art. 1174. Erysipelas foris intro verti non bonum: intus vero foras bonum (inquit *Hippocr.*)

(*Epithema.*) Art. 1175. Epithema sequens a *Barbette* commendatur, ℞. *Trochise. alb. rhas. ℥j. camphor. ℥j. sp. vin. ℥j. aq. sambuc. ℥vj. f. mistura*, cum hac madefiant lintea, & calide applicentur, & sæpius renoveantur, quoties siccescunt.

(*Vindicatio mixtura Sydenhami.*) Art. 1176. D. *Turner* valde commendat misturam ex *ol. sambuc. & aq. calcis* cum paucis *spiritu vini camphorat.* Existimat misturam *Sydenhami* esse nimis calidam, sed (credo) inexpertus loquitur; est enim profecto medicamentum in hoc affectu omnem laudem exuperans, ut per vicennium multiplici experientia comprobavi. *Cataplasma fimi vaccini* est valde proficuum ad dolorem leniendum.

(*Erysipelas symptomaticum.*) Art. 1177. In Erysipelate symptomatico convenit linimentum seq. ℞. *ol. sambucin. lixiv. ren. ana p. æ. agitentur invicem diutissime in phiala*, donec in unguentum coalescant: valet etiam *lorio ad Erysipelas Fulleri*, quam ex experientia sua author laudat. (*Vid. Effere 1153.*)

P S O R A.

Etzmulleri sententia.

(*Scabies humida & sicca.*) Art. 1178. Scabies est vel humida, quæ apparet sub forma ulcusculorum cutaneorum; vel sicca, quæ saniem exsiccata & incrustatam repræsentat.

(*Curatio.*) Art. 1179. Humida facilius curatur quam sicca, purgandum est cum *helleboro & mercurialibus*; conducunt absorben-

bentia & sudorifera ex antimonio præparata, decoct. e lignis, viperina, rob. sambuc. &c. externe conveniunt remedia ex saturno. mercurio, sulphure, calce viv. camphora, nicotiana, litarg. &c. ℞. Ung. nicotian. ℥℥. flor. sulph. ℥ij. mercur. dulc. ℥j. ol. hyperic. q. s. m. conveniunt etiam balnea ex herbis & radicibus appropriatis. (in lixivio tenui coctis) Vide plura in cap. de morbis infantum. (1561.)

Celsi sententia.

(*Pfora quid.*) Art. 1180. Scabies (sive Pfora) est durities cutis rubicundior, ex qua pustulæ oriuntur, quædam humidiores, quædam sicciores. Exit ex quibusdam sanies; fitque ex his continuata exulceratio pruriens, serpitque in quibusdam cito. Atque in aliis quidem ex toto desinit, in aliis vero certo tempore anni revertitur. Quo asperior est, quoque prurit magis, eo difficilius tollitur; itaque eam, quæ talis est, ἀγρία Græci appellant, id est *feram*.

(*Prognosis.*) „ In juvenili ætate sæpe ab aliis morbis præservat, vel eos sanat; diuturnior in lepram migrare potest; in senibus contumax & curatu difficilis; *sicca* difficilior curatu, quam *humida*; quæ ex interno humorum vel viscerum vicio oritur; & plerumque critice erumpit; minime impedienda, nec intus repellenda,

Willisii sententia.

(*Quas partes obsidet.*) Art. 1181. Pfora sive Scabies est pustularum in corpore sparsim eruptio, præcipue circa juncturas artuum, & inter digitos, ab humore acri & falso procedens, ob pruritum insignem scalpendi necessitatem inducens.

(*Contagiosa.*) Nullius certe morbi labes (peste tantum excepta) facilius aut certius quam Pfora propagatur.

(*Curatio.*) Art. 1182. Præmissa venesectione utilissime propinatur cerevisia medicata sequens, ℞. Rad. polypod. querc. lapath. ana ℥iiij. sen. opt. ℥iv. epithym. turbit. mechoacan. ana ℥ij. santal. citr. ℥j. sem. coriandr. ℥vj. præpara s. a. & f. saccul. pro cerevis. cong. iv. post dies v. vel vj. hauriatur & sumatur ℥xij. plus minus omni mane per viij. vel x. dies. Pro usu externo sulphur in hoc morbo virtutem quandam specificam habere videtur, & linimentorum fere omnium est basis. ℞. Axung. porcin. ℥iv. flor. sulph. ℥℥. pulv. zinzib. ℥℥. ol. tart. per deliq. q. s. m. f. unguentum, cui odoris gratia addi possunt guttæ aliquot. ol. rhod. Unguenta alius faciliior & multo elegantior pruritus sanandi modus; nempe, ut indusium ex hydragyro sunt periculosa.

(*Alia methodus curationis.*) Restat adhuc Aq. font. cum sulphure pulverisat. incoct. & exsiccatum super nudum corpus per 4. vel 5. dies geste.

gestetur; ita namque morbus iste sine balneatione, aut litus squa-
lore, aut malo odore curari solet. Pauperes flores sulphuris cum
lacte intus fumant.

Farrago sententiarum.

(*Sapo niger.*) Art. 1183. *Corellus* pro pauperibus & militibus
commendat solam *saponis nigri* lotionem, sed cito abluenda est,
ne cutem excoriet.

(*Radix hellebori albi.*) Art. 1184. *℞. Pulp. subtilissim. rad.*
hellebori albi q. v. flor. lact. q. f. m. f. Unguentum. Acrem dolo-
rem excitat, & interdum inflammationem; ideoque omnibus mi-
nus convenit: morbum vero, ubi usurpari liceat, fere semper
certo sanat. *Decoctum ejusdem radice* est forsan medicamentum
tutius & elegantius.

(*Animalcula.*) Art. 1185. Ex pruritu intolerabili hunc affe-
ctum jugiter comitante *animalcula* in causa esse, & morbi ef-
fentiam constituere quidam suspicati fuerunt; unde etiam ejus-
dem *contagium* adeo prompte communicari crediderunt: sed non-
dum aliquid de hac re compertum habemus nisi quod a *Dre.*
Bononio traditum invenimus *Philos. Transact.* N. 283. qui (si ei
fides adhibenda sit) rem extra dubium posuit: ille enim loco
citato animalculum descripsit figura externa instar testudinis,
ejusdemque iconem exhibuit; ova quoque facto scrutinio repe-
rit, unde generatione citissima quemadmodum pediculi produ-
cuntur. Curiosus videat locum.

(*Salivatio.*) Art. 1186. In morbo inveterato & remediis aliis
haud cedenti excitare licet *Ptyalismum*.

(*Remedia potentiora.*) Art. 1187. In officinis optimum re-
medium est *unguentum ex oxylapato*. Potentissima sunt balneum
& linimentum ex *Barbette*. Interne *athiop. mineral. bezoar. mi-*
neral. carn. viperin. antimon. diaphor. tinct. antimon. decoct. e li-
gnis gum. guaiac. &c. Extreme *unguentum herpeticum, unguentum*
psoricum mercuriale, lotio mercurialis; hæc postrema cum cautio-
ne sunt usurpanda.

I M P E T I G O.

Vvillisi sententia.

(*Impetigo quid, ejusdem graphica descriptio.*) Art. 1188. Impe-
tigo varia sortitur nomina, appellatur *Lichen, vitiligo, lepra*
gracorum, &c. Imprimis papillæ sive pustulæ rubræ, modo sin-
gulares, modo plures simul congestæ in variis corporis partibus,
præsertim vero in brachiis aut cruribus exoriuntur; quibus sin-
gulis novæ adjunguntur, & latius serpentes sese in orbem dif-
fundunt, cujusque harum superficies & nonnihil albida & squa-
mosa apparet, unde, si scalpatur, squamæ decidunt, & ichor
sa.

sæpe tenuis exsudat, qui tamen mox exsiccatus, in squamam rursus crustaceam indurescit.

(*Differentia huius morbi a Psora & Lepra.*) Hic affectus quandoque membra singularia infestat, reliquis partibus intactis; & est naturæ mediæ inter *scabiem* & *lepram*; differt a priori, quoad pustularum formulas; namque in *Psora* ubique fere singulares, & spatiis licet exiguis, ab invicem remotæ existunt, *hic* plures conglobatim, & quasi per racemos magnis intervallis sejunctos erumpunt. *Lepra* multo immanior est & horrenda, viz. crustacea & squamosa, ubique continua, & per totum corpus diffusa.

(*Curatio.*) Art. 1189. Impetigo difficulter admodum curatur, & si in affectionem quasi leprosam transeat, incurabilis ut plurimum evadit.

(*Per remedia magna.*) Remedia fere tantum magna in curando hoc affectu valent, cujuscumque sunt *venesectio*, *cathartica mercurialia*, *serum lactis* (medicatum) *acidula calybeata*, *herbarum expressiones succulent.* *Decoct. e lignis*, *medicamenta chalybeata*, *salivatio*, &c. Sæpius lui venereæ aut scorbuti supervenit. Balneatio interdum nocet; novi plures haud graviter impetiginosos *Bathoniam* profectos, inde prorsus leprosos rediisse. *Acidula purgantes* contra impetiginem leviolem juvare aliquoties comprobavi, sed plus valent *aqua Tunbrigenses*, &c. sed præ reliquis remedia *viperina* in hoc affectu, ut & in *elephantiasi* & ipsa *lepra* insignem habent virtutem. Inter topica balnea aut linimenta e *pice liquida* confecta, cæteris quibusque longe præstant; formulæ utriusque apud authorem subduntur. Fortissima sunt *unguenta mercurialia*.

(*Lepra.*) Art. 1190. „ Quantum confert ad hunc morbum „ curandum corpus in ipso mari frequenter abluere & aquas marinas sapissime ac diutissime innatare est experimentum satis „ notum & peritissimis medicis comprobatum.

Ettmulleri sententia.

(*Lepra.*) Art. 1191. *Lepra* convenit cum scorbuti confirmato; est etenim summus & contumacissimus *scabiei scorbutica* gradus; in *lepra* vero longe major est succi nutritii corruptio, quam in *scabie*, quatenus non tantum cutis, sed etiam subjacentes partes carnosæ exulcerantur; *scabies ferina* & inveterata in *lepram* degenerare solet.

(*Signa diagnostica.*) Contagium ad tertiam vel quartam generationem interdum propagari solet. Inter signa externa apparet cutis nunc ad colorem lividum & nigrum vergens; nunc flavescens & ex rubro nigricans. Aeri exposita mox corrugatur, exasperatur & infrigescit, tota apparet unctuosæ, ut aqua ipsi inspersa vix hæreat, sensim crassescit, rugosa & asperior redditur;

tur; furfure nunc purpureo nunc albicante, ac si calce incrustata esset, imprimis in facie adpersa videtur, multisque nodositatibus, tuberculis mobilibus & indolentibus, potissimum pone aures, circa frontem, mentum, & artus defœdatur, & morphæa, impetigine, & scabie sicca pertinaci, aliisque pustulis afficitur (de reliquis signis diagnosticis consulatur auctor. (pagin. 587.)

(*Prognosis.*) Art. 1192. Lepra inveterata incurabilis est, sanguis in lepra foetidus est & nigrescens; serpigo, & imperigo in manuum ac pedum digitis, cum pilis parvis ascendentibus est malum signum.

(*Curatio.*) Art. 1193. Tanquam *Lues Venerea* curanda est. *Viperina* maxime conducunt. *Balnea*, *Therma*, &c. in usu sunt.

Turneri sententia.

Art. 1194. Lepra Græcorum apud nos saltem non est adeo frequens, aut maligna, ac apud exteros, ubi comparata sunt *Nosocomia Sti. Lazari*, ut ob funestam morbi contagionem infecti ab humano genere prorsus dissociantur. *Ambrosius Parvus* animadvertit in nonnullis *Germania* regionibus eam inveniri, sed frequentius in *Hispania*, & per totam *Africam*, & quibusdam locis in *Gallia*.

(*Quibus regionibus frequentior est.*) Art. 1195. Lepra ut plurimum circa cubitos & genua primo erumpit, mox latius serpit; & per universum fere corpus sensim caput attollit.

(*Curatio.*) Art. 1196. Lepra hæreditaria & inveterata est prorsus incurabilis. Ad hunc affectum curandum veteres & recentiores quoque commendant remedia *viperina*, item ex *antimonio*, *mercurio*, & *sulphure* præparata, *guaiacum oxylapat.* *polyopod. epithem.* &c. *Jacobus Dovynetus* virtutes decocti corticis *ulmi* magnopere extollit cum vino albo diutius propinati, asseritque remedium esse certum; extat in *Pharm. Bat.* Etiam si omnes fere scriptores in viperarum laudibus tanti sunt, *Fernelius* tamen & *Palmarius* eas esse omnino inutiles affirmant, præcipue in corporibus calidioribus.

(*Salivatio.*) Ipse *pyralismus* ad hunc morbum contumacissimum penitus eradicandum impar frequentissime invenitur. Inter cætera linimentum sequens in usum adhibere soleo, *℞. Unguent. e flor. aurant. ℥j. mercur. precip. alb. ʒiſſ. camphor. ʒſ. vitriol. alb. ust. ʒj. misce*, Author noster copiosa formularum segete, ex optimis scriptoribus collectarum abundat, & revera de morbis cutaneis erudite ac pulchre scripsit.

Ex Cl. Deodato apud Fabricium Hildanum.

(*Elephantiasis descriptio.*) Art. 1197. Elephantiasis Græcorum, seu Lepra Arabum, est affectus contagiosus plurium vitiorum
con.

congerie corpus defœdans. In cute vel faciei, vel frontis, vel genarum, cubiti, femorum, manuum, pedumve tubercula facile mobilia, indolentia, & ex livore ad rubedinem tendentia, horridumque aspectum præbentia epullulant; in ore, in palato, in faucibus circa linguæ radicem, tubercula nunc flavescentia, nunc sublivida exoriuntur; in pedum digitorum interstitiis, vel in plantis, in crassa præsertim & dura illius parte, item in aliis artuum locis ulcera efflorescunt, hæc ulcera & fissuræ veram cutem penetrant, lata sunt, & ulterius serpunt labiis callosis ac pertumidis, atque læsa facile cruentant, indolentia licet: ulcera quoque nares depascunt; adsunt tumores in aurium ambitu, crassescunt labia, pedes manusque valde inflatæ ac tumidæ sunt.

Etmulleri sententia.

Art. 1198. Elephantiasis *Arabum* ita vocatur, quia cutis tumida, rugosa, & aspera apparet. Senes vino liberalius indulgentes quandoque invadit.

(*Morbus describitur.*) Est tumor pedum (crurumque) rubicundus, lividus seu nigricans cum ulceribus varicosis, equibus serum acre limpidum effluit; interdum etiam solæ crustæ furfuraceæ totos pedes occupant (*Lepra est universalis*). Affectus ut plurimum est criticus, ideoque cavendum est ab externis repellentibus, ne gravius malum excitetur.

Turneri sententia.

(*In nostris regionibus vix occurrens.*) Art. 1199. Elephantiasis sive *lepra Arabum* est morbus in nostris regionibus, saltem nunc dierum vix cognitus. Ab *Aretæo* eleganter describitur; nomen accipit (inquit ille) ab aspectu fœdo & deformi, ex partium inæquali protuberantia, & cutis densitate ac scabritie, hinc inde rugis & fissuris, labiis tumidis interspersæ, *elephantis* cutem quodammodo referentis. Mendicantem in agro prope *Londinum* jacentem vidimus morbo huic maxime affini miserrime laborantem.

(*Est incurabilis affectus.*) Art. 1200. Hic affectus apud authores *Leontiasis* & *Satyriasis* appellatur; & ob magnitudinem morbi a plerisque medicis plane incurabilis merito agnoscitur. Remedia ad *lepram Græcorum*, si quæ alia, hic locum habent. Decoctum ulmi *Pharm. Pat.* potanti graveolentissimos movet sudores inquit author) & cum vino albo epotum ab *Elephantiasi* & *Lepra Græcorum* liberat.

Touunei sententia.

(*Æthiopibus familiaris.*) Art. 1201. In Insulis Caribarum *Æthiopes* servituti mancipati (& etiam inter incolas alterius colo-

loris nonnulli) *Elephantiasis* sunt obnoxii; graviore alicui morbo ut plurimum est succedanea, iis præcipue, quibus ex dura necessitate infortunium est victu insalubri sustentari, accidere solet. Hic sequitur morbi huiusce *graphica descriptio*, quam videre licet apud authorem, eadem fere cum modo ab *Aretæo* memorata. Morbo jam plene formato homo cæteroquin bene se habet, neque incommoditatem ullam sentit, nisi molestem onus monstruosi cruris, quocum tamen per viginti annos duræ servitutis muneribus, quibusdam saltem, fungi novimus. *Elephantiasis amputato crure* solet statim alterum invadere.

C O M B U S T I O.

Ex Pavio apud Hildanum.

(*Combustionis definitio.*) Art. 1202. Combustio est solutio continui epidermidis, & cutis ut plurimum, nonnunquam etiam carnis musculosæ, venarum, arteriarum, nervorum, &c. vi ignis impressa: hanc autem combustionem sequuntur mox dolor acerbissimus, inflammatio, pustulæ; & si combustio profunda, corpusque cacochymicum fuerit, facillime degenerat in ulcus foetidissimum & malignum.

(*Primus gradus.*) Art. 1203. Tres sunt gradus combustionis. In primo gradu cutis rubicunda est, dolor acerbissimus & pungitivus, non aliter, ac si cutis urticis fricata esset, mox inflatur locus & elevantur pustulæ, in quibus aqua clara & alba continetur, tandem quoque epidermis separatur; primum & præcipuum negotium est ut impediamus, ne pustulæ oriantur, hocque fit locum combustum in oleum vel aquam calidam quanto citius immergendo, vel ad ignem admovendo;

(*Intentio curativa.*) Hinc cepæ in mortario cum sale contusæ & paucis saponibus empyreuma ad se attrahunt.

(*Gradus secundus.*) Art. 1204. In secundo gradu pars illico inflatur, rubescit, dolet, urit, & ipso momento pustulæ elevantur: est enim vi ignis contracta atque densa.

(*Curatio.*) In hoc casu ubi vera cutis combusta & contracta fuerit, non cepæ, sal, sapo, &c. applicanda sunt, sed remedia emollientia, calida & humida; toti loco ambusto imponatur sequens unguentum; . Unguent. basil. ℥j. ol. ros. lilior. alb. ana ℥ss. vitel. ov. N. ij. misce, & applicato defensivo, pars affecta involvenda est fascia in oxycrato madefacta; unguento prædicto addi potest crocus, vel etiam opium in extremo dolore.

(*Gradus tertius.*) Art. 1205. In tertio gradu ipso momento, dum res ignita adhæreat corpori cutis illico evadit nigra vel saltem livida, & obtuse sentit, si scalpello pungatur; est enim dura & exsiccata crusta, ea cum deciderit, remanet ulcus profundum & putridum.

(*Curatio.*) Art. 1206. Tertius gradus est admodum periculoso.

losus; est enim metus gangrænæ; quo circa *eschara* in diversis locis ad carnem usque incidenda est, idque fieri debet primo vel secundo die, hoc facto, *unguentum* in secundo gradu præscriptum applicari potest, *defensativum*, &c. convenit *venasectio* revulsionis gratia. Sequens autem fomentum vim habet sedandi dolorem, cutem emolliendi, & digestionem promovendi; ℞. *Rad. alb. ℥ij. sem. cydon. fanugr. ana ℥ss. flor. cham. melilor. ana Mj* coq. in aq. font. q. s. pro foru (& add. *sp. vin.*) Si vero combustio adeo magna fuerit, ut in gangrænam degeneret, caute & cum iudicio procedendum est, & semper aliquid applicandum, quod putredini adversetur.

(*Vesicula semper incidenda.*) Art. 1207. Pustulæ statim ab initio in omni combustionem incidendæ sunt, ut aqua acris & fervida effluere queat.

(*Oculorum combustio.*) Art. 1208. In oculorum combustionibus, fluxio humorum ad partem *venasectione* & omni arte inhibenda est; oculis continuo instilletur *lac muliebre* cum aq. ros. commistum, & applicetur sequens cataplasma; ℞. *Pulp. pomor. assat. ℥ij. farin. fanugr. ℥j hord. ℥j. coq. in lacte vaccin. & f. cataplasma*, cui add. *croc. ℥ss.* Interim universalia recte instituantur. In omni combustionem, ubi dolor est vehemens & ultra tolerantiam, applicari potest cataplasma ex *mic. panis alb. in lacte coct.* cum paucis *croc.* & *opio* ad dolorem mitigandum, ad tempus saltem, sed in oculorum combustionibus cavendum est de *opio*. Sanguis columbinus ab animali tepidus eximium habetur *anodynum*.

(*De cicatrice turpi præcavenda.*) Art. 1209. Magna adhibenda est cura ne turpis cicatrix post combustionem curatam relinquatur, ut autem hoc incommodum vitetur, ab initio usque ad finem curationis *emollientia* sunt usurpanda, & postea applicanda est *lamina plumbea spissa mercurio inuncta*.

(*Facies pulvere pyriocombusta quomodo curanda.*) Art. 1210. Si facies pulvere *bombardico* combusta & grana pulveris cuti infixæ fuerint, illico extrahendus est pulvis, quantum fieri poterit, acu vel alio instrumento acuto; si vero chirurgus in principio non advocatus fuerit, ita ut cutis jam cicatrizata, maculæ vero nigræ relictæ fuerint, necesse est denuo exulcerare cutem *vesicatorio*.

(*Combustio a fulmine.*) Art. 1211. Ignis a fulmine omnium vehementissimus & periculosissimus est, in se continet facultates quasdam supernaturales, quibus animal quandoque protinus extinguitur. Si partes externæ lædantur secundum gradum unctionis sunt medicandæ, sicut in aliis combustionibus, nisi quod *putrefacientia* & *escharam relaxantia* hic locum non habent; sed *eschara* statim scalpello excidenda sunt; & interne optima *cardiaca* sunt propinanda.

(*Vires sp. vini in ambustis.*) Art. 1212. Omnibus remediis quotquot adhuc inventa fuere, *spiritus vini* facile palmam præripit in ambustis, cum cutem subjacentem ab omni putrefactione tueatur, ac vendicet, atque eo nomine curationem quam cito absolvat, digestionem, quæ non nisi admodum tarde sua tempora percurrit, etiam non moratus: nempe si lintea *spiritu vini* imbuta partibus ab aqua ferventi, pulvere pyrio, vel simili, læsis, quum primum hoc infligitur malum, applicentur, eademque spiritu dicto madefacta subinde repetantur, donec dolor ab igne penitus evanuerit, & postea solummodo bis in die.

Farrago sententiarum.

(*Remedia varia.*) Art. 1213. In ambustionibus superficialiis (inquit *Turner*) mihi solemne est imponere *ol. lini* & *aq. calc.* simul conquassat. vel *ol. sambuc.* & *alb. ovor.* Vesiculæ aqueæ resecandæ sunt, & *unguent. diapomph.* vel quo melius est *ceratum nostrum de lapide calaminari* locis excoriatis applicando. Inde *ceratum* (pluribus intentionibus satisfaciens) convenit etiam in gradu secundo ambustionis. Et revera est medica mentum omnem superans laudem, non modo in hoc casu, sed etiam in *vulneribus* & *ulceribus* curandis. Extat apud authorem exemplum curationis ambustionis gravissimæ, in qua tota praxis venuste illustratur. Chirurgus librum consulat. „ Ubi plures partes, „ vel totum corpus ambustum est, raro ægri convalescunt, sed „ vehementia symptomatum misere moriuntur.

(*Nonnulla vulgaria.*) „ *Vviseman* commendat cataplasma ex „ *fimo equino* ad empyreuma extrahendum. *Calx viva* multoties „ *lota* cum *ol. lini* vel *hyperici*, item *ceratum* ex *cerussa* & *ol. lini* *spirit. vim camphorat.* &c. sunt remedia vulgaria, sed minime contemnenda. Sequens est *Boyleanum*, ℞. *Sacchar saturn.* ʒss. *acer. vin. alb. opt.* ℥jv. f. solutio, deinde add. *ol. sambucin.* q. s. ut fiat unguentum.

C A P. XII.

Sive Fasciculus Morborum duodecimus.

TUMORES IN GENERE.

(Definitio tumoris.) **N**usquam unquam vidi definitionem tumoris, nisi ex aliqua parte peccantem; quocirca sequentem in medio protuli. Tumor in genere est præternaturalis alicujus partis, vel totius corporis, magnitudo mole morbosa aucta.

Etmulleri sententia.

(Tumores, eorundem tres species.) Art. 1218. Tumores proprie dicti oriuntur vel a stagnatione, hoc est ab impedito fluidorum transitu; vel a congestione paulatina, ubi facta quasi secretionem tumores procreantur; vel denique per novi humoris in parte generationem & collectionem; Exempla primæ speciei habemus in phlegmonibus, tumoribus œdematosis, flatuosis, &c. Per congestionem paulatinam nascuntur tumores critici; per novi humoris in parte generationem producuntur topi, cancri, ganglia, tumores omnes in cystide contenti, &c.

(Intentiones curativa.) Art. 1219. Remedia quæ attinet, tumoribus in genere applicanda in tres classes dividuntur (secundum totidem curationis intentiones) in resolutiva, discutientia, & suppurantia, repellentibus a medicis sanioribus jam ex usu merito repudiatis.

(Resolutiva primi gradus.) Art. 1220. Resolutiva, emollientia, seu attenuantia primi gradus sunt radices & herbe malv. alb. mercurial. violar. lilior. alb. parietar. flor. melilot. sem. lini, fanugr. carica pingues, uva passa, axungia, medulla, ol. amygd. dulc. lilior. alb. unguent. dialth. &c.

(Secundi gradus.) Art. 1221. Resolutiva secundi gradus sunt radices & herb. apii, puleg. cepa coct. charesolii, sambuci, cicut. scabios. flor. hyper. troci sambuci, chamam. adeps anserin. ursin. gum. tacamahac. styrac. liquid. terebinth. farin. fabar. spermaceti, ol. cham. amygd. amar. hyperic. laurin. empl. de cicuta cum ammoniac. diachylon., &c.

(Tertii gradus.) Art. 1222. Resolutiva tertii gradus sunt radices & herb. bryon. cucumer. agrest. raphan. cepa crud. asari, cill. absynth. centaur. min. nicotian. sem. sinap. cruce, cymini, sum. ammoniac. galban. ldell. sagapen. opopanax. elem. myrrh. nigdus hirundi. spir. urine, armoniaci, spir. vini, fermentum. ol. lateritium, scorpionum, terebinth. lumbricorum, nicotiana, petrole.

leum, bals. sulph. Unguentum martiatum, diachylon cum gummi, oxycroc. diasulphuris, de cicuta cum ammoniaco; de ranis cum mercurio. Ex simplicibus prædictis varia fieri possunt composita, fomenta, cataplasmata, &c.

(*Discutientia.*) Art. 1223. *Discutientia* sunt prædictis vicina (imo pleraque simplicia composita resolventium tertii gradus sunt discutientia) talia sunt, quæ quæ sequuntur, radices *faniculi, treos, aristolochia rotund. cucumer. asinin. pyreth. zinzib. flor. sambuci, planta aromatica. organ. puleg. thym. majoran. rosmarin. absynth. salvia, ruta, sabin. lavend. salu. croci, anthos, bacc. junip. lauri N. M. mac. &c. aromata, sem. anethi, cymini. fanic. ruta, sinapeos, castor, camphora, ol. lumbric. cham. cymini. anisi, spica, terebinth. succini, sulphuris, stercora animalium, &c.* Ex prædictis simplicibus fieri possunt foci, cataplasmata, &c. sequens cataplasma potenter discutit; ℞. Flor. laur. rosmarin. rut. ana Mj. flor. cham. sambuc. summit. aneth. ana M℥. coq. in aq. & vin. a. p. æ. ad mollitiem, deinde add. far. fabar. fursur. stercor. vaccini. ana ℥iij. mellis ℥iv. m. f. cataplasma. „ Foci sequens est valde discutiens; ℞. Summit. hyperici absynth. centaur. min. ana Mij. flor. cham. sambuc. ana p. ij. bacc. junip. laur. ana ℥i℥. coq. in lixiv. ten. ℔vj. ad ℔iv. in colatur. dissolv. sal. ammoniac. crud. ℥j. & usus tempore add. sp. vin. commun. ℔j. „

(*Diaphoretica interne.*) Art. 1224. Externis hisce commodissime simul adhiberi debent diaphoretica interna ex alcalium re publica desumpta.

(*Suppurantia.*) Art. 1225. *Suppurantia* denique sunt medicamenta, quæ maturationem faciliorem ac promptiorem reddunt; eminentiora autem sunt, quæ sequuntur; radix *alth. lilior. alb. brionia, alth. flor. melilot. chamam. croci sem. lini, fanugr. far. bord. tritici, mic. panis alb. carica pingues, gum. ammoniac oleum, lilior. alb. chamamil. unguent. alth. fermentum acre, sapo Venetus, stercus bovinum, &c.* Sequens cataplasma est valde efficax, ℞. Rad. alth. lilior. alb. ana ℥ij. fol. malv. Mj. pulv. sem. lini ℥j. ad mollitiem coctis add. cep. sub cineribus assat. ℥vj. Unguent. basil. ol. lilior. alb. q. s. m. f. s. a cataplasma. Præ reliquis egregium suppurans est lac, in quo coctus est sapo Venetus, plus minus pro ratione indicationis, hoc appositum cum linteis multiplicatis mire maturat & aperit abscessus.

(*Phlegmone quid.*) Art. 1226. *Phlegmone* sive inflammatio est tumor ad tactum renitens cum tensione, rubore, dolore pulsatorio, & ardore; nunc quidem genuina ex sanguine puro, nunc vero spuria, ad erysipelata, vel œdematosos tumores, vel scirrhos proprius accedens.

(*Prognosis.*) Omnes inflammationes vel insensibiliter discutuntur, vel suppurantur, vel male tractatæ in gangrænam abeunt

(Cu-

(*Curatio.*) Art. 1227. Interne conveniunt *sudorifera* ex *alcalibus*; & omnia ea, quæ in *pleuritide* usitata sunt, hic com-
mode usurpari possunt, v. g. *spermaceri* cum *antimon. diaphoret.*
additis quibusdam *salibus volatilibus*. Externe in initio deco-
ctum *sulphuris* in *urina*, quod a *Paracelso* laudatur, item *ster-*
cus vaccinum, *equinum*, &c. Si sit *erysipelato*sa conducit *spir. vin.*
camphorat. cum *stor. sambuci* incoct. In ardore magno religiose
vitanda sunt oleosa. Si discuti nequeat remediis supra memora-
tis, ad suppurationem producenda est medicamentis appropria-
tis, modo recensitis, & cum maturus fiat, nisi sponte rumpatur,
aperiendus est abscessus vel lanceola vel caustico ex *lixivio de sapone*
& *calce viva* in *lapidem simul coctis*; & postea mundificandus, &
consolidandus; omnibus his intentionibus satisfacit linimentum
sequens, ℞. *Terebinth. clar.* ℥j. *mel. ros.* ℥vj. *bals. Peruv. vitel. ov.*
solut. ℥ss. misce f. linimentum digestivum.

(*Inflammatio mammarum.*) Art. 1228. Sæpe ex lactis coagulo
in mammis, aut quod alias stagnat aciescentia vitiosa, inflam-
matio mammarum lactantibus accidit; hæc autem aliquando est
erysipelacea; adsunt tumor, dolor, rubor, &c.

(*Prognosis.*) Inflammationes omnes mammarum sunt pericu-
losæ, quia ut plurimum abeunt in *abscessus*, & hinc in *ulcera*
saniosa, interdum etiam in *fistulas*: si non abeunt in *abscessus*,
indurantur in *scirrhus*, qui levi errore abeunt in *cancros*: rarissi-
me enim inflammationes mammarum, in specie ex lactis coa-
gulo, discuti possunt.

(*Curatio.*) Art. 1229. In genere in omnibus mammarum affe-
ctibus observandum est, quod mamilla affecta raro ad sanitatem
perducatur, nisi altera sanalacte exsiccetur; quia dum lac influat
ad unam mamam, etiam fluit ad alteram, & sic malum exas-
peratur. *Aqua calcis viva*, si quæ alia, inflammationem omnem
avertit, resolvit, & discutit. Unum ex expertissimis ad mam-
marum inflammationes remediis est cataplasma factum ex farinis,
viz. *Ex farina fabarum, lupinorum, & lentium in oxycrato coctis*,
& *subactis*, & cum *albuminis ovi paucis* mistis; emplastrum de
spermate ceti Mysinch. empl. de *cicuta*, &c. inflammationes simi-
liter resolvunt. Sed raro discutiuntur hi tumores, ideoque tu-
tius est suppurationem promovere.

(*Tumores duri.*) Art. 1230. „ Ubi tumor est durus sine
„ inflammatione, convenit sequens ceratum. ℞. *Summit. absynth.*
„ *pulv.* ℥ij. *sem. lentium, fanugr. feniculi ana* ℥ij. *succ. hyoscyam-*
„ *cicut. ana* ℥ij. *unguent. dialthea* ℥ij. *axung. anatis, anseris ana*
„ *℥j. sevi cervin.* ℥ij. *styrac. liquid.* ℥ss. *cera q. s.* f. ceratum. Ci.
„ *cuta* per se applicata nimium incalescit, & cutem exulcerat,
„ sed in vino cocta, & cum *axungia porcina contusa*, holce
„ tumores duros emollit. *Wiseman.*

(*Inflammatio testium.*) Art. 1231. Inflammatio testium frequentissime oritur ex ictu vel compressione violenta inter equitandum; adlunt dolores gravissimi; & nonnunquam convulsiones, & vomitus, & interdum metus est gangrænæ, nisi cito discutiatur; aliquando in abscessum tendit.

(*Curatio.*) Art. 1232. Curam quod attinet; *mittatur sanguis copiosissime quamprimum, & injiciatur enema leniens & emolliens*; interna eadem esse debent, ac in aliis morbis inflammatoriis. Externe pro discutiendo tumore & resolvendo expertissimum est cataplasma ex *farina fabarum cum oxycrato* cocta & applicata, addi etiam commode potest *sem. cymini*, item *flores chameli & meliloti*, & erit magis discutiens; si tumor discuti nequeat, *suppurandus* est cum maturantibus mitioribus.

(*In scirrhum vel cancerum transitus.*) Inflammatio male curata plerumque in scirrhum transit, & quandoque in cancerum abit, præsertim si punctiones acutæ sentiantur: in hoc casu *discutientia* sunt usurpanda, maxime autem conducit *Emplastrum de cicuta cum ammoniaco*.

(*Furunculus quid.*) Art. 1233. Furunculus (quem nos vocamus *a Boil*) est inflammatio parva in locis extimis orta, in acutum tuberculum tendens, ovum columbinum magnitudine non excedens, cum rubore & dolore, interdum cum ardore atrocissimo, ac si carbo igneus admotus esset.

(*Quomodo tractandus est.*) Art. 1234. Furunculi ut plurimum periculo vacant; demonstrant plerumque constitutionem firmiorem, materiam peccantem foras propulsantem. Repellere est nefas; discuti non possunt, nec debent; frequentius sponte sua suppurantur, & aperti ex se coalescunt, & non, tantillo *balsam. Peruv.* consolidari possunt. Si *habituales* sint, internis *alterantibus* præcavendi sunt, in quem finem *rosmarinus*, item *radix bardana* a quibusdam specificè prodesse habentur.

Sennerti sententia.

(*Parulis.*) Art. 1235. Gingivæ quandoque inflammatione (quæ Græcis Parulis dicitur) cum dolore corripuntur, & apostemata patiuntur, quæ in ulcera, interdum cancerum, fistulas, gangrænam desinunt.

(*Prognosis.*) Malum per se patet, quod nisi maturis præsidiis succurratur, in apostemata & ulcera diuturna, imo nonnunquam in gangrænam, vel in cancerum incurabilem abit.

(*Curatio.*) Art. 1236. Per *revulsionem, derivationem, & gargarismata appropriata, &c.* opera danda est in initio, ut præcaveatur apostematio; si vero ad suppurationem vergat, *carica* per medium discissæ imponantur. Si abscessus sponte non aperia-
tur, scalpello aperiri potest. Apertus abscessus *hydromelice* munda-
detur, tandemque ulcus exsicce-
& claudatur.

Celsi sententia.

(*Epinyctis quid.*) Art. 1237. Pessima pustula est, quæ Epinyctis vocatur, ea colore vel sublivida, vel subnigra, vel alba esse consuevit; circa hanc autem vehemens inflammatio est, & cum aperta est, reperitur intus exulceratio muscosa, colore humori suo similis. Dolor ex ea supra magnitudinem ejus est, neque enim ea faba major est. Atque hæc quoque oritur in eminentibus partibus, & fere noctu, unde nomen quoque a Græcis ei ἐπινυκτις est impositum. „ Periculosa non sunt hæc tubercula, „ molesta tamen ob dolorem; noctu inquietudinem pariunt, & „ adustum ac vitiosum succum in corpore redundare significant.

(*Quomodo tractanda sunt.*) „ Omnino suppurandæ sunt „ epinictides, saniem ejiciunt sanguineam, digestivis & mundificativis tractandæ sunt, & ut furunculi, curandæ. „

(*Terminthus.*) Art. 1238. Huic tuberculo cognatum esse creditur Terminthus; verum quid proprie terminthus antiquorum fuerit (inquit Sennertus) vix satis constat, nisi quantum ex Galeno habetur, qui scribit terminthorum nomen nigras quasdam pustulas in cruribus maxime orientes, a figura, coloris, magnitudinisque similitudine, quam cum terminthorum, id est, cicerum fructu (ut vulgo vertunt, seu ut alii, & rectius terebinthi fructu) habent, derivatum, significare. „

PHYMA, PHYGETHLON, BUBO,
& PAROTIS.

Hi sunt quatuor Glandularum Tumores Inflammatorii insigniores.

Etmulleri sententia.

(*Phyma.*) Art. 1239. Phyma est tumor glandularum (sub maxilla inferiore) rotundus, acuminatus, plus minus rubens ac dolens; statim augetur & suppuratur.

(*Curatio.*) „ Facilius curatur in pueris, difficilius in juvenibus & adultis, sed in his rarius accidit. „ In cura a repellentibus cavendum est, ideoque illius conatus adjuvandus est medicamentis maturantibus impositis. „ Applicari potest „ diachylum cum gummi, sed præstat cataplasma suppurans. „

(*Phygethlon.*) Art. 1240. Phygethlon, Latinis Panus ob similitudinem fungi arboris adnascantis, est tumor durus, phymate major magisque rubeus ac dolens.

(*Curatio.*) Curatur (interdum) discutientibus, pro quo scopo convenit oleum tartari fatidum vel ligni gualaci, his interdum emollientia cum anodynis junctis adduntur, &c. sed frequentius suppurantur.

Sennerti sententia.

(*Bubo.*) Art. 1241. Bubo est tumor inflammatorius in inguine vel sub axilla; cum rubore & dolore apparet, & plerumque febris levior accidit; & quidem si per crisin accidit bubo, eodem erumpente, statim levatur alius morbus.

(*Prognosis.*) Bubones *benigni* (non enim hic de *venereis* & *pestilentialibus* agitur) non sunt periculosi præcipue si statim suppurentur; si vero diu protrahantur, & tardius maturentur, periculo non vacant, cum in fistulas periculosas facile abeant.

(*Curatio.*) Art. 1242. Curatio bubonum & aliarum inflammationum instituenda est eadem; hoc tamen probe notandum est, quod *suppurantia*, quæ adhibentur, debeant esse *fortiora* quam in aliis inflammationibus; glandulæ etenim sunt frigidiores quam aliæ parte, neque habent adeo exquisitum sensum. „ Quæ mobrem *cucurbitula* cum fructu applicari possunt; in hunc finem etiam conducunt *fermentum acre*, *sapo niger*, *stercus columbinum*, *sem. sinap.* *urtica*, *carica*, *cepa assata*, &c. „

Ernmulleri sententia.

(*Parotis.*) Art. 1243. Parotides sunt glandularum pone aures inflammationes: plerumque post male judicatas febres protruduntur a fausto naturæ conatu. Maturationi opera danda est, & tractandi sunt sicut *bubones*, & aliæ inflammationes ad supurationem vergentes.

(*Ranula.*) Art. 1244. „ Ranula est tumor sublingualis, „ mollis, albicans, & quasi pellucidus, œdematis speciem præ se ferens, linguæ motum ac loquelam impediens. Periculo ut plurimum vacat, nisi diuturnior fuerit, vel male tractatus; „ tunc enim metus est, ne *cancrosus* evadat. „

(*Curatio.* Art. 1245. „ Aperiendus est cultro, vel potius ferro „ ignito, prodire solet mucus ovi albumini colore & consisten- „ tia similiis. Compertum est etiam aliquando *lapillos* ibidem „ generari; ideoque a chirurgo semper explorandi sunt. Post „ apertionem os abluatur sæpius in die *cum decocto hordei mel rosar.* & *tinct. myrrh.* „

(*Paronychia quid.*) Art. 1246. Paronychia est tumor ordinario obveniens in extremitatibus digitorum, ultimis nempe articulis, ita tamen, ut non excludantur reliqui articuli. Quandoque est erraticus, & ex uno digito in alium transit, ita ut uno persanato mox vicinior inquinetur, donec omnes successive infestaverit: tantus est dolor, ut subinde universum brachium consensu afficiatur.

(*Can-*

(*Causa.*) Oritur ex humore acri admodum corrosivo , immediate *periosteum* , & ipsi adhaerentes *tendines* , occupante ; supervenit inflammatio ad apostema vergens , sed frequentius *gan- granescit* .

(*Curatio.*) Art. 1247. Quo citius ichor maturatur , eo minus periculum est ossis cariei , in hunc finem quidam applicant *sterquilium* , & sic dolor & tumor optime discutitur , & sistitur : ,, Cataplasma *Lumbricorum vivorum* subito atrocem dolorem sedat , uti testantur plurimi authores. ,, Ubi vero *paronychia* altiores egerit radices , opus est *incisione* , quæ etiam tutissima est , & quidem usque ad ipsum os ; facta *incisione theriaca* cum *spiritu vini* soluta digito applicanda est .

(*Paronychia pedis digitorum.*) Art. 1248. Huc quoque pertinet affectus perniciosissimus , qui *pollices pedum* cum doloribus atrocissimis infestat , & nihil aliud est quam *paronychia pedis digitorum* , cui *gangræna* & *sphacelus* , & eandem medendi methodum postulat. Tutissima est *digiti resectio* .

(*Dua species.*) Art. 1249. ,, *Paronychia* revera est malum ,, minime contemnendum , *Latinis* dicitur *panaritium* ; ejusdem ,, duæ sunt species , una *benigna* , vulgo a *Mhuslavv* appellata ; ,, altera *maligna* a *Felon* dicta ; in priori specie suppuratio facile ,, procuratur , & materia albicante emissâ facillime sanatur . Al- ,, tera vero est periculosissimum malum , & fere nunquam cura- ,, tur sine *incisione matura* ad os usque .

(*Pernio.*) Art. 1250. *Perniones* pedes & manus affligunt tem- pore hyemali ; partes affectæ tument , & ex albedine ad aliqua- lem cærulefcentiam inclinant , (pruriunt vehementer) dolent , & tandem , nunc cum , nunc sine exulceratione evanescent . (præ- missis universalibus) Partes affectæ illinantur cum *petroleo* , quod præservat & curat . ,,

(*Curatio.*) ,, *Unguentum rosatum cum ol. cerebinth.* in *rapo assa-* ,, *to* est remedium comprobatum (inquit *Viseman.*)

A N E U R I S M A .

Sennerti sententia.

(*Aneurisma unde sit.*) Art. 1251. *Aneurisma* est tumor ex tunica interioris arteriarum apertione , & exterioris dilatatione aperitur vel venæsectione imperita , cum exterior tunica , utpote mollior , coalescit denuo , interior , ut durior , aperta manet ; vel a causa externa .

Visemani sententia.

(*Opinio nostræ Viseman.*) Art. 1252. Noster clarissimus *Viseman* existimat aneurismata non fieri ex dilatatione vel relaxatione tunicae exterioris arteriæ , sed potius ab *ambobus tunicis ruptis* , vel *sancian-* *sis* , unde tumor ab effluxu sanguinis in musculorum interstitiis ef- forma.

formatur: hæc autem opinio multo probabilior videtur; utcunque sit tamen, eodem res redit, quoad curandi methodum.

Art. 1253. „Aneurismata quandoque fiunt [proculdubio simplici arteriæ tunicarum *dilatatione* (ut cum sanioribus quibusdam medicis sentiamus) quemadmodum in *venis varicosis* frequentissime accidere solet; saltem in hunc modum ab origine plerumque nascuntur, utcunque tamen diuturniora cum fuerint, & in grandem molem aucta, tunicæ arteriales multis in locis rumpuntur, præcipue interna, ut ex omni sectione patuit. Accuratam hujus affectus historiam si quis velit, adeat D. *Freind* Hist. Med. p. 179. &c. Pro accuratiore adhuc aneurismatis naturæ explicatione. Vid. *Philos. Transact.* N. 402.

(*Historia.*) Art. 1254. In *Transact. Philosoph.* N. 265. Insignis extat *Historia Aneurismatis Aortæ*. Homo per infortunium aliquod violentam pectoris concussionem passus in *Hæmoptysin* incidit, qua diutius perseverante tandem mortuus est. Secto cadavere *Aneurisma Aortæ* repertum erat adeo ingenti mole, ut totum latus Thoracis dextrum impleverit. “

Estmulleris sententia.

(*Aneurismat. causa* N. B.) Art. 1255. Aneurisma est tumor a collectione sanguinis arteriosi ab arteria exesa aut laxata nimis, aut rupta ex quacunque violentia, ab imperita in venæsectione vulneratione. Frequentia sunt aneurismata a vehementi *cordis palitatione*, ita ut ramus arteriæ descendens intumescat. Aneurisma frequentius collum occupat, interdum crura & brachia, sed rarius, ex violenta commotione.

(*Diagnos.*) Est tumor mollis tactui cedens, aliquando tamen non cedens, alias cum, alias sine pulsu, colore a reliqua cute non variat. „ *Exinde maximum periculum habet,* “

) *Prognosis.*) quod interdum ab imperitis chirurgis habeatur pro abscessu suppurato; unde si aperiatur, subito sub manibus ægri cum sanguine animam emittunt. „ In collo ne unum quidem curatum vidi (inquit *Barbette*), palliativa cura diu vi- vere possunt, “

(*Curatio.*) Art. 1256. Si aneurisma sit a venæsectione inepta, mox ligetur pars læsa *ligatura* forti, & fiat *venæsectio* in latere opposito. Curiosum est quod observat *Horstius*, quod applicatio *laudani opiat* arteriæ hæmorrhagiam sistat. Notum est *emplastrum Galeni ex thure, aloë, pilis leprinis, & albumine oui*, item multum conducunt *lamina plumbea, emplastra astringentia* (cum *sacchar. saturni*). His irritis cura per operationem chirurgicam facienda est, viz. per *deligationem* arteriæ (superne tantum). De nova methodo *Gallorum* in aneurismate vide locum p. 1286.

V A R I X.

Etmulleri sententia.

(*Varix quid.*) Art. 1257. Varix est tumor ex laxata venarum tunica unde sanguis in venis fere stagnat. Malum est frequens mulieribus in ultimis gestationis mensibus, uti & post partum difficilem. Hic affectus quibusdam non parum proficius est ad conservandam sanitatem, in specie melancholia hypocondriaca (unde fluxus hæmorrhoidalis iis salutaris est.)

(*Curatio.*) Art. 1258. Cura a *ligatione* magna ex parte pendet; fodus ex *alum. fruct. acac. (flor. ros. rub. cort. querc. &c.)* in aceto coct. convenit.

(*In ruptura venarum.*) In ruptura venarum, & gravi hæmorrhagia optimum euporiston est *stercus suillum* forma pulveris adspersum cum linteis ex *astringentibus* expressis & admotis cum *fasciatione*, &c.

H Æ M O R R H O I D E S.

Vvisemani sententia.

(*Hamorrhoides quid.*) Art. 1259. Hæmorrhoides ani sunt venarum hæmorrhoidalium tumores *varicosi*, morbus est *simplex*, quando venæ iolæ intumescant, vel *compositus*, cum partes vicinæ afficiantur, vel cum quasi novum corpus generetur ipsis adhærens, vel appendens; unde (ob similitudinem aliqualem ita dicta) *ficus*, *crista Galli*, *condylomata*, &c. producuntur.

(*Aperta vel cæca.*) Art. 1260. Hæmorrhoides sunt vel *aperte*, i. e. sanguinem effundentes vel *cæca*, tumentes scilicet, sine hæmorrhagia, exquisitè tamen dolentes.

(*Curatio.*) Art. 1261. Alvus aperta sedulo servetur. Ad inflammationem, quæ sæpe accidit, valet sequens fodus; ℞. *Fol. plantag. polygon. summit. rub. equiset. ana Mß. flor. verbasc. Mij. lim. lini ℥ij. flor. ros. rub. cort. granat. balaust. bacc. myrt. ana ℥vj. coq. in q. s. aq. font. & vin. rub. pro fodu.*

(*In dolore magno.*) In extremitate doloris, ℞. *Ol. vitel. ov. ℥ij. opit gr. vij. m. item bals. sulphur. Rulandi* dolorem sedat.

(*In fluxu nimio.*) Art. 1262. In fluxu nimio sanguinis, *venesectio*, *cucurbitula*, &c. conveniunt revulsioni gratia. Interne *astringentia* & *opiata*, quemadmodum in aliis hæmorrhagiis; externe suppositoria ex *cort. granat. flor. balaust. thure, mastich. &c. cum gum. tragacanth. iethyocol. alb. ovor. &c.*

Ermulleri sententia.

(*Differentia ab alio morbo.*) Art. 1263. Distinguendus est ante omnia fluxus hæmorrhoidalis verus, a diarrhœa cruenta scorbuticorum, alias vocata dysenteria scorbutica mendosa (636.) Hæmorrhoides veræ attritu excrementorum plerumque aperiuntur, & sanguis cum excrementis una evacuatur; sed si sanguis promiscue excernatur tam ante quam post excrementa sine dolore & torminibus, probabile est, quod sit fluxus scorbuticus. Hæmorrhoides ad venerem omnino impotentes reddunt cum magno foeminarum tædio.

(*Apertio.*) Art. 1264. Hæmorrhoides consueti fluore suppresso, siue in cæcas degenerantes, aperiendæ sunt; de aperiendis iisdem vide locum p. 173. Remedia aloetica fluxum hæmorrhoidum promovent. „ Externe convenit *hirudinum* suctio, vel frictio ani cum *foliis ficus recentibus modice tritis*, quæ forti impressione lac acre ac fere causticum plorant, cujus acrimonia vasa tumentia successive aperiuntur; vel si hoc non sufficiat, intrudantur *suppositoria ex hiera picra cum pulvere colocynthidos & melle parata*, quæ hæmorrhoides insigniter stimulant, & cataplasma ex *stercore columbino, sem. staphidis agris & lupinorum* applicare potest. “

(*Dolores.*) In doloribus conducit focus ex decoct. *verbasc. flor. sambuc. & sem. hyoscyam.* Laudatur *scrophularia*, sed *chelidonium minus* est instar omnium pro usu interno quocunque modo usurpatum. *Camphora & sacchar. saturni* pro usu externo in unguentis.

(*Varia Remedia.*) Ad hæmorrhoidum exulcerationem linimentum ex *auro fulminante*, & *ol. amygd. dulc.* est singulare experimentum apud *Anglos*.

Riverii sententia.

(*Fluxus immodicus.*) Art. 1265. *Mercurialis* docet *tamarindos* præcipue miram potestatem habere ad compescendum hæmorrhoidum fluxum. In fluxu immodico focus ex *verbasc. rapso barbaso, fol. plantag. flor. ros. rub. balaust. &c. in aq. ferrat. & vin. astringens. decoct.* convenit; ut & *unguentum comitis.* curato hæmorrhoidum fluxu, præcavendum est, ne redeat, quod fit *viciis* ratione convenienti, *venesectione* bis vel sæpius in anno, *purgatione leni*, &c.

(*In gravi dolore.*) Art. 1266. Oleum *buxi* præ cæteris dolorem lenit, si illius gutta una supra hæmorrhoides apponatur, vel cum *ol. sem. lini* misceatur, item *saccharum saturni in aq. ros.* pro foveæ dolore ledat.

Mayernii sententia.

(*Remedia varia externa, & interna.*) Art. 1267. Chalybs seu ferrum est specificum in hoc affectu obstructions viscerum tollens, atram bilem domans & plurimum dulcificans, viscera roborans, &c. Cerevisia parari potest cum *battituris*, vel ferri *rubigine*, & *herbis & radicibus specificis*, &c. *Aqua spadenses & mineralis acidula*, multum valent. *Vernix*, qua utuntur pictores est remedium singulare in curandis hæmorrhoidibus, tam apertis, quam latentibus; si apertæ fuerint, & nimis tenaciter vernix cuti adhæreat, addatur *ol. rosarum*: hujus usu sanatus est *Carolus* quintus a muliere, cum nulla ope curari posset; vernix autem præparatur ex *ol. lin. ℥xij. tereb. Ven. ℥iv. sandarac. purissim. sive gum. junip. ℥iij.* liquentur simul lento igne, &c. De *suppo. scroviis* vide locum. *℥. Unguent. popul. ℥ij. cochinel. in alkool. levigat. ℥ij. sacchar. saturn. ℥j. ol. hyperic. q. s.* misceantur diuturna agitatione in mortario plumbeo, f. unguentum e bombyce applicandum & continuo gestandum.

Farrago sententiarum.

(*Vires scrophularia.*) Art. 1268. Si quis hæmorrhoidum dolore insano torqueatur, (inquit *Sennertus*) minimum quid *scrophularia*, vel radicis vel foliorum, cum cibo aut potu capiendo, statim dolore liberatur, sive ipsam plantæ substantiam siccam vel viridem, sive decoctum ejus assumat.

(*Unguent. de linaria.*) Sedandis hæmorrhoidum doloribus (inquit *Chesneau*) præstantissimum est unguentum de *linaria a Voulphio* inventum, & pluribus medicis *Germania* communicatum; simile anodynum, licet variis usus fuerim; nunquam inveni; sequenti modo paratur. *℥. Herb. linar. cum floribus q. v. decoquatur cum adipe porcin. quousque adeps valde virescat fiatque unguentum, usus tempore adjiciatur vitelli ovi tantum quantum unguenti quantitas requirit.*

(*Cepa & porri, &c.*) Art. 1269. Cepe vel porrum sub cineribus coctum cum *ol. ros.* & paucis croco valde laudatur [a *Solenandro* (& pro certo porrum cum butyro in sartagine frixum dolorem quasi ad miraculum sedat.) De viribus *chelidon. minoris* in hoc affectu consulatur *Solenander*, qui de hoc morbo egregie scripsit. Oleum succini per se usurpatum dolorem atrocissimum compefcit. Sequens linimentum est admodum proficuum. *℥. Balsam. sulph. terebinth. unguent. nicotian. ana p. æ. m. f. linimentum & sequens Boyleanum, ℥. Sacchar. saturn. 3℔. acer. opt. ℥iv. ol. sambucin. q. s. m. f. linimentum. Rosmarinus singulis auroris come-*

comestus hæmorrhoides penitus tollit. Ad dolorem & ardorem compescendum, & fluxum immoderatum lente sistendum, instar areani (inquit *Dolaus*) medicis junioribus commendo vile sed proficuum hoc remedium ℞. *Alcool. lapid. scissil. q. v. cum buryri non saliti q. s. f. unguent.* Aliquando etiam sequentia in usum adduci possunt; *Tabula divina, fatus ad hæmorrhoidum dolorem, fatus ad hæmorrhoidum fluxum immodicum, electuarium styptic. Cataplasma de ovis, enema de verbasco, unguentum hæmorrhoidale.*

Etmulleri sententia.

(*Hernia varicosa.*) Art. 1270. *Hernia varicosa est tumor varicosus venarum spermaticarum; tactu patet, quasi funiculi tenfi hinc inde oblique distributi & nodi inæqualiter uvæ in modum conglomerati observantur, cum testiculi plus minus relaxatione; dolor aliqualis (aliquando acutus) percipitur. Difficile est malum, & quod etiam interdum cancrofi aliquid occultum habet.*

(*Curatio.*) Art. 1271. „ In genere medicamenta quæ conducunt in aliis tumoribus *varicosis*, præcipue *hæmorrhoidibus* *cacis*, in hoc affectu etiam sunt proficua; *deligationem* aptam vix admittit; opem fert *psychrolusia* vasa relaxata contrahendo firmandoque, ut & *lotiones* & *fotus* astringentes frigide usurpati, & præ reliquis sequens, ℞. *Liquor. corariorum, quo utuntur subigendis coriis ℥j. sacchar. saturæ. 3ij. alum. 3i℥. f. solutio quæ sit pro usu prædicto; conveniunt venesectiones, purgationes cum Hellebor. nigr. & calomel. Rubigo ferri cum gum. Ammoniac. millepedes, Tinctura Hellebor. nigri, absorbentia, antiscorbutica, &c. sed ante omnia oleum lini frequenter intus sumptum expertus laudo.*

(*Oedema.*) Art. 1272. *Oedemata sunt tumores molles, qui digito prementi cedunt, & pressionis vestigia diutius retinent, frigidi, indolentes, & albicantes, sæpius in cruribus evenientes. In leucophlegmatia totum corpus œdematosum videtur. „ Oedema frequentissime a pituita sola originem trahit, & perfectum œdema nominatur; quandoque vero cum aliis humoribus mixtum est, & imperfectum appellatur; hujusmodi sunt Oedema Phlegmonodes, Erysipelatodes, Scirrholes, &c. “ Hi tumores aliis morbis plerumque supervenire solent, imprimis chronicis interdum etiam affectibus soporosis & convulsivis, gravidis quoque familiares sunt.*

(*Curatio.*) Art. 1283. *Conveniunt interne stomachica, & aromatica, intermixtis interdum sudoriferis & diureticis: externe fotus & cataplasmata discutientia ex absynth. roremarin. cham. salv. puleg. rut. flol. sambuc. melilot. cham. bacc. junip. in lixivio & vino coct. addi potest etiam sulphur vivum inter coquendum.*

Stercus quorundam animalium cum *urina humana* valde proficuum perhibetur.

Wvisemani sententia.

(*Prognosis.*) Art. 1274. Oedema ut plurimum non est periculosum; quidam corporis crassioris, & crapulosi cruribus cedematosis diutius vivunt; ex hydrope aut phthisi malum caloris nativi defectum ostendit; in abscessum tendens periculosum est; si indurescat, in scirrhum abire solet. Quoad curam medicamenta interna eadem sunt ac in *cachexia* & *hydrope*; externa *discutientia*, *fasciatio*. „ Præ reliquis vero pro usu interno recordandum est *tincturam Hieram* eximias vires obtinere.

Ersmulleri sententia.

(*Scirrhus qualis est tumor.*) Art. 1275. Scirrhus est tumor durus tactui renitens, indolens, immobilis; ut plurimum sensim generatur in partibus mollioribus; præter glandulas occupat alias partes, imprimis carnosas, sive internas, nempe viscera, sive externas quascunque. N. B.

(*Prognosis.*) Scirrhus est vel indolens & legitimus, vel dolens & præterea nonnihil livescens & nothus qui subinde est canerosus, unde si curatur periculum est, ne in cancerum degeneret. „ Scirrhus, qui doloris est expers, & cui pili incresecunt, incurabilis omnino habetur; coloris lividi valde periculosus & „ sæpius in cancerum degenerat; imperfectus exiguus, aliquo „ modo dolorificus aliquando licet rarissime curatur.

(*Curatio.*) Art. 1276. „ Quoad curam instituenda est catharsis „ cum mercurio dulci & helleboro nigro, & aliquoties rependa; & in intervallis cum fructu exhiberi possunt *pulveres* „ *absorbentes*, *antimon.* *diaphoret.* *cinnab.* *antimon.* *Elec. nigrum*, „ *decoctum e lignis*, *milleped. viv.* vel *prep.* „ Interim externe „ usurpanda sunt *resolventia* fortiora cum *discutientibus* moderatis permista, ut tumor successive resolvatur. *Stercus bubulum* aceto incoctum scirrhum mirifice dissipat; item *oleum tartari rectificatum*, *fatium* licet, tumores duros potenter emollit & discutit, ut etiam cataplasma ex *brion.* cum *stercore caprillo*, Scirrhus, si non potest sensim resolvi, non est suppurandus, ne canerosus evadat, intactus omnino est relinquendus, aut applicatione *nitri* in aceto dissoluti in lapideam duritiem indurandus. „ Scirrhus, qui omni sensu destituitur, est incurabilis.

(*Scrophula.*) Art. 1277. Strumæ seu scrophulæ sunt tumores vel *indolentes* & benigni, vicinis partibus colore similes, mobiles, &c. vel *dolentes* fixi, colorem subcæruleum vel sublividum repræsentantes, hæ strumæ malignæ dicuntur, vix aut ne vix quidem curabiles.

(*Curatio.*) Prioris generis strumæ *discutientibus* tentandæ sunt; *empla-*

emplastrum de cicuta cum ammoniaco; in incipientibus convenit
 focus cum spongia aqua calcis ebria, *empl. de ranis cum mer-*
curio. Scrophulæ suppuratæ non sunt statim aperiendæ; sed
 quamdiu fieri potest, abscessus clausus sus linquendus est,
 propterea, ut eo major glandulæ strumosa pars per maturatio-
 nem in pus abeat, nam tota, si fieri possit, est absumenda. In-
 terne convenit *purgatio cum helleboro nigro & mercurio dulci, &*
acidum absorbentia, &c. ossibus adhærentes fere incurabiles sunt.

Visemani sententia.

(*Definitio.*) Art. 1278. Struma seu scrophula est tumor „ du-
 „ rus, inæqualis, rarissime dolorificus, reliquo corpori plerum-
 „ que concolor, aliquando leviter rubescens aut livescens „ a
 peculiari feri sanguinis aciditate ortus, quod ubicunque in glan-
 dulas musculos, membranas, imo ipsa ossa incidit, coagulatur
 & indurefcit. Glandulæ sunt sedes hujus morbi frequentiores,
 præcipue autem ac primario glandulæ mesenterii, quæ nunquam
 intactæ sunt, si morbus alicubi in corpore vigeat. Cernitur fre-
 quentissime in labiis maxime superiori, illud incrassat, & fissu-
 ra obfignat.

(*Prognosis.*) Art. 1279. „ Prognosis a magnitudine morbi &
 „ reliquis ægroti constitutionis circumstantiis plerumque desu-
 „ mitur; est morbus admodum difficilis curatu, & ubi hæredi-
 „ tarius, insanabilis, ut etiam in ætate grandioribus, vix post
 „ annum quadragesimum curatur.

(*Curatio.*) Art. 1280. Medicamenta interna sunt *cathartica,*
alterantia, & *specifica*, *millepedes*, *lac asininum*, *decoct. sarsæ*,
 „ *Pulv. ad strumas Batean.* *spongia calcinata*, *paronychia cum fo-*
 „ *lio rutaceo*, &c. Sudoris provocatio eodem modo ac mediis,
 „ ut in *Lue venerea*, instituta hic plurimum facit, immo vel
 „ sola strumas tollit; &c. „ Externe indicationes sunt *resolutio,*
suppuratio, & *extirpatio*: Strumæ molliores aliquando resolvun-
 tur; strumæ phlegmonoides frequenter suppurantur, sed anti-
 quæ, duræ ac crudæ raro ad perfectam suppurationem perve-
 niunt. Si struma sit mobilis & libera, extirpatio per *incisionem*
 est cura promptissima; sin vero strumæ sint grandiores & pro-
 funde jacentes extirpatio per *caustica* melius efficitur, inter cau-
 stica ad hoc institutum optimum est, istud, quod conficitur ex
calce viva in lixivio saponis cocta. Apertione per causticum fa-
 cta, struma escharoticis est absumenda, huic usui inservire po-
 test *pulvis sine pari dictus ex æquali parte mercurii sublimat. au-*
ripiment. & *calcis viv.* mitior est *mercurius præcipitatus*, cum,
 vel sine *alumine usto*, lente tamen operatur.

(*Consulendus est auctor.*) Art. 1281. „ Præstantem hunc tra-
 „ ctatum Authoris, chirurgus juvenis iterum atque iterum di-
 „ ligenter evolvat.

Farrago sententiarum.

(*De viribus russilaginis.*) Art. 1282. Notarunt quidam medicamenta ad curandas scrophulas in ultima lunæ phasi majori cum successu assumi, & in novilunium usque continuari debere. Decoctum *folior. russilaginis* interne sumptum per longum tempus ultra omnia, quæ hæctenus nota sunt, hunc morbum tollit, ut experimento fidelis *Francisci Fuller* mihi quondam amicissimi constat; videatur locus *medicin. gymnastic. p. 39.*

(*Paronychia, &c.*) Pro specifico etiam habetur *paronychia folio rutaceo in cerevisia infusa*, Infusum *rorismarini* instar theæ, item *rad. scrophularia* ab *Ettmullero* summe laudantur. „ *Lamium* in „ coctum ipsum coagulat; serum intus sumptum & coagulum „ ulceribus applicatum sine alio quocunque remedio morbum „ sanant, ut a quodam rustico accepi, qui & ipse & aliquis „ ejusdem vicinus, ambo deploratissime strumosi, curati. „ Ex-
tat historia strumarum deletarum applicatione manus hominis mortui in *Act. Philos.* Sequens emplastrum strumas resolvit, vel ad suppurationem deducit, & nunquam fallit, ait *Zacutus cum juramento lib. 1. prax. admirand. observ. 101. ℞. rad. brion. magn. in taleola; ten. sect. ℥℥. frige in sartagine quousque contabescat, coa & add. terebinth. abietis ℥℥. cer. ℥v. f. unguentum f. a.*

(*Tumores albi.*) Art. 1283. Sub strumarum nomine veniunt, aut venire possunt, articulorum *tumores albi dicti*, & revera plerumque sunt pessimi commatis, de his empirici, & tyrones nonnunquam graviter hallucinantur, illos cum *artrum luxationibus* confundentes, unde mille mala; quocirca cautela opus est.

(*Prognosis.*) Art. 1284. Hi tumores discuti nequeunt, aut saltem rarissime & quam difficillime; si autem in abscessus vergant, pandoræ pyxides sæpius includunt, ossium caries, ligamentorum putredines, ulcera fistulosa, & curatio denique non raro saltem imperfecta erit, articulis scilicet inflexibilibus relictis, & quod adhuc pejus, tandem aliquando *tabes universalis* induci solet.

(*Curatio.*) Art. 1285. Curatio interna eadem est ac in aliis strumosis affectibus. *Suffusio frigida* hic multum prodest, speciatim a fide dignis mihi nunciatum fuit plures curatos fuisse artum aliquandiu detinendo *sub flumine molari decidentis aqua*, idem experimentum aliquoties repetendo. Atque hic attestantem habemus *Cheyneum* hoc remedii genus in isto affectu esse infallibile. vid. *Tractat. de Arthritide*, p. 87. Aptæ deligatio partii affectæ tempestive inducta fluxionem plerumque prohibet. Cunctatio periculosa est: abscessus enim hujusmodi summam chirurgi peritiam postulant, ut supra dictum est.

S P I N A V E N T O S A .

Vvisemani sententia.

(*Spina ventosa.*) Art. 1286. Spina ventosa est scrophulæ quædam species, quæ est ossis protuberantia cutis colore non mutata; raro accidit, nisi in infantibus & junioribus. In ossibus minoribus, uti cranii, maxillæ, digitorum, &c. est curabilis; non vero in majoribus.

(*Curatio.*) Art. 1287. Aperiendus est locus juxta protuberantiæ longitudinem ac os cariosum eodem modo tractandum est, ac in ulceribus cum ossibus cariosis postea dicetur.

Art. 1288. „ Chirurgus curiosus consulat *D. Freind, Huist. Med. Vol. II. p. 54. &c.* de hujus affectus natura & indole „ a libris *Rhasis & Avicennæ.*

C A N C E R .

Etmulleri sententia

(*Cancer tumor singularis.*) Art. 1289. Cancer est tumor plane singularis, ac omnino sui generis. Punctio ab ægro primo percipitur; a pisi magnitudine successive; modo citius modo tardius incrementum capit, & progressu temporis evadit tuberculum durum, nigricans, lividum; quando exulceratus sit, ardor est acerbissimus instar aquæ fortis corrodens & depascens cum insigni putrilagine, & foetore; venæ tumorem ambiunt hinc inde turgidæ & nigricantes, tanquam *pedes cancerini* (unde nomen sortitur.) Strumas & schirrhos male tractatos frequentius sublequitur; mammis vero per se inchoat, in genitalibus utriusque sexus interdum adoritur.

(*Noli me tangere & lupus.*) In partibus faciei externis, ore, naso, labiis, &c. appellatur *noli me tangere*, item *lupus*, revera sunt *cancerorum* species.

(*Cura palliativa.*) Opera danda est progressum impedire, ne exulceretur cancer. „ Postquam enim cutis disrupta fuerit, certo certius hominem miserrime interimit, carnem ubique avidissime depascendo, fungos tanquam brassicâs floridas uberrimè protrudendo, per acrimoniam humoris causticam vasa nervosa & sanguifera destruendo & erodendo; unde icorisco- „ pioſa effusio cum vitæ fere dispendio; hæmorrhagiæ frequentes & mortem optatam accelerant. „ Cataplasma ex *cicuta* potenter mitigat cancerum (sed cavendum est, ne cutem exco- „ riet) *fonticuli* sunt inurendi. Interne conveniunt purgantia ex *belleboro & mercurio dulci*, decoctum *lignorum, millepedes.* „ item *pulveres testacei & lac asininum*, &c. Cancer ulceratus vix aut
ne

ne vix quidem curatur. *Oleum stercoris humani* in ulceribus can-
crosis est summum remedium; si enim oleo hoc illinitur, ul-
terior progressus præcavetur. Multum quoque faciunt medica-
menta *saturnina*, acidum acre corrosivum, mire absorbentia &
edulcorantia; sed cura radicalis in *arsenico* consistit (si verbis
fides habenda sit.)

Hildani sententia.

(*Curatio per medicamenta.*) Art. 1290. Galenus, canceri curandi
rationem duplicem statuit, quarum prima perficitur medicamen-
tis humores atrabiles expurgantibus; altera consistit in extir-
patione tumoris. Quantum attinet ad primam nisi statim ab ini-
tio administrata fuerit, parum aut nihil ad sanitatem posse, cer-
tum est; quandoquidem jam materia ita compacta atque indu-
rata est, ut medicamentis purgantibus non cedat. Altera via a
Galeno præscripta est extirpatio tumoris; hanc autem nonnulli
ferro candente, alii medicamentis erodentibus, reliqui vero cultro
incisorio perficiunt.

(*Cauterium.*) Quantum ad *cauterium ætiale*, illud cum *Al-
bucasi* in scirrhis & cancriosis humoribus atque ulceribus su-
spectum habeo, quandoquidem vi ignis, qui id summo gradu
caloris & siccitatis agit, magis indurefcit materia atrabilaris
fitque malignior.

(*Escharotica.*) Porro extirpatio quæ fit medicamentis *escha-
roticis*, aut *septicis*, sive quovis simili medicamento erodente,
mihi quoque propter nobilitatem partis affectæ, suspecta est.
Adde experientiam docuisse cancrofa ulcera hujusmodi medica-
mentis exacerbari, atque pejora fieri.

(*Instrumenta.*) Superest extirpatio, quæ manu & instrumen-
tis incidentibus fit, quæ præ aliis eligenda est, & tamen sua
habet incommoda & difficultates.

Farrago sententiarum.

(*Canceri occulti non medicandi.*) Art. 1291. Quibus occulti can-
cri fiunt (inquit *Hippocrates in Aphorif.*) eos non curare me-
lius; curati enim cito pereunt; non curati vero longius tempus
perdurant, i. e. (si mentem senis recte assuor) remedia plus
nocent, quam prosunt, & officiosa medicatio mortem accelerat.

(*Epithema.*) Art. 1292. Certe, si quid aliud, epithema *Vvi-
semani* cancro occulto cum fructu aliquo applicari potest, quod
fit ex solutione *sacchari saturni* in aq. *spermat. ranarum*, cui
urgente dolore graviori, addi possunt *trochisci alb. rhas. cum opio.*
„ Emplastrum si velis, sit de *minio simpl.* *Pharm. Lond. edit. ult.*
„ in linteo extensum, quod mitissimum est ac innocuum.

(*Qualis cancer extirpandus.*) Art. 1293. Cancer parvus, inci-
piens,

piens, liber, loco apto situs, vasis magnis non adcretus, causa externa ortus, in juvenili sanoque corpore, solus in toto corpore cum bona spe curationis extirpari potest.

(*Qualis non attingendus.*) Art. 1294. Quibus sunt cancri in cavitate corporis, aut palato, sede, vel utero, si secentur, vel urantur, ulcera cicatrice induci non possunt.

(*Remedium empiricum.*) Art. 1295. Inter remedia Empirica valde prædicatur sequens pulvis, ℞. *Verrucar. calcibus posterioribus equi masculi adherent.* ℥ij. abluantur aqua communi, deinde in vino albo per noctem infundantur, & postea exsiccentur & in pulverem reducantur, dos. ʒʒ. bis in die in vehiculo qualicunque idoneo. *Sapo venera* ad ʒj. bis in die exhibita, vel forma pilulari, vel in vehiculo appropriato dissoluta, cancrum operatione quadam occulta vel specifica sanare dicitur. Vide *Turneri Art. Chirurg.* p. 83. Vol. I.

(*Remedium empiricum.*) Art. 1296. Opportunum est monitum *D. Vvinter* in hoc casu. Cancro laborantes (inquit) incipiant, ubi plus sæpe finire solent, ad *dietam lacteam* & *aquas Bristolenses*, tanquam ad sacram anchoram, confugiendo, & medicamentorum farraginem, præcipue *mercurialium* & *topicorum* vitando.

(*Remedia varia.*) Art. 1297. Interne etiam exhibentur *antimonialia*, *mercurialia*, *viperina*, decoct. e *lign. millepedes*, &c. *cerevisia* ad *cancrum*, *cerevisia* ad *scrophul.*

TUMORES FLATULENTI.

Sennetti & aliorum sententia.

(*Tumor flatulentus unde.*) Art. 1294. Tumores flatulenti (quos Græci *emphysemata* vocant) a flatibus seu spiritu flatuoso oriuntur: materiam flatibus producendis præbet humor crassus, pituitosus vel melancholicus. Cognoscuntur hi tumores, quod pars in molem nunc majorem nunc minorem attollitur, sine coloris mutatione; ex distentione autem interdum dolor aliquis excitatur, nulla tamen gravitas sentitur, digito pressi foveam nullam relinquunt, & ut plurimum periculo vacant; accidunt frequenter in palpebris, genubus, scroto, præputio, &c.

(*Curatio.*) Art. 1299. Conveniunt interne flatus *discutientia*. Non temere aperiendi sunt hi tumores, præcipue in articulis existentes, in aliis locis punctura facillime curantur. Applicationes externæ debent esse *discutientia*. „ Emplastrum si velis, „ sit de *cymino cum exigua calce viva*. Plura *emphysemata* novi „ (inquit *Turner*) *discussa* applicatione *calcis vivæ* *late* more „ *cataplasmatis*, ut etiam *linteis aqua calcis forti imbutis*. Ca- „ ven-

„ vendum est ut accurate distinguatur ab *aneurismatibus*. Vid.

„ Art. 1155.

(*Tumores Capsulares*.) Art. 1300. Tumores in suis propriis folliculis inclusi non sunt adeo difficiles tractatu ac strumæ: huiusmodi sunt ganglium, lupia, meliceris, atheroma, steatoma, bronchocele, &c. Observatum fuit, quod hi tumores capsulares subinde *Luna phases* imitantur.

(*Ganglium*.) Art. 1301. Ganglium est tumor in tendine corpori concolor, doloris periculique expers. Curatur frequenter sola *frictione* sicca diuturna, aliquando *frictione* cum *saliva* absque aliorum medicamentorum usu; quidam applicant *laminam plumbeam argento vivo inunctam*; „ vel sequens emplastrum tertio vel quarto quoque die renovandum, ℞. *Empl. de ranis* „ *cum mercur. ℥℥. de cicuta cum ammoniac. ℥ij. argenti vivi gr. xvi. min. ℥j. cum styrac. liquid. q. s. m. f. emplast. vel ℞. Mercur. dulc. ℥ij. Galban. colat. ℥j. misce pro emplast. his remediis* „ non cedens *sectione* tollendum est.

(*Lupia*.) Art. 1302. Lupia est tumor mollis & rotundus in juncturis & locis siccis ortus; a Ganglio parum, situ saltem, & mollitie, discrepans; materia frequenter in folliculo continetur; eandem fere cum Ganglio recipit curationem.

(*Meliceris, Atheroma, Steatoma*.) Art. 1303. Meliceris, Atheroma, & Steatoma sunt tumores, qui materiam habent peculiarem in propria tunica aut folliculo clausam: Si enim materia intus contenta sit melli similis, *meliceris*, si pulvi frumentaceæ, quæ *ἀθήνη* dicitur, *Atheroma*; si sebo, *Steatoma* appellatur. Omnes hi tumores sunt corpori reliquo concolores, a parvulo incipiunt & diu ac paulatim excrescunt. Non sunt periculosi, diu tamen durant, & circum feruntur, interdum vero sponte in abscessum desinunt, quod si non fiat, non tam difficulter ut *scrophula* ac *scirrehi* curantur.

(*Curatio*.) Art. 1304. Curatio eorum omnium eadem fere est, eandemque requirunt diætam ac pharmaciam cum *œdematosis* „ „ ut plurimum sunt adeo benigni, ut internis vix indigeant. „ Si sponte non aperientur *sectio* instituenda est; ita ut cystis cum suis contentis penitus tollatur; si enim aliquid de tunica illa relinquatur, tumor regenerabitur. „ Vel ulcus fistulosum fac- „ dissimum difficilis & tardæ curationis relinquetur, ideoque „ quod *cultro* nequit auferri *cauteriis* absumendum est, ne iterum repullulent.

(*Talpa seu Testudo*.) Art. 1305. Talpa seu Testudo est tumor mollis & latus, ex impuris humoribus inter cranium & cutem putrescentibus collectus, *talpa* aut *testudinis* formam referens.

(*Prognosis*.) Art. 1306. Huiusmodi apostemata, ut & alii capitis erodentes affectus, propter cerebri viciniam & futurarum

cranii

cranii proclivem in cariem lapsum periculo non vacant, quæ corruptionem cranii jam induxerunt, mala sunt.

(*Curatio.*) Art. 1307. Quoad curam, præmissis universalibus, tumor *resolventibus* & *discutientibus* tentandus est, si discutientibus tolli non possit (quod raro fit) *suppurantia* adhibenda sunt, & quidem neque semper perfecta suppurationo expectanda est, sed si aliqua saltem suppurationis signa adsint, tumor mature aperiendus est, ne os *cariem* contrahat.

(*Natta.*) Art. 1308. Tumor, quem Natam, Nattam, & Naptam appellant, est magnus & mollis sine dolore & colore, in dorso præcipue excrescens, quandoque tamen in humero & aliis partibus erumpens, a tenui quidem radice pendens, ita tamen incrementum sumens, ut aliquot libras pendat, & melonis vel cucurbitæ quantitatem æquet, qui cum non semper eandem figuram habeat, ideo etiam diversis nominibus ab authoribus appellatur. Materia quidem in eo interdum videtur carnosa, sed non vere caro est, verum adipi similis. Non curatur nisi *ex sectione.* „ In Transactionibus Philosophicis N. extat historia „ *ingentis Natta* maxillæ inferiori adnascentis, viginti pondo „ pendentis, cujus basis fuit quinque digitos lata; abscissa erat & homo perfecte sanatus.

H E R N I A.

Etmulleri sententia.

(*Hernia quot.*) Art. 1309. Herniæ veræ sunt tantum duæ, nempe intestinorum vel omenti extra abdomen elapsus, eorum posterior non est adeo molestus neque periculosus, ac prior. Nomen vero late sumptum plures alios tumores comprehendit, ut in sequentibus patebit.

(*Hernia in genere definitio.*) Art. 1310. Hernia itaque proprie dicta in genere est prolapsus intestinorum tenuium aut omenti ex limitibus suis a vulnere aut laxatione peritonæi. Aliquando est hæreditarius, ita ut herniosi parentes herniosos generent filios, sed rarius (novi talem progeniem.)

(*Quibus in locis accidit.*) Hernia in adultis ut plurimum est incurabilis. Ex Hernia frequenter morbus *Iliacus* producitur; interdum intestina inflammantur, & gangræna corripuntur. Herniæ ordinario & frequenter fiunt in inguine, scroto aut umbilico; aliquando vero in aliis locis, nunc supra nunc infra umbilicum, nunc in lateribus longe supra inguina, nunc in superiori femoris parte musculosa, nunc juxta spinam dorsi, &c. ex observatione *Barbette.* „ Valde curiosa est observatio *M. Mery* „ *de Hernia vesica scilicet urinaria in scrotum prolapsa*, aut saltem ibidem munere suo fungentis; existimat enim hoc vitium „ ma-

„ malæ conformationi ortum suum semper debere. *Memoir. de l'Acad. Vol. XVII. p. 146. p. 146. &c.*

(*Curatio.*) Art. 1311. Intestina facibus cum *enemate* carminante & emolliente prius exonerata, in loca sua cum cautela reponenda, mediante *fortu* ex emollientibus & carminativis cum *spiritu vini*, &c. & ita reposita in situ naturali omni arte & debitis subligaculis retinenda sunt, ne denuo excidant, adeo ut peritonæum ruptum aut laxatum consolidetur. Interne conveniunt *vulneraria*, speciatim commendatur *perfoliata* item *symphytum majus*; continuus in dorso decubitus est Herniarum *panacea*, etiam in senibus. „ Quicumque *Hernia* debilitatur sum-

„ moperere debet cavere (ut prudenter admonet D. Harris in *Dissert. Med. & Chirurg.*) a ventriculo cibis incongruis im-

„ plendo, spiritibusque furibundis nimis perturbando, & a

„ colicis doloribus spasmisque excitandis, atque a tussi impor-

„ tuna contrahenda, quoniam istæ corporis concussiones ac tu-

„ multus solent hernias horride amplificare.

(*Hernia reductionem respuentes.* Art. 1312. „ Herniæ intesti-

„ nales reductionem respuentes periculum subitaneum minantur.

„ Symptomata quasi *Passionis Iliacæ* superveniunt, dolores gra-

„ vissimi, vomitus enormes, singultus, & demum pulsus lan-

„ guidus, & sudores frigidi, diagnosi indubitata instantis gan-

„ grænæ, & mortis appropinquantis. Audentes interdum *sectio-*

„ *nem* moliuntur cum successu tamen valde ancipiti; nam res

„ est perquam difficilis & periculi plena, nec temere tentanda;

„ & hac præcipue de causa, quoniam, fere semper, non nisi

„ fero nimis operatio suscipitur.

(*Pneumatocèle.*) Art. 1313. *Pneumatocèle* seu *Hernia ventosa*, est tumor membranarum testium a flatibus ortus, estque saltem inflatio testium, nunc unius, nunc utriusque, nunc scroti quoque adest dolor tensivus sine gravitate.

(*Hernia temporaria.*) Art. 1314. „ Infantes ex eorum tempe-

„ riei humiditate & fibrarum laxitate huic affectui sunt valde

„ obnoxii, & a flatibus intra eorum intestina occlusis sæpenu-

„ mero adoritur *extemporanea quadam Hernia inguinalis*, &

„ quandoque etiam *testiculorum*, quæ statim facta flatuum ex-

„ plosione subsidit.

(*Duratio.*) Art. 1315. Hæc *Hernia flatulenta* est omnium levissima, & curatu facillima; conveniunt interne flatus *discutien-*

ria & remedia ad *colicam flatulentam*; externe foris *discutientes*, *cataplasma ex farina fabarum*, *sem. cimin.* *fimo vaccin.* *sulph. viv.* &c.

(*Hydrocele.*) Art. 1316. *Hydrocele* sive *Hernia aquosa* est tumor aquosus testium a lymphæ recessu testibus impedito; est *hydrops testium particularis*, & a tumore scroti, qui in *ascite*

accidit, distinguitur; similis est Herniæ carnosæ, sed in aquosa induci potest fovea, quod non fit in carnosa; præterea pelluciditate se prædit.

(*Curatio.*) Art. 1317. Tentanda est cura interne cum *hydragogis & diureticis*, externe *discutientibus*; hic quoque valet cataplasma, in sectione de Hernia ventosa: descriptum (1315.) cum additione *balsam. sulphuris*. De operatione chirurgica vide locum, p. 991.

(*Sarcocoele.*) Art. 1318. Sarcocoele seu hernia carnosa est tumor a carne superflua adnascens; ex contusione vel ictu plerumque oritur, & ex insensibili principio sensim augetur, secus ac in aliis testium tumoribus; est fere indolens, sed ægri pondus percipiunt. „ est revera *sarcoma* vel potius *tumor scirrhusus*; & „ metus est, ne temporis progressu in *cancrum* abeat: ideoque „ *castratio tempestiva* imperanda est, de qua consulantur scriptores chirurgici. Caro superflua quandoque *tunicarum scroti communium secunda* adnascitur, & non *testiculis*, quo in casu „ sine horum læsione tolli potest.

(*Prognosis.*) Art. 1319. „ Sarcocoele (inquit *Barbette*) medicamentorum ope vix tollitur; chirurgiæ vero opera raro „ sine ablatione testiculi; ad inguina ubi se extenderit (fere incurabilis habetur. „

(*Curatio.* Interne conveniunt medicamenta ad *strumas*. „ Speciatim a scriptoribus fere omnibus commendatur *radix anonidis* intus sumpta per longum tempus. „ Externe *resolventia & discutientia*, *emplastrum de cicuta cum ammoniaco*, & *de ranis cum mercurio*, sed ex hoc vis testis periclitabitur. „ nihil proficientibus ad auxilium chirurgicum deveniendum est. Fiat „ itaque foramen cauterio potentiali adhibito in *superiori tumoris parte*, & suppurantia medicamenta applicentur, ut hoc „ modo, si possibile sit, caro ea tolli possit; quamvis tamen „ visitatione omne pus non est emittendum ut tanto melius carnis reliquiæ consumi possint. Superest *castratio*, ut ante dictum sit.

(*Hernia varicosa.*) De Hernia varicosa, vide sect. de Varice (1270.)

(*Bronchocoele qualis est tumor.*) Art. 1320. „ Bronchocoele, „ sive hernia gutturalis improprie dicta, est tumor prominens in gutture, amplo spatio, protuberans corpori concolor, utcunque mollis & mobilis, & doloris expers; „ modo caro hebes includitur, modo humoraliquis melli aquæve similis, interdum etiam minutis ossibus pili immixti; ut „ plurimum periculo vacat; quandoque vero materia putrescens „ malignam induit naturam, unde in *cancrum* degenerans mortem inferre solet.

(*Prognosis.*) „ *Alpinorum* monitus incolis est morbus *endemiæ*.

(*Curatio.*) Art. 1321. „ Præmissis universalibus, humor peccans

„cans discutiendus & absumendus est. Inter *topica* laudat *Aetius bdellium & caprinum stercus* in aceto liquatum. Si medicamentis non cedat, ex Rogerii consilio admovendi sunt duo *setonæ*, ut sensim humor defluat: & superfluum postea erodentibus paulatim est absumendum. Denique si venis, arteriis & nervis implicata non fuerit, *incisione* potest extrahi cum cystis; hanc operationem Galli foeliciter moliuntur. De hoc tumore consulatur *Turner. Ari. Chirurg. pag. 178. &c. Vol. I.* Item in Appendice p. 21. &c. Etiam si sit tumor in cysta inclusus; tamen extirpatu difficillimi eventus ex structura loci. „ Qui hanc operationem aggreditur, *Lupum auribus teneat.*

A N I P R O C I D E N T I A.

Etmulleri sententia.

(*Ani procidentia.*) Art. 1322. Ani procidentia fit, quando sub fecum excretionem intestinum rectum ita prominet & protenditur, ut non possit rursus sponte retrahi intra corpus, aut licet retrahatur, mox incipiat denuo prolabi.

(*Causa.*) Est interdum malum chronicum (præcipue quando a paralyfi ortum ducit) & difficulter curatur. Ani procidentiae causæ sunt alvi adstrictio, diarrhoea, dysenteria, vel præcipue tenesmus; difficillima est curatu, quando hæmorrhoides comitem habet.

(*Curatio.*) Art. 1323. Si adsit inflammatio prius arcenda est cum fotibus *mollientibus & discutientibus*, & remotis impedimentis reponendus anus in situ naturali: Alvum leniter laxantia pro re nata sunt quandoque propinanda: „ Alias absente inflammatione aut tumore foveatur *astringentibus*, quæ etiam sub forma *suffus* usurpari possunt, „ *Parvus* spongiam *astringentibus* imbutam ano applicat. Stans alvum exoneret æger, „ sic enim non tam facile excidit. Inter *astringentia* mihi nondum innotescit remedium efficacius quam *fusus pro hernia varicosa.* (1271.) „ Tenesmus frequenter affligit, in tali casu remedia ad tenesmum adhibenda sunt.

(*Reductio.*) Art. 1324. „ Intestinum rectum foras prolapsum a frigore externo periclitatur, ne gangrænescat, quapropter citissime reducendum est. Reductio quandoque perfici potest, „ *artificio sequente*, aliis mediis incassum tentatis, viz. nates patientis extensa manu quinquies, sexies aut pluries verberando, quo muscoli ani levatores intestinum rectum in priorem sedem attollent.

V E R R U C Æ & C L A V I .

Etmulleri sententia .

(*Verruca & clavi.*) Art. 1325. „ Quales tumores vel potius
 „ excrescentiæ sunt verrucæ & clavi nemo non novit. Verrucæ
 „ sunt vel planæ seu sessiles , vel penfiles acrochordones appel-
 „ latæ .

(*Curatio verrucarum.*) Art. 1326. Si verrucæ in sola cute
 sint radicatæ facile curantur vel tolluntur, sin vero a subjectis
 tendinibus originem ducant, vix radicitus extirpari possunt ci-
 tra ingens periculum; idem etiam de clavis pedum verum est.
Succus chelidon. maj. vel *esula* vel *dentis leonis* vel *rithymali* .
 &c. sæpius illitus verrucas absumit. *Aqua*, in qua solutum est
sal armoniacum est experimentum *Borelli*: „ Atque hoc est medi-
 „ camentum unicum certissimum quod se cognoscere in tota
 „ medicina fassus est *D. Mapletost* haud pridem *Professor Grasha-*
 „ *mensis*: hoc quidem remedium est ut plurimum maxime effi-
 „ cax, sed non certissimum & infallibile, neque tamen ars no-
 „ stra omnium nobilissima, est adeo incerta, sicut vir doctissimus
 „ suggererit,

(*Curatio clavorum.*) Art. 1327. „ Clavus (inquit *Celsus*)
 „ nonnunquam quidem etiam alibi, sed in pedibus tamen ma-
 „ xime nascitur, præcipue autem ex contuso, quamvis inter-
 „ dum aliter, doloremque movet. Clavi a *Plinio Morticini* appel-
 „ lantur. „ Ad curam quod attinet, *emolliendi* sunt cum *em-*
plastro mynsicht. e galbano crocat. cum sale armoniaco, & postea
evellendi sunt; eidem usui inservire potest *emplast. de ranis cum*
mercurio. Item recipiatur *caro bubula* recens, cujus frustulum
 instar emplastri iis alligetur, & sæpius removeatur; sic enim
 cito sponte dilabi dicuntur.

Art. 1328. De cornibus non lubet differere, quoniam paucio-
 ra sunt visibilia.

C A P. XIII.

Sive Fasciculus Morborum decimus tertius.

CONTUSIO, &c.

Ex observatione & inter legendum.

(*Contusio.*) Art. 1329. Corpora nostra vel a casu ab alto, vel ictu violento, vel compressione ponderis incumbentis, &c. sæpissime læduntur; partes carnosæ contunduntur, & ipsa ossa luxantur & quandoque franguntur.

(*Ecchymosis.*) Ex prædictis causis accidit plerumque *ecchymosis* cum vel sine tumore, quæ revera est accumulatio vulnusculeculorum cum attritu solidorum & vasculorum, unde liquida stagnant, coeunt, & interdum putrescunt, cohærentibus quandoque integumentis externis, vel iis etiam interdum hinc inde læsis.

Ettmulleri sententia.

(*Curatio.*) Art. 1330. In ecchymosi curanda imprimis operanda est, ut sanguis extravasatus, congrumatus, & acore inquinatus, successive resolvatur, insensibiliter absumatur, & per meatus seu porulos corporis eliminetur. Conveniunt remedia interna *acidum absorbentia*, sanguinem congrumatum *resolventia*, simul & blande *diaphoretica*, eminet *sperma ceti* cum *lapillis cancrorum*, *succin. preparat.* *coral. rub.* &c. *Antimonium diaphoreticum*, & *salia volatilia* sunt egregia. Externe imprimis *resolventia*, & sanguinem grumatum insensibiliter dissipantia sunt usurpanda, huc facit *spiritus vini* nunc simplex nunc *camphoratus*, nunc *crocatus*, cum linteis applicatus, efficacius erit si addatur *theriaca*, & etiam *balsam. Peruv.* maxime in contusionibus levioribus applicatio *carnis bubula* in tenues lamellas sectæ optime conducit.

(*Caveatur a Gangrana.*) Quod si his & similibus remediis ecchymosis nequeat dissipari, opera danda est, ut sanguis extravasatus in pus convertatur; si vero metus sit gangrænæ, mox pars contusa profunde scarificetur, & sanguis congrumatus, quantum fieri potest, eximatur, & tanquam gangræna tractetur, de qua alibi (1384.) „ In omni contusione graviore convenit *venesectio*.

Farrago sententiarum.

(*Remedium singulare.*) Art. 1341. Quidam adolescens ex alto
ce.

cecidemat; & omnia membra admodum contusa fuerunt, ut brevi moriturus videretur. Pater ipsius accepit favos cum melle & coxit in vino ad consistentiam unguenti, quod extendit super corium vervecis recenter mactati, eoque ægrum involvit, reiterata per triduum operatione, æger omnino curatus est, ex Riverio.

(*Vires dulcamara.*) Art. 1332. ℞. Fol. solani lignosi sive dulcamar. Miv. sem. lini subtiliter pulverisat. ℥iv. coq. in vin. moschatellin. cretic. aut larido porcin. ad consistentiam cataplasmatidis, quod loco contuso tepide admoveatur: unius noctis spatio tumorem capitis humani magnitudine resolvit & contusiones deploratas musculorum sanavit (inquit D. Hulse apud Raium) vires quoque ejusdem plantæ pro usu interno sunt egregiæ; est enim basis infusi traumatici apud Fulleron; addit author singulare esse experimentum ad casum ab alto & contusionem: cruorem quippe extravasatum & grumescens mirifice dissolvit, &c.

(*In simplici contusione.*) Art. 1333. In simplici contusione sufficiunt embrocationes cum ol. rosar. myrtil. & aceto, & applicatio cataplasmatidis sequentis vel hujusmodi ℞. Far. bord. fabar. ana ℥iij. pulv. nuc. cupress. balaust. alum. rup. ana 3℔. ros. rub. 3iij. ol. ros. ℥i℔. alb. ov. N. iij. acet. q. s. m. f. cataplasma. Ex Vviseman.

(*Remedia varia.*) Art. 1334. Præter remedia modo recensita interdum in usum venire possunt sequentia; Bolus ad casum, pulvis ad casum, oleum sem. lini intus sumptum; emplastrum smeeticum, &c.

Etymulleri sententia.

(*Contusio capitis.*) Art. 1335. Gravior contusio capitis interdum cranium findit, vel in loco contuso, vel loco opposito (& vocatur *contrafissura*), nunc penetrat utramque laminam, nunc externam illæsa interna, nunc e contra.

(*Signa fissura cranii.*) Signa fissuræ sunt multiplicia, ut vomitus biliosi, vertigo, sanguinis per os, nares, &c. effluxus, subitanea obmutescens, & brevi superveniens delirium, convulsio, paralytis; symptomata hæc superveniunt nunc mox in principio, ubi gravior fuerit læsio, nunc quarto vel septimo die, ubi levior. Si æger firmiter teneat funiculum inter maxillas & chirurgus fortiter trahat, si habeat fissuram, in loco fisso dolorem percipiet. Necesse est ut plurimum, ut perforetur cranium, ut sanguini & saniei pateat exitus. Observandum est, quod vulnera simplicia capitis interdum post quartum vel septimum diem contrahant dolores, hinc rigorem & febrem; hæc si superveniant, & alia adsint symptomata, suspicio est fissi vel fracti cranii, sin vero non adsint alia symptomata, non statim ad

ad *trepanationem* accedendum est; febris enim ex aliis causis oriri potest. „ In contusionibus cranii & læsionibus meningum se- „ primo vel undecimo die gravis supervenit *ophthalmia*, & est signum mortis imminentis. *Baglivi*. „

Boerhaavii sententia.

(*Capitis contusionis effectus*.) Art. 1336. In capitis contusionibus, & inde ex collecta materie, interdum creantur varii tumores, erysipelas, oedema, dolores, convulsiones, ossis & periostei putredines, febres, mors. — Cranium in junioribus intropr-essum, vel in adultioribus post fracturam intro-pulsum, cerebrum premit; pro varietate loci pressi, pro varia magnitudine, profunditate, acutie, punctura prementis, producit hebetudines, sopores, vertigines, tinnitus, caligines, deliria, vomitum bilis, dolores capitis, convulsiones, paralyfes, lotii sæcumque spontaneum exitum, apoplexias, febres, mortem.

(*Concussio vehemens*.) Concussus validus capitis interdum eadem facit rumpendo comprimendo &c. „ In his affectibus religiose consu- „ latur laudatus author in *c. de capitis vulneribus*, qui (si quid ego „ iudicando valeo) omnium scriptorum est facile princeps. In „ contusionibus gravioribus semper recordandus est *aphorism.* „ *Hippocratis*, nempe omne quod contusum, necesse est, ut pu- „ trefcat, & in pus vertatur. „

Etmulleri sententia.

(*Luxatio Ossium*.) Art. 1338. Luxari dicuntur ossa, quando eorum capita ex situ naturali removentur; hæc autem luxatio fit a vi externa ut plurimum, quandoque vero oritur a causa interna; namque hoc malum iis, qui scorbuto laborant, aut qui affectibus catarrhalibus sunt obnoxii, nonnumquam accidit; in his enim funiculi nervei laxantur & resolvuntur, & fere insensiles fiunt, unde *paralyfi scorbutica* subinde supervenire solet.

(*Duplex*. Art. 1338. Duplex est luxatio nempe *perfecta*, quando os a sede sua omnino amoveatur, vel *imperfecta*, quando non totaliter a sinu suo extrusum sit os, sed hæreat adhuc in sui receptaculi margine.

(*Prognosis*.) Artic. 1339. Præ cæteris omnibus os femoris difficillime luxatur, istius etiam luxatio est omnium curatu difficillima; in adultis raro aut nunquam restituitur sine miserrima in perpetuum claudicatione; ratio est, quoniam ligamentum fortissimum, quo in receptaculo suo illigatum est, vel ruptum sit, vel insigniter relaxatum. „ Valde probabile est (*observante* „ *Cheselden ex duobus dissectionibus Anat. pag. 33.*) quod os „ femoris nunquam vel rarissime luxetur, & quod fractura cer-

„ *vicis istius ossis* pro luxatione frequentius accipiat, unde
 „ femur decurtatur, &c. Impossibile enim est (ut cum illo di-
 „ cam) quod caput ossis inter musculos firmum ac stabilem
 „ locum inveniat ambulationis munere obeundo, tamquam in
 „ acetabulo. „ Luxatio in talo seu pedio est omnium periculo-
 „ sissima, ubi sunt os tali, calcanei, tria ossa innominata,
 „ os cubiculare, &c. ibidem quoque copiosissimi sunt tendines,
 „ unde dolor atrocissimus, inflammatio, quandoque etiam convul-
 „ sio. „ Os humeri (*ex observatione Barbettiana*) raro luxatur,
 „ & etiam ita raro reducit, quin aliquantulum protuberet,
 „ quam ob causam patiens sæpenumero manum ad caput porri-
 „ gere nequeat. Dorsi vertebrarum ad interiora luxatio malum
 „ lethale censetur; idem de costis ad interiora luxatis plerumque
 „ dicendum est.

(*Curatio.*) Art. 1340. Quoad curam luxationis; os luxatum, membro extenso, mature reponendum est, quo facto, nil aliud incumbit chirurgo, nisi ut commodis ligaturis os firmet, apteque collocet, ac inflammationem facile superventuram, & alios affectus mature arceat. Fasciationes non debent esse nimis *strictæ*, ne compressis vel coarctatis vasis oriantur tumores; neque tamen nimis *laxæ*, ne pars semel restituta denuo ex loco elabatur. Si adsit inflammatio, antequam membrum repositum sit, nihil prius tentandum est, quam inflammatio discussa fuerit; quandiu durat, tamdiu pars inepta est extensioni, sin vero violentius luxatio inflammata extendatur, supervenit ex nimio dolore convulsio interdum lethalis.

(*Inflammatio.*) Ut ergo inflammatio imminens præcaveatur, vel præsens discutiatur, conducit forus sequens, *℞. Summit. hyperic. Miss. beton. chamamel. rorismarin. ana Mj. rad. consolid. maj. ℥iij. aristoloch. rotund. ʒvj. sem. quatuor calid. maj. ana ℥ss. coq. in aq. font. & vin. ana q. l. ad ℔ij. sit pro fotu, & in eodem humectentur fasciæ tepide circumvolvendæ: ubi major adfuerit contusio, augeatur quantitas rad. consolid. ubi levior, Aristolochia; ubi urgent dolores capita papaveris possunt addi.*

(*Oedema.*) Supervenit quandoque tumor *œdematosus*, in quo casu illinantur partes affectæ cum oleo volatili penetrante, convenit etiam *petroleum*, item *bals. Peruvianum* cum spiritu juniperi temperatum. In luxationibus prodest inunctio cum oleo hyperici & ol. terebinth. Ol. distillatum foetidum tartari est horrendum ratione odoris, sed tamen nihilominus est nobile admodum ratione efficaciar; conveniunt ex lumbricis parata pro usu externo & interno. Experientia didici, ovum cum oleo terebinthina & panto aceto conquassatum in luxationibus esse remedium utilissimum, omnibus intentionibus satisfaciens. Belloste. Convenit etiam illud Boyleanum nempe fursur tritici in aceto coctum.

(*Fractura ossium.*) Art. 1341. In fracturis ossium, vel frangitur os secundum latitudinem, hoc est transversim; vel secundum

dum *longitudinem* finditur, quod proprie dicitur *fissura*. Fracturæ in senibus frequentius occurrunt, quam in junioribus, quoniam illorum ossa sunt aridiora.

(*Longitudinales.*) Art. 1342. Fracturæ ossium longitudinales, i. e. *fissura* difficile cognoscuntur, sed facillime curantur; neglectæ aut non rite curatæ ulcus post se trahunt; imprimis si in loco fisso ossis caries superveniat, admodum periculosa sunt, & sæpius ad membri abscissionem deducunt.

(*Transversales.*) Art. 1343. Fracturæ *transversales* sunt cognitu faciliores, curatu difficiliores. Os fractum in medio sui dat fracturam leviolem, quam circa articulum.

(*Prognosis.*) Fractura cum vulnere & multa partium contusione & læsione est gravius malum & perquam periculosum, ut etiam quando os in plura frustula frangatur. In adultis femur fractum rarissime aut vix unquam sine claudicatione restituitur. Minora ossa fracta intra 7. vel 14. diem fere sanantur; ossa majora intra 20. ad 40. præter præter curationem recipiunt.

(*Curatio.*) Art. 1344. In cura fracturarum duo scopi chirurgi incumbunt, nimirum ossa fracta facta extensione in situm naturalem reponere, & reposita per fascias & ferulas firmare; tunc enim natura eadem denuo firmiter conglutinat, & formatur *callus*, qui substantia quidem similis est ossi, conformatione vero sola ab eodem differt. Si adsit inflammatio, curanda est, antequam aliquid circa fracturam tentandum est, quæ curata, atque osse reposito illinatur locus fracturæ cum *ol. hyperic.* vel *ol. lumbricorum terrest.* cum guttis aliquot *ol. therebinth.* & applicetur *emplastrum ex tacamahac.* cum pauco *ol. distillat. rorismarini* malaxatum; applicato emplastro imponantur ferulæ tres aut quatuor ad summum, quæ postmodum conjungantur per tria ligamenta; Ligationes autem debent esse moderatæ; nam si sint *arctæ* nimis partem suffocant, & gangrænam inferunt.

(*Vires osteocolle.*) Experientia constat præ cæteris quibuscunque *lapidem osteocolle* a $\mathfrak{z}\mathfrak{ss}$. ad $\mathfrak{z}\mathfrak{j}$. intus sumptum esse remedium singularissimum in callis ossium fractorum generandis, & augmentandis, utcunque obscurissimum sit, quomodo operatur.

(*Fracturæ complicatæ.*) Hactenus de fracturis simplicibus; quædam cum vulnere complicatæ sunt, post repositionem ergo ossis vulnus considerandum venit, quod, ut alia vulnere, de quibus postea, tractandum est; emplastrum fracturæ applicandum perforatum esse debet in loco vulneris, ut ita beneficio foraminis vulnus commode tractari possit. Si os iterum frangatur, non frangitur in callo, sed circa callum.

V U L N E R A.

Boerhaavi sententia.

(*Vulneris in genere historia.*) Art. 1345. *Vulnus* est soluta unio recens, cruenta, partis mollis a corpore duro & acuto facta. Partes vulneratae sensim magis magisque a se mutuo recedunt; cruor plerumque primo cum impetu effluit, dein sensim sponte sistitur; tum crusta sanguinea cavo vulneris innascitur, & liquor dilutus, rubellus, tenuis effluit; labia vulneris incipiunt rubere, calere, dolere, tumere, retorqueri; atque eodem tempore febricula cum calore & siti adest; (in magnis vulneribus) hinc tertio, quartove die serius vel ocyus vulnere adest liquor tenax, albus, pinguis, æqualis, pus; eodem tempore rubor, calor, dolor, tumor, retorsio labiorum, febricula, cessant, vel minuuntur; & sensim cavum vulneris a fundo sursum, & ab ambitu versus centrum, crescente carne impletur, coeunte margine albo; postremo ficcatur vulnus, & obducitur cicatrice.

(*Vulnera arteriarum.*) Art. 1346. Ex arteria majori tota dissecta oritur hæmorrhagia lethalis; arteria vero non nimis magna transversim dissecta, retrofiliens, atque inter solida vicina se recondens, sibimet obturaculo est; si vero arteria transversim vulnerata non totaliter dissecta fuerit, oritur hæmorrhagia perpetua, ea autem sedata a tenuitate cicatricis cedente aneurisma.

(*Hæmorrhagia.*) Art. 1347., Ad hæmorrhagias vulnerum sistendas, præter vasorum ligaturas & fibularum linariarum applicationes, *styptica* quamplurima in consuetudinem veniunt; usitata sunt, quæ sequuntur; *Pulvis Galenicus, alum. ust. colcothar. vitrioli, muscus India, styptic. regis, oleum terebinth. tinctura antiphthifica Ettmulleri, vel potius Michaelis* (*vid. Ettmulleri Vol. I. p. 476.*) præstantissimum quidem remedium, *Helvetii stypticum, viz. tinct. chalybis cum tartaro preparati spir. vin. extract.* atque hoc est ultimum remedium eorum, quæ sunt melioris notæ; nisi quis *nova lumina* consecrari velit, ignes fatuos. Non deerunt Thrasones ac fumi venditores, quamdiu mundum adeo credulum invenire possint. Proh dolor! nunquid sermo hic de vulgari tantum opinione movetur? Utinam ne dicam huiusmodi impostores fautores habere Equites Auratos, Camerarios, &c. Sed regerent torquem epilepticum tempore *Oribasii* in usu fuisse; ita quidem majores nostri, omni ævo, & *Hippocrates* ipse impudentissimis agyrtis mundum infestari conquesti sunt. *Exiguum opii frustulum* in foramen arteriæ sanguinem fundentis intrusum hæmorrhagiam extemplo sistere dicitur. N. B. *Stypticum Doct. Eaton* idem esse vel saltem non

„ non multum diversum a styptico Helvetii apud exteros ali-
 „ quamdiu obsoleto & nunc demum tanta cum ostentatione re-
 „ divivo; in ambobus vim maximam a spiritu vini oriri eos-
 „ demque effectus ipsum spiritum vini solum præstare luculen-
 „ ter demonstravit D. Sprengellius . Transact. Philosoph. Num.
 „ 383. „

(*Nervorum vulnera.*) Art. 1348. Nervi toti dissecti retrosi-
 liunt, se recondunt, ramulos vulnere paulo superiores trahunt,
 & vicinis dolorem obstructionemque creant, parti vero infra vulnus
 positæ stuporem, immobilitatem, marcoremque. Nervi puncti,
 vel dimidiato discissi, dolores, aliquando primo obtusos, non-
 nunquam vivos excitant, primo in loco vulneris, post per omnes
 nervos nexos, vicinosque; hinc calores, tumores, rubores late
 sparsos, febres, deliria, spasmos, inflammationem, inflammati
 aperturam cum evacuatione acris, tenuis, & copiosissimi sæpe
 feri; postea insensibilitatem producunt, vel gangrænam &
 mortem.

(*Tendinum ac membranarum.*) Eadem fere parum mutata
 etiam in tendinibus diversimode læsis obtinent; & membranæ,
 tendinum nervorumque sæpe productæ quum sint, similiter quo-
 que afficiuntur.

(*Sutura curandi.*) Art. 1349. „ Tendines magni recens abscissi
 „ vel rupti futura resarciri possunt, extremitates ita conjungen-
 „ do, ut glutine naturali vel callo quodammodo uniantur, &
 „ usus artuum conservetur. Chirurgi Gallici frequenter & etiam
 „ aliqui ex nostratibus hoc præstant cum fausto eventu. Extat
 „ apud M. Petit instantia *amberum tendinum Achitis* penitus dis-
 „ ruptorum *sola ligatione* sine ulla futura curatorum. Vid. *Me-*
 „ *moir de l'Acad. Anno 1722. p. 68.* „

(*Curatio.*) Art. 1350. „ Nervorum ac tendinum vulnera (*in-*
 „ *quit Barbetre*) putredinem facile concipiunt, & sunt admo-
 „ dum periculosa; punctura est periculosior quam sectio. His
 „ vulneribus probe animadvertendum est frigida externe valde
 „ nocere; hoc non tantum de medicamentis sed etiam de aere
 „ intelligendum est. Medicamenta debent esse moderate calefa-
 „ cientia & exsiccantia, minime acria, qualia sunt *oleum lum-*
 „ *bricorum, rutaceum, hyperici, terebinthina, cera, sp. lavend.*
 „ *romp. elixir propriet. balsamum Peruvianum, opobalsamum, gum.*
 „ *elemi, spiritus vini, &c.* In punctura recenti tendinis aut ner-
 „ vi (ut loquitur *Job Mek' ren*) illico foramini imponatur plu-
 „ maceolum sequenti vel simili mistura madefactum, *℞. Ol.*
 „ *therebint. sp. vin. ana p. j. ol. cera in quo aliquid euphorbii so-*
 „ *lutum p. ij. misce*, huic superimponatur plumaceolum siccum,
 „ mox spatula parum ignita applicetur, ut calor & vis mistu-
 „ ræ ad interiora læsa deferatur, hoc peracto, plumaceolum

„ *unguent. Basil.* inunctum priore remoto admoveatur, & superimponatur *Emplast. stipt. Paracels.*

(*Nota bene.*) In punctura tendinis juxta observationes & ratiocinia D. Cheselden brachium in situ acclinato non extenso tenendum est. „

(*Punctura tendinis.*) Art. 1351. „ Inter venæsectionem celebrandam homines interdum, maxime ab imperitis chirurgis, a punctura tendinum in artus amittendi, atque adeo in vitæ discrimen conjiciuntur. Qui vero hujusmodi punctura plectuntur, dolorem non statim sentiunt, sed duodecim horis post phlebotomiam se eodem affici conqueruntur, non tam in orificio nuper facto, quam in partibus ad axillam tendentibus, ubi tandem dolor se figit, & tunc maxime percipitur, cum brachium extendatur; attamen læsa pars tumore admodum insigni non afficitur, eodem avellanæ magnitudinem vix superante, sed ex orificio humor aqueus vel ichor quidam jugiter distillat, quod quidem præcipuum puncturæ tendinis diagnosticum est habendum.

(*Curatio.*) Curatur cataplasmate sequent. ut propriis oculis observavi; ℞. Rad. lilior. alb. ℥iv. coq. ad teneritudinem in lact. vaccin. ℥ij deinde ℞. farin. lini avenac. ana ℥iij. coquantur farina ad cataplasmatæ consistentiam in q. s. lactis a radicibus prædictis colati, & radicibus contrusis misceantur; f. cataplasma parti affectæ calide applicandum mane & vespere. Sydenham. „ Ego quoque hujusce cataplasmatæ efficaciam semel atque iterum expertus sum. „

(*Vulnera qualia lethalia.*) Art. 1352. Vulnera sequentia sunt lethalia; cerebelli, item cerebri profunda adeo, ut medullam oblongatam multum lædant, medullæ spinalis profunda vulnera, maxime parte superiori; cordis in cavâ penetrantia; magna quoque vulnera pulmonis, hepatis, lienis, renum, pancreatis, mesenterii, stomachi, intestinorum, uteri in gravidis, vesicæ circa arterias ejus majores, aortæ, carotidum, & similium arteriarum venarumque magnarum. Vulnera magna bronchiorum, vulnera utroque latere thoracis cavitatem penetrantia, diaphragmatis præcipue in ejus parte nervosa, vulnera magna ventriculi, intestinorum tenuium, &c.

Ersmulleri sententia.

(*Musculi temporalis periculosa.*) Art. 1353. Vulnera musculi temporalis sunt periculi plena, & rarius curantur, (inferunt plerumque spasmos horrendos.)

(*Curatio.*) Art. 1354. Cura vulnerum consistit in unionem partium separatarum, quod opus est solius naturæ, quæ beneficio succi nutritii ad omnes partes distributi sensim sensimque eas.

easdem renovat, & reducit; chirurgi autem opus est hic adjuvare eam, in hoc bono opere sequendo ejusdem ductum, removendo imprimis impedimenta externa, ac applicando remedia, quæ parti sint familiaria ac amica, *vulneraria & balsamica* appellata. In curandis vulneribus interne prodesse *vulneraria & alcalia*, inter quæ eminent *album gracum, cancer fluvialis, mercurialia*, &c. Imo tota curatio interna consistit in blandiori *diaphoresi* promovenda & conservanda; ideoque *mixtura simplex* vulneratis optime convenit. In vulneribus recentibus non necesse est, ut cura in longum protrahatur; sed potius suppressa hæmorrhagia, & remotis corporibus extraneis, statim instillantur guttæ aliquot *bals. Peruvian. simpl.* quod interdum vulnus cito conglutinat: interdum tamen necesse est, ut, neglectis balsamicis, *digestiva* applicentur methodo vulgari, ubi, scilicet, conjuncta est contusio, uti in vulneribus *sclopetorum* evenit.

(*Digestiva.*) *Digestiva* (1367.) ordinatio constant ex *terebinthina & vitello ovi* tanquam basi, quibus pro re nata, nunc *mellis parum* cum *myrrha* aut *bals. Peruv.* aut *gum. elemi*, &c. addendum, imprimis si circa partes nerveas, quæ alias facile putrescunt, suppuratio expectanda est. *Elixir proprietatis* omnes nostri corporis putredines arcet ob *myrrham*, ut & *colcothar vitriol.* ab *Helmontio* laudatum, ex hoc *Felix Vuurzius* unguentum suum fuscum parabat. *Balsamum Peruvianum* reliquis balsamis præfertur, proficuum quoque est *balsamum saturni terebinthinatum*, & *balsamum sulphuris cum oleo hyperici factum*; laudatur *oleum Momordica*, *oleum Hyperici* ex seminibus expressum, cui proprii flores infusi sunt, est egregium, *spiritus theriacalis* pro lavandis vulneribus recentibus, est optimum putredinem prohibens, &c.

(*Turunda.*) Art. 1355. Turundis parce utuntur saniores præctici, neque unquam sine premente necessitate; nam nimis frequenter & diu usurpatæ consolidationem impediunt, item partes cutaneas circa labia ad occallescentiam solent disponere.

Quod sequitur de turundarum usu & abusu, & de rara solutione vulnerum, ex libro valde raro & vix comparando *Johannis Baptista Magari* de rara medicatione vulnerum, &c. decerpsi.

(*Turunda & penicilli.*) Art. 1356. Turundæ & penicilli nihil aliud sunt quam corpora extranea partis affectæ naturam infestantia, & in illis expellendis semper laborat; partem vulneratam distendunt, comprimunt, eidemque sunt oneri, & propterea fluxionis periculo eam exponunt. Veruntamen turundarum & penicillorum usus aliquando saltem admittendus est ac necessario, & in quibusdam casibus æstimandus, viz. quando ob complicatum affectum remoranda est vulneris sanatio, ut quando viscera vulnerata sunt, & in cavitate thoracis aut abdominis

minis materia continetur aut sub cranio collecta est, & similium rerum statu olim.

(*Solutio rara vulnorum.*) *Romani Chirurghi*, ne sua laude fraudentur, & longa & sedula observatione novum curandi vulnera modum, quo rarissime solvuntur, adinvenere, qui cum experientia potius quam rationi & procerum nostrorum doctrina inniti videretur, cum *Casar Magatus*, ad methodum reducere conatus est; *Modus Ludovico Sepratio* clarissimo *Italia* ornameto valde arrisit, ipsumque ad praxin felici successu adhibuit, & suis scriptis commendavit. Quoties vulnus solvitur ac detegitur, toties interturbatur & a proprio munere distrahitur natura: & quamvis accedat utilitas ex nova recentium medicamentorum impositione, attamen majus est detrimentum quod ex crebra solutione sequitur, quam commodum ex nova medicamentorum impositione, quorum virtute vulnus haud destituitur, *sanatio etenim est duntaxat natura opus*. Status vulneris sub tegumentis oculis mentis cognosci potest; in quibusdam vero casibus solutio & detectio vulneris est perquam necessaria, nempe, quando manualis aliqua operatio requiratur ad peregrinum corpus vel ossis aliquam portionem evellendam, &c. quando caro spongiosa supercrescat, quando ingentis putredinis, vel sordidorum excrementorum abundantia sit suspicio, quando adsit dolor vehemens vel erosio & pruritus; sub his & similibus circumstantiis detegenda sunt vulnera, ut congruis remediis his malis occurratur.

(*Ulcerum.*) Art. 1357. In medicina experientia docet eandem curandi rationem a vulneribus ad ulcera transferri posse, idque adeo felici successu, ut saepe deplorata ulcera, & innumeris tractata remediis, facillimo negotio hac via sanabilia evadunt, orporibus solummodo prius a cacochymia bene purgatis & ulceribus a sordibus deterfis.

(*Vulnera sclopetorum.*) Art. 1358. Vulnera sclopetorum post extractionem globuli plumbei, sicut alia vulnera cum contusione conjuncta curanda sunt; convenit *vena sectio*; revulsio enim (inquit *Galenus*,) quae e directo fit, celerrimam utilitatem adfert, die proximo *enema lenitivum* injici debet, & fots sequens usurpari, ℞. *Summit. hyperici, centaur. min. scord. absynth. ana Mj. flor. ros. rub. chamem. melilot. sambuc. ana Mij. fursur. p. j. coq. in aq. font. ad ℥ij. colatur add. vin. auster. ℥j. sp. vin. ℥vj. pro fots*. Si pus laudabile obtineatur, nimirum album, aequale, leve, minime foetidum, &c. res in vado est; sin vero pus non fuerit secundum votum, cum unguentis admisci debet *praecept. rub. Vviseman*.

(*Periculosa.*) Art. 1359. Sclopetorum vulnera sunt omnium pessima ac periculosissima; nam adest semper insignis contusio,

&

& partium dilaceratio; tardius ad suppurationem perveniunt.
Vix ante tertium vel quartum diem.

(*Curatio.*) Art. 1360. Ad curam quod attinet, omni extraneo ex vulnere prius exempto, loco digestivi communis, optime applicatur *balsamum Parai*, singulariter commendatum ad curam vulnerum sclopetis inflictorum; descriptio hæc est a *Sennerto* & *Barbette*, ℞. *Ol. lilior. alb. vel violarum* ℥iv. in hoc coq. catelli duo nuper nati ad ossium usque dissolutionem, postea add. *lumbicorum terrestrium* in vino coct. ℥j. coquantur simul colaturæ, adde *terebinth. ven.* ℥iij. *sp. vin.* ℥iss. m. f. linimentum, quod egregie conducit ad sedandum dolorem, & maturanda vulnera sclopetorum. Ubi autem suppuratum est vulnus, & omne contusum separatum, *mundificativa* sunt usurpanda, & vulnus si tractandum est, donec sponte caro nova succrescat.

(*Capitis vulnera.*) Art. 1361. Vulnera capitis superficialia facile curantur cum *balsamo Peruviano*, vel *oleo hyperici*, imponendo desuper *emplastrum de betonica*; sed reliquis omnibus quocunque pro capitis vulneribus convenit *emplastrum e gum. elemi*, sive *linimentum Arcaï*, vitanda sunt omnia unctuosæ; convenit etiam *gum. elemi cum terebinth. mistum* in cranii vulneribus. De eximiis virtutibus hujus unguenti audi sis ipsum inventorem. Hujus linimenti a nobis inventi ea vis est ut concoquat, digerat, mundificet, atque carnem etiam inducat; hujus certissimi in omni periculo faciendo usus nunquam me poenituit: & cui omnes ii quicunque fuerint experti, *balsami nomen* non immerito fecerint.

(*Cranium nudatum.*) Art. 1362. Pericranio læso, ut nudet diu os, vel ut putrescat, os privatus vasis periostei adeoque & suis, stagnat in his liquor, putrefactus squamam separat, unde os flavum, fuscum, nigrum, tandem foliolum deponit. In hoc casu curatio (tuto, prompte, & expedite) fit os leviter *parva terebra* diversis vicinisque locis usque ad medium perforando, unde *exfoliatio* cavetur, periosteum inde renascitur applicando *plumaceola spiritu vin. mastichino* imbuta, & cura citissime præstabitur. Ex *Boerhaave*, „ quem chirurgus præcipue „ minus exercitatus in vulneribus capitis & calvaria læsa præ „ reliquis omnibus quibuscunque diligenter consulat, & errores „ in praxi evitabit. In omnibus capitis vulneribus, præcipue „ gravioribus, ubi cranium denudatum fuerit, danda est opera, „ inter medicandum, partem vulneratam, quantum poterit, a „ frigore externo tueri. „

(*Balsamum Samaritanum.*) Art. 1363. Balsamum Samaritanum in curandis vulneribus valde commendatur a quibusdam, privatim a *M. Le Clerc*, quod conficitur ex vino & oleo oliv. diuturna coctione in balsamum redactis: est etiam aliud magis compositum, quod frequenti usu comprobatum est; ℞. *Vin.*

Span. ol. ana ℥ss. sacchar. cand. mel. violar. ana ℥ij. coquantur simul lento igne & f. balsamum, Bellofie.

(*Inflammatio vulnerum.*) Art. 1364. Inflammationem vulnerum præ reliquis sistit *aqua calcis*, vel per se, vel cum *camphora*, aut *sacchar. Saturni* sociat.

(*Synovia.*) Art. 1365. Synovia est fluxus aquæ albicantis ex articulis vulneratis, estque periculofum symptoma, & subinde partium atrophiam relinquit: ut compescatur, inspergatur pulvis astringens; quidam chirurgus recepit *visneam cran. human.* & *laccam pictorum ana.*

(*Curatio.*) Alias singulare experimentum est *stercus porcinum* cum sanguine vulneris invicem mistum, ac coctum, & ita vulneri applicatum instar cataplasmatidis. *Ermuller.*

U L C E R A.

Ermulleri sententia.

(*Ulcus quid.*) Art. 1366. Ulcus est solutio continui ab acride ine corrodeute cum partium quarundam ablatione; corrodens hoc in ulceribus est acre acidum, alimentum parti proprium in excrementum acre, five in saniem immutans; ulcus autem est vel simplex vel complicatum, sinuosum, fistulosum, cariosum, &c. Ulcera antiqua maciem, febres lentas, aliaque mala æque excitant, ac ulcera pulmonum.

(*Curatio.*) Art. 1367. Ulcera diuturniora sine internorum usu rarissime curantur; interna autem debent esse *acidum absorbentia* & *destruentia*, & *sudorifera*, præcipue decocta *lignorum*, *antimonialia*, *viperina*, & *volatilia*; inter purgantia optimum est *extractum hellebor. nigr. cum mercurio dulci*, sed omnibus præferenda sunt *vomitiva*, sæpius repetita, ad facilem ulcerum curationem reddendam; His etenim & hujusmodi internis omnino neglectis, frustra frequentissime chirurgicum imploratur auxilium. In ulceribus ipsa *salivatio mercurialis* in auxilium vocanda est. Antiqua ulcera interdum claudi non possunt, nisi in loco opposito fiat *fonticulus*. Quoad remedia externa, in genere sunt *digestiva*, *mundificantia*, *sarcotica*, & *epulotica*, quæ pro varietate conditionis ulceris curandi a prudenti chirurgo usurpanda sunt.

(*Digestiva.*) Sequens est *digestivum* probatissimum, ℥. *Terebinth. Vener. ℥j. vitel. ovi unius, mel. ros. 3vj. ol. hyperic. 3j. fiat unguentum*; interdum addantur *gum. olei, unguentum basilic. thus, mastiche, farina hordei, &c.*

(*Mundificantia.*) *Mundificantia* a chirurgis usurpata quamplurima sunt, insigniora tamen, quæ sequuntur; *radix apii, aristolochia utriusque, fol. nicotiana, flor. hyperici, album græcum,*
cam-

camphora, *balsamum Peruvian.* *myrrha*, *aloe*, *euphorbium*, ex *sulphure præparata*, *saturnina*, *as viride*, *arsenicum*, *aqua calcis viva*, *mercurius dulcis*, *mercurius præcipitatus*, *balsamum sulphuris*, *oleum* & *unguentum nicotiana*, *unguentum ægyptiacum*, *apostolorum*, „ item *oleum camphora*, viz. *camphora* in dupla quantitate *spiritus nitri soluta*, &c. „

(*Sarcotica* & *Epulotica*.) *Epulotica* gradualiter tantum differunt; sequens valde proficuum perhibetur, ℞. *Unguent. diapomphol.* *rutia ana* p. j. *diasulph.* *Rulandi* p. ij. *ol. nicotian.* parum M. „ Vix datur præstantius quam *emplastrum de lapide calami-* „ *nari* D. Turner. „

Art. 1368. In ulceribus vetustis *emplastrum* sequens est egregium, ℞. *Calcis viva* bis vel ter lot. & parum exsiccat. q. v. *ol. limi* q. s. misce, & cum *bolo Armen.* vel *bol. rub.* tingatur ad carneum quasi colorem.

(*Callus*.) Art. 1369. In ulcere diuturniore aut male tractato aliquando supervenit *callus*, qui nunc cingit simpliciter ambitum seu orificium ulceris ipsius, nunc vero totum sinum ulceratum incrustat, & occupat, & talia ulcera sinuosa cum callo interno vocantur *Fistula*, quæ difficiles sunt curatu propter cal- lum, qui nisi auferatur, sunt incurabiles.

(*Fistula*.) Amplificandus est sinus cum *rad. gentian.* & absumendus est *callus* cum *pulv. alum. ust.* *mercurio præcipit.* *succ. nicotian.* &c. Aliquando necesse est, ut tota *fistula* *cultro* incidatur, & aperiatur, & deinde *callus* absumendus *cultro* vel antedictis remediis.

(*Caries*.) Art. 1370. *Caries* ossis frequenter accidit in ulceribus inveteratis, quæ est corrosio ipsius ossis, & quasi ejusdem ulcus; si os denudatum fuerit, primo oleosum quodammodo & pingue apparet, hinc successive flavescit, deinde nigrescit, & postea foraminulatum redditur, & quasi *teredinibus* perforatum; si absconditum fuerit os, *specillo* expiscanda est *caries*; tunc enim os in fundo non glabrum sed inæquale, & scabrosum percipitur, quin & quæ affluunt ex ulcere sordes & excrementa pingua oleosa & acria majorique copia, & ulcera nequeunt ad cicatricem perducì. Labia ulceris sunt dilatanda, remedia unctuosæ vitanda; *pulvis euphorbii* est expertissimum remedium, huic proximum est *radix irid. Florent.* *mercurius dulcis* valde commendatur, ut & *oleum garyophyllorum* ad exfoliationem promovendam.

(*Curatio*.) *Oleum camphora*, viz. *camphora* in dupla quantitate *spiritus nitri soluta* a quibusdam prædicatur. *Hist. de l'A.* „ *cad.* Vol. IX. p. 74. Si hæc & similia successu careant, denudandum est os, & abradendum; & si corruptio sit profundior, *terebrum*, vel quod potius est, *cauterium actuale* adhibendum est: nam ultra omnia *ferri igniti tactus* ossis humi-

„ditatem exsiccat, idemque ad promptam desquamationem dis-
„ponit. „

Vvisemani sententia.

(*Ulceræ simplicia.*) Art. 1371. In ulceribus simplicibus tra-
ctandis non raro mihi fuit usitatum ulcus digerere, detegere,
& incarnare cum *unguento basilic. & mercurio præcipit.* in propor-
tione majori vel minori pro re nata invicem commistis, & po-
stea ulcus *cicatrizantibus* claudere: Sed rarissime inveniuntur
ulceræ simplicia; complicantur enim ut plurimum variis acci-
dentibus, ut intemperie, dolore, fluxione, &c.

(*Intemperies.*) Art. 1372. „ Ulceribus quandoque accidit
„ *intemperies* curationem tantopere impediens ut hanc expectare
„ non detur, nisi illa prius corrigatur; hæc autem est qua-
„ druplex.

(*Calida.*) „ In intemperie calida pus acre est, labra ulceris
„ rubra, & adest insignis dolor. „ Usurpanda sunt *refrigeran-
tia*, moderate *astringentia*, & *repellentia*; talia sunt *fotus astringen-
tes*, *unguentum album camphoratum*, *refrigerans Galeni*, *populn.
& similia.*

(*Frigida.*) Art. 1373. In intemperie frigida „ labia ulceris
„ mollia sunt, albicantia, & ubi res male succedit, livida eva-
„ dunt. „ Conveniunt *fotus discutientes & attenuantes* quemad-
modum in tumoribus *œdematosi*, & unguenta ac emplastra de-
bent esse *exsiccantia & detegentia* quæ satis nota sunt.

(*Humida.*) Art. 1374. In intemperie humida „ caro mollis
„ est & flaccida, sæpe supercrescens, humorum fluxus copiosus; „
hic indicantur *exsiccantia & astringentia*, qualia sunt *unguentum
diapompholyg. rutia*, *e calce lota*, *nutritum*, *desiccativum ru-
brum*, &c.

(*Sicca.*) Art. 1375. „ Ulceræ cum intemperie sicca conjun-
„ cta, ubi pus paucum aut fere nullum, difficulter sanantur. „
Topica debent esse *humectantia*, *fotus ex emollientibus*, unguenta
& emplastra & *digestiva* conveniunt; *unguentum basilic. & mer-
cur. præcipit.* apprime conferunt. In his omnibus hætenus me-
moratis remedia interna non sunt negligenda.

(*Ulceræ cum dolore.*) Art. 1376. In ulceribus cum ingenti
dolore vix ferendo, præmissis rite internis, quæ indicantur,
attendendum est ad conditionem ipsius ulceris, ut deprehendatur
vera doloris causa; inspiciendum est, an humor sit crassus, qui
sordes vocatur, vel tenuis & ischorosus, qui *sanies* appellatur;
uterque peculiariter *detergentibus* corrigendus est, his rite pe-
ractis manente adhuc dolore ad *lenientia & anodyna* confugien-
dum est; cataplasmata ex *mucilag. sem. psylli*, *cydoniorum*, *far-
bord. croc. vitel. ovi*, &c. *unguentum populn. refrigerans Galeni*,
&c.

&c. refrigerant & dolorem leniunt; sed pro varietate causarum varia exurgit indicatio.

(*Fungus.*) Art. 1377. In ulceribus frequenter caro *spongiosa* sive *fungosa* succrescere solet, a nimio humorum affluxu ortum ducens, vel a chirurgi imperitia; supprimenda est medicamentis *exsiccantibus*; imo *catharticis* & *causticis* absumenda est; mitiora sunt *lapis tutia*, *alumen ustum*, *mercurius precipit.* fortiora *vitriolum Romanum*, *aq. lapidis medicamentos.* *aq. viridis Fallopii*, &c. „ De reliquis ulcerum affectionibus & accidentibus consulari auctor, qui candide & modeste scripsit. „

Bellostii sententia.

(*Euporist.*) Art. 1378. Coronidis loco subnectere haud pigebit & experimentum illud *M. Belloste* propter singularem illius virtutem in ulceribus curandis; quod quidem *euporiston* nihil aliud est quam *decoctum foliorum juglandii in aqua cum paucis saccharo*; modus utendi est linteolum imbuendo, & ulceri imponendo, & non sæpius quam secundo vel tertio quoque die eandem applicationem renovando, donec ulcus sanatur. Hoc medicamentum utcumque simplex & vulgare videatur, suppurat, detergit, incarnat, putredini resistit, &c. certius & felicius quam aliud quodcumque remedium hactenus notum, inquit auctor, qui multo copiosior est in illius laudibus, p. 260.

Vvisemani sententia.

(*Fistula in Ano.*) Art. 1379. Ad ulcera pertinet *Fistula in Ano*, quæ est ulcus sinuosum a phymate vel hemorrhoidibus internis ut plurimum ortum ducens.

(*A phymate.*) *Fistulæ* quæ a phymate oriuntur, sunt peiores, dolentes admodum & curatu difficiliores, utpote in musculorum interstitiis profunde penetrantes, & cuniculos agentes, & quanto sinus ab ano sunt remotiores, tanto deteriores, quoniam apertionem per *incisionem* non admittunt. „ Sic arbitratu est *auctor noster*; quoniam in isto rerum statu necesse est, „ ut musculus ani sphincter discindatur: Sed *D. Berbek Chirurgus Eboracensis*, vir probus, & hac operatione speciatim celeberrimus, asseruit se sphincterem ani frequenter penitus divisisse, & etiam si ægri durante vulneris curatione fæces continere nequeant, post consolidationem facultatem sphincteris retentricem redintegratam fuisse. *Vid. Cheselden Anat. pag. 63.* „

(*Ab hemorrhoidibus.*) Art. 1380. *Fistulæ* ab hemorrhoidibus internis originem trahentes inter tunicas intestini recti sensim generantur, & perforationem exiguam habent juxta ani ambitum,

tum, unde saniem tenuem sive ichorem sine dolore emittunt; progressu vero temporis superveniunt pruritus & excoriationes; orificia tandem callosa evadunt, & quandoque ad tempus clauduntur, & deinde certis intervallis denuo erumpunt.

Sennerti sententia.

(*Fistula non remere curanda.*) Art. 1381. Fistulæ, si copioso fluxu, aut foetore, aut alio modo, nihil incommodi afferant, sed potius natura superfluos humores e corporibus *cacochymicis* & *cachecticis* cum ægri commodo pereas evacuet, curari non debent, sed servari. Fistulæ vero simplices & recentes sine periculo curari possunt.

(*Incisio per filum.*) Art. 1382. Incisionem quod attinet, si ea sine periculo, ne scilicet musculus ani lædatur, & fæces præter voluntatem egrediantur, tentari possit, fit vel filo seu laqueatione, ut appellant, vel ferro. Filo ita fit; Sumatur filum ex serico, vel seta equina, aut aliud, quod non facile putrescat, id immittendum in extremitatem specilli stannei vel plumbei, instar acus perforati, & in fistulam intrudendum, digitoque, oleo rosacco inuncto, in rectum intestinum immisso, filum apprehendendum, specillum extrahendum, & duæ extremitates ejus connectendæ, & quotidie vel a chirurgo, vel ab ipso ægro artius constringendæ, donec tota fistula incisa sit; hinc callus absumendus, & ulcus curandum.

(*Incisio cum instrumento ferreo.*) Art. 1383. Ferro incisio celerius hoc modo fit; in fistulam specillum plumbeum immittendum, usque dum in intestinum rectum penetret, & hinc instrumento falcato digito in anum immisso secundum styli plumbei ductum fistula incidenda, cavendo tamen, ne hæmorrhoides lædantur, & hæmorrhagia exciteetur. Incisione peracta, penicillum albumine ovi & pulveribus astringentibus illitum immittere decet; die sequente Hippocrates aris flore ustis conspergit, & frustulum spongiæ melle illitum intrudit, ut fistula aperta serveatur, idque diebus septem continuat, donec callus absumatur; interim spongia vino austero madida imponenda, ut humores reprimantur. De Callo absumendo alibi dictum est. (1369.)

GANGRÆNA & SPHACELUS.

Etmulleri sententia

(*Gangræna & Sphacelus quid.*) Art. 1384. Gangræna significat incipientem partis mortificationem, cum dolore tamen & aliqua ardore conjuncta est. Sphacelus vero seu necrosis e contra est perfecta mortificatio, in qua omnimoda vitalitatis est carentia;

tia ; differunt ergo saltem gradualiter gangræna & imminens sphacelus.

(*Causa.*) Art. 1385. Interdum supervenire solet fracturis , vulneribus male tractatis , ulceribus cacoeth. & tumoribus , imprimis sanguineis ; aliquando autem a causis internis oritur.

(*Diagnos.*) In partibus gangrænosus color mutatur in pallidum , obscurum , sublivescens , aut cæruleum , & tandem in nigricantem ; caro autem tensa mox evadit flaccida & mollis , & sphacelo facto , cutis sponte a partibus separatur , & aqua quadam decolor pravi odoris effluere solet , & pars affecta halitum cadaverosum spirare.

(*Prognosis.*) Art. 1386. Certissimum est gangrænam a causa interna lethalem esse : Auferatur enim licet membrum , iterum regerminabit malum , & necessario mortem post se trahet.

(*Curatio.*) Art. 1387. Ad gangrænam sistendam interna omnia sunt sudorifera & alexipharmaca ; externe autem decoctum calcei viva est mirabile , vel solitarium , vel efficacius , si in eodem incoquatur sulphur vini (*camphorato.*) In graviore gangræna , præmissa profunda scarificatione , conducit *simus equinus* , in vino aut urina coctus , fuit experimentum & secretum Sylvii & Barbetii , (& melius esset si adjiciatur spiritus sal. armoniac.) In usum quoque venire solet unguentum ægyptiacum calide usurpatum , facta prius , ut artis est , scarificatione , &c. „ Chirurgis nostratibus solemne est locis scarificatis oleum terebinth. calidum cum triente tinctura myrrha & aloe adhibere , „ & emplastrum e theriaca Londinensi calefactum superimponere. „

Boerhaavii sententia ,

(*Signa gangræna.*) Art. 1388. Signa Gangrænae sunt phænomena inflammationis subito ablata sine correctione causæ , sensus hebes , color pallidior , cinereus , fuscus , lividus , &c. mollities , flacciditas , ad tactus vestigia non resurgens , pustulæ ichore lymphatico subflavo vel rubello plenæ in loco inflammato ; ubi a frigore , pruritus & punctura ingens , una cum rubore intenso , quem brevi nigredo mortifera sequitur.

(*Perfecta necrosis.*) Art. 1389. In perfecta necrosi sensus motusque integre tolluntur (gravitas aliqualis quodammodo in parte sentitur ;) color est lividus , fuscus , niger ; caro est flaccida , & frigida ; adest foetor cadaverosus , corruptio mortifera profunda , omnia vicina depascens in ossa usque . Gangræna illico succurrendum ; sphacelus illico extirpandus . In senio fere semper a quacunque causa lethalis est , ita in hydropicis , phthificis , & scorbuticis .

(*Curatio.*) Art. 1390. Ut suppuratio acceleretur , conducit scarificatio putrefacti usque ad vivorum initia ; sic enim suffocatio-

tionem nimiam imminuta, loco serpentis gangrænæ fit abscessus, quo cutis & adeps gangrænosa plerumque a subjectis adhuc vivis separantur. Incisa pars *calidis liquoribus*, corruptioni resistentibus, & *duritiem eschara emollientibus* fovenda; toti parti affectæ assiduo applicanda *cataplasmata calida*, & cum calore continuo sustentato agentia; huc etiam plurimum facit rarior partis detectio, quam vulgo fieri solet.

(*A gelu gangræna.*) Si ab impactu acris gelu gangræna fiat, pars *nive imposita* vel impositis linteis *aqua gelida* humectatis operienda erit, donec spiculis frigoris in nivem vel aquam receptis, iterum solvi incipiat, redeunte vita: aliter caloris applicatu pars putrescit, actis nec eductis spiculis; eo autem peracto *calidis refocillandus cardiacis*, & in *sudorem usque* calefaciendus æger est. De *amputatione* videatur locus N. 496. & consulantur reliqui scriptores chirurgici.

Bellostii sententia.

(*Remedium singulare.*) Art. 1391. *Bellostius* sequens unicum remedium instar omnium ad gangrænam & sphacelum venditat. ℞. *Spir. nitr. vel aq. fort. p. ij. argenti viv. p. j.* fiat solutio; in hoc liquore madefiant lintea, & parti gangrænosæ circumvolvuntur, & prompte separabitur mortuum a sano, neque opus est, inquit author, ut aliud quodcumque medicamentum ad gangrænam sistendam excogitemus; non enim reperitur aliud, quod tam cito, & tam certo, pensum absolvat.

CAP. XIV.

Sive Fasculus Morborum decimus quartus.

CHLOROSIS.

Estmulleri sententia.

(Chlorosis quid *Alcachexia muliebri* differt.)

Art. 1392.

Chlorosis sive febris alba virginum longe distat a *cachexia* muliebri, hæc enim antecedit aut insequitur mensium suppressionem; chlorosis vero est affectus proprius virginibus, aut quibus mariti non satisfaciunt. Hoc morbo affectæ pallent, habentque sub oculis coronam subcæruleam vel subrubescentem, tristes sunt, & adest sæpius febricula lenta, & quasi erratica, pulsus inæqualis & varius, vomitus etiam interdum infestat, ac præcordiorum anxietas, &c. Mensium suppressio est fere tantum effectus hujus morbi. Tales volunt (inquit *Lindannus*) cohabitare viro.

Riverii sententia.

(*Morbi descriptio.*) Art. 1393. Pallent ægrotae, & adest gravitas corporis, segnities, intumescencia faciei & palpebrarum, palpitatio cordis, difficultas spirandi, somnolentia, rerum absurdarum appetentia &c.

(*Curatio.*) Art. 1394. Præmissis universalibus *chalybeatis* & *amaris* restituendæ sunt; & in frigidioribus decoctum *ligni guajaci* multum juvat.

M E N S T R U A T I O.

(*Menstruatio.*) Art. 1395. „Mulierum profluvii menstrui rationes expedire & theoriam exponere admodum difficile & longum esset, & professæ nostræ brevitati minus congruum; ideoque paucissimis solummodo attingam. Menstrua, perinde, ut de cæteris quibuscunque humoribus notum est, (quantumcunque a medico quodam magni nominis nuper defuncto dissentire videar) e solis excretoriis ductibus glandularum uterinarum, ibidem locatarum, & isti muneri inservientium prodire sine difficultate asserere audeo: quod satis manifestum est ex ipsa partium *anatomia*, ex chylo scilicet supervacaneo in humorem istiusmodi viscidum cocto, & in orbe sanguinis paulatim accumulato. Insignis est menstruorum præ eo sanguis lentior ac

„vi-

„ *visciditas* ; ingratum quoque ac inusitatum odorem in pleris-
 „ que spirant, non qualem sanguis e venis missus, aut ex hæ-
 „ morrhagiis effluens. Rubent quidem menstrua, quod & serum
 „ & sanguinis integri globuli rubri una cum isto humore transf-
 „ mittuntur, *ob ampliatas præter modum in istis ductibus com-*
 „ *missuras*, unde materia excreta est *compositum quiddam* ex san-
 „ guine & prædicto humore glutinoso, crasso, & viscido.
 „ Quantitas singulis vicibus ordinario excreta, in statu sano &
 „ naturali, fit ab unciis quinque vel sex ad octo vel decem ad
 „ summum, non a viginti ad triginta, secundum laudatum au-
 „ torem. Foetus in utero chylo materno, in gremio sanguinis
 „ circulante, per vasa umbilicalia delato omnino nutritur, non
 „ sanguine menstruo; sicut idem loqui amavit. Lac in mammis
 „ a chylo, eoque non multum mutato, secernitur, non a mate-
 „ ria per vias uterinas excerni solita; quemadmodum vir eru-
 „ ditus somniavit, qui tractatum de emmenologia in juventute
 „ scripsit. „

Erismulleri sententia.

(*Fæminis propria.*) Art. 1396. Fluxus menstruus est fæminis proprius; („ memorantur tamen *quædam fæmina* menstruis prorsus immunes „) nam inter animalia nullum præteri *simium & barbum piscem* similem pati fluxum dicitur: Nonnulli tamen, licet pauci, *viri* singulis mensibus talem fluxum per penem patiuntur. „ Hujusce phæomeni præternaturalis & rarissime acci-
 „ dentis in toto vitæ curriculo duo tantum exempla mihi co-
 „ gnovisse obtigit. Viris quoque (*inquit Lister in dissertatione de humoribus*) menstruum chyli superpondus, æque ac fæmi-
 „ nis, accrescit; sed in *urinam* convertitur, profluitque men-
 „ struatim perinde ut virginibus forte ante pubertatem, & ve-
 „ tulis rursus a cessatione menstruorum. Hæc opinio in *Aphor.*
 „ 65. & 66. *Lib. I. Sanctorii* fundatur viz. Corpora quoque vi-
 „ rorum sana & moderatissimo victu utentia singulis mensibus
 „ fiunt solito ponderosiora, unius scilicet duarumve librarum
 „ pondere, & redeunt ad consuetum pondus circa finem mensis,
 „ ad instar mulierum; sed facta crisi, per urinam paulo copio-
 „ siorem, vel turbidiorem. Ante dictam, vel gravitas capitis,
 „ vel corporis lassitudo persentitur, & deinde paulo copiosiore
 „ urina evacuata omnia sedantur. „

(*Tempus erumpendi, & desinendi.*) Art. 1397. Fluxus mensium ordinario incipit quasi motu naturæ critico ad finem *secundi septenarii*, & desinit similiter circa finem *septimi septenarii*; non nunquam citius inchoat, & diutius fluit. „ Cuidam puellæ
 „ *quinto ætatis anno* menses eruperunt. Alias nonnullas novi
 „ *octennes & novennes*, quibus earundem fluxus incepit; sed in
 „ hu-

„ hujusmodi ætate præmatura , utcumque una vel altera vice
 „ fluxerunt, vix unquam (quantum ego observare potui) con-
 „ stanter menstruatim evacuatae fuerunt. Novi foeminam, adhuc
 „ viventem, nunc *septuagenariam*, si non aliquot annis seniore,
 „ quæ ab ineunte pubertate menstruatim recte purgata fuit, &
 „ jam nunc in tam provecta ætate catameniis colore & confi-
 „ stentia usitatis, periodis solitis, haud destituitur, cui per
 „ totum vitæ cursum uno tenore minus interrupto cum optima
 „ valetudine jugiter fluxerunt. Haud scio, an universa medici-
 „ næ historia par exemplum suppeditet, necne. Ex quo hoc scri-
 „ psi aliud exemplum inter legendum mihi occurrit, viz. in Tran-
 „ fact. Philos. N. 337.

M E N S I U M S U P P R E S S I O.

Etmulleri sententia.

(*Mensium suppressionis curatio.*) Art. 1398. Quibus menses nunquam fluxerunt, & tamen sanæ sunt, medicamentis non sunt tentandæ; menstruatio enim est opus naturæ. In suppressione mensium inter purgantia *colocynthis* (ideoque *pil. ex duobus*) & *helleborus niger* menses stimulare & uterum sollicitare solent, præsertim si *mercurius dulcis* adjungatur. *Radices angelica*, *fol. marrub. alb.* &c. in vino infus. cum *aromat. quibusdam & amar.* in frequenti usu sunt. *Sabinum* est fortissimum remedium, & ejus oleum est potentia stupendæ ad menses ciendos & foetum pellendum, ut etiam *borax Veneta*; *aristolochia* est fere specificum.

(*Indicationes curativæ.*) Art. 1399. Indicationes curativæ sunt quæ sequuntur. 1. Ventriculi chylosis imprimis est rectificanda. 2. Sanguinis cruditas volatilibus, salinis, aromatibus, est corrigenda. 3. Humor visciditas vasa uterina obstruentium iisdem incidenda. 4. His peractis, remediis appropriatis fermentatio menstrua stimulanda est. Menses stimulandi sunt statò fluxionis tempore, si cognosci possit, si non, interrogandæ sunt, an non singularem interdum in corpore percipiant sanguinis motionem, & agitationem, & insolitos dolores lumborum, & pulsationes in locis vicinis, aut febriles effervescentias &c. tunc enim temporis propinanda sunt *stimulantia*: Si vero nulla horum adsunt, monent practici, quod convenientissime dentur specifica tempore novilunii & crescente luna. „ Empiricum est (inquit „ *Forrestus*) menses in extenuata provocare niti. „ *Rosmarinus* aliquid singulare habet in morbis mulierum a mensibus obstructis ortis. Urina nigra in mensibus suppressis est bonum signum.

Farrago sententiarum.

(*Virtutes Mercurii & auri in hoc & aliis morbis domandis.*)

Art. 1400. *Mercurius* (inquit *Pitcairnius*) melius cum vi ejusdem generis & majori, fluxum menstruum provocat quam *mars*. Idem affirmare licet de *auro*, si atteratur (& atteri potest) in partes adeo parvas, ut earum superficies, habita ratione molis tantæ sint, quæ reddant partes illas aquæ levitate pares. Morbi lepra, fluor albus, lues venerea, scorbutus, &c. *auro quam mercurio* tutius atque citius sanabuntur.

(*Radix hellebori nigri.*) Art. 1401. „ *Radix hellebori nigri* veteribus in frequenti usu *humoribus attenuandis*, & *privatim mensibus movendis* nuperis annis moderna praxi redintegratur, & non infimum locum inter *emmenagoga* obtinet, præcipue, ubi ob calorem hæcticum *chalybeata* porrigere nefas esset. In mensium suppressionibus quandoque etiam locum habent externa remedia, qualia sunt *suffitus*, *balnea*, *fomenta* &c. pro certo his plurimum usus est *Hippocrates*. „

(*Medicamenta alia.*) Præter dicta *emmenagoga* *cantharides cum camphora* (dos. ana a gr. ij ad vj.) menses movent; *martiata omnia*, *ens veneris*, *extractum ecephræticum*, *tinctura martis*, *enema hystericum*, *enema terebinthinatum*, *electuarium martis*, *infusum chalybeatum amarum*, *mistura ecephrætica*, *vinum chalybeatum*, &c.

MENSIMUM DIFFICULTAS.

Ermulleri sententia.

(*Mensium difficultas.*) Art. 1402. In quibusdam mulieribus præcipue sedentariis (& quæ nunquam pepererunt) menses cum vehementi dolore & perturbatione fluunt; dolores patiuntur tanquam colici, & parturientium similes, aut hystérico affectu laborantium, &c. & si non mature succurratur, metus est ne omnino supprimantur menses.

(*Curatio.*) Art. 1403. „ Si medicus in ipso paroxysmo & præsentī dolorifica excretionē consulatur, præscribere debet *carminativa* & *stomachica*. Extra paroxysmum eadem exhibenda sunt ac in catameniorum suppressione; in paroxysmo conveniunt *clysteres*, *carminantes* & *terebinth.* qui difficiles menses facilius promonent; laudatur *sperma ceti*. Si dolores sint maxime atroses & symptomata gravissima, *laudanum* propinari debet, sed non sine *menses moventibus consociatis*. Pro usu externo fons sequens, ℞. Fol. laur. artemis. ana Mij. puleg. Mj. stor. cham. sambuc. ana p. j. rad. angel. levist. ana ℥ij. bacc. laur.

laur. ℥j. junip. ℥ss. concis. & contus. coq. in q. s. vin. Hispan. vase clauso.

Menses per loca aliena egredientes.) Art. 1404. Cum menses per loca aliena effluant (per oculos, aures, nares, gingivas, vias salivæ, œsophagum, alvum, vesicam, mammas, cutim, vulnera, ulcera, &c.) *saphæna* secari debet, aut *cucurbitula* inguinibus, femoribus internis vel suris applicari.

Hamiltoni sententia.

(*Remedium ad dolores catameniorum.*) Art. 1403. Fœminæ nonnullæ sub tempus catameniorum corripuntur doloribus ita acerbis, ut illorum, qui parturientes excruciant, pæne sint æmulæ: ad quos leniendos nihil unquam novi præstantius, quam *oleum amygdalarum dulcium* vel *lini* recenter expressum ad ℥ss. vel ʒvj. vel per se vel cum *syr. violar.* sing. noct. per menses aliquot, (hoc remedium expertus laudo, sed in majori quantitate exhiberi debet.)

M E N S I U M F L U X U S N I M I U S.

Etmulleri sententia.

(*Fluxus mensium nimius.*) Art. 1406. In omnibus nimio mensium fluxu laborantibus ventriculi robur enervatum est, & ut plurimum adest dolor in dorso, & circa lumbos, fœminæ sunt scorbuticæ, tactu molles, & habitu quasi aquoso præditæ. In mulieribus senescentibus nimia menstruatio plerumque incurabilis est.

(*Curatio.*) Art. 1407. In curatione fluxus non est subito nimis sistendus, ne graviora mala inducantur. *Rhabarbarum* præ reliquis purgativis laudatur, quoniam pollet vi astringente; *venæsectio* culpatur, fluxum enim vehementiorem reddit. Quotidiana tamen experientia docemur *venæsectionem* *Revulsione* gratia celebratam plurimum prodesse; secunda est vena in Brachio, & sanguis partitis vicibus mittendus *digito per vices forramini* *imposito*: ita enim multas vidimus, quæ detracto sanguine multo convaluerunt, cum nullis aliis remediis posset reprimi fluxus. Conveniunt *iatra* speciatim *semen hyoscyami* (unde valet *electuarium B. animum*); item *succus plantaginis*, *urtica*, *mentha*, *decoctum cort. granatorum visc. quercin. tinctura* & *syr. e coral. saccharum saturni*, &c. cum fructu usurpantur. Ex *marie preparata*, licet menses stimulant, tamen fluxum nimium constringunt; *chalybeata* enim proprie sunt *astringentia*. *Mercurius* & *Mars* (inquit *Pircairnius*) fluxum nimium venis & menstruum immodicum tollunt, æqualiter tollendo

„ impedimenta aliarum secretionum, & sic eas augendo, cum
 „ per circularem motum ad omne corpus æqualiter ferantur. „
 „ Sicut alias hæmorrhagias, ita in specie uterinas sistunt *stercora*
animalium, imprimis *caninum*, *asininum*, & *suillum* (hoc ulti-
 mo utuntur rustici in *mixtu sanguineo jumentorum*.) Pulvis se-
 quens vel huic similis in frequenti usu est cum vino rubro „
℞. Coral. rub. præp. lapid. hematit. bol. Armen. ana ℥j. borac
calcinat. alum. crud. ana ℥ss. laudan. opiat. gr. iv. f. pulv. pro
chart. vj. fumatur una bis in die. Spongia cum vino rubro & a-
 ceto imprægnata vulvæ applicari potest, vel *sperma ipsum rana-*
rum cum paucis aceto & alumine linteis multiplicatis eodem lo-
 co usurpatum a quibusdam laudatur. Si mulier sit *bibacula* o-
 mnia erunt frustra. „ Malum hoc frequenter diuturnum est (in-
 „ quit *Vvaldschmidius*) & viam sternit ad hydropem vel atro-
 „ phiam; & quæ semel morbo hoc graviter laborarunt, plerum.
 „ que manent *valetudinaria*. Conveniunt *blandiora evacuantia*
 „ non fortiora; *sudorifera* sunt proficua, privatim *rob. sambuci,*
 „ *juniperi*, &c. *Viscus quercinus* est expertum remedium *Paracelsi*
 „ ad nimium catameniorum fluxum. „

Hamiltoni sententia.

(*Remedium singulare.*) Art. 1408. In nimio mensium proflu-
 vio eminet apozema sequens, *℞. Cort. aurant. N. vij. coq. in*
aq. font. ℥iij. ad ℥ij. colatura edulcetur cum sacchar. alb. dosis
sit coch. x. ter quaterve in die. Hoc medicamentum magno cum
 successu præscripsi, præcipue si nulla pars placentæ post partum
 vel abortum remanet: (*expertus laudo*) In nimio etiam mensium
 fluxu *pil. cathartic. cum opio* exhibere soleo, unde fluxus men-
 struus & ventricoli morbi diminuti sunt. p. 41.

Alia remedia. Art. 1409. „ *Usnea cranii humani* ad fluxum si-
 „ stendum a quibusdam multum laudatur; sed præ omnibus
 „ quotcunque mistura acida (16. 191.) cum vino Florentino
 „ copiose sumpta utramque adimplet paginam, ut frequentissi-
 „ me expertus sum. Sunt & alia quamplurima remedia, quæ
 „ sunt usus eximii in hoc affectu, uti *haustus japonicus*, *pulvis*
 „ *hæmoptoicus*, *tinctura rosarum*, *fotus ad hæmorrhoidum fluxum*
 „ *immodicum*, &c.

F L U O R A L B U S.

Sydenhami sententia.

(*Fluoris albi descriptio.*) Art. 1410. Quod effluit modo album
 modo pallidum, modo flavum, viride, aut subnigrum, modo
 acre & erodens, tetrum quandoque & graveolens; decoloratur
 fa-

facies, dolet spina dorsi, prosternitur appetentia, oculi pedesque intumescunt. „ Animi moeror gravis & diu protractus fluorem album frequenter producit teste Sylvio Deleboe. „

(*Methodus medendi.*) Art. 1411. Ut cura recte incipiatur, instituenda est *venasectio*, & postea *catharsis* ad tres vices, & deinde curativæ indicationes ad sanguinem invigorandum corroborandumque omnino dirigendæ sunt; itaque ægra aggrediatur usum sequentium remediorum; ℞. *Theriac. Androm. ℥i℥. conserv. flaved. aurant. ℥j. diascord. ℥℥. zinzib. condit. nuc. moschat. condit. ana ℥iiij. pulv. e chel. cancr. comp. ℥i℥. cort. exter. granat. rad. angelic. hispan. coral. rub. præp. rochis. de ter. lemn. ana ℥j. bol. Armen. ℥ij. gum. Arab. ℥℥. cum q. s. syr. e ros. sicc. f. elect. de quo sumat ad magnitudinem nuc. mosch. major. ter in die hor. medicis per mensem integrum, superbibatque infus. sequent. coch. vi. ℞. Rad. enul. campan. imperator. angelic. calam. arom. ana ℥℥. fol. absynth. roman. marrhub. alb. centuar. min. calaminth. vulg. salv. sicc. ana Mj. bacc. junip. ℥j. incidantur minutim, & infund. frigide in vin. Canarin. ℥iv. coletur usu olerum & fructuum qualiumcunque, & singulis partibus bibat vinum Hispanicum. Eadem fere methodo, atque iisdem remediis diabetes sanatur, omissis solummodo *venasectione* & *catharsi*.*

Fulleri sententia.

(*Differentia.*) Art. 1412. Fluorem album ab ulcere uteri & gonorrhœa scite distinguere operæ pretium est. In *fluore albo* dantur plerumque lassitudo spontanea & lumbago gravativa. Humor effluens ut plurimum albidus, subinde flavescens, ferofus plus minus puitosus, & mucosus, in mali initio inodorus & mitis; pedetentim vero acrescit, & excoriat.

(*Ab ulcere uteri.*) In *ulcere* dolor sentitur, & mordicatio in utero, vel ejus cervice, idque a principio, materia extillans est saniosa, cruenta, vel purulenta, alba, levis, æquabilis, & sæpe foetida. In *gonorrhœa* acerrimus torquet urinæ ardor, & stranguria, quæ inter meiendum exacerbantur.

(*A Gonorrhœa.*) Colluvies depluens est plerumque parcior, quam in *fluore albo*, crassior tamen, multo alba primum, postea flava, virescens, acris, exedens, sed raro foetida. Pudendum mucosa quadam materia conspurcatur; *Gonorrhœa* (quod habet Charleton de Catameniis, p. 151.) certo potest ab uterino fluore internosci, quod prorumpentibus catameniis non desinat, sed cum his, & mox ab iis sanatis persistat: *uterinus* vero *fluor* cesset in mensium eruptione & aliquanto post tempore.

Ettmulleris sententia.

(*Qualis est morbus & quibus contingit.*) Art. 1413. Fluor albus in initio plerumque est mitis, progressu vero temporis est acris ac mordax, & a colore albo flavescit, vel viride scit, & graveolet; omnibus ætatibus contingit, puellis trium vel septem annorum natis, vetulis, &c. menstruatis & non menstruatis, ante & post mensium periodum, gravidis etiam, typum aut periodum certam nullam observat, sed nunc copiosius nunc parcius fluit, nunc menses comitatur, nunc iisdem cessantibus aliquamdiu perstat; *circa menstruationis tempus tamen uberius ante & post scaturit.* Nihil aliud est procul dubio quam gonorrhœa muliebri, virili non virulentæ analogæ ex glandulis prostratis effluens (de sede & ætiologia hujus morbi optime differit Author noster.) Quod in naribus coryza, in oculis nimia lacrymatio, in faucibus tussis & screatus, talis est fluor hicce in fœminis.

(*Curatio.*) Art. 1414. In curando hoc affectu exhibendum est vomitorium imprimis, & postea stomachica sunt propinanda, & cruditas cachectica corrigenda per chalybeata & volatilia, & postremo specificis morbus est profligandus; purgantia parcius administranda nisi rhabarbarum & mercurius dulcis; sudorifera & diuretica præcipue in scorbuticis sunt proficua, maxime decoctum e lignis & terebinth. Decoctum e roremarino diutius continuatum hunc morbum sanat; decoctum nucis pineæ cum ligno visci quercini sæpius haustum, item lamii flore albo pæne specifica audiunt; ut & osteocola, (camphora recte Greenfield). „ Ele-
 „ ctuarium ex visco arboreo (parum enim discriminis est in
 „ qualemunque arborem crescat) cum q. s. albumine ovi &
 „ tantil. Syr. de Alth. larga dosi exhibitum diuque continuatum
 „ ex multiplici experientia fluorem album certo certius sanare
 „ compertum habeo. Vires mucilaginis baccarum nondum exper-
 „ tus sum. „

Farrago sententiarum.

(*Differentia inter fluorem.*) Art. 1415. Differentia inter fluorem muliebrem Gallicum & non Gallicum (inquit Pitcairnius in MSS.) est quod in Gallico humor sit tenuis & serosus plane; in fluore albo & non Gallico viscidus.

(*Gallicum & non Gallicum.*) Art. 1416. Fluor albus etiam si non sit virulentus (secus ac in viris) tolli non potest nisi remediis lvi venerea propriis.

(*Tanquam gonorrhœa curatur.*) De curanda gonorrhœa vide (980.) ex MSS. Pitcairni.

(*Alia remedia.*) Art. 1417. Remedia quoque sequentia quan-
 do

doque in usu sunt, *electuarium de colophonia*, *elect. styptic. emul-
sio styptic. haustas contra fluxorem*, *haust. japon. haust. saturn. pil.
ad colluvien*, *pil. saturn.*

FUROR UTERINUS.

Sennerti sententia.

(*Furor uterinus est species mania.*) Art. 1418. Furor uterinus pertinet ad maniam, & peculiaris ejus species est. Feminae in insania illa venerem potissimum appetunt; vel ea non satiari possunt. Causa est semen nimis copiosum & praefervidum.

(*Curatio.*) Art. 1419. Hic insanus amor curatur, si nimius feminis proventus prohibeatur, aut legitima venere evacuetur, vel medicamentis absumatur.

CONCEPTUS & GRAVIDITAS.

Sennerti sententia.

(*Conceptionis signa.*) Art. 1420. Conceptionis signa praecipua sunt, retentio feminis in utero, suppressio mensium, ciborum fastidium, ventris tumor versus ventriculum acuminatus; motus in utero perceptio, non fluctuantis aquae, nec flatus vagantis speciem referentis, sed motus lenis, blandus ordinatusque, tandemque mammarum intumescencia papillarumque color in lividum mutatus, & lac in mammis collectum: haec signa si omnia adfuerint, non amplius femina dubitet se esse gravidam. Urina est mendax. Vide plura sub titulo Mola (1426. 1429.) „ Gravidam mulierem cognosces (inquit Hippocrates de *superf.*) si „ oculi cavi videantur, & album oculorum nativam non habeat „ albedinem, sed lividum sit; necnon si cibum aversetur, oris „ ventriculi morfu torqueatur, & saliva abundet. Recensita signa (ut recte Sponius in locum) sunt aequivoca, tam in gravida quam in non gravida reperiri possunt: ex his itaque solis „ non licet medico graviditatem asserere, sed tantum si cum „ aliis multis concurrant; cumque intricatissima res sit graviditatis cognitio, caveat medicus, ne uno aut altero tantum „ male fretus signo, temere nimis suam de illa proferat sententiam: debet itaque tota signorum syndrome perpendi. „

Ersmulleri sententia.

(*Alia signa.*) Art. 1421. Nonnullae mulieres extra gravidationem libidine pruriunt, sed facta conceptione ardor videtur extinctus. Clausura uteri est signum conceptionis; exploranda

est obstetricis digito. Signum conceptionis pathognomonicum non datur. Cito post conceptionem mulieres frequenter sentiunt frigus quoddam vel horrorem vel horripilationem quandam circa corporis peripheriam, saltem mulieres dicunt se sentire nescio quid: hinc succedunt symptomata varia circa stomachum ac digestionem, vomitiones, pica, &c. venter sensim attollitur, maxime circa regionem umbilicalem & sursum, imprimis circa lineam albam prominet, regiones laterales quodammodo æquales, & quasi pressæ, quod probe observandum est.

(*Nota bene.*) Art. 1422. „ Fœminæ nonnullæ, paucissimæ
„ licet, *fluxum regularem menstruorum* per totum gravidationis
„ cursum patiuntur, aliis eisque frequentioribus *ad quatuor vel*
„ *quinque primos a conceptione menses* minore licet singulis vicibus
„ quantitate solent fluere; donec omnino supprimantur. Or-
„ dinario, si catameniorum fluxus ultra *quartum mensem* diu-
„ tius protrahatur, fœtum imbecillem ac valetudinarium reddit,
„ si *ultra sextum*, mulier abortione periclitatur.

(*Quomodo distinguitur ab hydrope.*) Art. 1423. Gravidatio a tumore hydropico ex signis sequentibus discernitur; color faciei vividus, vivacitas & vigor oculorum significant gestationem; in hydrope vero perit oculorum nitor, &c. In gravidis tumor abdominis sursum vergit, estque inæqualis; contra in hydrope. Quo se vertunt hydropicæ, eo labitur aqua; sitis in hydrope est major; sentitur fluctuatio in hydrope; ephelides (1150. in facie apparentes est signum ingravidationis. Gravidis facies (inquit *Barbette*) aut nativa est, aut valde collapsa; morbidis tumida plerumque & decolor.

(*Sterilitas.*) Art. 1424. Quoad sterilitatem. Adhuc in tenebris (inquit *Lister*) sunt generatio & utriusque sexus virtutes: uteri, qui sani & secundum naturam se habent, pro-
lis quidem concipiendæ potes sunt; at in quo consistit ista sanitas, quæstio est. Quando mas (inquit *Ertmullerus*) emit-
tit genituram (debitæ consistentiæ) largiter; & quando nul-
lum adest vitium conformationis, mas absolvitur, & vitium
sterilitatis est in fœmina, quæ mille modis potest impediri.

M O L A.

Sennerti sententia.

(*Mola quid.*) Art. 1425. Mola est massa informis sine ossibus & visceribus ex imperfecta conceptione loco fœtus genita; aliquando una, nunc plures molæ excluduntur; nonnunquam solæ, sine fœtu, nunc ante, nunc cum, nunc post fœtum; nonnunquam pluribus annis in utero gestantur. (Mola nulli fœminæ accidere potest sine viri consuetudine.)

(*Quo-*

(*Quomodo distinguitur a vero conceptu.*) Art. 1426. Mola distinguitur a conceptione vera per motum: motus enim molæ est saltem tremulus & palpitans, non vero in omnem situs differentiam, ut in vero foetu accidit; præterea si foemina de laiere in latus convertitur, mola in latus, in quod decumbit, instar lapidis volvitur cum insigni ponderis sensu. Quinetiam foetus verus a mola discernitur a figura ventris, qui cum foetu præcipue versus umbilicum attollitur & acuminatur, & versus latera utrinque molliter coarctatur; in mola vero in omnem dimensionem æqualiter intumescit. Mammæ quidem in mola intumescunt, sed lac verum in iis non generatur, sed cruda tantum materia a mensium suppressione. Molæ sunt periculosæ, si solæ sint; pluribus annis utero hærent, quibusdam etiam consenescent; interdum vero nullum incommodum præter molestiam & pondus afferunt.

(*Mola expulsio.*) Art. 1427. Ad deturbandam molam ex utero, primo conducit *venesectio*, deinde fortis *purgatio*, eaque repetenda, & ultimo *mensēs moventia* sunt exhibenda, & etiam quæ foetum mortuum vim habent expellendi, & secundinas retentas movendi; *pessus* quoque interdum usurpatur; his incassum tentatis ad *chirurgiam* deveniendum est.

(*Monstra.*) Interdum etiam accidit, ut foeminæ *varia monstra viventia* præter & contra naturam generent, ut passim videre est apud authores practicos.

Etmulleri sententia.

(*Mola aquosa vesicularis.*) Art. 1428. Ex liquorum & membranularum confusione sub primis gestationis mensibus oritur mola aquosa vesicularis ex pluribus membranaceis particularibus capsulis conflata; „ nempe ex *hydatidibus* infinitis inter se con- „ nexis varia magnitudine, & vasculis sanguiferis quampluri- „ mis in immensam molem, tactu mollem, & undique defluen- „ tem constare solet; hujusmodi *molam vesicularem* ipse vidi ex „ utero foeminæ exclusam cum ingenti fluxu sanguinis; illa ve- „ ro convaluit, & alios liberos peperit.

UTERUS INFLATUS.

Etmulleri sententia

(*Uterus inflatus.*) Art. 1429. Uterus inflatus intumescit non secus ac in gravidis, & sensim augetur, menses simul supprimuntur, aut parcius fluunt, quin & lac in mammis generatur, unde tales se gravidas esse credunt; in hoc statu manent ultra gestationis tempus ad annum integrum vel diutius, & postmodum vel medicamentis, vel supervenientibus doloribus

parturientium, vel interdum sine his excludunt ex utero solummodo aliquos *bombos & flatulentias*, & venter subsidet; unde hic affectus *mola ventosa* appellatur a quibusdam; interdum vero, sine manifesta talium flatuum eruptione insensibiliter flatus exhalant, & venter subsidet. Videtur fieri occasione genituræ maris sine conceptione in utero contentæ. Tumor non prominet præcise in medio abdominis, sed in omnes dimensiones se expandit, nunc augetur nunc diminuitur; insignis tensio dolorque sentitur, pondus est minus, quam in conceptione legitima.

(*Quomodo flatus discutiendi sunt.*) Art. 1430. Flatus uterum distendentes ejiciendi sunt aperto uteri orificio interno, item remediis internis fortiter *purgantibus & alterantibus* discutiendi sunt.

Sydenhami sententia.

(*Excresecientia carnea in abdomine.*) Art. 1431. Sunt duæ species tumorum abdominis hydropem mentientes foeminis familiares. Prima est *carnium* in partibus intra abdomen excresecientia præternaturalis, quæ ventrem in molem haud minus conspicuam attollit, quam solet inclusa aqua.

(*Flatus.*) Altera species *flatibus* ortum debet, qui non tumorem tantum, sed & alia ingravidationis signa pariunt, & veram conceptionem æmulantur, tandem vero venter, pari quo increverat, gradu, sensim detumescens spem vanam eludit. (1429.)

UTERI HYDROPS.

Boerhaavi sententia.

(*Hydrops uteri.*) Art. 1432. In cavo uterino, clauso accurate ejus ore interno, sæpe colligitur tanta aquæ copia, ut integrum abdomen mentiatur *ascitem*; morbus est difficulter cognoscendus ob signa fallacia *graviditatis*. (1423.)

(*Curatio.*) Art. 1433. Curatur laxatione oris uterini per *fomenta, vapores, uterina* adhibita, &c.

Etmulleri sententia.

(*Uteri hydrops.*) Art. 1434. Uteri hydrops est tumor ejus aquosus, qui foeminas decipit, ut se gravidas æstiment; constat ex copiosa limpida aqua, rarius crocea; interdum conjunctus est hic hydrops cum gravidatione vera (quod ipse novi.) Signa sunt *fluctuatio*, & delapsus a latere ad latus, indolentia tumoris pressi, insignis gravitas in vulvam incumbens, & frequenter labiorum intumescientia œdematosa. Hydrops uteri discer-

scernitur ab ascite, si color faciei sit bona, sitis nulla, tumor incipiat a parte inferiore, &c.

(*Quomodo distinguitur ab ascite.*) Hydrope uteri post conceptionem correptis foetus intra aliquot menses abortu ejicitur. Observandum quoque est, quod post fluxum aquæ intereant mulieres.

(*Curatio.*) Art. 1435. „ Verus uteri hydrops est morbus rarissimus; si cum foetu conjungatur, parum aut nihil timendum est; nam partu incipiente aqua hydropica ultro effluere solet. „ In genere eadem remedia, quæ alias in ascite usurpari solent, hic locum habent, speciatim elaterium cum mercurio dulci, ut & vomitoria & clysteres acres, item uterum stimulantia ut borax, crocus, extractum sabina, castoreum, myrrha, &c. Injections uterinæ ex decoct. mezer. therma sulphura, &c.

HYDROPS OVARIUM.

Sydenhami sententia.

(*Hydrops ovarii unde oritur.*) Art. 1436. Hydrops ovarii oritur ab obstructione in testiculorum alterutro, quæ sensim ejusdem crasin subvertit, ubi reposita morbi minera, tunica ejusdem mirum in modum distenditur, qua jam tantum non crepante, natura humori excipiendo vesiculas quasdam suggerit, quibus tandem disruptis, & in abdominis cavitatem se exonerantibus, eadem occurrunt symptomata ac in ascite.

Boerhaavii sententia.

(*Quibus accidit.*) Art. 1437. Notabilis hydrops specie ovaria mulierum sæpe occupat, qui morbus ut plurimum steriles annosæque mulieres obsidet, difficulter cognoscitur, & vix sine inciso cadavere; curatur vero nunquam, sed transit sæpe in ascitem.

(*Historia.*) Art. 1438. „ Fœmina innupta viginti quinque „ circiter annos nata ventrem sensim intumescens habuit an- „ ni spatio ad parturientis magnitudinem. Medicis, quos con- „ suluerunt, graviditatis suspicio incidebat; obstetrices rem „ ita se habere audacter affirmabant; mulier ipsa insontem ac- „ cusari constanter instabat. Ego accersitus, certiorque de re- „ rum statu, examine prius instituto, factus, illam hydrope „ ovarii laborasse, & morbum incurabilem esse pronuncia- „ vi. Post septimanas aliquot mortua est; sectoque cadavere in ab- „ dominis cavo invenimus aquæ coloris citrini sesquicongi- „ um; in infimo ventre tumorem caput humanum æquantem „ ad hypogastrium dextrum aliquanto vergentem; sinistrum

„ *tamen esse ovarium* in adeo ingentem massam turgescens, al-
 „ tero sano, statim agnovimus, in superficie conspiciuntur non-
 „ nullæ *hydatides*, una ovum anserinum æquans, reliquæ mi-
 „ nores. Tota moles septem pondo pendebat. Tumorem facta in-
 „ cisione plane *strumofum* esse, & de specie *steatomatis* liquido
 „ deprehendimus. Uterus erat sanus, & in statu virgineo; glan-
 „ dulæ mesentericæ tumefactæ, tres reliquis insigniores ovum
 „ columbinum æquantes, strumosæque erant de genere *Meliceri-*
 „ *dis*. Jecur & lien parum discolorata, non vero scirrhusa. In
 „ thorace aquæ, illi in abdomine analogæ, libræ duæ repertæ
 „ sunt, alter pulmonum lobe paulisper absumptus; cor sa-
 „ num; totum corpus valde emaciatur. In nosocomio D. *Thoma*
 „ plusquam triginta abhinc annis cadaver fœminæ eodem mor-
 „ bo defunctæ sectione patefactum vidi, unde justam ac legiti-
 „ mam *diagnosin* atque *prognosin* præcedentis casus proferre mihi
 „ contigit. „

Art. 1439. „ In transactionibus *Regia Societatis Londini* N. 381.
 „ insigne & singulare exemplum habemus hujus morbi larga se-
 „ ctione curati per D. R. *Houstoun* in fœmina quinquagesimum
 „ octavum annum agente. Medici & chirurgi locum videant. „

(*Hydrops in cista inclusus.*) Art. 1440. „ Hujusmodi quoque
 „ sunt *hydropsies enkistées* gallis appellati, five *hydropes in cistis*
 „ *inclusi*. Integrum abdomen quandoque adimplent visceribus
 „ coarctatis, & in angustias detrusis, sacco ab ovario, vel par-
 „ tibus circa ovarium originem ducente. Admodum curiosa est
 „ historia hujus affectus apud *Du Verney Memoir. de l'Acad. p.*
 „ 187. lectu dignissima. „

A B O R T U S.

Riverii sententia.

(*Abortus signa.*) Art. 1441. Abortus est immaturi fœtus exclu-
 „ sio. Signa antecedentia sunt lumborum coxarumque gravitas in-
 „ solita, & ad motum segnities, appetentia dejecta, rigor aut hor-
 „ ror per vices recurrens, capitis dolor, præsertim circa oculo-
 „ rum radices, laterum ventrisque superioris constrictio, mamma-
 „ rum detumescencia & extenuatio.

(*Signa imminentis & instantis abortus.*) Si vero dolores frequen-
 „ tes & fere continui renes & lumbos excrucient, qui versus pu-
 „ bem & os sacrum exporrigantur, cum quodam ex utero egeren-
 „ di conatu, certum imminentis abortus indicium est; si autem
 „ dolores illos & conatus sanguis purus vel serosus vel aqua ex
 „ utero profluens subsequatur, abortum instare, & disrupta vasa
 „ & membranas, atque os uteri apertum esse significat. „ In ge-
 „ nere quicquid fœtui in utero mortem affert, id abortus quo-
 „ que

„ que causa est ; quippe foetus emortuus citra corruptionem in
 „ utero diutius retineri nequit, & quanquam insolita quædam
 „ dentur exempla fetuum emortuorum in utero diu detento-
 „ rum, ibique fere consumptorum, hæc admodum rara sunt.
 „ Deventer.

(*Prognosis.*) „ *Aræus* testatur se nullas vidisse servatas ex
 „ iis, quibus in abortu vel post abortum *convulsiones* superve-
 „ nerunt. Abortus in primipara periculosior est. „

(*Præcautio.*) Art. 1442. Ad abortum præcavendum maximo in
 usu sunt *radices tormentil. mastiches, & grana kermes*, circa em-
 plastra hoc animadvertendum est, ea non diu esse gestanda, sed
 per intervalla removenda; alioqui diutius lumbis affixa renes
 adeo calefaciunt, ut miseræ mulieres aliquando urinæ ardore
 afficiantur, vel arenulas aut sanguinem mingant.

(*Venæsectio aliquoties repetita.*) Art. 1443. Mulier quædam, quæ
 tres abortus consequentes passa erat, a duobus mensibus gravida
 patiebatur dolores circa umbilicum & lumbos, qui abortum mi-
 nabantur, *venæsectionem* imperavi, statim liberata est; sed eadem
 symptomata accesserunt eo prorsus tempore, quo menstruas pur-
 gationes pati consueverat extra graviditatem, ideoque iterata fuit
venæsectio mense 3. 4. 5. 6. 7. & 8. recurrentibus doloribus; &
 tandem mense 9. peperit filium, &c.

Etzmulleri sententia.

(*Effluxus aquarum immaturus.*) Art. 1444. Interdum per ali-
 quot septimanas aut per mensem fit aquarum ex utero effluxus
 immaturus, quod periculosum est; metus enim est, ne foetus
 moriatur; hoc vero aliquando evenit citra ullam noxam.

(*Ad præcavendum abortum.*) Art. 1445. Ad abortum præcaven-
 dum commendatur *decoctum verben.* item *grana kermes*; ex regno
 animali *cancris fluviatiles*, *tinctura coral.* *succus cydon. citri*, pul-
 vis *pelliculi ex ventriculo gallinarum exsiccat.* Externe *panis tostus*
vinogenoso madefactus, & aromatibus conspersus abdomini &
 lumbis applicatus. Abortus a serosa *cachexia* metuendus decocto
lign. guaiaci optime præcavetur.

(*Vomitus in gravidis.*) Art. 1446. Vomitus in gravidis, si diu-
 tius continuatur circa medium gestationis tempus, potius *phle-
 botomia*, quam aliis remediis compescendus est: ultimis mensibus
 est admodum periculosus, tunc blande *laxantia* sunt exhibenda,
 & appropriata *stomachica*: externe *emplastr. stomachicum magistral.*
 „ Vomitus in gravidis, (inquit *Hamilton*) quæ sitim excitat,
 „ & linguam aridam reddit; *leni catharsi* (viz. cum pil. tar-
 „ tar. *Quercetan.* ʒß. vel ʒij.) foelicissime sanatur; propinari
 etiam debet *oleum amygdalarum dulcium*. p. 13. & 48.

Farrago sententiarum.

(*Prognosis.*) Art. 1447. „ Quæ abortum consequuntur sympto-
mata enixarum communia sunt; periculofior tamen est abor-
tus quam partus maturus; periculofior quoque est 6. 7. & 8.
mense.

(*Remedium singulare.*) Art. 1448. Sequens est medicamentum
Solenandri, ℥. Mastick. thur. alb. ana ʒʒ. myril. bol. Armen-orient. lacrym. sang. dracon. ana ʒʒ. m. f. pulvis ℥. Hujus pulv.
ʒj. infarciatur dactylus, ejecto nucleo ligneo, involvatur charta,
madesiat deinde vino clareto, & calefiat sub cineribus, deinde
edatur. Hoc remedium in fluxu nimio mensium, & etiam in
foetu retinendo efficax esse experientia didici (inquit author)
primum Bononia a præceptoribus edoctus.

(*Alia remedia.*) Art. 1449. Oleum sem. lini contra abortum est
singulare experimentum authore D. Hamilton. p. 42. In usu quan-
doque sunt *emplast. smectie. tabula embryonum* (instar omnium)
*fotus astringens, fotus stomachic. electuarius contra abortum, mi-
stura consolans, mistura acida, tinctura rosarum, &c.*

PARTUS DIFFICILIS.

(*Tormina partus.*) Art. 1450. Experientia constat (inquit *La
Morre*) mulieres alias aliis diutius foetum in utero gestare. Usi-
tatissimus partus terminus ad finem noni mensis accidere solet;
nonnullæ vero mense 7. 8. 10. 11. immo, addit author, non an-
te integrum annum pariunt. „ Ex observatione liquet infantes
„ 8. mense natos frequentius mori, quam qui 7. nascuntur,
„ quod valde obscurum est.

Errmulleri sententia.

(*Dolores parturientium legitimi.*) Art. 1451. Dolores parturien-
tium legitimi & optimi sunt, qui continuo ex lumbis incipien-
tes secundum abdomen dorsum protenduntur ad regionem pubis
usque; hinc clunes & coxas occupant, & ita tremorem genuum
inferunt, qui *spasmodum* est effectus. „ Si quando dolores ad pe-
des & brachia tendunt, male ominantur. Ex observatione con-
stat quod foeminae, quæ partum primum facile absolvunt, de
partu in partum difficiliter habent, & sæpe vel in partu vel
in puerperio moriuntur, quo vero laboriosius pariunt primipa-
ræ, eo melius habent de partu in partum.

(*Dolores nothi.*) Art. 1452. Dolores nothi, qui feminis aliquan-
do accidunt sunt plerumque *colici, iliaci, aut hysterici*; at a ve-
ris parturientium distingui possunt; quandoque vero cum *veris*
conjuncti sunt.

(*De disruptione membranarum.*) Art. 1453. Non semper consul-
tum

rum est membranas discindere, & non faciendum, nisi indicia imminentis partus sufficientia adsint, & fœtus legitimum habeat situm.

(*Partus difficilis causa.*) Art. 1454. Tres sunt circumstantiæ præ reliquis, quæ partum difficilem & periculosum reddunt; fœtus mortuus, hæmorrhagia partum præcedens, aut convulsiones. Funiculus umbilicalis fœtus frontem communiter cingit; quando vero aliquot gyris circa collum aliamve partem circumvolvatur, casus est periculosus.

(*Situs vitiosus.*) Art. 1455. Situs fœtus vitiosus est maxime periculosus, quando pedibus primo prodit infans, ita ut etiam manus deorsum inclinent: Nam sic fit, ut egresso corpore orificium uteri internum circa collum se stringat, ita ut caput adhuc in utero hæreat (tales fœtus dicuntur *Agrippæ*;) ubi non potest emendari talis positura, obstetrix saltem alterutrum brachium eo dirigat, ut sursum versus ad caput vergat, &c.

(*Enema quandoque injiciendum.*) Art. 1456. Alvo existente clausa, vel intestinis flatu turgidis enema carminativo emolliens ad facilitandum partum optime conducit, imo in ipso partu.

De agendis instante partu, & de officio obstetricis ex sequentibus colligere licet.

Strictura quadam breves perfectam obstetricandi artis ideam complectentes, maxime ex Deventerio deprompta, qui ultra omnes hanc chirurgiæ partem luculentissime tractavit, partus difficilis causas clarissime demonstravit, & modum partus incommoda arte removendi significanter indicavit.

(*Pelvis cognitio necessaria.*) Art. 1457. Cognitio ossium pelvem constituentium, ejusdemque pelvis figuræ obstetricibus imprimis utilis est, immo necessaria; aliter enim cæcutientes, temere, & inconsulto auxiliatrices acturæ sunt; atque ut distinctam pelvis ideam concipiant, Sceleton iterum iterumque conspiciere debent; ubi observare licet in sceletto muliebri partes infimas ossium sedentariarum magis plerumque distare, neque adeo deorsum versus ossis coccygis acumen inflecti, quam in musculo sceletto, id quod sapientissimus atque benignissimus Creator ita constituit, ratumque habuit ad evitacionem plurium adhuc partuum difficultium, qui tamen satis frequentes sunt.

(*Figura & capacitas varia.*) Art. 1458. Capacitas & figura pelvis in mulieribus varia est. Magni interest qualis sit pelvis forma sive conformatio in gravidis æque ac in parturientibus; linea recta est norma sui & obliquæ; ita pelvem bene formatam qui cognoverit, pravam dispositionem facile deprehendet. Pelvis in quibusdam est nimis angusta, in aliis nimis ampla, & patentior quam par est, in quibusdam denique non satis distantia intercedit inter ossa pubis & os sacrum ejusdemque appendicem os coccygis, hujus-

hujusmodi pelvis plana dicitur. Omnes hæ pelvis pravæ formæ diversa incommoda afferunt in praxi occurrentia.

(*Situs oris uteri.*) Art. 1459. Obstetrices inexpertæ tangentes feminam digitos in vaginam recta protendunt secundum longitudinem foeminæ, & hoc pacto offendunt ossis sacri curvamen, unde digitis resilientibus ore uteri non invento confunduntur; sed ex constructione pelvis luculenter patet (quod probe animadvertendum est) *cavitatem ejus longitudine sua non secundum longitudinem spina dorsi tendere, sed ab imo oblique anticam versus ascendendo progredi, quasi per eam umbilicum ventris attingere velis.* quare quærentes os uteri non recte versus curvatum os sacrum digitos intendere debent, sed ab imo sursum tendere, quasi per muliebria umbilicum attingere velint.

(*Quomodo se habet ante & in partu.*) Art. 1460. Uterus & vagina sibi invicem coadunata sunt, uterusque qua in acutum terminat parte, prope ipsius os, in vaginam intrusus est, vel acuminatus prominet; ita ut in foeminis non imprægnatis, immo & prioribus graviditatis mensibus, *tactu percipiatur acuminatus*: at in partu os pariter cum utero laxatum adeo & extensum est, ut vagina cum utero videatur *unicum quasi utrem* constituere, orisque uteri & vaginæ differentia sentiatur nulla, nisi quod vagina tenuior molliorque. Os uteri callosius sit, nec tum *acuminatum* quid tactu percipiatur. Ex hac rerum mutatione, si opus fuerit, optime conjecturare licet *propinquitatem & longinquitatem temporis pariendi*; certum autem tempus inde infallibiliter præfiniri non potest.

(*Uteri positura varia.*) Art. 1461. Certissimum est veras difficillimorum partuum causas non adeo dependere a *pravis posituris* infantum in utero quam a *perverso ipsius uteri situ*. Quo majorem gravidæ fœtum gestant, eo altius uterus in ventrem assurgit, cum enim cavitas pelvis non sufficiat ad capiendum prægrandem uterum, uno vel pluribus infantibus ex omni parte absolutis una cum secundinis & humoribus repletum, exinde necessario sequitur, ultra oram pelvis in cavitatem ventris, uterum ascendere; atque tum posituram naturalem aut retinet, aut non; si retineat, vocatur *uterus rectus & bene situs*, atque tunc acuminata ejus pars recta tendit *in cavitatem pelvis*, fundus vero circa *umbilicum* versatur. Positura autem mutata, huc vel illuc aliquantulum inclinatus *uterus obliquus vel prave situs* appellatur, quorum insigniores sunt quatuor; *Primus*, quando os uteri nimis suspensum ab antica parte ad ossa pubis adigitur, & infans capite in ossa pubis facile impingens hæret immobilis, aut quod deterius est, capite super ista ossa transfertur. *Secundus* pravus uteri situs est, quando in ventrosis mulieribus uterus pronus propendet, ore ad os sacrum converso. *Tertius*, quando fundus uteri in latere sinistro paulo altius vel demissius ponitur,
ore

ore ad spinam dextri ossis ilij vel pubis converso; huic contrarius est *quartus & ultimus*. Ex his & hujusmodi obliquis uteri posituris oriuntur partus difficiles, unde matris vel infantuli vel utriusque interitus sequitur, nisi solertis obstetricantis opera servantur.

(*Uteri descensus ante puerperium.*) Art. 1462. Aliquot diebus ante puerperium prægnantis venter aliquantulum extenuatur, quod tunc temporis bene situs infans in cavitatem pelvis *prono capite delabitur*, quod felicitis partus est præsagium: Infans enim prave situs vel uterus obliquatus in cavitatem pelvis haud ita prompte illabitur. Sed isthæc descensio plerumque gravidis *aliquid incommodi* affert sive eundo, sive mingendo, sive dejiciendo, sive hæmorrhoides producendo, &c. scilicet a pressione capitis infantis, immo interdum muliebria intumescere facit. Hæc incommoda non facile nisi post partum evanescent.

(*Signa instantis partus.*) Art. 1463. Tandem tempore partus jam jam imminente dolores lumborum ac inguinum cum *vi deprimente* per vices ingruentes sentiuntur, & humor aliqualis glutinosus profluit; qui, cum rubescere incipiat, certissimum partus indicium est. Callida obstetrix genuinos dolores a spuriis *tactu faciliè dignoscet*; hi enim os uteri arctius costringunt, genuini vero illud dilatant. Adest insuper sanguinis vehemens commotio, faciei rubor, concussio & tremor totius corporis, maxime genuum, aliis concitatur vomitus, &c.

(*Partus naturalis.*) Art. 1464. Partus naturalis (ubi scilicet recta datur uteri ac infantis positura) est, qui *sola natura vi* sine arte vel alieno auxilio perficitur, obstetrice haud indigens, nisi ut infantulum excipiat, & funem umbilicalem abscindat &c.

(*In difficili partu quomodo parturiens adjuvanda est.*) In quibusdam vero maxime in mulieribus annosis res non adeo facile expeditur. Ideoque instante partu, obstetrix, ut laboranti opem quam maximam ferat, altera manu in vaginam immissa & dorso conversa, digitorum apices quousque potest, subter caput infantis insinuet, caute tamen, manum ibi tenens immotam, donec dolor irruat: alteram manum extrinsecus abdomini imponat, super fundum uteri; deinde doloribus irruentibus ipsa simul incipiat utraque manu cooperari; manu scilicet intra corpus deprimat contra ossis sacri acumen, quod retrorsum premendum est; altera manu extrinsecus uterum deorsum leniter premat. N. B. Maxima apertio & amplificatio pelvis, qua pateat fœtui via, a *retrocessu ossis sacri vel totali vel quoad acumen ejus sive ossis coccygis expectanda est*. In ipso parturiendi articulo, præcipue *pelvi plana existente*, optimum ad partum facilitandum adjumentum datur *osse coccygis* fortissime detrudendo, idemque singulis dolorum paroxysmis irruentibus repetendo.

(*Dolores naturales & genuini.*) Art. 1465. Ad partum felicem facilem-
que

que requiruntur dolores naturales, suo tempore & modo, *instar nimbi irruentes*, quibus ventris & intestinorum muscoli adstricti tantam depressionem impetumque in uterum faciunt, quasi a corpore expellendus esset; atque horum dolorum impulsu aperitur uterus, foetusque in ostium expellitur & mulier partum edit:

(*Dolores tergiversantes.*) hi vero dolores quandoque *pravi vel irriti* sunt, quos vocant aut vocare possunt *feroces aut tergiversantes dolores*, quodammodo irruentes quidem sed non penetrantes, neque veram depressionem facientes, sed tandem re infecta cessant, ac in cruciatum aut spasmum laborandique impotentiam mutantur. In hujusmodi tergiversantibus doloribus medicamentis propellentibus non est utendum, quia exinde cruciatus ingravescent; sed contra lenientibus & anodynis.

(*Parturiens tactu exploranda.*) Art. 1466. Obstetrix parturienti advocata, habito brevi examine, illam sine mora *tactu* explorare debet; tactus autem fit duobus prioribus digitis ut eo melius singula sensu distinguantur. Ex quo cognitionem *situs uteri* assequetur: certior facta erit, an os uteri situm sit *super mediam pelvim*, an in *antica ad ossa pubis*, an in *postica ad os sacrum*, aut in *dextro*, an in *sinistro latere*, an os uteri *apertum sit*, & *quam late pateat*, & *quid in eo pravius exhibeatur*, caputne an aliud membrum, seu aqua protuberantes. Si os uteri sit in media pelvi & vertex infantis in ostio oris uteri, tunc nullo negotio opus est, & solum expectandum, dum natura parturientem dolorum impetu ad laborandum concitet.

(*Indicia partus difficilis.*) Art. 1467. Sin vero, ore uteri in pelvim directo, obstetrix tactu nec caput, nec nates possit sentire, nihil in ostio se exhibente præter aquas quæ ceperunt exuberare, isthæc *partus difficilis* indicia sunt, & obstetrici incumbit non otiosam esse, & nisi habilis sit *ad peritum chirurgum obstetricantem* confugiendum est; infans enim transversus prodit, quare mox post *aquarum effluvium* caput in ostium producendum est, aut infans pedibus extrahendus.

(*Prava infantis versio.*) Art. 1468. Si loco capitis altera solum manus, pes, genu, cubitus, vena umbilicalis, aut manus una cum pedibus prodeant, idem periculum imminet. Si podex prævius exhibeatur, tunc minus periculi, siquidem infans cum valentioribus doloribus complicatus excludi potest, at vero si obstetrix egregie caller artem, *sub aquarum effluvium* infantis situm facile mutare potest, pedesque in ostium producere, unde facilior adhuc enixus. Si pes unus prodeat, alter adjungendus est, aliter metus est, ne *coxa luxetur*.

(*Positura uteri tactu exploranda.*) Art. 1469. Si obstetricis tactu deprehendatur, quod os uteri super mediam pelvim non situm sit, sed in *antica in ossa pubis*, aut in *postica ad os sacrum*,
aut

aut in latere ad ossa coxendicis nimis conversum sit; grave periculum imminet, præcipue *quanto magis uterus a recta positura declinat*: nunc a natura enixus non sperandus est; cunctatio nihil commodi sed multum mali inferre potest; ideoque maturato opus est; istiusmodi enim uteri positurae mortem asserre solent infanti, & parturienti etiam, *si soli natura id negotii committatur, aut non nisi vulgares suppetia ferantur*. Partus experto chirurgo excludendus est, periculum subinde ingravescit, opera fit difficilior, cruciatus parturientis aggravantur, viresque ad ferendos dolores deficiunt; cunctando remisque velisque plenissimis in discrimen fertur parturiens, sed maturata partus exclusione periculum subterfugit.

(*Difficultas ex mala uteri positura, & pravo infantis situ.*) Art. 1470. Licet uteri positura sit percommoda, *si foetus in illo prave sese versat*, difficilem partum sequi necesse est: & vice versa ut ut infans recte ad exclusionem situs sit, uteri tamen perversa positura partum dabit difficilem, major difficultas pariendi e prava hac uteri positura resultat, quam a pravo infantis situ, sed maxima omnium adhuc & fere insuperabilis difficultas *ex ambobus simul conjunctis exoritur*.

(*Nota bene.*) Art. 1471. Utero denique seu recte seu plus minus oblique posito, si aquis effusis, membrum aliquod (sive manus sive pes, &c.) exclusum sit, id indicat partum confestim ac sine mora excludendum esse.

(*Vis Uteri contractiva.*) Art. 1472. Mirabilis est vis uteri contractiva; instante partu, cum aquæ effluxerunt, illico uterus decrescit, & stricte adeo coangustatur, ut infantem compresse concludat; quare mox post defluvium aquarum infantem excludi necessum est, *vel partus difficilis expectandus est*. Si fœtum exclusum non statim secundina sequitur, fundo adhuc adhærens, uterus mox contrahitur; & nisi quid sanguinis concreti remanserit, post aliquot horulas non nisi multo labore potest recludi ad secundinam extrahendum. Partu jam edito, & secundina exclusa, si manus aliquandiu in utero retineatur (quod obstetricantium est officium) sentiet uterum circa manum *contrahi & occludi*, quod semper evenit nisi corpus quoddam heterogeneum contractioni obstat.

(*Quid faciendum sit partu excluso.*) Art. 1473. Quocirca protinus ab exclusione infantis *manus utero immittenda est* extrahendæ secundinæ causa; quoniam, si hoc sit sine mora, sine ullo puerperæ dolore vel incommodo fieri potest ore uteri adhuc patente; hoc modo puerperium tutissime ac certissime penitus absolvitur; ex hoc enim optimo scrutinio obstetrix certior facta est, non solum an secundina libera sit vel cohæreat, & nam unus adhuc vel plures infantes adhuc vivi vel mortui restent, vel si quid alienum excludendum sit, sed etiam num frustula quædam se-

secundinae, aut membranarum residua sunt in utero aut sanguinis grumi, &c.

(*Procidencia uteri præcavenda est.*) Art. 1474. In pelvi ampliore periculum est, ne inter parturiendum uterus ipse vel vagina ligamentis nimium laxatis una cum foetu prolabatur: ad hoc grave malum præcavendum obstetricis est diligenter operam navare manibus suis os uteri fortiter sustinendo.

(*Effluxis aquis urgendus est partus.*) Art. 1475. Si funiculus umbilicalis solus, vel cum manu, cubito, humero vel genu prodeat obstetrici accurate observandum est momentum effluvi humorum ut immediate manu immissa in situm infantis inquirat, secum judicans, an consultius sit caput in ostium dirigere, aut infantem pedibus extrahere; & quod tutius cenlet & commodius, efficiendum: præstat enim infantem sine mora pedibus extrahere, quam capiti in ostium dirigendo diutius immorari, & nihilominus vel tandem ad pedes quærendos necessitate adigi.

(*In omni fere difficultate tutior methodus est infantem pedibus extrahere.*) Art. 1476. In genere in qualicunque uteri obliqua positura, vel infantis prava versione methodus tutissima, promptissima, minusque dolorifica partum accelerandi, est infantem pedibus extrahere, idque in principio laborum, mox post effluvium aquarum, quamprimum constat parturientem genuinis parientium doloribus laborare; hoc pacto plures mulieres ac infantes aliter perituri servarentur.

(*Clysterum usus.*) Art. 1477. Parturientibus solemne est vel clysterem emollientem adhibere ad intestina crassioribus excrementis exoneranda, & meatus laxiores reddendos, vel nonnunquam stimulantem, ut pigri dolores excitentur. Insuper nonnulli chirurgi obstetricantes maxime commendant syphonem, quo inter labores oleum in internos corporis meatus quaquaversum injiciatur, sed hoc tanquam necessarium non est judicandum.

(*Instrumenta.*) Art. 1478. Instrumenta ad partum educendum quod attinet, rarissime dicam, immo ne unquam quidem usui esse possunt, præterquam infantibus incuria neglectis, vel monstris excludendis.

(*Infans in utero mortuus.*) Art. 1479. Pro certo cognosci vix potest vivine an emortui sint infantes in utero: ex tactu maxime signum omnium certissimum obtinetur, viz. cuticula capitis suprema dissolutio, quæ non nisi post obitum infantis contingit.

(*Instantibus magnis hæmorrhagiis foetus exclusio arte præstanda est.*) Art. 1480. Prægnantes quandoque ex vehementi animi affectu, casu, collisione vel nimia extensione hæmorrhagia facile corripuntur, quæ profluvia immodica & continua ex avulsione secundinae oriuntur, nec sisti possunt, adeo ut sanguis conglobatim distillans deliquia tandem inferat, & nisi foetus excludatur, convulsiones sequuntur, & mors; quocirca in hoc casu

su extrema non expectanda, sed in tempore *fœtus extrahendus est.*

(*Fœtus mortuus.*) Art. 1481. „ Inter signa fœtus mortui in utero ab auctoribus recensita certissimum (inquit *Baglivius*) & fere infallibile est *Tenesmus*, sive crebra voluntas facies dejectionis mulieri superveniens.

(*Aneurisma internum.*) „ Puerperæ sæpius inopinato moriuntur, (inquit *Vvaldschmidius*) quatenus ob nimium parturiendi conatum aneurisma internum rumpitur, & sanguis in cavitate nobiliorem effunditur cujus causam sæpe non cognoscunt adstantes & medici, nisi post mortem aperto cadavere.

(*Remedia pellentia.*) Art. 1482. Non conveniunt remedia pellentia nisi in partu naturali, in præternaturali ab iisdem abstinendum. Præter remedia usitata ad partum facilitandum, & fœtum pellendum commendatur decoctum *stercoris equini*, item *aurum fulminans*, tanquam singulare & ultimum remedium; *pulvis testiculorum equin.* a practicis laudatur. *Sternutatoria* aliquando fœtus exclusionem adjuvant. In casu desperato, fœtu mortuo, *vomitiva fortiora* sunt exhibenda, privatim *mercurius vita* ad expellendum fœtum. Quidam exhibent *ol. succin. a gt. xii. ad xxx.* usurpantur etiam quandoque *balnea emollientia & laxantia*, *mistura hysterica spirituosæ*, *trochisci hysterici*, *trochisci de myrrha*, &c.

SECUNDINA RETENTA.

Vvaldschmidii sententia.

(*Secundina retenta.*) Art. 1483. Obstetrices & adstantes sæpius nimis indulgent parturientibus, easque post enixum partum e sella dimittunt, utut *secundina* nondum extractæ sint; verum in eo errant gravissime, quandoquidem parturiens nunquam dimitti vel in lectum deduci debet, nisi prius secundinas reddiderit. Hæ autem tutius ac commodius manu perita ab utero divelluntur, & extrahuntur, ubi funiculus umbilicalis, qui indicis loco est, recens adhuc est: Quod si orificium uteri jam clausum sit, debet apice unius digiti iterum aperiri, & digitis prudenter circumduci, donec & alter inferi potest: Jam si digitos ad fundum uteri usque exporrigere possis, quærendus est locus, ubi secundinæ utero adhærent, & digito inter uterum & placentam inserto caute hæc divellenda: cavendum vero ne forte ipsum apprehendas uterum, quem facile dignosces, cum placenta ob vasorum congeriem admodum inæqualis & durioris sit superficiei.

(*Symptomata secundina retenta.*) „ Secundina retenta brevi post putrescit, hinc febris & dolor ventris insignis & tormina lin-

„tra umbilicum circa uteri regionem superveniunt; sin frustu-
 „latim prodeat, aliquando crudelem hæmorrhagiam excitat,
 „adest difficultas anhelitus, halitus foetens intolerabilis, li-
 „pothymia, & tandem convulsiones. Quæ per genitalia excer-
 „nuntur, post aliquot dies sunt saniosa, & horrende foeti-
 „da, unde etiam lochia foetorem cadaverosum referentia partem
 „secundinarum in utero relictam indicant, quæ successive sub
 „putrilaginis forma ex utero effluit.

(*Remedia pellentia.*) Art. 1484. „Remedia secundinas pellentia
 „eadem fere sunt ac, quæ in partu difficili & foetu mortuo usur-
 „pari solent, speciatim *pulvis secundin. human. præp. item pulvis*
 „*sabin. ʒß. cum croc. ʒß. ut & oleum succin. borax, castoreum,*
 „*&c. &c.* Euporiston vulgare pro usu externo est cataplasma
 „ex sem. lini in oleo lini coct. De injectionibus & pessis vide
 „locum p. 1128.

L O C H I A.

Etmulleri sententia.

(*Lochiorum fluxus ratio.*) Art. 1485. Post partum uterus denuo fi-
 brarum suarum beneficio se contrahit, sicque spongiæ instar com-
 pressæ liquores contentos exprimit, unde purgamenta seu lochia
 succedunt. Effluit primo sanguis fere purus, hinc dilutior, &
 postremo materia mucosa alba: quantitas & tempus durationis
 hujus purgationis varium est; nonnullæ ad dies quindecim pur-
 gantur, aliæ ad octo solummodo.

(*Sudor.*) Art. 1486. Sudor puerperis est proficiuus usque ad
 diem septimum vel nonum; & si hoc eveniat, incolumes fiunt,
 aliter vix sine febre aut aliis gravioribus symptomatibus puerpe-
 rium transigunt; sed cavendum est, ne nimis sudor lochiorum
 fluxum sistat.

(*Cautela.*) Art. 1487. Cautus sit medicus, ne turbet motum
 naturæ, cum lochia per aliena loca excernantur; fit enim ali-
 quando cum euphoria. „

(*De lochiorum suppressione.*) „Si quando cum lochiorum suppres-
 „sione sanguinis perturbatio insignis cum vomitu siti & vigiliis
 „adfuerit, sæpe *laudanum croco* admistum cum foelici successu
 „exhibitur novi (inquit *Willisius.*) Dolentibus mammis post
 „partu lactis causa, lochia supprimuntur frequentissime: remit-
 „tente mammarum dolore lochia libertati restituntur, ut recte
 „observavit *Baglivius.*

(*Remedia ad fluxum promovendum.*) Art. 1488. Ad lochiorum flu-
 xum promovendum conducunt sequentia, ex *myrrha præparata,*
crocus, borax, castoreum, radix nedoaria, antimonium diaphoretici-
cum, sperma cæti ad sanguinem fluidum reddendum in sympto-
 mati.

matibus gravioribus *laudanum*, *emmenagoga omnia*, *aristolochia* fere præ cæteris foetum mortuum secundinas, & lochia, potenter movet.

(*In fluxu nimio.*) Art. 1489. Ad fluxum lochiorum nimium conducunt *cydoniata*, *tinctura* & *syrupus e coralliis*; *lapis hamatidis*, *crocus martis astringens*, *blanda acida*, *trochisci de carrabe*, *Alumen ad ℥j. in serv. ros. rub.*

DOLORES POST PARTUM.

Etmulleri sententia

(*Remedia ad dolores post partum.*) Art. 1490. Dolores post partum sunt quasi *teneismus uterinus*, & cum vehementiores sint, fluxum lochiorum impedire solent. *Herb. charesol.* & *sperma ceti* a practicis valde laudantur, & præcipue *oleum amygdalarum dulc.* item *decoctum flor. chamam. antihysterica* & *nervina* (*anodyna cum cautela adjunctis antihysterica & croco*) „ *Tinctura succini cum aq. cinnamon. extracta* & cum exigua *cinnamon. quantitate* temperata est *specificum* (inquit *Baglivius*) egregius etiam est *bolus ad casum*. *Cepæ cum vino coctæ*, & postea cum oleo in *sartagine frixæ*, *contusæ*, & supra ventrem calide more *cataplasmatidis applicatæ* statim dolorem sedant (inquit *Bayrius*.)

DE ACCIDENTIBUS QUIBUSDAM ALIIS, QUIBUS ALIQUANDO OBNOXIÆ SUNT GRAVIDÆ & PARTURIENTES.

Etmulleri sententia.

(*Tumores adematosis.*) Art. 1491. Gravidæ aliquando circa labia pudendorum ædematose intumescunt; in tali casu fetus discutiens ex *calce viva* est egregius, teste *Lysero*. Item convenit fetus ex *decoct. fol. cham. & sambuc. in vino & aq.* (vel potius in *vino & lixivio ten. coct.*) item *flor. melilot. & sem. fenugr.*

(*Alia accidentia.*) Art. 1492. In pudendorum excoriatione vel ruptione prodest *oleum hyperici & rosar. cum ovis contus.* In fissuris *decoctum raparum* aut *linimentum sequens*, *℥ss. cer. alb. ℥ss. ol. amygd. dulc. ℥j. balsam. Peruv. ℥iv. M.* De ruptura *Perinæ* & curatione per *suturam* vide locum p. 1140. „

(*Ruptura Perinæ.*) „ *Ruptura Perinæ* est malum miserabile & valde molestum, & si non tempestive curatur, admodum indecorum futurum: ideoque obstetricis est officium (quandocunque istud infortunium acciderit) rem non celare, (uti pessimus mos obtinuit) sed statim auxilium *perici chirurgi* advocare, ut partes disruptæ futura, ut artis est, conjungantur.

(*De lacte fugando & mammarum affectibus.*) Art. 1493. Ad lac fugandum applicetur mammis *emplastrum de cicuta*, lac imminuet, & indurationem prohibet, item *diachyl. simpl.* & emulsio lactis in *ferrum candens.* „ Solemne est etiam mulierculis „ *lintea duplicata spiritu vini intincta* axillis supponere in eundem usum. „ In genere in omnibus mammarum affectibus mamilla affecta raro ad sanitatem perducitur, nisi altera sana lacte exsiccetur. Inflammationes mammarum rarissime discutiuntur; aqua *calcis viva* si quæ alia (forfan cum *sale armoniaco*) inflammationem resolvit, & discutit; prodest etiam *cataplasma ex farinis*, *emplast. c. spermate ceti*, *de cicuta*, &c. De tumore duro indolente scirrhuso periculum est, ne in cancrum degeneret, *discutientibus* & *penetrantibus* tractandus est, ut *empl. de ranis cum mercurio*, *de cicuta cum ammoniaco*, &c.

FEBRIS LACTEA.

Etimulleri sententia.

(*Febris lactea facillime curatur.*) Art. 1494. Circa tertium vel quartum a partu diem supervenire solet febris, quam vocant *lacteam*, biduum vel triduum durans, dum lac perfectum in mammis generetur, circa septimum aut nonum a partu diem sudore blando terminatur, & raro sub praxin medicam cadit. *Pulveres testacei*, & *blanda diaphoretica* indicationi satisfaciunt; promovendus est quoque *lochiorum fluxus*, eodem tempore, si non sufficienter fluant.

(*Febres malignæ puerperarum.*) Art. 1495. In omnibus febribus acutis & malignis puerperarum respiciendum est ad *lochiorum fluxum*, & ad symptomata in primis viis. Admodum periculosa sunt hæc febres, nisi statim in principio diarrhæa, lochiorum fluxus, aut simili evacuatione solvantur. In specie tinnitus aurium & gravitas capitis tertio aut quarto die supervenientes generis nervosi symptomata graviora innuunt; quibus si accedant summa præcordiorum anxietas, respiratio difficilis cum pulsu debili & inæquali, res desperata est.

(*Curatio.*) Art. 1496. In his febribus summa habenda est ratio lochiorum; nam si suppressa fuerint, fluxus eorum est provocandus; si vero non amplius fluant, & antea rite fluxerint, febres hæc, ut alia, curandæ sunt. Puerperarum febres sunt plerumque malignæ; in quibus *sal. volat. C. C. succini*, *cinnabaris antimonii*, *antihæcticum Poterii*, *tinctura coral.* &c. sunt valde pro-
ficua.

FEBRIS MILIARIS.

Hamiltoni sententia.

(*Ratio nominis, & accurata morbi descriptio.*) Art. 1497. Febris miliaris a pustulis five vesiculis seminis milii speciem referentibus nomen accepit; febris vesicularis etiam appellari licet. Vesiculæ primo sunt plenæ sero limbo deinceps subflavo, perlarum colore non absimili. Hæc febris est specie duplex, viz. *simplex*, quoties hæ pustulæ erumpunt solæ; *composita*, cum pustulæ papillares rubræ miliaribus sunt interspersæ, quæ ubi solitariae sunt, vulgo appellantur *a Rash*.

(*Historia.*) Hanc febrem sæpe comitantur dolores colici, nephritici, pleuritici, rheumatismatici, vel parturientis æmuli; nec non oppressio pectoris cum depressione spirituum, vigiliæ, & spirituum commotio *a Hurry in the Head* vulgo dicta, quoties ægræ ad somnum se componunt, pulsus frequens & debilis, &c. Hæ pustulæ plerumque in pectore, collo & digitorum interstitiis, interdum etiam in toto corpore sunt conspicuæ. Difficillimum est eruptionis diem assignare; quantum autem assequi possum, eas opinor decimo aut undecimo die a principio plerumque pullulare; si modo febris habet progressum regularem; & circa decimum octavum, vel, ubi materia morbifica abundat, circa vigesimum primum vel secundum diem desiccari.

(*Puerperis frequenter accidit.*) Art. 1498. Est morbus usitatissimus in puerperis (vocatur ab *Ettmullero febris purpurata* p. 401. a primo calore interno vel dolore ante partum, ad eruptionem a partu, frequenter dies n. undecim. In puerperis hac febre correptis diarrhœa est symptoma periculosum eruptionem & lochiorum fluxum impediens. Respiratio difficilis, vox faucibus hærens, & linguæ tremor, præcipue dysphnœa nervosa periculosa sunt.

(*Curatio.*) Art. 1499. Ad curationem quod attinet, *restacea* sunt exhibenda, quæ calorem foveant mediocrem, simul & edulcorant, & *diaphoresin* promovent; *vesicatoria* sunt applicanda alia post alia per totum fere morbi decursum. ℞. *Sperm. cet. pulv. e chel. cancror. comp. ana* ℞j. *croc. gr. v. syr. paralys. q. s. m. f.* bolus sexta quaque hora sumendus. Spirituum defectus & pectoris oppressio cum suspiriis sunt hujus febris signa pathognomonica. *Antimonium diaphoreticum* est medicamentum ad pustulas miliares emittendas, nec non ad levandum delirium a me sæpissime comprobatum dos. ℞j. sexta quaque hora.

DELIRIUM IN PUERPERIO.

(*Delirium in puerperis.*) Art. 1500. „ Delirium in puerperis est
Z 4 sym.

„ symptoma gravissimum in morte sæpissime desinens, vel in maniam diuturnam aliquando perpetuam transiens.

(Curatio.) Art. 1501. „ Remediis internis fluxus lochiorum, si opus sit, est sedulo promovendus; tibiis applicanda sunt emplastra epispastica, & plantis pedum cataplasma sequens. ℞. Capit. papav. cum seminibus contus. ℥iv. sal. armoniac. ℥ss. ster. coris bovis recent. ℥ij. sp. vini q. s. m. f. cataplasma.

UTERI PROCIDENTIA.

Etmulleri sententia.

(Uteri procidentia.) Art. 1503. Uteri procidentia vel magis proprie prolapsus sinus pudoris, seu vagina in initio est tantum exiguus tumor foras propendens inter pudendi labia, in majorem molem concreescere solet ad magnitudinem ovi anserini, aliquando capitis infantis, & ad genua usque propendens; interdum ulceratur, immo gangrænescit. Ortum plerumque ducit a fluore albo vel a partu difficili, vel ab impetu obstetricis; hæc postrema est fere incurabilis.

(Curatio.) Art. 1503. Pars prolapsa convenienter in situm naturalem reponenda est; focii astringentes sunt usurpandi in vinorubro & aqua ferrariorum decoct. quemadmodum in ano prolapso (1323.) item focii metropoetotici Sydenhami frequenter; ℞. Cort. quer. ℥iv. coq. in aq. font. ℥iv. ad dimid. sub finem addendo cort. granat. contus. ℥j. Ros. rub. flor. granat. ana Mij. deinde add. vin. rub. ℥ss colatura sit pro focii. „ Pessi suberei syndone involuti, interdum adhibentur. Interna sint Rhabarbarum, calomel. chaly. beata & amara, & ut verbo dicam remedia ad cachexiam & fluorem album. Decubitus in lecto ad aliquot septimanas nonnullas hoc malo liberavit. „ Abscindi potest imminente Gangrana, de qua operatione consulantur scriptores chirurgi. „ Ut cunque recordandum est peritissimi Barbeti effatum. Uterum (inquit ille) sine vitæ periculo posse excindi, quemadmodum multi medici scribere ausi fuerunt, perito anatomico intolerabile censetur. „

CAP. XV.

Sive Fasciculus Morborum decimus quintus.

MORBI INFANTUM IN GENERE.

*Harrisii sententia.**(Infantium morbi ab una causa nempe acido plerumque oriuntur.)*

Art. 1504.

Temperies infantum humilissima est, & morbi eorum universi ejusdem generis sunt, & ab una eademque causa ut plurimum producuntur: quemcumque enim affectum pati deprehenduntur infantes, hoc vel illo nomine insignitum, raro aut nunquam iis deesse *faeces acidum redolentes*, & maxime ab initio ructuum acidorum copiam observare potui; ergo symptomata infantum singula, *acido*, ut parenti, ortum suum debent. „ *Ἀπὸ τοῦ οὗτου χυμοῦ ἀνέπιτ' δέιος τῶν λοιπῶν μάλιστα ἐστὶ* (inquit Hippocrates de vet. med.)

(Diagnos morborum quibus criteriis investiganda est.) Art. 1505.

Facillime in morbos dilabuntur infantes, & nisi imperitius tractentur, facillime in sanitatem restituantur. Percunctandum est, an nausea & vomitu, & quandiu laborarint, an lac vel cibum coagulatum ejecerint; an importuni vagitus, vigiliæ & inquietudo torminibus ventris eos excruciarum indicarint; an ructus acidi vel singultus emittantur; an tussis adsit; an faeces vel pauciores quam par est, vel frequentiores fuerint; quo colore demum inficiantur, an albidæ, viridescentes, vel bile sint admodum saturatæ; an sitiant & febricitent; an sint ulcuscula in ore (*Aphtha dicta*;) an iis solemnis sit icor depluens pone aures; an epileptici sint; an tempus sit dentitionis; an tumescat abdomen: an color sit ictericus, vel phlegmonoides, &c.

(Nulla pulsus aut urina habenda est ratio.) Art. 1506. Totidem sunt, quæ infantum pulsum accelerant, vel alias immutant, ut sententia exinde lata ut plurimum fallax futura sit. Urinæ infantum sanitate recta gaudentium sunt crassissimæ; adeo ut fere nulla exinde exurgat indicatio.

(Causa procatarctica morborum infantilium.) Art. 1507. Causæ procatarcticæ morborum infantilium sunt variæ, nimirum interdum præexistunt diatheses morbosæ hæreditariæ a principiorum generationis conditione ac statu deductæ, aut a matre gravida plurimum pendentes; post has, causæ eorum affectus proprius respicientes ad quatuor capita referri possunt. 1. Ad frigus susceptum quod affectibus febrilibus infantes disponet, &c. 2. *Nutrices lac magis crassum*, quod debet vel circa liquores spiritu

rituosos, vel circa amplexus venereos (unde moventur menses,) vel passioni hystericae, si nutrix sit hysterica. 3. Ad *pramaturam carniū deglutitionem*, quæ cruditates parit, exinde lumbrici & plurima incommoda. 4. Ad *potum liquorum spiritibus abundantium* concessum. Venterculus infantum, a quacunque causa id primario pendeat, in acidam intemperiem nunquam non facessit, unde fit, quod alimentum suum nequaquam in homogeneam chyli substantiam rite conteratur, verum in quoddam coagulatum transeat, ex quo morbi fere omnes iis contingunt; quodque istiusmodi coagulatio aut cuiusdam aciditatis gradui jugiter innitatur, aut saltem exinde proficiscatur multo sæpius, quam ab alia quavis causa, luculentissime constabit, si quæ sensibus ipsis, aut demum curationi (quæ acidum obtundentibus, & coagulationes solventibus optime instituitur) fides certo adhiberi possit.

(*Hypotesis de acido confirmatur ex curationis methodo per absorbentia.*) Art. 1508. Saltem si omnimodo vera non sit nostra hypotesis de acido in omnibus puerorum affectibus prædominium habente, votis nostris abunde sufficiet, si per *testacea & remedia absorbentia* dicta curationis methodus efficacior ac certior, quam ea, quæ hætenus passim obtinuit evadat (quod experturo facile patebit.)

(*Prognosis ex conformatione, & corporis habitu, &c.*) Art. 1509. *Corpulenti & obesi infantes*, pituita diffuentes, verticis regionem mollem (pulpæ adinstar tremulæ) & apertam, quam dicunt, Anglice *an open Mould*, ab anteriore ad posteriorem cranii suturam persæpe excurrentem diutius retinentes, Rachitidi, tussi convulsivæ, aphthis difficulter cedentibus, ac tandem scrophulis maxime sunt obnoxii. *Macilenti & strigosi* sunt omnium tenerrimi, acerrimo calore aduruntur, & in febres pessimi moris, hoc est, summe inflammatorias (pro ratione ætatis) & nervoso generi adversas, sunt ut plurimum proclives. — Pueri ex matribus hystericis, teneris, morbosis, &c. orti a graviori aliquo morbo difficilius convalescunt.

(*Curatio.*) Art. 1510. Quod ad infantilium affectuum curationem attinet, in genere semper eorum imbecillitatem naturalem præ oculis habere imprimis oportet; & eligenda sunt medicamenta, quæ tenerrimis maxime conveniunt: etenim quo mitiora ac tutiora sunt remedia, quæ adhibemus, eo certius ex animi sententia succedet eventus.

(*Phlebotomia raro necessaria.*) Art. 1511. Quod ad *venasectionem* puerorum attinet, quamvis materiæ febrilis in pulmones metathesis insignior, & tusses convulsivæ eam in minimis infantibus quandoque exigant, tamen aperte constat eam non esse medicinam iis natura consentaneam neque magis huic tenerrimæ, quam decrepitæ ætati accommodam. Et proinde minime necessarium duco ejus auxilium im-

plorare in quibuscunque infantum affectibus, nisi in *tussibus istis convulsivis*, vel ubi *febrim subito exortam tussis importuna* concomitari solet: vel in *contusionibus* gravioribus, quæ nonnunquam contingunt.

Ettmulleri sententia.

(*Vires mercurii dulcis & auri fulminantis.*) Art. 1512. In infantum cura latet quid singulare in *mercurio dulci*, sed adhuc melius est *aurum fulminans*, dosi lactantibus est gr. j. vel gr. iij. pro dos. ij. horrendas dejectiones efficit, interdum etiam vomitus movet. In epilepsia, asthmate convulsivo, torminibus, convulsionibus, &c. *aurum fulminans* est sacra anchora. pag. 1177. & 1179.

(*De meconii purgatione.*) Art. 1513. Infans recens natus purgetur cum *ol. amygd. dulc.* & *syr. violar.* vel *de rhabarbaro*, vel *e spin. cervin.* quod est optimum, idque toties, & tam diu repetatur, donec liberetur a sero mucilaginoso ventriculo, occupante, & a *meconio* nigricante & spisso excremento in intestinis stabulante. *Colostrum* seu lac primum est alimentum medicamentosum, quod natura eum in finem generavit, ut modice nutriendo leviter pro infantis imbecillitate purget per aliquot dies.

Art. 1514. „ *Syrupus flor. malorum persicor.* est optimum, lenissimum, ac tutissimum emeticum pro infantulis; alvum quoque blande laxat. Infantibus recens natis apprime propriatur loco *ol. amygd. dulc.* & *syr. violar.* dos. a *ʒij.* ed *ʒj.* Est medicamentum praxi moderna comprobatum. „

EFFLORESCENTIA PURPUREA.

Ettmulleri sententia.

(*In febribus curandis due indicationes humorum preparatio & expurgatio.*) Art. 1516. Prima indicatio in curandis febribus est *acidum* rite præparare, quo melius id eliminetur; hoc autem necessarium videtur antequam humores acidi poterint cum *ἄφροια* expurgari: nam secundum *Hippocratem* cocta, non cruda, sunt medicanda; hæc præparatio, non aggredienda est sudoriferis proprie dictis, sed potius *absorbentibus*, scilicet, pulveribus *testaceis*; *salia volatilia*, aut *spiritus volatiles*, in tenellis non sunt usurpanda, utpote ipsorum ætatulæ tenerrimæ minus congruentia.

(*Methodus medendi.*) Art. 1517. Infanti anniculo febricitanti, aut torminibus (ut plerumque fit) excruciato in hunc fere modum succurrere soleo, quarta quaque hora exhibeo chartam *pulv. testac.* ex sequentium nonnullis, *ocul.* & *chel. cancerorum*,
rest.

test. ovorum, ostrearum, cancharum, os. sepia, cret. coral. corallin. margar. matr. perlarum, lap. bezoar. pulv. Gascon. spec. de hyacinth. &c. dosis circiter ℥j. cum julap. sequent. exhibere soleo, ℥ss. *Aq. lact. ℥iv. ceras. nigr. ℥ij. paon. comp. epidem. ana ℥ij. sacchar. parlat. q. s. m. f. julap.* facillime variari potest formula, servata semper eadem intentione. Convenit interdum emulsio ex *amygd. dulc. &c.* ad sitim extinguendam, & humores contemperandos.

(*Catharsis instituenda.*) Art. 1518. Tertio die a quo sum advocatus, nisi cariolæ, morbilli, aut febris scarlatina, caput attollant, *purgandum esse præcipio*, infantem unius anni in hunc fere modum: ℥ss. *Syr. de cichor. cum reo ℥ij. rhabarb. elect. pulv. gr. xx. vel ℥j. aq. lact. alexiter. cinnam. ten. ana q. s. ad diluendum, misce.* Vel ℥ss. *Syr. de rhamn. cathartic. ℥ij. pulv. diasen gr. viij. m. vel ℥ss. Pulv. corrachin. gr. vj. sumat in coch. aq. ceras. nigror.* nullum vero medicamentum magis accommodatum est ætati puerili ac *rhabarbarum*. Ad vim purgationis accelerandam *crystal. tart. genuin. ℥j. aut ℥ij. in haustul. jusscul. avenac.* exhiberi potest, & catharsis repeti debet alia atque alia vice pro re nata. „ Sed oportet medicum cavere: Febres etenim „ *infantum tumoribus criticis* terminari non raro aptæ natæ sunt, „ *quales sunt phyma vel phygethlon* sub mento, *parotis* pone aures, „ &c. Ideoque in isto rerum statu catharsis omnino differenda „ est, & suppuratio promovenda. „

(*Quid faciendum in symptomatis dissonis.*) Art. 1519. In symptomatis ἀτόποις, ex summa humorum putredine oriundis sæpe ex usu est *Æthiopis mineralis gr. vj. (imo ad ℥j. vel 3℥.)* vel *mercurii dulcis gr. iv. cum flor. sulph.* tantundem admixta in syr. alicujus grati cochleari parvo, nocte catharsin præcedente exhibere. His rite peractis plerumque cessant graviora symptomata, vel saltem multum leniuntur, ut proinde in vado jam res sit, quæ in extremo discrimine paulo ante fuerat.

I C T E R U S.

Sylvii sententia.

(*Icterus.*) Art. 1520. Icterus plerisque infantibus mox a partu solet supervenire, immo nonnunquam illo infecti nascuntur, adeoque ipsius causam quandoque ante nativitatem in se continent; probabile est, quod ab humore glutinoso, pituita scilicet viscosa, ortum ducat. Existimo in his infantibus icterum sæpe fieri posse absque ductus biliarii obstructione, a bilis scilicet spirituositate, & ideo ad effervescendum ineptitudine.

(*Curatio.*) Art. 1521. Omnia remedia icterum curantia infantibus non ita tuto exhibentur, quam adultioribus; pulvis sequens ex lacte materno exhibitus semel aut bis in die intra paucos dies icterum infantium curare solet, ℥ss. *Pulv. croc. angl.*

bezoar. min. ana gr. j. m. quoties alvus est adstrictior commode sollicitatur ac laxatur rhabarbaro, ac imprimis syrupo de cichor. cum rheo; prodest etiam pulvis viperarum (item millepedes, sal succin. &c.)

(*Plures hoc morbo pereunt.*) Art. 1522. „ Rara est mentio „ hujus affectus in practicum libris, nihilominus tamen plu- „ res sane infantuli recens nati hoc morbo intereunt, ex mulier- „ cularum plerumque negligentia; ajunt enim, flavescent, & „ morientur, neque ullas suppetias aut quærunt aut explorant. „

T O R M I N A V E N T R I S.

Ettmulleri sententia.

(*Tormina ventris.*) Art. 1523. Tormina ventris frequenter mirum in modum affligunt recens natos, continuo plorant, pedibus calcitrant, crepitus copiosi emittuntur, excrementa sunt viridia; sunt plane motus convulsivi intestinorum; aliquando Hernia producitur.

(*Curatio.*) Art. 1524. Præmissis enemate & aliis laxantibus & pulveribus absorbentibus, sperma ceti cum ol. anisi est egregium; externe ol. cham. & rut. cum gutt. aliquot ol. anisi, junip. unc. moschat. cui addi potest fel. bubul. q. s. pro linimento. Enema ad tormina Fulleri.

(*N. B.*) Art. 1525. „ Hoc duntaxat serio admoneo (inquit „ Harris) tormina omnia, inquietudines, & vigilias infantum „ testaceis apte exhibitis æque certo demulceri, ac dolores ac „ vigilias adultorum ipsis narcoticis ad tempus tolli. „

V O M I T U S.

Ettmulleri sententia.

(*Vomitus.*) Art. 1526. Vomitus est utilis in infantibus, ex quacunque causa oriatur, nisi sit nimius; in culpa est lac frequentissime.

(*Curatio.*) 1527. Si sit nimius & discolorata rejiciantur, elysma injiciendum est, & per os carminativa, nux moschat. &c. sunt exhibenda; externe stomacho frustulum panis rosto in vino generoso madefacti & cum aromatibus conspersi applicandum, &c.

ALVI ADSTRICTIO , & DIARRHOEA.

Ettmulleri sententia.

(*Alvi adstrictio* .) Art. 1528. Alvus infantum ordinario est laxa , saltem bis in die exonerari debet ; adstrictio plerumque oritur ex vitio lactis vel pultis .

(*Curatio* .) Præter usitata *laxantia* in hoc affectu præstantissimum remedium est *muscerda* a N. ij. ad vj. pro ratione ætatis in pulticula exhibitæ ; usurpari etiam possunt *linimenta laxativa ex colocynth. scammon. &c.* , In tenellis sufficit *inunctio ventris cum butyro* ante focum ; item ablutio quotidiana clunium & femorum , cum *aqua frigida* .

(*Diarrhœa* .) Art. 1529. , Diarrhœa infantum (inquit *Harvis*) non *astringentibus* aut *narcoticis* cohibenda est , sed potius humores ferocientes cum pulveribus *testaceis* compescendi sunt , & contemperandi , ut demum *rhabarbaro* expurgentur .

(*Dysenteria* .) , Dysenteria infantibus (inquit *Barbette*) sæpius perbenigna reperitur ; illa enim ad menses aliquot quandoque afficiuntur sine quovis incommodo , modo res naturæ permittatur .

A T R O P H I A I N F A N T U M .

Ettmulleri sententia.

(*Macies & atrophia quomodo fit* .) Art. 1530. Macies & atrophia infantum ex denegato nutrimenti transitu ab obstructione lacteorum & glandularum mesenterii accidit. Membra macilenta evadunt , venter tumet , & indurefcit , ut plurimum secessus liquidi & copiosi observantur ; causa ut plurimum est viscositas ingestorum ; periculosum est malum . , Quotquot hoc affectu extinctos aperui (inquit *Dolaus*) in iis glandulas mesenterii tumidas & obstructas reperi ; denegato enim sic nutrimenti transitu , necessario partes nectare suo rorido privantur .

(*Curatio* .) Art. 1531. Alimeneum debet esse tenuissimum & subtilissimum ; conveniunt *volatilia* & *martiata mitiora* ; externe linimentum ex *gum. ammoniac. &c.* , Marasmus seu extenuatio infantum (inquit *Sydenhamus in sched. mon. pag. 55.*) quasi phthifica curatur exhibitione *infus. rhabarbari* in cerevisia tenui , quod ipsum ego quoque aliquoties expertus sum . *Reusnerus* affirmat *Hillerum* infantes atrophia laborantes cum *tussilagine* ad instar homini frixa frequenter restituisse (Succus quoque ejusdem plantæ est maxime efficax .)

Art. 1532. (*Aridura partium* .) Pro aridura partium valde

de commendatur *arcantum aluminis Fœlicis Vuurzli* pag. 473.
 Valet etiam *unguentum ad atrophiam* ut & *remedia ad Rachitidem*

TUSSIS CONVULSIVA.

Etmulleri sententia.

(*Tussis convulsiva.*) Art. 1533. Frequens est tussis infantum ferina, in qua multum ac diu tussunt, donec per vomitum reficiant mucosum quid ex ventriculo, postea ad tempus cessat per dimidium præter propter diem, tum revertit simili modo. Ex ventriculo oritur, ut etiam *asthma infantum*, quod est anhelosa & sibilosa respiratio.

(*Asthma.*) Tussis infantum (ut recte observavit *Vvaldschmidt.* diu) est fere semper *stomachalis*.

(*Causa.*) „Materia acida, mucilaginosa & tenax (inquit *Dolans*) in ventriculo hospitans sæpissime est causa hujus affectus; interdum vero causa ferox advenire videtur, & nihil aliud esse, quam sal quoddam mediante aere corporibus tenelulis communicatum lymphamque coagulans, a qua acriori & stagnante vel præterfluente larynx afficitur, unde tussis illa oritur *convulsiva*.

(*Catarrhus.*) Frequentissime infantibus accidunt *catarrhi* cum stertore in pectore, a quo malo plures intereunt; febricitant enim, & suffocantur: quare muniendi sunt infantes ab aere frigido; si enim ventis frigidis exponantur ex incuria nutricum vel matrum, facile in hunc morbum incidunt, & dein difficulter curantur.

(*Curatio.*) Art. 1534. Quoad curam hujus tussis furibundæ semper ad stomachum erit respiciendum; absque vomitu vix curari potest, cum eo tamen facile depellitur, ut & *asthma* dictum; provocari potest cum penna oleo tincta, &c. Jusculum *raparum* est mulierum euporiston, *sperma cæi* in jusculo est egregium.

(*Vena sectio.*) „Ingens solatium (inquit *Sydenhamus*) adfert *vena sectio* infantibus tussi convulsiva laborantibus, & remedia quælibet pectori dicata longo post se linquit intervallo *method. p. 207.*

(*Catharsis.*) *Phlebotomia* & repetita *catarsi*, eaque sola expugnatur hæc tussis, sed leniora cathartica hic conveniunt, eaque sunt cochleatim ingerenda pro ratione ætatis *Ep. p. 29.* Potus & alimenta liquida (inquit *Vvillsius*) in quantitate solito minori sumantur, istius vice *lochetum ex sarsa, chin. santal. ras. chor. C. C.* cum ingredientibus diureticis & antispasmodicis usurpetur;

(*Decoctum e lignis.*) „Decoctum vel syr. ex castor. & croco
 „ item

„ item decoct. rad. paon. mar. visc. quercin. hyssop. multos ju-
 „ varunt.

Farrago sententiarum.

(*Remedia nonnulla alia.*) Art. 1535. Caro murium frixorum comesta vulgo specificum audit; sed super omnia muscus pyxidatus, quocunque modo sumptus, est remedium probatissimum, & raro fallax. Decoctio ex musco arboris (inquit Baglivius) præsertim a quercu pendente omnium præstantissima est, ut nos experti sumus, valet quoque in aliis morbis convulsivis Aurum Mosaicum (in aliis morbis convulsivis maxime efficax) in paulo ætate provectioribus tentari meretur, ut & ol. sulph. per campan. serum lactis recens a caseo pro potu ordinario bibatur. Expressio millepedum ad pertussim, julap. moschat. syrupus adtussim convulsivam, &c. quandoque cum fructu usurpantur. ℞. Milleped. in vin. alb. demers. q. v. exprime succum, & add. sacchar. alb. q. s. & f. s. a. syrupus; hic syrupus cochleatim sumptus (inquit D. Cheyne in tractatu de Arthritide pag. 116.) tussim convulsivam infallibiliter tollit.

E P I L E P S I A.

Villisi sententia.

(*Epilepsia quando potissimum accidit & a qua causa.*) Art. 1436. Epilepsia puerorum circa duo potissimum tempora in pueris convulsionibus maxime obnoxiiis reperiri solet, viz. intra primum a partu mensem, & circa dentium eruptiones; quam hujus morbi insultus etiam aliis temporibus, & quibusdam aliis de causis, non raro eveniant; cujusmodi sunt nutrix invaletudinaria, aut prægnans, lac in ventriculo coagulatum, aut in putrilaginem acidam aut amaram degenerans, intemperies febrilis, capitis aliarumque partium ulcera, aut exanthemata, subito evanescencia, aeris mutationes, lunationis periodi, &c.

(*Signa præsagientia.*) „ Quando in infantibus (inquit Dolaus) frequentes oscitationes, pandiculationes, oculorum & palpebrarum leves motus, manuum commotiones, brachiorum extensiones, pavores & tremores, vigilias nimias observamus; „ epilepsia timenda est, quia sunt ejusdem prodromi.

(*Curatio.*) Art. 1537. Antipasmodica medicamenta nutrici exhibeantur; sumat mane & vesperi rad. & sem. paon. mar. & sem. fœnic. dulc. in haust. ser. lact. coct. Linimentum sequens circa nares, tempora & cervicem infantis epileptici usurpari potest, ℞. Ol. capivi, castor. ana ʒij. succin. ʒß. m. nuper mihi retulit medicus eruditus se novisse plures hoc remedio curatos, viz. ʒi.

℞. *Fel. cham. minusim incis.* Mij. includantur in duobus sacculis e lino tenui aut serico confectis, qui lacti calido intincti & expressi abdomini successive applicentur. *Unzerus* valde commendat *fel catelli* lactantis nempe ut totus succus cisti fellea exemptus puerulo cum pauca *aq. flor. tilia* propinetur.

Harrisii sententia.

Ad convulsiones testacea optima remedia.) Art. 1538. Ad convulsiones seu insultus epilepticos tollendos apprime etiam valent *pulveres testacei*, maxime si *castoreum* iis adjiciatur. In convulsionibus quamplurima pro specificis vulgo habita tam ab auctoribus gravissimis quam a practicis celeberrimis decantari solent: veruntamen virtutes eorum (quantum observare licuit) nostram de se expectationem videntur vix ac ne vix quidem explevisse. In paroxysmis infantum convulsivis, utpote a torminum prægredientium materia acri nervos omnes vellicanti jugiter obortis; ea, quæ *acidum* obtundunt, contemperant, aut infringunt, idque sine corporis novo æstu aut calefactione, quæque aciditatem sic infractam atque aculeis orbatam per inferiora deducunt, post alia infinita incassum tentata, veras vires huic symptomati horrendo debellando pares tandem agnoscentur.

(*Causa.*) Art. 1539. Epilepsia infantum plerumque ex his sex causis originem ducit. 1. A meconio retento 2. A lactis vitio. 3. A dentitione difficili. 4. Ab immoderato animi affectu nutriticis. 5. Ab excrementis cohibitis. 6. A lumbricis.

(*Aurum fulminans.*) Art. 1540. Mirabilis est vis *sulphuris antimonii* & *auri fulminantis* in epilepsia dos. gr. j. vel in imbecillibus gr. iß. pro dos. ij. cum aliis appropriati. (1512.)

(*Alia remedia.*) „ *Ol. succin.* gr. ij. vel iij. cum pari quantitate *spiritus vitrioli* in *aq. ceras. nigr.* exhibiti puerulos a paroxysmo statim plerumque liberant; sed præ omnibus quotcunque mihi hætenus innotescunt *oleum sulph. per campan.* hunc morbum in infantibus præcipue primo mense feliciter expugnat: sumi potest in iulapiis cephalicis ad sufficientem aciditatem. *Pulvis de gutt.* utilis est ad præcavendam recidivam.

D E N T I T I O.

Hippocratis sententia.

(*Dentitio.*) Art. 1541. Ad dentitionem accedentibus, gingivarum pruritus, febres, convulsiones, alvi profluvia, & maxime ubi caninos dentes producant, & iis qui inter pueros sunt crassissimi, & cui alvos duras habent. „ De plumis exeundis & novis nascentibus (inquit *Lister* in locum) idem gravis do-

„lor atque febricula avibus contingit; unde mutæ sunt, &
 „canere desinunt. Idem quoque erucis in veteribus cuticulis
 „deponendis accidit.

(*Modus eruptionis.*) „Germen dentis (inquit *Dolaus*) in
 „maxillis est instar albuminis ovi, mucosi & tenuis, in cel-
 „lulis eorum contenti, quod de die in diem durius redditur,
 „usque dum illa materia indurata gingivam perrumpat: in
 „hac perruptione miseri tenelli plurimis affliguntur sympto-
 „matibus: adsunt enim comites gingivarum pruritus, super-
 „flua caro, vesiculæ, fungi; maxillarum inflammationes, ter-
 „rores, insomnia, vigiliæ, salivatio, vomitus, epilepsia, pa-
 „vores; diarrhœæ, febres, convulsiones gingivarum, tubercu-
 „la, dein abscessus, & non raro mors ipsa.

(*Tempus eruptionis.*) Art. 1542. „Licet nihil certi (inquit
 „*Bozetrus*) de termino eruptionis dentium statui queat, quip-
 „pe in quibusdam citius, in alii tardius prædeunt; tamen
 „communiter observatum est dentes successive biennii spatio exi-
 „re; ita ut primo septimo mense *incisores*, deinde *maxillares*,
 „tum 15. aut 17. mense *canini* vel *oculares* prorumpant. (Vi-
 „de Art. 1544.)

Harisii sententia.

(*Symptomata varia inter dentiendum.*) Art. 1553. Nullus af-
 „fectus infantibus tot gravia symptomata prognerare solet, quot
 „dentitio difficilis & laboriosa; inter dentiendum enim ex inflam-
 „matione gingivarum non raro oriuntur tormina ventris, vigiliæ,
 „inquietudines, profluvium alvi aut ejusdem constipatio, deje-
 „ctiones & vomitus virides, aphthæ, febres, convulsiones, &c.
 „Atque hæc accidentia (ut recte observat *Baglivius*) vitio
 „solidi tantummodo succedunt, solidi nempe gingivarum irri-
 „tati, puncti, crispatique a quibus ad intestina oscillatione
 „producta graves oriuntur diarrhœæ, quæ si non venerint,
 „pejora veniunt mala (antedicta.)

(*Duo dentitionis sunt tempera.*) Art. 1544. Dentitionis tempus est
 „duplex; *unum*, quo dens osse maxillari primum emergere nititur, &
 „quo gingivæ pars externa & superior absque aliquo ejusdem tu-
 „more, albido quodam circulo circumscribi ut plurimum solet;
 „*alterum* est, quo dens mole jam auctior gingivam tumidam red-
 „dit, atque eam perrumpere omni vi conatur, atque hoc solum-
 „modo postremo casu quandoque licet gingivas incidere. „ Qua-
 „tuor, quinque vel sex mensibus a nativitate elapsis dentes or-
 „dinario incipiunt erumpere, primo *incisores*, deinde *canini*,
 „& postremo *molares*; circa septimum ætatis annum *nova series*
 „producitur, & circa vigesimum primum *dentes sapientia dicti*,
 „nimirum duo postremi molares egrediuntur. (Vid. Art. 1542.)
 „Non-

„ Nonnulli, licet paucissimi, cum dentibus aliquot eruptis nascuntur. Ego novi foeminam *sine dentibus*, non modo in infantia, sed per totum vitæ stadium *edentulam* mansisse.

(*Curatio.*) Art. 1545. Symptomata dentientium universa eidem fere methodo, remediis nempe *acidum absorbentibus* & *contemperantibus*, ac deinde leniter *expurgantibus* plerumque cedunt.

(*Nota bene.* Art. 1546. „ Ordinario copiose salivant infantes dentibus erumpentibus, & adest plerumque diarrhoea; hæc si eveniant, bene præsagiunt: quocirca commode fricandus est dens erumpens cum *folio tabaci* circa nutricis digitum obvoluto & cerevisia parum madefacto, quod *salivam* & *alvum* leniter movet. *Alvus lubrica* perpetuo servanda est; & si adsint convulsiones pulvis sequens *Vvillisi* locum habet, ℞. *Ocul. cancr. margar. preparat. coral. rub. ana* ℥ij. *ol. sulph.* quantum pulvis imbibendo excipiet f. pulvis *Spiritus C. C.* (inquit *Sydenhamus in sched. mon. p. 54.*) ut ut tritum & plane contemptum remedium (dos. gr. iij. vel iv. in *aq. ceras. nigr.*) præ ceteris, quæ mihi innotescunt, medicamentis votis respondet in dentitiones laborantibus. Convulsiones hinc oriundas minuta *Spiritus C. C.* dosiis foeliciter tollit (inquit *Boerhaave.*) In ventris torminibus apprime convenit *enema ad tormina* Seq. ℞. *Cret. pulv. ℥ss. herb. rus. flor. cham. ana* Mss. *coq. in q. f. aq. font. ad ℥iv. colatur. add. tinct. castor. diascord. ana* ℥ij. *syr. de mecon. ℥iss. ol. anis. gut. x. m.*

L U M B R I C I.

Etmulleri sententia.

(*Lumbrici.*) Art. 1547. Lumbrici sponte prodeuntes vel per alvum vel per os raro sunt sine periculo; nam *malignitatem* in morbis denotant, unde fuga sibi volunt consulere. Authores practici studiose monent in omnibus affectibus semper ad *lumbricos* esse attendendum.

(*Signa lumbricorum.*) Art. 1548. Primaria signa lumbricorum sunt in ore copiosa saliva jejuno stomacho, scalptura narium, pavor in somno, stridor dentium, ventris tumor, tussis sicca; fitis, alvus lubrica, tormina ventris jejunis, rubor & pallor faciei alternatim.

(*Remedia ad lumbricos.*) Art. 1549. ℞. *Argenti vivi* ℥j. *coq. in aq. simpl.* (vel quod melius est *in decoct. alb.*) ℥ss. vel probe agitentur invicem in lagena vitrea post subsidentiam *Mercurii* decanteretur liquor, & detur infantibus pro potu ordinario. Est experimentum certissimum ad enecandos lumbricos. „ Eiusmodi quoque est medicamentum istud per universam *Italiam* celebratum. ℞. *Argent. viv.* ℥j. *infund. per noctem in aq. galege* ℥iij.

ij. decantetur liquor & propinetur mane . Boyle . , Externe utile est linimentum sequens, ℞. Aloe ℥ij. myrrh. ʒss. (ol. absynth. gl. vi.) fel. taurin. q. s. m. f. linimentum , cui addi possunt ad acuandum ol. colocynthidos guttæ aliquot : de aliis vermifugis alibi (684.) , Cinnabaris nativa est remedium valde , efficax , ac tutissimum , vermibus necandis. Pulvis stanni, nempe stannum calcinatum est adhuc efficacius medicamentum, & fere inter specifica censetur ; hinc pulv. vermifugus sequens Quincii. ℞. Stanni calcinat. musc. corallin. sem. sancton. ana ʒi sabin. croc. ana ʒj. m. f. pulv. dos. a ʒss. ad ʒj. alvum non mover. Author in ejusdem laudibus copiosior est ; vid. locum . Emplast. vermifug. Batean. & Syrupus vermifugus ejusdem interdum usui esse possunt. In extremis utor aliquando Hydrargyro (inquit Chesnea) quod in vermibus necandis non habet simile . Ad pisi magnitudinem ex cochleari cum lacte parvulis sine noxa propinare soleo.

(Crinones seu comedones.) Art. 1550. Crinones seu comedones sunt vermiculi subcutanei infantes ad atrophiam disponentes ; occupant plerumque loca musculosa, imprimis dorsi , scapularum humeri, crurum ac surarum ; pruritum molestum excitant, indeque inquietos & vigiles reddunt infantes , tandemque in tabem adducunt . Cum loricione mercuriali sunt enecandi . Hi , forte vermes, quos Ælius describit, & dracunculos vocat ; Æthiopes & Indos quandoque infestare solent ; rarissime apud nos inveniuntur.

R A C H I T I S.

Boerhaavii sententia .

(Rachitis est morbus novus.) Art. 1551. Medio fere labente seculo decimo sexto in Mediterraneis Britannia primo, deinde per totam Germaniam , denique & per omnia Europa borealis loca , ortus est morbus novus , hodie frequentissimus , qui Rachitis appellatur ; infantibus nunquam connatus est, raro ante nonum ætatis mensem , vix unquam post biennium vitæ , sed spatio hoc medio frequens accidit.

(Methodus medendi.) Art. 1552. Curatio optima fit cibo levi, euppto , sicciori , minus pingui, aromatibus mitioribus condito , sapo dato & copia moderata ; Potu paucio , meraco ex cerevisia , imprimis non veteri quidem , at diu cocta ac spissa ; aere sicco , & calidiusculo ; vestitu accurate sicco, ex lana confecto ; gestatione , concussione , oscillatione , unctione in rheda , frictione multa, calida, sicca panis fumo aromatatum perfusis instituta maxime ad abdomen & sp. am ; cantharidum iterata quandoque applicatione ; vomitoriis lenibus aliquoties cum prudentia repetitis ; purgantibus deinde

inde roborantibus per aliquot dies successivos adhibitis ; denique usu diu continuato medicamentorum roborantium , exsiccantium , antiscorbuticorum , & spiritus excitantium .

(*Psychrolusia* .) An immersio in aquam frigidam prodest ? „ Immo *psychrolusia* in hoc affectu est valde efficax , ut ex quotidiana experientia docemur , de qua videatur *Floyer* , pag. 112. 145. 222.

Glissoni sententia .

(*Signa diagnost.*) Art. 1555. Signa diagnostica rachitidis sunt laxitas & mollities partium , debilitas & languor , ignavia & torpor ; est in hoc affectu inæqualis partium nutritio : caput iusto majus , facies plenior & floridior , partes carnosæ infra caput in progressu morbi magis magisque indies extenuantur ; adsunt protuberantiæ quædam , & nodi circa nonnullos articulos , maximeque in carpis conspicuæ , paulo minus in talis observantur ; similes quoque tumores in costarum extremitatibus , quibus cum sterni cartilaginibus committuntur ; ossa nonnulla incurvantur , præcipue tibiæ & fibulæ , hinc ossa ulni & radii , sed paulo minus & infrequentius , aliquando etiam ossa femoris & humeri , aliquando decurtatio quædam ossium , & deficiens eorum accretio secundum longitudinem , demum irregularis quædam capitis protuberantia , maxime ossis frontis antrosum huc quoque referri potest ; dentes tum tardius tum molestius erumpunt , levi occasione vacillant , aliquando nigrescunt , aut etiam frustulatum excidunt ; pectus in ulteriori morbi gressu a lateribus angustius redditur , anterius acuminatur ; adest quoque subcutanea quædam abdominis repletio & hypochondriorum tensio ; frequenter etiam tussis , respiratio difficilis multaque alia pulmonum vitia inducuntur . Hoc morbo afflicti sæpe lateralem decubitus modo sinistram averfantur ob coalescentiam pulmonum cum pleura vel tumorem in adverso latere .

(*Partes interne affectæ* .) Art. 1554. „ Interius hepar iusto majus est , ventriculus & intestina in majorem molem assurgunt ; mesenterium glandulis iusto majoribus , si non strumis afficiatur ; pulmones infarcti & tumidi cernuntur , nonnunquam purulenti strumosi & pleuræ adhærentes . Venæ jugulares & arteriæ carotides solito ampliores ; denique partium fere omnium enervatio , item torpor quidam & ad motum segnities .

(*Prognosis* .) „ Hic affectus plerumque ex se non est mortalis : nonnunquam tamen ingravescentibus symptomatis in *tuberculum* , *hydropem pulmonum* , aut *ascitem* degenerat ; quo citius a partu ægrum invadit , eo periculosior est , quo major morbus eo deterior . Qui ante annum quintum non curan-

„ tur, postea per totum vitæ spatium valetudinarii sunt. Scabies
 „ aut pruritus huic morbo supervenientes ad curationem mul-
 „ tum conferunt. Mayovv.

(*Remedia simplicia.*) Art. 1555. Materia medica in hoc affe-
 œu sunt *harbe omnes capillares*; imprimis *tricomanes radix of-*
mund. regal. gemma dum vix erumpent filicia maris, lingua cer-
vina, veronica mas, ruffilago, radix rubia tinctorum, cruum,
sarsaparilla, chin. lignum guaiaci & ejusdem gummi, chalybs,
sperma ceti, vermes terrestres, millepedes.

(*Laus rhabarbari.*) *Rhabarbarum* præ aliis simplicibus com-
 mendamus; est enim medicamentum moderate calidum & siccum,
 spiritibus insitis omnium partium satis familiare & amicum,
 torporem spirituum benigne excutit, mollitiem laxitatemque
 partium firmat, internam lubricitatem nonnihil corrigit, pul-
 sum ad artus evocat, calorem externarum partium auget, inter-
 narum & imprimis earum, quæ nutritioni inserviunt, vigorem
 & activitatem fovet, est medicamentum profecto omni ætati &
 complexionis satis tutum.

(*Curatio.*) Art. 1556. *Cathartica appropriata* præcipue ex *rha-*
barbaro debitis intervallis repetita in hoc morbo profunt; *fonti-*
culi & vesicatoria sunt utilia; enema sequens est valde proficu-
 um, ℞. *Fim. equi non castrati* ℥i℥. *sem. anis. fœniculi malv. con-*
sus. ana ℥℥. *flor. cham. p. j. conq. in q. f. ser. lact. incolatur.*
 ℥iv. *solv. syr. violar. ℥x. sacchar. rub. ol. ros. ana* ℥℥. m. f. e-
 nema.

(*De frictione.*) De *Frictione* hoc observandum est, abstin-
 dum esse a frictione, qua parte ossa prominent, & liberalius
 fricandum esse partibus eorum cavis; non continuandam esse
 hanc actionem ultra levem ruborem in partibus excitatum.
 „ Quantum valet *frictio* in hoc morbo, ut etiam de viribus *ruf-*
 „ *silaginis* speciatim in hoc affectu & atrophia curandis: vide
Fulleri medicinam gymnastic. p. 96.

Mayovvii sententia.

(*Methodus medendi.*) Art. 1557. Quandoquidem Rachitidis
 causa in obstructione spinalis medullæ nervorumque inde oriun-
 dorum imbecillitate consistit, præcipuæ indicationes curatoria
 sunt, ut *nervi roborentur, & obstructions tollantur*; in hunc fi-
 nem venæsectionem, medicamenta cathartica, item digestiva,
 diu etica, diaphoretica & specifica in usum vocentur. Enemata
 laxantia injici possunt, nonnumquam corroborantia ex *decoct.*
fimi equini flor. rorismarin. &c. Enem. rerebinth. cum expressione
milleped. viv. &c. Catharsis institui potest cum *rhabarbaro* item
 cum *calomel.* Fonticuli insuper opem egregiam præstant, præci-
 pue, si inter primam & secundam colli vertebam excitentur.

Præ.

Præter specifica vegetabilia laudatur *ens veneris*, inventum nobilis Boylei, ut & *salia volatilia*, *elixir proprietatis*, *balsamum sulphuris*, nonnunquam etiam *chalybis* usus convenit, utpote qui virtute insigniter aperiente donatur, idemque non tantum concoctionem juvat, sed etiam viscerum tonum firmat roboratque: verum illius usus non sine cautione instituendus est: etenim in tussi, pleuritide, infarctu pulmonum, febre hectica, morbisque id genus aliis a chalybis usu omnino abstinendum est. Ad abdominis intumescantiam sequens fomentatio multum confert, nempe ægro in vase satis amplo collato *hordeum fermentatum*, quod in aqua cocta aliquandiu infusum est (ut in cerevisia conficienda fieri assolet) eidem circumcirca tepide apponatur, maneatque æger eodem pene opertus ad sudoris provocationem.

(*Alia remedia.*) Art. 1558. „ Succus e limacibus cum testis parum contusis exstillans, vulgo, sed perperam, *oleum limacum* vocatus, in hoc affectu pro usu interno & externo valde celebratur, præcipue in *infantibus heceticis & phthisicis*. „ Virtutes & usus remediorum sequentium lector ipse expendat; „ *Flores salis armoniac. martiati Batean. Cerevisia ad Rachitidem, aq. limacum pectoralis, emplastr. spinale, linimentum spinale, omnium Fulleri.* Consulatur etiam Sydenhamus de Rachitide „ *Epist. p. 148.*

A P H T H Æ.

Sylvii sententia.

(*Aphtha.*) Art. 1559. Aphthæ sunt ulcuscula (satis nota) totam oris superficiem occupantia, neque parcunt oesophago, ipsive ventriculo, quantum conjectura assequi possumus; ut plurimum albicantes sunt, subinde flavescentes, quandoque nigricantes, quæ postremæ sunt periculosiores. „ Aphthæ (inquit „ *Dolans*) quæ vulgo, sed perperam, *ulcuscula* judicantur, „ sunt revera *eschara* quædam sed leviusculæ, quæ in summitate pustularum quarundam in ore, &c. oriuntur.

(*Causa & Curatio.*) Art. 1560. Aphthæ nobis videntur ortum habere ab acidis humoribus halitibusque ad os delatis; quocirca curatio consistit in acidorum humorum halituumque correctione ac emendatione, & in partium affectarum ab aphthis liberatione, mundatione, ac consolidatione; *testacea & pulveres absorbentes* primario indicantur, & postea leniter expurgandi sunt humores *syrupo de cickor. cum rhabarb.*

(*Remedia varia.*) „ *Mucilago sem. cydon.* (inquit *Errmullerus*) cum succo *sempervivi* majoris subactus linimentum præbet non inconveniens pro illinendis aphthis; præ ceteris vero „ *succus raparum* super ignem vase tecto sine aqua assatarum

expressus sine saccharo est optimus; egregium est album gra-
cum & spiritus sulphuris cum melle rosaceo. In pueris aph-
this laborantibus (inquit Bonetus) nihil est quod tam præ-
sentaneam afferat opem, quam oleum raparum cum pauco
saccharo. Sequens valde commendatur a D. Boyle, & profe-
cto votis interdum responderet; ℞. Succi semperviv. maj. mellis
opr. ana p. x. coq. s. ad clarificand. deinde add. alum. rup.
q. s. ad saporem mediocriter austerum M. cum pluma illinen-
tur os & guttur singulis horis vel sæpius. Anthor hoc re-
medium tanquam specificum venditat. Decoctum corticis inte-
rioris ulmi cum paulo mellis rosacei est revera optimum aphthis
curandis gargarisma. Non debemus in hoc affectu (inquit
Doleus) proclives esse ad purgandum; quia facile diarrhœa
sequeretur, quæ pessima est. Sed de aphthis plura alb. (1136.)

MORBI CUTANEI.

(Scabies &c.) Art. 1651. ,, Crusta lactea, scabies (1178.)
Tinea (995.) &c. sunt affectus, quibus infantes sæpius ten-
tantur. Eruptionibus scabiosis frequenter infestari solent in
variis corporis partibus, præsertim facies eorum sicca ac fœ-
dissima scabie incrustari solet. Hildanus monet hos affectus
non temere curandos esse, sed potius naturæ aliquandiu re-
linquendos, nisi periclitantur partes musculosæ & nervosæ
subjacentes. Usurpare licet leniter purgantia & alterantia,
antimonium diaphoreticum, athiops minerale, &c. sunt proficua.

Etmulleri sententia.

(Curatio.) Art. 1562. Pro his affectibus interne conveniunt
medicamenta ex fumaria, tinctura coral. Rob. sambuci, diaphore-
tica, viperina, cinnabaris antimonii, mercurius dulcis. Crusta est
humida & manans, vel crassa & sicca; in priori casu inspergen-
dum est cum lapide calaminari preparato, tutia, ceruss. stor.
sulph. camphora, &c. In posteriori uti licet oleo amygd. dulc. cum
guttis aliquot ol. tart. per deliquium, vel bals. sulph. lixiv. vul-
gar. &c. est in usurpandis remediis ex nicotiana; mercurius dul-
cis est tutior quam reliqua mercurialia; sequens est unguentum
non inelegans contra tineam, ℞. Litharg. ceruss. ana Zij. flor.
sulph. mercur. viv. ana 3j. ol. ros. q. l. Instituitur cura tineæ
decrecente luna. De his affectibus alibi (1178.) plura.

Head. mould-schor and Horse shoe head.

Art. 1563. „ In catalogo nostro Londinenſi ſeptimanatim
 „ morientium duo inſignia morborum nomina ſive titulos in-
 „ venimus, viz. *Head-mould. ſchor.* & *Horse ſhoe head*, quos
 „ medici ſcriptores neutiquam, quod ſcio, tractarunt; plures
 „ tamen infantes his affectibus obeunt, ut ex prædicto calculo
 „ conſtat.

Art. 1564. „ *Head mould ſchor* eſt affectus infantuli jugi-
 „ ter continuatus, in quo offium cranii margines ad futuras, ma-
 „ xime coronalem, alii ſuper alios obvolvuntur, unde menin-
 „ gium fibræ tenduntur & diſtrahuntur, nec non cerebrum
 „ ipſum comprimitur, & infantes convulſionibus non raro cor-
 „ ripiuntur.

Art. 1565. „ *Horse ſhoe head* eſt affectus in quo cranii fu-
 „ turæ ſunt nimis patentes, & ſpatia dehiſcentia inter offium mar-
 „ gines intercedunt, quæ hiulca quandoque non niſi annis
 „ aliquot ſupplentur. Signum eſt frequenter *imbecillitatis ac*
 „ *brevis vita*. Nutrices loca affecta *ſpiritu vini* vel *ſpiritu ſac-*
 „ *chari* perfricare ſolent, cui nonnullæ addunt *albumen ovi*
 „ & *ol. palma*.

L U E S V E N E R E A.

Harrisii ſententia.

(*Infantes quomodo curantur.*) Art. 1566. Infantes a nutricibus
 lactantibus infecti, quanquam maculis puſtulis ulceriſque ſca-
 tent, quanquam & nocturnis illis doloribus erunt excruciat, fa-
 cillime omnium reſtituuntur. *Farina ſarſaparilla* fere inſipida,
 ſaltem nullo gultu ingrato, panatellis aut pulſiculis ſuis, ut
 par eſt commiſta, addito etiã ventriculi gratia *ſantali citrini*
 polline, *catharticiſ* debitis intercalatis, tenerriam ætati, ut læ-
 te nonnunquam obſervavi, ſalutem perfectam reddidit.

P H T H I R I A S I S.

Ermulleri ſententia.

(*Morbi pedicularis curatio.*) Art. 1567. Phthiriaſis eſt morbus pe-
 dicularis, cui plerumque obnoxii ſunt pueri: Abluatur caput cum
lixivio, in quo coctum fuit *ſem. ſtaphiſagr.* & inungatur cum li-
 nimento ſequenti, ℞. *Ol. ſpic.* ℥ij. *amygd. dulc.* ℥ſſ. *unguent. nico-*
rian. ℥vj. miſce; pediculi omnes interibunt ſpatio unius no-
 ctis.

(Coccu.

(*Cocculus indicus* .) Art. 1568. ,, Pulvis baccharum *Cocculi Indici*
 ,, capiti inspersus certius pediculos interimit. *Condrochius* (qui
 ,, peculiarem de iis tractatum scripsit) millies expertum in pue-
 ,, ris tradit hunc pulverem etiam in exigua quantitate cum adi-
 ,, pe suilla vel pomo cocto & similibus permistum, & capiti
 ,, appositum egregie pediculos interficere, & felicius, quam *sta-*
 ,, *phidem agriam* tutiusque quam *hydrargyrum*. ,,
 (*Pediculi inguinales* .) Art. 1569. ,, In adultis, pro *pediculis can-*
 ,, *erosis* inguina incolentibus necandis *sapo nigra* inuncta est reme-
 ,, dium infallibile, neque opus est ut aliud quodcunque exqui-
 ,, ramus. *D. Turner lac. sublimat.* proponit; sed est medicamen-
 ,, tum non adeo tutum genitalibus usurpandum. ,,
 (*The Buggs* .) Art. 1570. ,, Est animalculum quoddam foedissi-
 ,, mum ac maxime invisum, cujus nemo *Gracorum* vel *Romano-*
 ,, *rum* authorum, quod scio, meminit, nomine vernaculo a
 ,, *Bugg*, civibus Londinensibus doloroso & venenoso morfu sa-
 ,, tis superque notum, *Ricino*, insecto livido cruoris pleno,
 ,, qui carnibus, ovibus, & bobus valde infestus est, non mul-
 ,, tum dissimile est. Nescio an supradictus *Pulvis cocculi Indici*
 ,, (*Art. 1568.*) circa spondas & stragulas conspersus hoc ani-
 ,, malculum maxime detestandum interimeret, necne. *D. Sbarv*
 ,, asseruit, quod, si locus demorsus statim cum alumine rupeo
 ,, saliva soluto fricetur, virus illico suspendetur, & dolor eva-
 ,, nescet.

C A P. XVI.

Sive Fasciculus Morborum decimus sextus.

TRACTATUS DE VENENIS

Ex pluribus, iisque optimis scriptoribus, more nostro collatio, non sine propriis aliquot symbolis, quibusdam in locis interjectis, concinnatus.

(Proæmium.) **V**itam hominum, quibus venenum aliquod illatum sit, in ancipiti esse & in angustiis versari experientia nimis frequenti satis comperit, venenatorumque symptomata nullam pati *cunctationem*, sed medelam citam ac promptissimam exposcere. Ideoque ne opusculum hocce manuale in tanta rerum præcipitatione ac difficultate subsidio tam necessario plane destituatur, schedulam hanc de venenis, tanquam quid desideratum, adjeci.

(Venenum quid.) Art. 1572. Utrum quidpiam in se & absolute venenum sit, multum ambigitur: e contra omnia venena esse nec sine veneno quicquam existere asserere non dubitavit *Paracelsus*; dosis sola (inquit ille) facit, ut venenum sit, vel non: cibis enim vel potus quilibet quantitate majori æqua assumptus, attestante eventu, sæpius venenum sit, vel, quod ad idem redit, mortem violentam affert. Sed quum de venenis loquamur, intelligenda sunt illa, quæ in minutissima ut plurimum sui quantitate corporibus nostris insigniter nocent, eo nomine vocari.

(Veneni definitio.) Art. 1573. Venenum in genere definiri potest, id, quod intus assumptum vel extrinsecus admissum qualitate quadam vel agendi ratione corporibus nostris vehementer nocere aptum est: non enim est de veneni essentia, ut hominem semper interimat; sed satis est, si illum arcana quædam facultate vehementer lædat; posterioris generis sunt omnia illa, quæ in *insaniam, stoliditatem vel fatuitatem* inducunt homines non penitus interficientia.

(Venena quomodo perimunt.) Art. 1574. Non est hujus instituti inani speculationi tempus impendere de variis venenorum modis agendi, aut litem movere, utrum venena perimant *nimio calore vel frigore, vasorum erosione, vel humorum putrefactione, lancinante nervorum irritatione, vel vehementi spirituum animalium in furem agitatione, &c.* est enim maxima varietas. Interim tamen operæ pretium erit id adnotare, quod scribit *Sylvius*; quamvis (inquit ille) acrimonia omnis sensum caloris producere videat.

videatur in partibus sensibilibus, reperiuntur tamen in nostris corporibus duo acria effervescentiam diversam producentia, tum calidam tum calore destitutam, non tantum sensui manifestam, & ideo ab invicem distinctam, sed diversis remediis cedentem. Si quis venenorum effecta & symptomata, quæ in homine solent excitare attenta mente consideraverit, agnosceret illa omnia ortum suum ac efficaciam debere alterutri vel utrique acri, cujus acrimonia vel patet vel latet; quoties patet veneni acrimonia, prompta est ipsius actio humorumque corruptio sentiturque confestim ejus noxa; quoties latet, lenta & tarda est ejusdem actio, humorumque corruptio, nec nisi paulatim observatur ejus noxa.

(*Venenorum duogenera.*) Art. 1575. Quandoquidem duobus modis corpora nostra venenis afficiuntur, nimirum ore sumptis vel extra in corpus immixtis, de utrisque seorsim agendum est, & primo de venenis ore sumptis.

(*Signa veneni sumpti.*) Art. 1576. Signa veneno intus assumpto supervenientia sunt quæ sequuntur: ructus foetidi & mali saporis, mox pulsus & cordis motus insignis mutatio, virium lapsus, cordis angustia, palpitatio, lipothymia, syncope, interdum vertigo, visus obfuscatio, tremores, convulsiones, singultus, stupor, mordicatio & dolores, & quandoque erosiones ventriculi & intestinorum, sitis, urinæ suppressio, vomitus materiæ praviæ, interdum & alvi profluvium, extremarum refrigeratio, sudores frigidi, linguæ intumescencia, labia tumefacta & nigricantia, ventriculi & hypocondriorum intumescencia atque extensio, interdum totum corpus intumescit & inflatur maculis passim in corpore erumpentibus, & postremo mors ipsa. Verum non omnia hæc symptomata in omnibus accidunt.

(*Prognosis.*) Art. 1577. Magna est venenorum differentia; alia aliis sunt magis perniciofa, alia citius alia tardius pro ratione quantitatis, qualitatis & reliquis eorum circumstantiis hominem enecant. Prognosis potissimum a copia & vehementia symptomatum petenda est, si idonea medicamenta statim adhibita fuerint, & ex eorum usu melius æger habeat, de vita non est desperandum. In convalescentibus vero sæpius accidit, quod a veneno maligna diathesis corpori imprimatur, quæ pertinaciter hæret, & longo post tempore sese exerit, & diuturnos ac periculosos morbos parit. Opinio ista vulgaris ficta est ac falsa, quæ Indos ab hisque Italos ita artem veneficam statuit calluisse, ut in statum diem aut tempus prædeterminatum, sive fuerit septimana, sive mensis, sive annus, venenatos omnes certo conficere possint: natura enim quislibet venenis huic aut altero æque totis viribus se opponit, & lethale virus reprimit aut frustratur.

(*Curatio.*) Art. 1578. Quoad curationem venenorum in genere indicationes communes sunt tantum duæ, nempe ut venenum

per viam per quam in corpus ingressum est, (si possibile) revo-
 cetur & expellatur, & deinde ut idoneis alexipharmacis expu-
 gnetur. Ex natura & ratione alexipharmacorum & bezoardico-
 rum, quæ magna ex parte cardiaca audiunt, proclives sumus
 conjecturam facere illa non proprie in venenum ipsum agere,
 sed saltem corpus roborare; ut ad venenum expellendum suf-
 ficiat, atque ita saltem per accidens in venenatis prodesse. Ex
 prædictis luculenter patet, quod danda sit opera, ut venena ore
 sumpta quamprimum e corpore evacuentur: atque ut id com-
 modissime fiat per vomitum, vomitoria autem non debent esse
 fortiora acria aut corrodentia; sed leniora, & parata ex iis,
 quæ lentorem obtinent, & naturam mucilaginosam vel oleosam
 habent, quæ veneni acrimoniam aliquo modo obtundere pos-
 sunt. In his casibus festinandum est nullaque interposita mo-
 ra quæ ad manum sunt exhibenda. In hoc negotio, quod cun-
 ctationem non patitur, aqua tepida cum multo oleo permista
 reliquis omnibus quotcunque viribus fere æquipollet; deficien-
 te oleo butyrum ejus vices supplere potest; valent etiam ju-
 scula mucilaginosa & pingua, &c. Non autem satis est semel
 vomitum provocare, sed tamdiu is continuandus est, donec
 nulla amplius veneni in ventriculo indicia ex sapore, odore,
 nausea, dolore, & morfu deprehendantur. Si venenum a ven-
 triculo ad intestina descenderit, quod sæpius accidit, iterata
 clysterum injectione illuenda est alvus, & e veneno emundan-
 da; purgantia quoque lenia propinanda sunt, ut intestina su-
 periora liberentur, conveniunt *cassia*, *manna*, *rhabarbarum*
 & similia; utiles sunt *emulsiones ex amygd. dulc. sem. melon.*
cydon. gum. Arab. &c. cum syr. de althæa. Tandem si quæ re-
 liquiæ veneni in corpore supersint, a corde & visceribus aver-
 tendæ sunt & ad ambitum corporis pellendæ, & per sudorem
 evacuandæ, quod alexipharmaca itidem præstant, & omnino
 utile & necessarium est ab alexipharmacorum usu non statim
 desistere, sed ea aliquamdiu continuare, donec maligna dispo-
 sitio corpori impressa expugnata sit. *Theriaca Andromachi* con-
 tra omnia venena cujuscunque generis præ reliquis quotcun-
 que remediis optimam esse *antidotum* jure merito communi
 suffragio censetur; sed majori solita dosi ad drachmas duas
 vel tres exhibenda est (inquit D. Harris in *Pharmacolog. An-*
tiempir. p. 285.) ab hac vero regula interdum declinandum
 est; nam de opio cauto opus est, quando cum venenis narcoticis
 rem habeamus. Interim instituendus est conveniens victus; lac
 in cibo & potu a quamplurimis authoribus valde commendatur;
 reliqui cibi sint pingues & unctuosi; utilia sunt juscula glutino-
 sa e pedibus vitulinis, rasuris eboris, C. C. &c.

Art. 1579. Venenorum in specie divisio maxime naturalis a
 differentia corporum, quibus insunt, petenda est; existunt
 enim

enim venena vegetabilia, mineralia, & animalia: ex his sufficiet eminentiora quædam tractare, unde ex istis exemplaribus ante oculos positis praxis de reliquis facili negotio derivari potest.

V E N E N A V E G E T A B I L I A.

(*Cicuta & Aconitum.*) Art. 1580. Ex plantarum classe *cicuta & aconitum* primas obtinent, utpote apud antiquos scriptores frequentissime memoratæ. Cicutam plantam esse venenatam foliis, radicibus, & succo expresso, pluribus exemplis passim apud authores probari potest. Folia interdum errore pernicioso loco chærefolii & petroselini colliguntur, & inter acetaria devorantur, radices pro pastinacis incautæ comestæ quosdam interemerunt; succum esse exitialem ex *Atheniensium* consuetudine satis constat, qui mortis sententia damnatis propinabant; ex hoc lethali pharmaco occubuisse dicitur *Socrates ille philosophorum sapientissimus*; verum enim vero quodnam fuisset istud venenum *Articum*, an merus cicutæ succus, vel ex hoc & aliis pharmacis compositum, haud satis constat, quin in dubium vocari possit; sed hic non est disputandi locus.

(*Cicuta calida & acris.*) Art. 1581. Rationibus & experimentis deprehenditur cicutam esse calidam & acrem) quod contra universæ antiquitatis suffragium *doctissimus Vvepherus* indubitate comprobavit) suisque aculeis membranam nerveam potissimum ventriculi ferire ac fibras ejus ad violentam constrictionem irritare, unde tum ob vellicationis vehementiam, tum ob constrictionis atrocitatem maxime circa orificia ventriculi, ubi nervi insigniores disseminantur, præsidem systematis nervosi in furorem agit, unde convulsiones, &c. & cerebrum & cor in consensum rapiuntur.

(*Effectus cicuta intus sumpta.*) Art. 1582. Affectus cicutæ intus sumptæ sunt præcordiorum & ventriculi dolor cum sensu punctationis & ardoris ibidem, quasi temulentia aliqualis, vertigo, epilepsia cum sensuum abolitione, & mira capitis artuum & totius corporis succussione & torsione, spasmi universales, affluxus sanguinis ex auribus, tumor pugni virilis magnitudine circa scrobiculum cordis, singultus, inanes vomendi conatus, faciei & abdominis intumescencia, fluxus spumæ viridis ex ore post mortem,

(*Curatio.*) Art. 1583. Indicationes itaque curativæ erunt cicutam quantocius ex ventriculo educendam esse, ejusque acrimoniam infringendam, spiritus vitales consumptos a vehementia symptomatum instaurandos, aut ob motum sanguinis varium vel interceptum oppressos excitandos, labem ventriculo vel intestinis impressam, siue inflammatio siue denudatio membranæ nerveæ, siue exulceratio sit, emendandam, & vires laudabili victus ratione restituyendas & conservandas. Cicuta brevior, tutior

tutiore & certiore via exturbabitur e ventriculo vomitu tempestive concitato, neque necessum est, ut vomitoriis fortioribus utamur, ut ventriculum vehementer irritent & stimulent, cum jam alias ad constrictionem a *cicuta* pellectus sit; sufficiunt *aqua* & *olei tepidi* largi & iterati haustus. Ad vomitum quoque in hoc casu ciendum valent *juscula pingua*, *decoctum hordei cum oleo simplici*, *aqua tepida cum butyro*, *lac cum oleo* & *butyro*, *sincerum*, aut *aqua dilutum*, *cerevisia cum oleo* & *butyro*; *oleum lini vel nucis per se* nauseabunda sunt, ideoque commodiora ad vomitum facilitandum *aqua tepida*, *lacti*, *decocto hordei*, *cerevisia*, aut *jusculis cujuscumque generis permista*, quæ una opera *cicutæ* acrimoniam demulcent & obtundunt. Pergendum est in hoc opere, donec *omnis cicuta* e ventriculo pulsa sit. Si vero ventriculus his in expellendo adjutus voto non respondeat, & vomitus tardetur, ad fortiora vomitoria recurrendum est, ad *oxymel scilliticum*, *sal vitrioli*, *decoctum cort. virid. jugland.* *decoctum fol. nicotiana*, &c. Dum hæc tentantur pingua enemata injiciantur & ano suppositoria intrudantur ex *mele* & *sale coctis hier. picr. sapone sal. gem. vel alumine*, &c. Clysteres enim & suppositoria motum peristalticum intestinorum sursum vergentem deorsum proliciunt. Vix licitum est catharticum propinare nisi lenissimum. Educta ita e ventriculo & intestinis *cicuta* omni vel maxima parte, tum demum ad *vinum generosum* & *alexipharmaca* deveniendum est. Antidoti magnæ, *Theriaca*, *Mithridatium*, & *electuarium*, *Orvietanum*, &c. profunt quatenus dissolvunt sanguinem & lympham alicubi stagnantes. Huc pertinent etiam *aqua cordiales dicta*, *confectiones de hyacinth.* *alhermes*, *lapis bezoardicus*, item *tinctura bezoardica*, *salia volatilia*, *mixtura simplex Paracelsi*. Cum suspicio sit *tunicas ventriculi* aut *intestinorum* erosas esse, aut *ulcerosas*, haud consultum est cibos *aromatibus* condire, multo minus *acero*, neque *vino* nimium indulgere; magis prodest *decoctum hordei cum passulis*, *sem. anisi* aut *decoctum rad. chin. sassaf.* &c.

(*Cicuta ænanthe* & *cicutaria*.) Art. 1584. Probabile est (inquit clarissimus D. Mead.) *cicutam* antiquorum, de qua *Vvepherus* tractatum edidit fuisse nostram *ænanthem* *cicuta facie* *succo viroso*, quæ *cicuta vulgari* multo exitiosior est. *Raius* vero noster, rei herbariæ peritissimus, *cicutam majorem vulgarem venenum fuisse Athenienses* asserit, & *cicutam aquaticam*, de qua *Vvepherus* integrum librum conscripsit, fuisse *cicutariam palustrem* vid. *Hist. Plant. Vol. I. p. 451. 452.* *Oenanthem* autem *cicuta facie* esse plantam ab ambobus diversam, vid. eandem p. 441. Doctissimus vero laudatus author forsan conjecturam suam sustinere potest, & per me licet, sustineat; non est mihi litigandorum, nec animus. Interim agnoscendum est has plantas cognatas esse, nec viribus aut facie valde dissimiles.

(*Oenan.*

(*Oenanthes aquat. descriptio.*) Art. 1585. *Oenanthem aquaticam* cicutę facie apud *Raium* loco citato ad hunc modum descriptam invenimus; „*Paludapio* foliis non absimilis est rutę pratenfi similior „ (nostra sententia *apio* aut *petroselino* similior quam *Thalictro*) multo pullulatu virore tetro colore & facie *cicuta*. Caules bicubitales spargit e radice in pares *asphodeli* albi bulbos multipartita & quasi brachiata nullius fibrę vinculo aut interventu continuos teneros gustu acres & ingratos, succo lacteo primum deinde flavescente viroso & exulcerante prægnantes. In rivulis non in septentrionalibus duntaxat, sed & meridionalibus *Anglia* provinciis copiose provenit. „ An radices hujus plantę sit venenatę & malignę vel salubres *Raius* dubitat, & rem in medio relinquit ulteriori examini subiiciendam. Sed de earundem malignitate sequens historia omnem tollit dubitandi ansam.

(*Historia oenanthes comesę.*) Att. 1586. Ad tertium lapidem ab oppido ubi jam pluribus annis commoratus sum medicinam, faciem, septem circiter abhinc annos, a quatuor pueris comesę fuerunt *radices oenanthes*, quod in hunc modum eveniebat; hi pueri hora undecima ante meridianam e *schola alphabetica* egressi, per prata palantes, ad ripam rivuli has radices reperiebant, & cum candelabri fragmento, quod ad manum fuit, effodiebant; opere egregie delectabantur, & plures jam nacti agebant alii aliis, hæ sunt *radices dauci tenera*, *ypung Carrots*, statim mutuis incitamentis, non famis, sed petulantis luxurię causa, illas avide devorabant. Quid sit? domum abeunt, ægrotare incipiunt, quod factum fuit, celabant. Hi liberi fuerunt tres filii & una filia ex iisdem parentibus orti, patre vero tunc temporis solo superstite; eorum natu minimus quartum annum nondum compleverat, & maximus nonum non attigerat; filius medius quintum, & puella sextum aut septimum agebat annum. Vagiebant, ejulabant; pater natorum aspectu conterritus, quid mali sit, nesciebat. Porro obumescebant, vertigine corripiebantur, proni in terram cadebant, superveniebant spasmi horrendi cum tota sensuum abolitione, vomebant omnes, puella supra ac infra violenter purgata est, subinde vero in lucidis interca pedinibus edebant & bibebant. Pater lacrymans miserabili & subitanea narorum omnium *metamorphosi* vehementer perculsus varia in animo volvebat; secundum vulgi opinionem *incantamentis vel malis artibus* admiranda hæc symptomata inducta fuisse credebat. In lucidis intervallis rogabat, nunquid comedissent? rem nondum agnoscunt; deinde in oculis facto scrutinio inventa sunt frustula quędam *cujusdam radice*, hoc detecto, qui loqui potuerunt, veritatem fatentur omnes de *isthac radice* esitasse, unde statim de veneno suscepto orta est suspicio; & extemplo nuncius cum radice ad me defertur; forte fortu-

fortuna radicem facie agnovi; ipse autem tunc temporis alias occupatus *pharmacopolam* consilio & subsidiis idoneis instructum mox demissi, qui misellos invenit veneno fere confectos; nunc omnes, nunc hunc, nunc alium paroxysmis epilepticis cum gravissimis spasnis & spuma oris laborantes. Jussu meo multum oleum cum aquæ tepidæ crebris haustibus larga manu propinavit. Exantlato ita ventriculo, medicamentum, quod mihi maxime arridebat, fuit *tinctura bezoartica*, qua fretus alia ascisci fore supervacuum credidi, nisi quod iis modico vino in languoribus indulsi. Dosis tincturæ maximo natu fuit coch. iij. & parvulis diminuta quantitate pro ratione ætatum 6ta vel 8va quaque hora cum haustulo cerevisiæ; interim brodiis & lacticineis nutriebantur. Post 24. horas duo ex iis pristinæ sanitati restituti sunt multo tamen debilitati; reliqui duo tardius convalescebant, nec ante quintam vel sextam diem excussa est veneni labes; iis *clysteres* sæpius injicicuravi, & fortasse alia nonnulla remedia exhibui, quorum jam mihi excidit memoria; evasere omnes, sed non sine maxima difficultate; & jam, dum hæc scribo, vivi sunt.

(*Porcus ex esu ænathes interfectus.*) Art. 1587. Idem paterfamilias, vir fidei integerrimæ, mihi narravit se biennio post habuisse *porcum*, qui e propugnaculis prorepens vagus per agros aberravit, & in idem pratum incidit, ubi more istorum animalium ruspantem credibile est has radices gustasse & devorasse: nam post paucas horas vehementer ægrotabat; accersiebatur *veterinarius* quidam e vicinio, qui manus auxiliares porrexerat, sed frustra; nam animal moriebatur convulsus spumosa ex ore saliva effluente.

(*Corona imperialis, esula euphorbium, helleborus.*) Art. 1588. Radix bulbosa *corona imperialis* intus sumpta affectus fere eosdem habet ac *cicuta* attestante *Johanne Rhodio apud Vvepherum*; ideoque eandem exigit medendi methodum. *Esula* sive *tithymali* quoque fere omnes sunt acres & maligni, intro assumpti violenter admodum purgant, ventriculum & intestina excoriant, adurendi vim obtinent, & *cicutæ* viribus perniciosis propemodum æquipollent. De *Euphorbio* & *Helleboro* idem dicendum est, si in nimia quantitate exhibeantur, & etiam quibusdam aliis pharmacis emeticis & catharticis usu vulgari nimis frequenter adhibitis.

(*Aconitum sive napellus.*) Art. 1589. Quod *aconitum* sive *napellus* a tota substantia sua summum sit venenum & perniciosum in necandis hominibus & quadrupedibus ut vix etiam approbatissimis antidotis succurri possit, nisi confestim applicentur præsidia, ex sententia medicorum fere omnium notum est. *Napellus* in jugis montium *Alpinorum* nutritus vires admodum noxias obtinet, adeo ut inter venena vegetabilia jure merito princeps censeatur, delatus vero in hortos in locis humidioribus malignitatem magna ex parte deponit.

(*Effectus intus sumpti.*) Art. 1590. Symptomata ab assumpto *Napello* sunt quæ sequuntur, intumescencia labiorum, linguæ & totius faciei, oculorum prominentia, pectoris gravitas, compressiones cordis, tremor partium, vertigines, syncopes, horror, mania, & lethargus, quæ omnia accidunt, & si intoxicatus evaserit, febre hæctica tamen miser corripitur.

(*Curatio.*) Art. 1591. De remediis adversus perniciosum hoc venenum (veneno ipso prius vomitione reddito & reliquis de curando veneno in genere (1578.) recte observatis) commendatur *radix contrayerv. a ℥j. ad 3j. cum Theriaca vel Mithridatio* exhibita. Sunt qui succum *Raphani* intus sumptum tanquam certissimum remedium decantant; plurimum prodesse aliqui volunt *lapidem bezoar. oriental. ex Matthioli experimento in duobus reis comprobato, lib. iv. cap. 73. in Dioscorid.*

(*Coccula officinarum.*) Art. 1592. *Cocculæ* officinarum sive *bacca cocci Indici* inter venena merito numerantur: in bestiis etenim (ex experimentis *Vvepheri* constat) symptomata invasionis ordine & sævitia non disparia iis quæ *cicuta aquatica* in hominibus efficit; certum est iis inesse vim deleteriam impense irritantem *belleboro albo* similem. Quamobrem qualis sit medendi methodus ab hoc veneno assumpto supra in sectione de *cicuta* (1583.) percipienda sit.

(*Taxus.*) Art. 1593. *Taxus* arbor foliis, succo, & baccis, hominibus & jumentis lethalis est. Hoc veneno infecti frigus in toto corpore percipiunt, strangulationis metum incurrunt, & alvi profluvium dysentericum patiuntur, & plerumque repentina morte moriuntur. Facta per vomitum necessaria evacuatione propinandum est vinum generosum in quo infusa sunt *folia absynthii, flores rorismarini rad. zedoaria, serpent. virgin. sem. cardamom. cum aliis aromatibus.* Ad febrem & alvi profluvium conducunt *terra sigillata, bolus Armenus, lapis bezoar. coral. rub. rad. tormentill. &c.*

(*Opium.*) Art. 1594. *Opium*, quod vi sua polychresta, nunquam satis laudata, qua & somni nobis dulcedinem conciliat, & doloris suave lenimen præstat, & quævis in republica nostra microcosmica turbata pacatiora reddit, in dosi plus justo exhibitum venenum evadere nemini non notum est, in quantum verissimum est, quod etiamsi illius faciei una sit *Angelica*, altera tamen sit *Diabolica*; quamobrem prudentia summa & maxima cautela in opiatis exhibendis omnino requiruntur; eorum usus promiscuus & profusus *cane pejus & angue* vitandus est. *Narcotica* enim, quæ stuporem sensui inferunt, non temere in usum ducenda sunt, nec nisi in vehementissimis doloribus, ubi vires dolorum acerbitate concidunt, ut cessantibus doloribus vires recolligant. Adulatoris est medici. aut auram popularem captantis ea ob levissimam aliquam causam nimis frequenter

quenter & manu supra modum liberali propinare. Sed hoc obiter dictum sit; de opio veneno dicturus sum.

(*Effectus opii in nimia quantitate.*) Art. 1595. Effectus opii in nimia quantitate sumpti sunt, qui sequuntur: ardor ventriculi, ponderis sensus ibidem, alacritas aliqualis in initio cum risu *Sardonico*, partium omnium relaxatio ac debilitas, mentis alienatio, memoriae lapsus, oculorum obfuscatio ex tunicarum relaxatione variis coloribus coram oculis apparentibus, ipsa cæcitas, linguæ balbuties, sopor, pulsus rarus, efflorescens faciei rubor, maxillæ inferioris laxitas, labiorum intumescencia, spirandi difficultas, furor & mania, salacitas, cutis pruritus, vehemens, nausea, vertigo, affectiones comatosæ, apoplecticæ, vomitus, singultus, pulsus turbatus, spasmi, sudores frigidi, syncope, & lipothimiæ, expiratio frigida, mors. Omnia hæc symptomata in omnibus vix occurrunt, sed quædam in his, quædam in aliis pro diversitate constitutionum, pharmaci quantitatis, &c.

(*Curatio.*) Art. 1596. Curatio in hoc primario consistit, ut (quod in omnibus venenis faciendum) vomitus provocetur, at, si ad intestina jam penetraverit venenum, clysteres acriores injiciantur, ac deinde dosis cremoris tartari propinetur. Et postea opii antidoti exhibeantur, inter quas *salia lixiavialia* aliis supereminent, ut & *sapo albus vel potius tartareus*, si comparari possit. Commendatur haustus *vini veteris vel spiritus vini* cum *vitello ovi* ad noxiam resinam, opii partem perniciosissimam, ventriculo adhærentem subigendam. Postremo ad medicamenta acida deveniendum est; excitandus est æger omni arte, & se labore aliquo exerceat; aeri frigido se nudum exponat; immo in graviore casu commendatur *immersio in aqua frigida*.

(*Hyoscyamus.*) Art. 1597. Hyoscyamus niger vulgaris est planta soporifera & venenosa odore foetido facile se prodens. Ex esu *radicis, foliorum, vel seminum* oriuntur symptomata sequentia, ariditas faucium & linguæ, artuum stupefactio, spirituum languor, pruritus universalis, mentis alienatio, vociferatio, delirium, vertigo, visus depravatio aut abolitio, dyspnœa, suffocatio. Quoad curam vid. opium, Art. præcedenti.

(*Solanum.*) Art. 1598. Solanum lethale, *Bella Donna*, est planta maligna & stupefaciens; illius baccæ quandoque a pueris incaute comeduntur, quas vocant *cerasa sylvestria*: symptomata ex his comestis sunt sitis intensa, raucitas, cardialgia, sopor gravis, cæcitas, mentis alienatio, delirium, hypocondriorum tensio, convulsionem, affectus apoplectici, mors.

(*Mandragora & coriandrum.*) Art. 1599. Eiusdem commatis narcotici est *Mandragora*, ut etiam *coriandrum*, sicut a quibusdam affirmatur; sed de hoc haud satis convenit inter *Botanicos & Medicos*.

(*Nux vomica* .) Art. 1600. *Nux vomica narcotica est & virulenta*, e autuntur ad canes & feles interimendos: hæc animalia *nux vomica* devorata intra paucas horas convulsi moriuntur. Neque dubitandum est quin eisdem in homine habeat effectus, *Avibus* certe non minus perniciosam esse ex frequenti nostratum experientiam constat qui ejus pulvere carnibus insperfo corvos, cornices, aliasque aves noxias inescare & perdere solent. Vide opium quoad curam. (1596.)

(*Planta narcotica*) Art. 1601. Hæ plantæ *narcotica ultimo respirata* naturæ fere ejusdem cum opio sunt quoad malignitatis speciem & operandi modum: ideoque non opus est hisce diutius immorari, sed brevitatis causa remittendus est lector ad sectionem de opio. (Art. 1595.)

(*Fungi* .) Art. 1602. Fungi sunt infimum & ignobilissimum vegetabilium genus, quorum etsi aliqui simpliciter venenati sunt, & in cibum non veniunt, alii tamen a nimis delicatulis edules sunt: omnes facile nocere possunt, ut non sine causa *Seneca* fungos voluptuarium venenum nominaverit, & *Plinius* cibum *ancipitem* illos dixerit. *Athanasius Kircherus* in lib. de peste hæc habet; *Fungus, qualiscumque sit semper malignus est, semper exitialem qualitatam apparatu instructus: & si non statim sentiantur, frequenter tamen comesus nescio quid successu temporis occulta machinationis interiore viscerum administratione molitur*. Apagete ergo perniciosa isthæc gulæ blandimenta. Quæ tanta voluptas ancipitis cibi? An usque adeo vitæ tædet, ut eam tam vili offa permutemus, mortemque semper in procinctu stantem *ulcro solitemus*? ita vitam nostram, quam non accepimus, facimus brevem, nec inopes ejus sed prodigi fimus.

(*Effectus fungorum*) Art. 1603. Fungi (præcipue species venenatæ) comesti sensum suffocationis & strangulationis in faucibus inducunt, ventriculum inflant, singultum excitant, choleram morbum prouducunt, interdum epilepsiam. syncopen, sudorem frigidum, somnum profundum, &c. immo mortem ipsam, sicut ex plurimis historiis in authoribus fide dignis viderelicet.

(*Historia* .) Ego ipse ex improvise imprudenti esu fungorum aliquando in *diarrhœam mali moris* incidi cum gravissimo *Tenesmo*, & perpetuo mejendi desiderio, quod *Tenesmus vesicae urinae* appellari potest. *Diarrhœam* naturæ prius reliquendam esse causam ejusdem tunc temporis ignorans judicavi (nulla enim aderat nausea vel ventriculi gravamen) quam die 3. malo persistente & crescente de esu fungorum animo revolventi cogitabam. Quorcica dosin rhababari masticavi, ex qua tamen nullum juvamen accepi. Die 4. ingravescente morbo cum insigni virium jactura, nec non aliquali affectu virtiginoso, & ani excoriatione. dolorifica vesperi emeticum ex infuso radicis *ippecacuan*.

cuam. propinavi, ex quo ter vel quater evomui, & deinde hora decubitus dosin *Confectionis Fracastorii* deglutivi, unde feliciter omnino liberatus sum.

(*Curatio.*) *Art.* 1604. Quoad curationem, fungi (si fieri possit) statim vomitu rejiciendi sunt, & reliqua de veneno in genere curando jam dicta probe observanda. *Salia lixivialia* ægros mirabiliter juvant, speciatim *lixivium ex cineribus samentorum vitis*. Contra nocumenta fungorum nil præstantius invenitur quam *Theriaca Andromachi cum oxymelite simpl.* vel scilicet *gallarum fimum duntaxat candidum decoctum mulso venena fungorum boletorumque astringit ex Plinio, Liste de Humori-* bus p. 392.

VENENA MINERALIA.

(*Venena mineralia.*) *Art.* 1605. Postquam de venenis e plantis, lectionibus præcedentibus actum est, proximo loco eminentiora quædam venena in classe *mineralium tum naturalium tum arte factorum* percurrendum est; ac primo de arsenico.

(*Arsenicum.*) *Art.* 1606. Arsenicum primi subtelii esse venenum lippis & tonsoribus notum est: duplex est, nativum, & factitium: nativum iterum est duplex, nempe, *auripigmentum*, seu *arsenicum aurum*, *citrinum* & *sandaracha*, seu *arsenicum rubrum*: factitium itidem duplex ex his per sublimationem conficitur, alterum ex auripigmento, & appellatur *arsenicum album cristallinum*, alterum ex sandaracha, & vocatur simpliciter *arsenicum*. Intra corpus assumpta alterutra arsenici species eadem fere gravissima symptomata infert: sandaracha tamen mitior est auripigmento, auripigmentum arsenico albo crystallino: quod omnium est perniciosissimum.

(*Effectus intrus sumpti.*) *Art.* 1607. Arsenicum intra corpus admissum virulentiam suam primum exerit pungendo, vellicando, irritando, urendo: unde ventriculi ardor & dolor atrocissimus, intestinorum cruciatus vehementissimus, vomitus, sitis inextinguibilis, linguæ, faucium, & gulæ ariditas & asperitas, singultus: sequuntur anxietates gravissimæ, cordis palpitatio, lypothymia, extremorum frigus, superveniunt interdum vomitus & dejectiones nigrae, foetidae, cadaverosæ, ventriculi & intestinorum gangræna aut sphacelus, postremo mors violenta.

(*Curatio.*) *Art.* 1608. Quoad curationem, præmissis universalibus *ἀνὰ τὸ πᾶν* evacuantibus, quemadmodum in curatione venenorum in genere jam dictum est (1578.) hic valde conferunt diluentia, oleosa, mucilaginosæ, &c. Insuper ex observatione *Uvephria* constat *bezoarticum minerale cum butyro permixtum* acrimoniam hujus veneni infringere.

(*Inunctio.*) *Art.* 1609. Inunctio ejus externa est etiam valde periculosa & perniciosa: extant etenim historiae in scriptoribus medicis nonnullorum, qui unguento, cui arsenicum

commistum est, sese illeverunt, extinctorum, aliorum insanientium, aliorum perpetuo claudicantium, &c.

(*Argentum vivum.*) Art. 1610. Argentum vivum in venenorum numerum vix referendum est; notum est enim, quod in quibusdam casibus innoxie hauriatur ad aliquot uncias: peioris vero pernicipi multoties existit ejus usus externus, ut videre est in iis, qui in Lue Venerea vel scabie *unguentis mercurialibus* utuntur; quamplurimis exitio inopinato fuit; tremorem, stuporem, paralyfin, claudicationem perpetuam, &c. intulit; aliis pravam corporis diathesin vix unquam sanabilem produxit.

(*Historia.*) Novi quendam, qui scabie laborans curandi gratia *cingulam mercurialem* circa lumbos adhibuit; partes omnes infra cingulam stupebant, & paralyticae evasere: pro illo restituendo variae methodi incassum tentatae fuerunt; tandem ad *Thermas Bathonienses* missus est, sed reducem parum in melius mutatum, irritis omnibus aliis, *salivatione mercurio excitata* & decocto e lignis a morbo penitus liberavi.

(*Mercurius precipitatus & sublimatus.*) Art. 1611. Tamen si argentum vivum virulentum non sit, nonnulla tamen ex illo preparata sunt maxime venenosa, ut *mercurius precipitatus varius*; alii omnium gravissima symptomata & damna infert *mercurius sublimatus corrosivus* intus sumptus; suo contactu instar ignis adurentis omnia corrumpit; hinc si sumptus sit, statim lingua & fauces vehementer exasperantur; oriuntur dolores ventriculi tormentosi cum abdominis distensione, vomitus vehementissimi cum maximo nixu, ejicitur materia mucosa, spumea, interdum cruenta, istiusmodi quoque sunt dejectiones alvinæ, quæ frequentes sunt cum doloribus acerbissimis, adest sitis ardentissima, insatiabilis, accidit gravissima inflammatio ac intumescencia linguæ ac faucium, superveniunt deliquia, sudores frigidi, tremores, convulsiones; brevi ventriculo & intestinis grangrænam patientibus æger dicto citius obitu miserabili cadit.

(*Curatio.*) Art. 1612. Proh dolor! tam ingenti malo haud datur *par remedium*. Basis curæ in summa festinatione maxime fundatur; quod facto opus est omni procrastinatione sublata suscipiendum est; quantum præstare possumus, adnitendum est, ut ventriculus a veneno vomitione provocata liberetur. Non est vir fortis, cui animus non crescit in ipsa rerum difficultate. Armamenta, quæ præ manibus præsto sunt usurpanda. Quid vulgarius oleo, butyro, & aqua tepida, quibus raro pauperum casæ carent; attamen & hæc præstantissima sunt ad muniendas partes internas contra veneni aculeos; hæc si quæ alia hostis exturbationem citissimam promovent, hæc demulcent, hæc denique magnis *Antidotis* viam sternunt, illarum usum tutiorem efficiunt, ut venenosa labes impressa e-

mendetur. Extra corpus nostrum vidimus in præcipitatione magisteriorum per oleum tartari a corporibus solutis omnem vim corrosivam tolli, unde sperare licet *oleum tartari per deliquium*, vel *sal tartari*, vel *absynthii*, & *similia salia fixa alcalia* & *lixivialia* ad virulentiam hujus veneni domandam aliquid præstare posse, & revera opem præstant ultra omnia alia *antidota*; quæ hætenus novimus, quod enim scribunt de viribus *chrystalli*, & *similibus*, ego illis vix fidem habeo.

Art. 1613. Sublimatum corrosivum vel aliud quodvis venenum intra ventriculum admissum statim emetico aliquo propinato ejiciendum est (inquit D. Shavu) ideoque *æruginem æris ad gr. i. vel ij.* exhiberi suadeo; quoniam promptissime ac sine mora operabitur: hoc vero esset venenum ingerere ad aliud expellendum; quod tamen quibusdam fortasse minus incongruum videatur; clavus enim clavo pellitur, & ignis igne expellitur; sed ego malim *tutioribus remediis* malum aggredi. De *Ærugine æris* proximo articulo.

(*Æs viride & ex antimonio male præparatum.*) Art. 1614. *Æs viride* intra corpus sumptum perniciosissimum est venenum, & etiam nonnulla ex *antimonio male præparata* sunt æque virulenta. Hæc sunt ejusdem fere naturæ cum *arsenico*, licet gradu paulo inferiori, similiaque symptomata excitare solent; eandemque itaque curationis methodum requirunt; ideoque non opus est ut de his singulatim differam.

(*Spiritus acidi aq. fortis &c.*) Art. 1615. *Spiritus acidi*, ut *aqua fortis*, *spiritus nitri*, *spiritus* & *oleum vitrioli* & *similia* vulgo venena audiunt; verum quicquid præstant potius corrosione quam venenositate facere videntur. Per imprudentiam vel errorem quodocunque in ventriculum dimittantur, statim instar ignis faucium & linguæ, ventriculi ac intestinorum tunicas cum diris cruciatibus erodunt, & suffocationem instantaneam minantur, & hominem in extremum vitæ periculum conjiciunt.

(*Curatio.*) Art. 1616. Cito ac mature idonea auxilia adhiberi debent, lenientia & viscida opem ferunt, item pingua, oleosa, & mucilaginosæ plurimum valent, privatim *mucilago seminum cydoniorum*, *gum. tragacanth.* &c. magnam utilitatem præstant. Sumptis venenis erodentibus (inquit *Montanus*) non est præstantius remedium *lactis bovino*, si bibatur in magna quantitate ad exigentiam sitis, quia semper sequitur sitis ingens tali sumpto veneno; hic quoque *salia fixa* corrosionem minuunt, ut & *pulveres testacei* &c.

(*Lithargyrum, cerussa & minium.*) Art. 1617. Sunt etiam *recrementa* quadam metallica ex plumbo, & alia ex illo factitia, quæ inter venena numerantur, viz. *Lithargyrum* utrumque, *cerussa* & *minium*: hæc vires *Arsenici* quodammodo æmulantur, sed non adeo exitiosas possident. Qui hæc venena sumpserunt, eodem

modo curandi sunt, ac ii qui ipsum *Arsenicum* hauserunt.
(160S.)

V E N E N A A N I M A L I A .

(*Venena animalia.*) Art. 1618. Restant jam venena, quæ venenosa animalia homini communicant, tractanda: atque hæc ex morso, ictu, vel ipsorum esu corporibus nostris nocumento sunt.

(*Serpentes & angues.*) Art. 1619. E venenosorum animalium numero serpentes imprimis sunt. In omnibus cujuscunque generis serpentum sive anguium, sive viperarum moribus virus morsus tempore in vulnus infunditur, unde funesta omnia symptomata consequentia excitantur. Authores venenum vipera inter ea, quæ statim enecant, & ea quæ tardius interimunt, medium esse constituunt, Ideoque pro exemplo reliquorum istius generis fit *vipera*.

(*Vipera.*) Art. 1620. Vipera est animal viviparum, reliqui serpentes sunt ovipari. Demorsi nonnunquam septem horarum spatium, interdum non ante tertium diem intereunt. Viperae plurimum iratae, & tempore æstivo sunt magis lethales, item in regionibus calidioribus sunt magis nocivæ, quam in frigidioribus, quod omnino verum est de omnibus serpentum & anguium generibus. Culter anatomicus detexit liquorem quendam subflavum a viperarum sanguine secerni glandulis duabus conglomeratis, parte anteriore sincipitis locatis, ex diversis aliis minoribus conflatis, quæ communi membrana teguntur quorum singulae vas excretorium exhibent, quæ vasa se uniendo ductum formant ad radices dentium incisorum perforatorum decurrentem; ibique in vesicula liquidum hoc deponunt, vix guttulam quantitate superans, constat ex microscopica observatione CC. D. Mead particulis salinis egregie minutis, quasi spiculis instar hoc liquidum scaturire.

(*Symptomata morsum vipera consequentia.*) Art. 1621. Symptomata morsum vipera consequentia sunt dolor acutus & punctorius in loco vulnerato, tumorque primo ruber & postea livescens, sensim in partes vicinas latius serpens; cutis æstuat erumpentibus vesiculis; progressu temporis supervenit insignis languor, pulsus celer, debilis, & quandoque intermittens, cordis palpitatio, sensuum stupefactio, præcordiorum anxietas, ventriculi ægritudo summa cum vomitu bilioso, oculorum hebetudo, interdum dolores circa umbilicum, vel circa hepatis regionem, respiratio difficilis, singultus, tremores, convulsiones, sudores gelidi, extremerum frigus, mors ipsa tragoediam claudens, nisi malo remediis succurratur, vel peculiaris vulnerati vigor, & innatum robur venenum vincant. Si demorsus superstes sit, tumor cum inflammatione aliquandiu manet; interdum sanies
e vul.

e vulnuscule manat, & pustulæ quædam circa idem herpetis exedentis ad instar erumpunt; cutis universa flavescit, tanquam in ictericis.

(*Curatio Generalis & particularis.*) Art. 1622. Venenorum extra in corpus admissorum curandi ratio a tribus potissimum indicationibus pendet; primo ut venenum statim extrahatur; secundo ut inhibeatur, ne ad interiora serpat; & tertio ut si quid veneni jam in arterias & venas penetraverit, alexipharmacis expugnetur, eodem plane modo ac in venenis ore sumptis. Id quod habet *Celsus* de serpentum morfu, quicquid fuit in praxi antiquorum, complectitur; imprimis (*inquit ille*) membrum supra vulnus deligandum est, non tamen nimium vehementer, ne torpeat; dein venenum extrahendum est *cucurbitula* applicata facta prius scarificatione profunda, vel alterius hominis in ore ulcus non habentis exsuctione; venena enim serpentum non gustu sed in vulnere nocent (*sed ab hoc experimento sanos cavere suadeo*) neque alienum est circa vulnus scalpello incidere. „Plaga postea „*spiritu vini in quo Theriaca vel Mithridatum dissolutum sit*, abluenda est. Vivum etiam gallinaceum pullum per medium divisum vulneri imponere proficit; huc etiam facit hædi agnive caro calida loco vulnerato applicata. Necessarium est quoque demorsum exsorbere portionem meri vini cum pipere, vel quolibet aliud, quod calori movendo par est, nec humorem intus coire patitur: nam maxima pars venenorum frigore interimit. Omnia etiam urinam moventia, quia materiam extenuant, utilia sunt. Quoad praxin recentiorum animadvertendum est, quod testatur *Boylaus*, scilicet, quod si statim a morfu, paulo eminus a parte ferrum bene ignitum teneatur, venenum adeo enervat, ut demorsum sospitem & incolumem conservet, ne quid mali nisi dolorem in parte cito evanescentem patiatur: longe vero melius & tutius videtur quod alii docent, locum profunde exurere *cauterio actuali*. Sed præ omnibus quocunque *axungiam viperinam* vulneri affricatam (modo exemplo fiat) esse præsentaneum remedium sine ulla internorum ope quam plurimis experimentis constat; sed quoniam hæc axungia non semper in promptu sit, & virus celeriter transiens massam sanguineam contaminare possit, topicis aliis appropriatis, quæ præ manibus sunt non neglectis remedia interna quam ocissime exhibenda sunt, inter quæ instar omnium eminet *sal viperarum*, quod ægro in lecto decumbenti sufficienti quantitate datum, & aliquoties repetitum ad levem sudorem suscitandum sine alio auxilio curam absolvit. Quæ veneno in genere adversantur, hic conferunt ut *Cardiaca*, *bezoartica*, *Theriacalia*, *alexiteria*, &c. Generale *Antitoxicon prophylacticum* nullum omnino hætenus cognoscitur, quin & repugnat tale esse.

(*Aspis.*) Art. 1623. *Aspis* omnium serpentum est longe vehementissimus ; tam exiguum infligit vulnus , ut omnem fere oculorum aciem effugiat , vix puncturam acus æquans , per illud tamen tantæ perniciæ venenum infundit , quod intra paucas horas totum corpus pervadit , hominemque citissime e medio tollit , nec tamen dolorem multum infert , sed supervenit capitis gravitas , oculorum caligo , sensuum hebetudo , stupor , segnities , somnolentia , faciei pallor , corporis refrigeratio , crebræ oscitationes , spasmi , & tandem , nisi cito succuratur , *trium horarum spatio* ipsa mors . Ab *Aspide* demorssi eodem modo curantur , ac a *vipera* , vel aliis serpentibus læsi .

(*Aranei.*) Art. 1624. *Araneorum* licet plures species repellantur alii aliis venenosiores , omnes tamen uno eodemque modo nocent , viz. *ictu* per vulnusculum venenum in corpus infundunt , vel *in esculenta vel potulenta* illapsi & ingesti hominem lædunt , in parte demorsa stupor cum frigoris sensu & horrore , ventris intumescencia , flatus in intestinis , faciei pallor , lacrymæ involuntariæ , partium extremarum tremor , & affectiones spasmodicæ , sudor frigidus , perpetua & vana mingendi cupiditas , membri virilis tensio .

(*Curatio.* Art. 1625. Ad *ictum* *araneorum* eadem observanda est methodus ac in moribus aliorum animalium venenatorum ; privatim autem plane admirandæ sunt vires *foliorum ficus* ad hoc venenum domandum ; si *icti* statim lac ex foliis manans bis aut ter in vulnus instillent , venenum omnino extinguit , & dolores tollit , & reliquorum symptomatum ingruentium occasionem præscindit . Ad *araneos deglutitos* propinandum est vomitorium sicut in aliis venenis intra corpus sumptis , neque omittenda sunt alexipharmaca ordinaria , speciatim vero *resina abietis sicca* multum præstare dicitur ; commendatur etiam *allium frequenter comesum* , *vinumque aromatizatum* &c.

(*Scorpionis ictus.*) Art. 1626. Ab *ictu* *scorpionis* acerbissimus dolor non solum in parte affecta , sed & in toto corpore sentitur ; locus vulneratus inflammatur & tumet , circa plagam emergunt pustulæ ; adest tremor , pallor , frigus , singultus , vomitiones &c.

(*Curatio.*) Art. 1627. Ad *scorpionis ictum* *scorpio ipse* est pulcherrimum medicamentum (inquit *Celsus* ;) quidam contritum cum vino bibunt , quidam eodem modo contritum super vulnus imponunt ; quidam super prunas eo imposito vulnus suffumigant , & carbonem ejus super vulnus deligant ; quidam *allium cum ruta mistum oleoque contritum* adhibent . „ Sed præ re- „ liquis externis , quemadmodum axungia viperina morsum vi- „ peræ sanat , ita *oleum scorpionum* eorundem *ictui* medetur „ Interna eadem sunt ac in aliis venenatorum animalium mor- „ sibus . „

(*Bufo.*) Art. 1628. Bufo five rubeta est animal veneno plenum, ut non immerito *terrestris toxici & contagiosa virulentia bursa* appelletur. Maximo in hominem odio est *bufo*, & vicissim in *bufonem* homo. Et si bufones dentibus careant, gingivis tamen, quas perduras & scabras habent, partem cui adhæserint, sic recte constringunt, ut venenum suum in partem indeque totum corpus per constrictæ partis poros adigant. Venenositas *bufonum* non videtur in alio consistere, quam vel in eorum furore, vel in eorum excrementis, speciatim *urina acri caustico volatili sale imprægnata*; quam acrimoniam obtinere videtur ex alimentis, nempe minutulis istis *scarabæis*, qui in eorum ventriculo & collo reperiuntur: bufones enim mortui omni veneno carere dicuntur. Venenum suum mictu, saliva & vomitu in herbas eructant, præsertim vero in *fraga*, quæ vehementer appetere dicuntur. Bufonum venenum non modo intus ingestum perniciosum est, sed etiam *cuti aspersum*, nisi locus statim *urina vel aqua salsa* abluatur.

(*Bufonis veneni effectus & curatio.*) Art. 1629. Admisso bufonis veneno ægri flavescent, toto corpore intumescunt, labris linguæque nigricantibus balbutiunt, dyspnœa asthmatica corripuntur, vomitu, sudore frigido, vertigine, convulsione, syncope, & tandem morteprehenduntur. Ideoque procurare vomitum quamprimum medicum oportebit, præsertim si venenum ore sumptum fuerit, *clysterem* injicere, veneni vim omnibus alexiteriis calidis & attenuantibus infringere, ut *Theriaca & Mithridatio in vino generoso dissolutis*; tandem vero *balneis æstuariis*, & valido multoque exercitio ipsum digerere.

(*Cantharides.*) Art. 1630. Cantharides extra corpori applicatæ interdum vesicæ nocent, stranguriam faciunt, immo sanguinis mictionem excitant. Intus sumptæ omnes fere ab ore ad anum usque humani corpori partes internas arrodunt, inflammant, atque exulcerant, unde febris ardens; in ore resinæ cedri vel pini sapor percipitur; imprimis vero partibus urinæ dicatis sua natura infensæ sunt, unde in illis ardorem inflammatorium, excoriationem, penis continuam erectionem, cruentam & dolorificam stranguriam, vel omnimodam ischuriam excitant, quæ tandem vasorum urinariorum gangræna & ipsa mors consequuntur.

(*Curatio.*) Art. 1631. Ad curam primo loco opera danda est, ut *Cantharides* e corpore quamprimum ejiciantur, idque per vomitorium cum aqua tepida vel jure pingui; *clystere* quoque ex diluentibus & oleosis injiciendi sunt; ad acrimoniam etiam obtundendam æger copiose bibat *lacticea, emulsiones, & mucilaginosas*; commendatur etiam *terra Lemnia*, & præ omnibus aliis (attestante D. Gronvelt) *camphora*.

(*Venena mechanica.*) Art. 1632. Pulvis adamantis, crystalli, vitri,

vitri, *metallorum variorum limatura*; & similia dici possunt *venena mechanica*, quæ intra corpus admissa, quasi tot *cultelli*, viscera lancinant & incidunt; atque ita mortem vel subitanam vel lentiore inducunt, artemque nostram illudunt.

(*Venena distillatoria* .) Art. 1633. Superest adhuc alia venenorum familia, nimirum *spiritus vinosi* & *potus inebriantes stillarii*, horum enim nimis frequens & profusa ingurgitatio (uti pessima consuetudo obtinet) tot hominum *Myriades*, quot sunt in coelo *stellæ*, trucidavit; immo plures *decies centenis millibus* ex hoc quam ab omnibus reliquis quocunque venenis occubere, minime dubitandum est; unde hoc malum perniciosissimum vocare soleo *Κατ'ἔξοχην The Harm*, jocone an serio ne dicam. Quamplurimis non tantum morbos gravissimos parit, se aliquando etiam quibusdam ipsam mortem subito affert, quo alio nomine, si non *veneni* appellationem mereatur, quo id possit, ego saltem assequi vel conicere nequeo. (vid. Art. 1572. 1573.) Spiritus vini intus sumptum omnibus fere animantibus vitam adimit; immo vegetabilibus quibuscunque more pabuli exhibitus, ne parente vita exempta, mortem infert.

(*Malum vix curabile* .) Art. 1634. Ingratum onus medicis generosis incumbit. Istiusmodi spirituum ardentium *belluones* noctes atque dies juxta suum cacoethes detestabile ignem liquidum perpetuo pitissantes, quum coctiones omnes delerunt, solida universa enervarunt, & liquida corruperunt; cum fabrica jamjam diu vacillans collapsura est, nostram opem petunt. Quid fit? *Scabinorum* munere fungendum est; & forte fortuna exantilatione peracta & lasanis ac scaphiis in sentinam decapulatis, & labe quodammodo refarcita rursus actum agere statim satagunt, & ut canis immundus vel amica luto sus, ad sordem & illuviem se protinus recipiunt; atque ita vitæ suæ non inopes sed prodigi, quam non acceperunt illam faciunt brevem. Quid faciamus *Medici*, vel quid faciant *Theologi*? medicamenta nihil valere possunt, & consiliis auscultare nolunt. Omnia incassum erunt, in impij veneni amplexus ruunt, stupidi & obcæcati evadunt, rationibus & consiliis *Marpessa cantibus* surdiores; in æternum sitiunt, & sitientes bibunt quasi *dipsade morsu*, & quo plus potæ plus sitiuntur aquæ, *aqua ista stillataria Mortifera*, quibuscum, qua festinatione possunt, scenam claudunt in ipso mortis articulo *lagenam exposcentes*. Proh Dolor!

(*Encomium temperantia* .) Art. 1635. O beatam temperantiam! nunquam satis laudandam, nunquam satis admirandam! primævæ ætatis, quam fecisti auream, *decus & tutamen*! tui ipsius suadelam utique & pretium! lætis aliquando *Saturni* temporibus visam! puris piisque animis in omni ævo cultam usque & colendam. Tu es, si quod uspiam in terris, *verum Archæi sedativum*, & conservatrix mentis sanæ in corpore sano. Tu recta de-

ducis tui cultores ad longam & jucundam senectutem vultu placido & juvenili, grato & amabili. Tu denique tui ipsius inimicorum laudibus ornaris, & amabilis etiam ab ipsis diceris, quibus, te imprudentissime repudiata, manet *Satyrici maledictio*, ut, *virtutem hanc videant intabescantque relicta.*

JUDICIUM DE DEFUNCTO VENENATO.

(*Judicium de defuncto Venenato.*) Art. 1636. Adumbratis sic pro instituti ratione venenorum (præcipuorum saltem) natura, agendi modo, & medendi methodo; operæ pretium erit paucis attingere, *quomodo Medicus suum judicium ferat*, si quando vocatus fuerit ad defuncti cadaver inspiciendum, ubi ex repentina morte & aliis circumstantiis de veneno clanculum dato incidere suspicio. Hoc autem ex supradictis magna ex parte ediscendum est, si ad singula venenorum genera probe attendatur. Testimonia eminentiora hominis veneno corrosivo metallico vel vegetabili enecati, sunt quæ sequuntur, *externus superficiei tumor, maculaque nigra, fusca vel livida, lingua tumor nigricans, ungues nigri, vel lutei, facile labentes, capillorum spontaneus manipularisque casus.* In aperto cadavere *viscerum livor, colorque citrinus, vel nigredo, ventriculi ac intestinorum gangraena & sphaceli*; hæc sunt manifesta veneni indicia, si adfuerint signa antegressa, nimirum *vomitibus, alvi dejectiones cruenta, urina ardore, oscitationes, convulsiones, syncope, sudores frigidi, palpitatio cordis, obmutescencia, & alia id genus dira symptomata in superioribus passim enumerata.* Narcotica & opiata (quantum ego scio) nullum omnino externum sui signum relinquunt, præter *horridum oculorum obtutum*; signa antegressa in Art. 1595. recensentur. Sed in judicio ferendo ex signis supradictis summam inter prudentiam & edicendi parsimoniam medicus versari necessum habeat: namque ea omnia indicia, quæ ex erosione forte per venenum visceribus colligi poterint, ex humore acri intra ipsum hominem generato fieri queunt. Consultius proinde erit, reum, nullo certo ipsum convincente argumento, accusati criminis absolvere, quam infontem morti adjudicare, quod jura divina & humana voluisse patet: dantur tamen interdum casus tam extradubium positi, ut alia ratione judicandum esse necesse sit.

E P I L O G U S.

ATque jam tandem ventum est ad umbilicum. Æquum est igitur, ut lector benevolus serio admoneatur hæc commentariola negligenter, confuse, ruditer, ac memoriæ tantum causa, ului privato primario, conscripta fuisse: & nullus dubito, quin omnes fere, qui in praxi medica aliquandiu versati fuerunt, præstantioribus adminiculis ex propriis adversariis suppeditentur; sed quoniam rerum facies obscura multo major est quam illuminata; & de rebus non omnes eodem modo cogitamus; haud incongruum mihi videtur alios fructum aliquem ex hisce meis laboribus percepturos esse, sicut invicem ego me ex aliorum lucubrationibus uberrimum emolumentum consecutum esse libenter agnosco.

De unico tantum me hoc loco hortari sufficiat, scilicet, ne quis brevibus hisce stricturis nimiam fidem adhibeat, sed potius authores ipsos ubicunque consulat: nam in transferendis eorum sententiis verisimile est me frequenter errasse, aut saltem sensum obscure aut imperfecte tradidisse. *Dulcius ex ipso fonte bibuntur aquæ.*

Deus optimus maximus, a quo tanquam fonte æternum inexhausto omnia bona ac fausta continuo descendunt, a cujus gratia felix medicæ artis successus, præ aliis quibuscunque, jugiter pendet, his quæ sincero animo ex aliorum operibus fideliter collegi, & quæ ex observatione propria & experientia scripsi, pro sua bonitate favere dignetur, quo in publici commodum, privato semper anteferendum, cedant.

Δόξα τῷ ἐν ὑψίστοις Θεῷ.

Typographus ad Lectorem.

BREVITATIS causa, ne Liber in molem nimis ingentem cresceret, remediorum formulas, in impressione priori editas, *Pharmacopœja Londinensis, Bateana, & Fulleri*, nemini fere, ut credidit, ignotas, earundem nuda solummodo recitatione facta, authorumque designatione, in tertia hujus Operis editione omittere duxit Author. Cum autem omisso ista non parum incommodi Lectoribus afferat, qui usum remediorum hic discunt, formulas vero aliunde quærere coguntur, & sæpe deficientibus citatis libris habere non possunt; formulas ipsas describendas curavi, relicta tamen Authorum designatione, ut si forte aliquis typographicus error irrepit, facile corrigatur, utque cum libris, a quibus desumuntur, si cui libeat, conferri queant. Aliquas Author ipse Operi suo inseruit, hasque, indicatis articulis ubi leguntur, non repetendas judicavi.

Sciat itaque Lector, quod per literam capitalem B Pharmacopœja Bateana designetur, & per reliquas literas initiales, ut infra, indicantur Authorum nomina, viz.

B. Pharmacopœja Bat.

Bar. Barbette

Bo. Boerhaave

D. Diemerbroek

E. Ettmuller

F. Fuller

G. Greenfield

H. Harris

L. Lister

M. Morton

Mu. Musgrave

P. Pitcairnius

Pu. Purcell

P. L. Pharm. Lond.

R. Radcliff

S. Sydenham

Syl. Sylvius

T. Turner

VV. Vvilis.

Acetum Pestilentielle . B.

℞. Rad. angel. zedoar. ana onc.j. bacc. junip. onc.ij. rut. M. iij. acet. opt. lib. iij. macera, ac cola . *Pro suffitu , & oris collutione grassante peste .*

Æthiops mineralis . B.

℞. Fl. sulphur. p. ij. mercurii crud. p. j. exactiss. mixta incende, ut f. Pulvis nigerrimus f. a. *Usus in Lue Venerea , Hydrope , &c. Pryalismum non movet .*

Aluminatum . B.

℞. Succ. limon. lib. j. alumin. onc. sem. coque & despuma . *Vales in rubore faciei , pustulis , &c.*

Antihæcticum Poterii . B.

℞. Fit ex regul. antimonii martiati & stan. angl. ana colliquis cum triplo nitr. detonatis, & aqua edulcatis f. a.

*Apoxema Diureticum . G. Vide Art. 735.**Aqua Balsamica . F.*

℞. Heder. terrest. marrhub. alb. hyssop. puleg. ana M. iij. rad. enul. irid. Florent. ana onc.ij. terebinth. Venet. (cum ol. tart. dissolut.) onc. iv. lact. lib. vj. sp. vin. lib. sem. destillentur in arena. *Apprime convenit in tussi pulmonali & phthisi incipiente.*

Aqua Benedicta . B.

℞. Calcis viv. elect. lib. j. superaffund. aq. fluvial. bullient. Avii. post debitam ebullitionem & residentiam filtra ad usum.

*Aqua Cosmetica . P. Art. 1147.**Aqua Divina Fernellii . Art. 1147.**Aqua Limacum scorbutica . F.*

℞. Limac. cum testis contus. lib. iij. cort. aurant. recent. onc. iij. herb. becabung. nasturt. aquat. aparin. ana M. iij. ser. lact. lib. vj. Rat distillatio, &c.

Aqua Limacum pectoralis . F.

℞. Limac. contus. lib. iij. mic. panis alb. onc. xij. nuc. mosch. dram. vj. herb. heder. terrest. M. vj. ser. lact. lib. vj. distil.

Aqua

Aqua omnium florum. B.

℞. Fit ex stercore vaccino Majo collect. cum vin. alb. 3ia parte distillato, vel ex stercore vaccin. & limac. cum testis confus. distillatis.

Aqua Ophthalmica Sapphirina. B.

℞. Fit ex aqua calcis viv. lib. j. salis armoniac. dram. iij. in pelvi ænea maceratis, donec colorem sapphirinum acquirat. In quamplurimis oculorum affectibus valet.

*Aqua Prophyletica. Art. 192.**Aqua Scelotyrbica. F.*

℞. Rad. raphan. sylv. ari, cort. aurant. recent. ana unc. iij. herb. cochlear. hortens. persicar. ana M. iv. nasturt. aquat. becabung. salv. men. th. ana M. iij. nuc. Mosch. dram. iij. cerevis. annos. lib. xij. distill.

*Aqua Theriacalis. D. Art. 192.**Arcanum Cosmeticum. B.*

℞. Talchi ven. subtilissime pulv. p. j. ol. camphor. p. j. digere in B. M. ad summam albedinem.

Aurum Fulminans. B.

Fit ex auro in aqua reg. solut. & cum oleo tart. præcipitat. edulcando, siccandoque, f. a.

Aurum Mosaicum. B.

Fit ex stanno, mercurio, sale armoniaco, & sulphure mixtis & sublimatis f. a.

Balneum Psoricum. Bar.

℞. Rad. lapath. acut. brion. ana unc. vj. fol. fumar. M. vj. flor. cham. M. iij. furfur. lib. j. sulphur. crud. unc. ij. nitri unc. alum. unc. i. & sem. sal. commun. unc. ij. ac font. q. s. ad balneum.

Balsamum Rhamelii.

℞. Sapon. Venet. unc. ij. camphor. dram. ij. ad unc. sem sp. vin. q. s. f. a balsamum.

Balsamum Saturninum. B.

Fit ex sacchar. saturn. unc. iv. spir. terebinth. unc. xij. s. a. digestis.

Balsamum sulph. Anisatum. B.

℞. Flor. sulphur. p. j. ol. Anis. p. iv. digere (lenissimo calore) donec sulphur solvatur, ut fiat balsamum rubicundum.

Bezoarticum mineral. B.

Fit ex butyro antimonii lib. j. & sp. salis lib. iij. vel q. s. mixtis & ternis cohobiis distillatis.

Bolus ad Casum. F.

℞. Sperm. cet. Scrup. j. sal. volat. CC. gr. v. balsam. Peruv. gr. v. theriac. Ven. dram. sem. syr. de mecon. q. s. m.

Cataplasma Anginosum. F.

℞. Ficuum unc. iv. alb. canis unc. sem. flor. sulph. piper. long. ana dram. j. sp. vin. commun. unc. ij. ol. absynth. chym. gr. xvj. diacod. q. s. m.

Cataplasma de Cymino. F.

℞. Cepar. sub ciner. assat. unc. j. & sem. croc. gr. xv. ol. succin. gr. xij. pulv. sem. cymen. ungt. dialth. ana dram. iij. m.

Cataplasma de Halecibus. F.

℞. Rad. brion. alb. unc. ij. sapon. nigr. unc. iij. carn. halec. vel encrasicularum) ex muria unc. iv. sai. com. unc. j. & sem. m.

Cataplasma Hydropicum. F.

℞. Sterc. bovin. recent. lib. ij. bacc. laur. pulv. lib. sem. rad. brion. alb. rec. lib. j. sem. cymen. pulv. flor. sulph. ana unc. iv. cum aq. calcis (vel lixiv. fort.) f. cataplasma addendo axung. porcin. unc. iv.

*Cataplasma ex nido Hirundinis. Art. 207.**Cataplasma de Ovis. F.*

℞. Vitel. ov. ad duritiem coct. N. iv. ol. succin. scrup. ij. & sem. lin. q. s. m.

Cataplasma Pestilentielle. B.

℞. Stercor. colum. unc. iv. croc. unc. sem. mithridat. theriac. Lond. sem. sinap. ana unc. j. tereb. q. s. m. *Pro bubonibus rumpendis.*

Cataplasma de Pomis. F.

℞. Pulp. pom. (non auster.) assat. unc. j. panis alb. (in lact. coct. & express.) unc. sem. alb. ov. i. troch. alb. rhas. pulv. dram. ij. m.

Cataplasma de Rapis. F.

℞. Rad. rapar. in furno coct. unc. viij. herb. rut. contus. M. iv. sem. sinap. contus. unc. ij. ol. junip. dram. ij. unguent. nervin. q. s. m. f. cataplasma pulv. euphorb. aspergend.

Cataplasma soleare. B.

℞. Fol. rut. virid. unc. ij. rad. brion. rec. unc. iv. ferment. acerrim. sal. sapon. nigr. ana unc. j. sem. mustard. unc. iij. contus. add. acet. q. s.

Cataplasma stomachicum. F.

℞. Theriac. Ven. dram. vj. cinnam. garyoph. pulv. ana dram. j. ol. cinnam. menth. gr. vj. absynth. gr. ij. acet. q. s. m.

*Cataplasma Suppedale. Mu. Art. 934.**Ceratum de Lapide calaminari. T.*

℞. Butyr. recent. mense Maii collect. insals. cet. citrin. ana lib. iij. & sem. ol. oliv. puriss. lib. iv. lapid. calamin. select. subtilissime trit. & cribrat. lib. ij. unc. x. liquecant cera & butyrum super ignem lentum una cum oleo, & colatis statim insperge pulverem gradatim continuo agitando mixturam e fundo vasis, donec frigescere incipiat, & pulvis non amplius subsidere possit.

Cerevisiam ad Cancrum. F.

℞. Lign. guaiac. unc. iv. sassaf. rad. sarsap. oxylap. filipend. cynoglos. cort. jugland. ana unc. ij. herb. Robert. Lamii, ana M. iv. milleped. pint. j. præp. pro cong. iv. cerevis.

Cerevisia de Dauco. F.

℞. Sem. dauc. sylv. unc. vj. passul. maj. unc. xij. f. faccul. pro cong. iv. cerevis.

Cerevisia Hydropica. F.

℞. Ciner. genist. cribrat. lib. sem. rad. raphan. sylv. unc. iv. irid. Florent. calam. arom. enul. ana unc. j. lign. guaiac. sassaf. bacc. junip. sem. dauc. sylv. ana unc. j. sem. sinap. unc. ij. præp. pro cerevis. cong. iv.

Cerevisia Hysterica. F.

℞. Rasur. lign. buxi lib. sem. fol. visc. querc. concis. M. iv. coq. in cerevis. nov. cong. vj. ad iv. & in doliolo suspend. saccul. seq.

℞. Rad. pæon. mar. recent. lib. sem. brion. alb. unc. iv. herb. artemis. melis. ana M. vj. puleg. rut. ana M. ij. sem. dauc. sylv. angel. (vel pastin. sylv. ana unc. ij. rasur. stanni (in nod. ligat.) lib. sem. præp. s. a.

Cerevisia Ictérica. F.

℞. Ras. ebor. unc. j. marrhub. alb. M. iv. coq. in cerevis. nov. cong. vj. ad iv. colatur. suspend. saccul. seq.

℞. Rad. oxylap. lib. sem. curcum. rub. tinct. ana unc. ij. urtic. cort. berber. ana M. iv. sterc. ovil. (in nodul.) unc. iv. milleped. viv. pint. j. limatur. chalyb. lib. j. præp. ut artis est.

*Cerevisia melanagoga. Art. 443.**Cerevisia ad Melancholiam. Art. 443.**Cerevisia Purgans Hydropica. F.*

℞. Rad. irid. nostrat. unc. iv. raphan. sylv. unc. ij. enul. seil. ana unc. j. sem. sinap. bacc. junip. lign. sassafr. ana unc. ij. cort. vvinter unc. sem. cort. interior. sambuc. ebul. ana unc. ij. sen. unc. iv. rad. hellebor. nigr. jalap. agar. ana unc. sem. præp. pro cong. iv.

Cerevisia ad Rachitidem. F.

℞. Rad. osmund. reg. (vel ejus defectu filic. mar.) glycyrrhiz. lign. sassafr. ana unc. j. cort. fraxin. heder. arbor. ana unc. sem. summit. tamarisci. herb. ling. cervin. ana M. iv. milleped. viv. N. 250. passul. sol. unc. iv. præp. saccul. pro cong. j.

Cerevisia Scorbutica. F.

℞. Summit. Pini (vel Abietis) M. iv. coq. in Cerevis. nov. generosissimæ cong. v. ad iii. sem. in doliol. reposit. affunde Suc. ci Becab. Nasturt. aq. Tarax. Aparines ana lib. j. Fermentescant simul cum succulo seq. immisso. ℞. Rad. Oxylap. unc. iv. Sarsæ, Chinæ, Bac. junip. ana unc. ij. Ras. Sant. citr. & rub. CC. Eboris, Glycyrrh. Sem. Fœnic. dulc. ana unc. j. Herb. Ling. Cerv. Hepat. Agrimon. Hed. terr. ana M. ij. Antimon. crudilib. j. Præp. s. a.

Cerevisia ad Scrophalas. F.

℞. Rasur. guaiac. sassaf. cort. jugland. arbor. rad. oxylap. filipend. cynoglos. ana unc. ij. herb. geran. Robert. Lamii, ana M. iv., passul. sol. lib. j. milleped. viv. pint. j. præp. pro cong. iv.

Chalybs sine acido. B.

Paratur humectando limaturam martis decies sale absynth. in aq. cichor. solut. & siccando in aere sicco ac tepido, postea f. pulv. subtilissimus.

Chalybs Tartarizatus. B.

℞. Limatur. mart. mund. tart. alb. pulverisat. ana; unc. vi. aq. fumar. q. s. f. massa, coq. in vase fictili in clibano (calore lento) ad siccitatem f. pulv. ad usum reservand.

Cinnabaris Antimonii. B.

Fit sublimando caput mortuum post distillationem butyri antimonii relictum, & rectificando f. a.

Collyrium Boyleanum.

℞. Aqua rorismarin. lib. ii. aloe subtilissime pulv. unc. sem. vitriol. alb. vitr. antimon. croc. metallor. ana dram. vi. digere leni calore per mensem; decantetur liquor purus. In omnibus fere oculorum affectibus vix datur par remedium.

Collyrium certum. R.

℞. Aq. plantag. euphras. ros. ana unc. j. trochisc. alb. rhas. unc. ii. lapid. tut scrup. ii. vitriol. Roman. gr. ii. m. pro collirio.

*Decoctum amarum febrifugum. M. Art. 36.**Decoctum catechu compositum. F.*

℞. Rasur. guaiac. sassaf. ana dram. iii. santal. citr. & rub. ana dram. ii. terræ Japon. pulv. dram. sem. glycyrrhiz. dram. j. salv. sicc. M. j. coq. in aq. hord. lib. iii. ad lib. ii. colatur add. diacod. onc. ii. ol. anis. gr. j. m.

Decoctum Coccineum. F.

℞. Nitri unc. j. sacchar. alb. unc. iv. coccinel. gr. xvi. f. pulv. qui conjiciatur in aq. font. (vel potius decoct. alb) bullientis lib. ii. coq. & despuma, & per residentiam depuretur.

Decoctum Ictericum. F.

℞. Rad. curcum. rub. tinct. ana unc. j. herb. chelidon. maj. cum toto M. ij. lumbric. mundat. N. xx. coq. in aq. & vin. Rhenan. ana lib. j. & sem. ad lib. ij. colatur. add. tinct. croc. (aq. theriac. parat.) unc. j. syr. e 5. rad. unc. ij. m.

Decoctum Incrassans. F.

℞. Gam. Arab. crasse pulv. unc. iij. coq. in aq. hord. q. s. ad lib. ij. collatur. add. syr. de alth. unc. iij. m.

Decoctum ad morsum canis rabidi. B.

℞ Fol. rut. unc. vj. rad. allii. theriac. Lond. ana unc. iv. limatur. stanni unc. iv. cerevis. illupulat. veter. lib. iv. coq. ad consumption. dimid. & macera, & cola. Demorsus capiat coch. vj. bis in die per dies ix. & applicetur magma loco affecto.

Decoctum Nephriticum. F.

℞. Rad. alth. unc. j. & sem. liquirit. unc. sem. herb. virg. aur. M. ij. alth. parietar. ana N. j. sic N. iv. bacc. junip. sem. petrosel. macedon. bardan. milii sol. (sub med. coction. addit.) ana dram. j. coq. in liquor. posset. vin. alb. alterat. lib. iij. ad tertiæ partis consumption. colatur. add. syr. de alth. unc. iij. vel iv. m.

Decoctum Nigrum. Art. 48.*Decoctum Phthisicum*. F.

℞. Flor. bellid. maj. M. j. limac. mundat. N. iij. rad. eryng. condit. unc. sem. hord. perlat. dram. iij. coq. in aq. font. lib. j. sem. ad lib. j. cola.

Decoctum Sistens. F.

℞. Pulv. bol. Armen. unc. j. cret. puriss. unc. iij. coq. in aq. font. lib. iij. ad lib. ij. colaturæ per resident. depurat. add. diascord. unc. sem. aq. cinnam. fort. syr. cydon. e ros. sicc. ana unc. ij. ol. nuc. mosch. gr. ij. m.

Decoctum ad Sitim. B.

℞. Fol. acetos. M. ij. coq. in aq. font. q. s. ad lib. j. colatur. add. succ. 12. limon. vin. Rhenan. lib. ij. sacchar. alb. q. s. ad gratiam,

Decoctum Stypticum. F.

℞. Rad. urtic. consol. maj. ana unc. j. & sem. herb. mille. plant. ana M. j. cort. granat. gum Arab. ana dram. ij. & sem. papav. alb. hyosciam. ana dram. iij. coq. in aq. font. lib. iij. ad lib. ij. colatur. add. syr. e ros. sicc. unc. iv. sacchar. saturn. scrup. j. croc. mart. astring. scrup. iv. m. dos. unc. bis in die.

De.

Decoctum Variolosum. F.

℞. Rad. scorzoner. unc. j. & sem. glycyrrhiz. unc. sem fic. N. viij. passul. sol. exacinat. unc. j. ras. CC. dram ij. coccinel. integ. sub finem add.) scrup. iv. coq. in aq. hord. lib. iiij. ad lib. ij. colatur. add. syr. garyoph. limon. ana unc. j. m.

Decoctum Ulmi. B.

℞. Cort. interior. ulmi rec. unc. iv. coq. in aq. font. lib. iiij. ad dimid. colaturæ rubicundæ (instar. vin. rubelli) add. syr. de rub. Idæ & de mor. ana unc. j. & sem. m. f. gargarism. elegantiss.

Electuarium contra Abortum. F.

℞. Conserv. ros. rub. cydon. nuc. mosch. cond. succ. chermes, syr. cydon. syr. e coral. ana unc. sem. spec. de hyacinth. dram. ii. sacch. saturn. dram. i. ol. cond. nuc. mosch. gut. iv. m.

Electuarium Boyleanum. F.

℞. Sem. papav. alb. pulverisat. hyosciam. alb. ana unc. sem. syr. papav. errat. conserv. ros. rub. ana unc. i. & sem. m. f. elect. dos. quant. jugland. bis in die.

Electuarium Cephalicum. F.

℞. Rad. pæon. mar. pulv. unc. sem. cran. human. cinnab. antimon. ana dram. ij. nuc. moschat. condit. unc. sem. syr. pæon. comp. unc. ij. ol. rorismarin. saliv. ana gr. iv. m. f. electuarium.

*Electuarium Chalybeatum. Pu. Art. 405.**Electuarium de Colophonia. F.*

℞. Conserv. flor. Lamii. alb. unc. j. & sem. diascord. zinzib. condit. pulv. colophon. ana unc. sem. o. cinnam. gut. iv. syr. e ros. ficc. q. s. m.

Electuarium Epilepticum. B.

℞. Sterc. albissim. pavon. ficc. rad. pæon. mar. ana unc. ij. rad. valerian. unc. j. & sem. pæon. excort. unc. iiij. carvi unc. sem. pulverisatis add. mel anthosat. q. s. m. f. electuarium.

*Electuarium Hydragogum. Syl. Art. 825.**Electuarium Hystericum. F.*

℞. Conserv. atriplic.olid. unc. iv. ol. succin. gut. 48. m.

Electuarium Martis. F.

℞. Conserv. absynth. Roman. cochlear. hortens. ana unc. iij. zinzib. cond. unc. j. & sem. rubig. chalyb. (in subtilem polli- nem redact.) dram. vi. ol. caryoph. ol. fassafr. ana gut. vi. fyr. e s. rad. unc. j. m.

Electuarium Peruvianum astring. F.

℞. Curt. Peruv. pulv. unc. j. bals. de tolu, terr. Japon. pulv. ana dram. j. fyr. Boyleanum q. s. m. f. elect. pro dos. x.

Electuarium Peruv. epilepticum. F.

℞. Cort. Peruv. pulv. dram. vi. rad. serpent. virgin. pulv. unc. ii. cum q. s. fyr. pæon. comp. f. elect.

Electuarium Strypticum. F.

℞. Conserv. ros. rub. unc. ii. croc. mart. astring. unc. iij. sacchar. saturn. dram. j. fyr. cydon. vel e ros. ficc. unc. sem. m. f. elect.

Electuarium e zinzibere. F.

℞. Conserv. ros. rub. unc. iij. zinzib. cond. unc. j. ol. cin- gut. iv. ol. garyoph. gut. ii. m.

Emplastrum Cephalicum. F.

℞. Empl. de beton. unc. sem. gum. caran. tacmach. ana unc. iij. bals. totulan. scrup. ii. balsam. Peruv. vel capiv. scrup. j. f. empl.

Emplastrum Ischiaticum. F.

℞. Pic. Burgung. unc. ii. galban. unc. j. salph. viv. dram. ii. succin. dram. j. hermodact. rad. ireos florent. sem. cymin. flor. cham. ana dram. sem. petrol. q. s. m. f. empl.

Emplastrum Mamillare. B.

℞. Sperm. cet. unc. j. cer. alb. unc. ii. galban. aceto præp. sem. ol. sambuc. q. s. f. empl.

Emplastrum Pleuriticum. F.

℞. Empl. Paracel. de sapon. ana unc. j. unguent. populn. unc. i. sem. camphor. dram. iij. m. liquefiant lento igne perpetuo agitando cum spatula, quando frigescente incipiant, eddatur camphora & f. empl. molle.

Emplastrum de Pyrethro. F.

℞. Galban. colat. sagapen. ammoniac. (vin. alb. solut. & colat.) ana unc. i. pulv. rad. pyreth. sem. sinap. ana unc. sem. tereb. Ven. q. f. m.

Emplastrum Roborans. F.

℞. Empl. stomach. magistral. dram. iii. oxycroc. (rite præp.) dram. ii. gum. curan. tacamach. ana dram. i. balsam. toltutan. scrup. ii. bals. Peruv. scrup. i. ol. cinnam. garyoph. nuc. mosch. ana gut. ii. menth. absynth. ana gut. i. f. empl.

Emplastrum Smeecticum. B.

℞. Minii lib. i. & sem. ol. oliv. lib. ii. sapon. alb. unc. iv. ceræ dram. ii. coq. f. a. & f. empl.

Emplastrum ad Strumas. 1. B.

℞. Empl. de cicuta cum ammoniac. unc. iv. gum. elem. unc. sem. mercur. sublimat. corrosiv. dram. x. m. f. empl.

Emplastrum ad Strumas. 2. Bar.

℞. Empl. de ranis cum mercur. unc. sem. galban. dram. ij. sacchar. saturn. sal. volat. ammoniac. ana dram. sem. ol. rub. q. f. f. empl.

Emulsio Asthmatica. F.

℞. Milleped. viv. N. 120. contus. sensim affund. aq. puleg. unc. vj. in liquore fortiter expresso dissolv. gum. ammoniac. dram. iii. colatur. add. tinct. benzo. dram. iii. m. dos. coch. j. ex haust. decoct. pectoral. sape in die.

Emulsio Bruneri. F.

℞. Gum. ammoniac. dram. i. & sem. dissolv. (in mortar.) in aq. hyssop. frigid. unc. iv. & vin. Rhenan. unc. ij. colatura fit præhaust. ij. urgente suffocationis periculo in asthmate capiend.

Emulsio Paoniata. B.

℞ Sem. pæon. decort. unc. j. contus. affund. aq. rut. ceras. nigr. pæon. comp. ana unc. vj. f. emulsio, add. sacchar. perlat. q. f.

Emulsio Styptica. F.

℞. Rad. consolid. maj. unc. iv. coq. in aq. font. lib. iij. ad lib. ij. cum colatura & sem. papau. alb. hyoscyam. amygd. dulc. ex-cort. ana unc. sem. sal. prunel. dram. sem. sacchar. saturn. scrup. j. & sacchar. alb. unc. j. f. emulsio.

Enema acre. Bo.

℞. Pulv. colocynth. dram. sem. fol. tabac. dram. i sem. coq. in aq. font. q. s. ad unc. x. admisce sal. gem. dram. ij. f. enema.

Enema amarum. F.

℞. Rad. serpent. virg. contus. dram. j. pulp. colocynth. (in nodulo ligat.) scrup. j. herb. tanacet. summit. sabin. ana M. sem. coq. in aq. font. q. s. ad unc. vj. colatur. add. ol. hyperic. unc. sem. ol. absynth. chym. dram. sem. spec. hier. picr. scrup. sem. m.

Enema Apoplecticum. F.

℞. Rad. pyreth. unc. sem. herb. rut. Mij. pulp. colocynth. (in nodulo ligat.) dram. sem. coq. in aq. font. q. s. ad unc. xij. colatur. add. infus. croc. metallor. unc. iij. tinct. castor. unc. sem. ol. succin. sal. gem. ana dram. ij. f. enema.

Enema Balsamicum. F.

℞. Rad. alth. unc. j. herb. malv. parietar. mercurial. ana M. j sem. lin. unc. sem. coq. in q. s. aq. font. ad unc. xij. colatur. add. tereb. vitel. ov. solut. unc. sem. ol. lin. unc. ii. elect. linitiv. unc. j. m. f. enema.

*Enema Emolliens. G. Arr. 735.**Enema Febrifugum.*

℞. Cort. Peruv. subtilissime pulv. unc. ij. coq. multiplici coctione in aq. font. donec redeat ad lib. sem. colaturæ turbidæ add. diascord. unc. sem. ol. anis. gut. j. m.

Enema Hystericum. F.

℞. Rad. aristol. rotund. bryon. alb. ana unc. sem. herb. rut. matricar. puleg. flor. cham. ana M. sem. coq. in q. s. aq. font. ad unc. xii. in colatur. dissolv. asæ foetid. dram. j. ol. succin. dram. ij. sacchari rub. unc. j. m.

Enema e quatuor Oleis. F.

℞. Ol. lin. cham. ana unc. vj. ol. scorp. unc. ii. tereb. dram. ii. m.

Enema Terebinthinatum. F.

℞. Urin. sani lib. i. terebinth. Venet. vitel. ov. solut. unc. i. ol. anis. dsam. i. theriac. januens. unc. i. m.

Enema ad termina. F.

℞. Cret. pulv. unc. sem. herb. rut. flor. cham. ana M. sem. coq. in q. s. aq. font. ad unc. iv. colatur. add. tinct. castor. diascord. ana unc. ii. syr. de mecon. unc. sem. ol. anis. gut. x. m.

Enc.

Enema de Verbasco. F.

℞. Herb. cicut. hyoscyam. ana M. j. verbasco. flor. sambuc. ana M. sem. coq. in aq. ferrat. q. s. ad unc. xii in colatura dissolv. vitel. ov. N. j. ol. lin. unc. ii. ol. succin. dr. sem. bals. sulph. dr. ii. m.

Ens Veneris. B.

℞. Vitriol. mart. opt. reverberat. & lot. p. j. sal. armoniac. p. ii. sublimentur s. a. cum tribus cohobiis.

Epithema de Calce. F.

℞. Calc. viv. unc. ii. mellis liquid. q. s. f. f. mistura aliquando sapo vulgaris addatur.

Epithema de saccharo Saturni. F.

℞. Acet. lib. sem. sacchar. saturn. unc. i. m. *Huic immergatur petia lintea dupla, & frigide cordis regioni applicetur, & quoties repetet renovetur; ad narium hamorrhagiam expertus laudo.*

Epithema Saponaceum. F.

℞. Spirit. lumbricor. magistr. unc. vj. sp. cochlear. dram. ij. sp. sal. armoniac. dram. vj. sapon Venet. unc. i sem. camphor. dram. vj. Opii dram. j. croc. dram. sem digere aliquot dies & cola.

Epithema Stomachicum. F.

℞. Sp. vin. camphorat. unc. iv. theriac. Androm. dram. ij. ol. garyoph. gut. xvj. ol. nuc. mosch. gut. viij. ol. menth. gut. iv. anis. absynth. ana gut. ij.

Expressio Asthmatica. F.

℞. Milleped. viv. N. 128. contus. affund. aq. hyssop. unc. iv. pulg. unc. ij. pæon. comp. unc. j. in liquore expresso dissolv. gum. ammoniac. gr. xxxij. colatur. add. tinct. benzo. dram. ij. syr. balsam. unc. j. ol. anis. gt. j. sp. sal. armoniac. q. s. ad justum acorem conciliandum. Detur cochleatim in paroxysmo.

Expressio Diuretica. VV.

℞. Milleped. viv. tinct. sal. tart. ana unc. ij. contunde & fortiter exprime. Dos. gt. xl. vel l.

Expressio Millepedum Simplex. F.

℞. Milleped. viv. unc. iij. sacchar. alb. unc. ij. simul contus. affund. vin. alb. lib. j. probe misceantur, & coletur liquor.

Expres.

Expressio Millepedum IctERICA. F.

℞. Milleped. viv. N. 100. croc. scrup. sem. nuc. mosch. dram. sacchar. alb. unc. sem. contus. affund. aq. chelidon. unc. iv. lumbricor. magistral. unc. j. f. expressio.

Expressio Millepedum ad Pertussim. F.

℞. Milleped. viv. mund. unc. ij. pulv. sem. anis. dram. nuc. mosch. dram. sem. sacchar. alb. unc. contus. affund. aq. puleg. unc. vj. bryon. comp. pæon. comp. ana unc. j. f. expressio.

Expressio scorbutica calida. F.

℞. Herb. cochlear. hortens. nasturt. aquat. beccabung. chelidon. maj. ana M. iv. contus. add. vin. alb. lib. sem. aq. raphan. comp. lumbricor. magistr. ana unc. iv. f. expressio, cui add. sp. cochlear. dram. ij. sacchar. alb. unc. ij. m.

Expressio scorbutica temperata. F.

℞. Herb. beccabung. nasturt. aquat. tarax. aparin. ana M. iv. mal. aurant. (cum corticibus) N. iv. contus. affund. vin. alb. aq. flor. sambuc. ana lib. j. per subsidentiam clarificetur & cum sacchar. ad libitum edulcetur.

Extractum Pectorale. F.

℥. Maltæ opt. cong. i. sem. aq. cong. ij. f. alæ f. a. cong. j. huic claræ & non fermentatæ add. passul. solis exacinat. & concis. lib. sem. glycyrrhiz. unc. j. ter. japon. unc. j. coq. donec lib. iv. sint evaporatæ: postmodum exprimendo coletur; denique (additis coccinel. scrup. iv.) percoq. ad mellaginem. Est egregium incrassans.

Flores salis Armoniaci martiati. B.

Fit ex limaturis martis & sale armoniaco ana sublimatis, aerī exponendo caput mortuum, miscendo cum dimid. quant. sal. armoniac. siccando, & sublimando f. a.

Forus Astringens. F.

℞. Cort. querc. unc. ij. granat. unc. sem. flor. balaust. ros. rub. ana M. j. coq. in aq. lib. iv. ad lib. ij. colatur. add. vin. rub. Lisbon. lib. sem. m. addi possunt alum. dram. ij.

*Forus ad Calculum. G. Art. 735.**Forus ad Hemorrhoidum dolorem. F.*

℥. Rad. cæpar. unc. ij. sem. lin. unc. j. herb. hyoscyam. verbasc. linar. millefol. ana M. ij. coq. in aq. font. lib. vj. ad lib. iv. in colatura dissolv. opii dram. ij. m.

Forus

Fotus ad Hamorrhoidum fluxum immodicum. F.

℞. Herb. verbasc. millefol. plantag. fol. sambuc. ana M. iv. cort. granat. unc. j. coq. in aq. & vin. rub. astring. ana lib. iij. ad tertiæ partis consumption. in colatura dissolv. alum. unc. sem. sacchar. saturn. dram. ij.

Fotus laterales. F.

℞. Rad. alth. capit. papav. alb. (scis. & cum sem. contus.) ana unc. ij. sem. lin. foenugr. cymin. bacc. lauri ana unc. j. herb. malv. matricar. ana M. iij. coq. in aq. lib. viij. ad dimid. cola.

Fotus Podagricus. F.

℞. Herb. chamæpit. abrot. ana M. iv. coq. in aq. font. lib. vj. ad lib. in colatura dissol. sal. tartar. sal. armoniac. ana unc. iv. m.

Fotus Spirituosus. F.

℞. Aq. regin. Hungar. unc. vj. sp. lavend. comp. cochlear. ana unc. iv. sp. sal. armoniac. unc. sem. camphor. scrup. v. ol. terebinth. gut. 80. m. digerantur.

Fotus Stomachicus. F.

℞. Vin. rub. lib. j. sp. vin. commun. acet. vin. ana lib. sem. absynth. menth. ana M. sem. rad. bistort. unc. sem. cort. granat. dram. ij. garyoph. mac. nuc. mosch. cinnam. ana dram. j. theriac. Ven. unc. sem. macerentur clause in baln. mar. duas horas; colatura sit pro fotu.

Fotus ad Tympanitidem. F.

℞. Nitri unc. ij. sal. armoniac. unc. j. sp. vin. tenuioris multo phlegmate imbuti lib. ij. m. & dissolve in vitro.

Galbanetum Sennerti. B.

℞. Gum. galban. p. j. sp. terebinth. p. ij. ol. lavend. p. sem. digere & distilla ex retorta s. a.

Gargarisma Anginosum. F.

℞. Herb. aquileg. M. ij. cort. inter. ulmi dram. j. fung. sambuc. glycyrrhiz. alb. canis ana unc. sem. coq. in q. s. aq. font. ad lib. ij. in colatura dissolv. sal. armoniac. dram. ij. syr. de rub. idæ. mel. ros. ana unc. ij. m.

Gargarisma Commune. F.

℞. Aq. plantag. unc. x. ros. rub. unc. iij. syr. emor. unc. ij. mel. ros. unc. j. ol. vitriol. q. s. ad aptam aciditatem m.

Gargarisma contra Fœtorem . F.

℞. Myrrh. dram. ij. rad. irid. Florent. cyperi calam. aromat. angel. Hispan. ana dram. i. garyoph. dram. sem. flor. rorismarin. M. j. infund. clausē & calide duas horas in aq. font. lib. sem. vin. albs unc. iv. colatur. add. aq. regin. Hungar. dram. vj. tinct. benzo. dram. ii. m.

Gargarisma Myrrhisatum 1. F.

℞. Vin. rub. astring. lib. j. myrrh. pulv. dram. ij. m.

Gargarisma Myrrhisatum 2. F.

℞. Myrrh. pulv. dram. j. dissolv. in mortar. cum vitel. ov. dram. ij. add. mel. ros. unc. ii. vin. alb. lib. sem. m.

Gargarisma ad Pituitam . F.

℞. Aq. Hyssop. unc. x. sp. vin. rectificat. unc. j. sp. cochlear. unc. sem. sp. castor. dram. ii. sp. sal. armonian. scrup. iv. pulv. rad. pyrethr. dram. j. mel. unc. iv. m.

Gargarisma Prunellorum . F.

℞. Cort. prunellor. sylvestr. unc. ij. coq. in q. s. aq. font. ad lib. ij. in colatura dissolve alumin. scrup. iv. acet. unc. ij. mel. ros. unc. iv. m.

*Gargarisma in Variolis . S. Art. 134.**Gargarisma in Variolosum . 1. M. Art. 139.**Gargarisma Variolosum . 2. F.*

℞. Hord. pertat. glycyrrhiz. ana unc. sem. rad. alth. viciar. ana unc. j. ficuum N. xij. fung. sambuc. M. j. coq. in q. s. aq. font. ad lib. ij. colatur. add. oxymel. scillit. mel. ros. ana unc. ij. m.

Gargarisma pro Uvula . F.

℞. Herb. aquileg. M. iv. flor. ros. rub. balaustr. ana M. sem. piper. long. scrup. iv. myrrh. dram. ij. coq. in aq. font. lib. ij. & vin. alb. lib. sem. ad tertiæ partis consumption. colatur. add. sp. vin. syr. e mor. de rub. de idæ. ana unc. ij. m.

Haustus Diaphoreticus . F.

℞. Aq. card. ben. unc. ii. & sem. epidem. theriacal. syr. de mecon. ana unc. sem. antimon. diaphor. scrup. j. theriac. Androm. scrup. ij. sp. sal. armoniac. gut. xij. m.

Haustus Diureticus Acidus . F.

℞. Aq. raphan. comp. unc. i. & sem. sp. vin. gallic. succ. limon. ana unc. sem. syr. violar. unc. j. m. f. haust.

Haustus contra Fluorem. F.

℞. Alb. ov. N. j. conquassato add. aq. cinnam. fort. unc. i. sem. m.

Haustus Hydragogus. F.

℞. Gum. gamand. crem. tart. pulv. ana gr. xiv. ol. junip. gut. iij. dissolv. diligenter in mortar. in vin. alb. unc. iij. addendo sacchar. alb. dram. i. & sem. m.

Haustus Japonicus. F.

℞. Aq. spermat. ranar. unc. ij. syr. e ros. sicc. dram. ij. ter. Japon. pulv. scrup. j. sacchar. saturn. gr. iv. ol. cinnam. chym. gut. j. laudan. liquid. gut. xx. m.

Haustus Pleuriticus.

℞. Ol. sem. lini frigide extract. unc. ii. & sem. sperm. cet. scrup. ij. ol. nuc. mosch. gut. ij. aq. cinnam. hord. syr. papav. errat. ana dram. vj. m. f. haust. quam calidissime sumend.

Haustus Saponaceus. F.

℞. Sapon. Venet. ras. a scrup. ij. ad scrup. iv. coq. in lact. unc. vj. ad unc. iv. colaturæ add. sacchar. alb. tantillum.

Haustus Saturninus. F.

℞. Aq. spermat. ranar. unc. i. sem. acet. unc. sem. succ. urticæ dram. ij. syr. de mecon. dram. vj. sacchar. saturn. gut. vj. alum. gr. iij. sang. dracon. dram. sem. m.

Infusum Cephalicum. F.

℞. Sterc. pavonis alb. unc. iv. milleped. contus. unc. j. aq. ceras. nigr. vin. alb. ana lib. i. & sem. infund. 24. horas frigide, colaturæ per manicam clarificatæ add. aq. Langii unc. iij. sp. lavend. comp. dram. i. & sem. ol. nuc. mosch. gut. iij. syr. pæon. comp. unc. vj. m.

*Infusum Chalybeatum Amarum. Art. 48.**Infusum Fracastorii.*

℞. Theriac. Androm. dram. ij. diascord. unc. sem. coccinel. scrup. sem. infund. clausæ & calide per horæ quadrant. in aq. lact. alex. unc. vj. colatur. add. aq. cinnam. fort. syr. cydon. ana unc. j. m. dosis coeb. iv. quarta vel sexta quaque hora pro re nata.

Infusum Traumaticum. F.

℞. Caulium virid. solani lignosi concis. unc. iv. cocinel. scrup. j. vin. alb. lib. ii. infund. calide & clausæ per noctem, colatur. add. syr. heder. terrest. unc. iv. theriac. Ven. unc. sem. m.

Injunctio ad Gonorrhœam. F.

℞. Aq. calc. viv. unc. iv. merc. dulc. dram sem. sacchar. saturn. scrup. j. m. pro injectione. *Usurpetur liquor per residentiam depuratus.*

Julapium Moschatum. F.

℞. Aq. rosar. damascen. unc. vi. naptæ unc. i. cinnam. hord. unc. ii. pæon. comp. unc. i. sem. mosch. ambræ gris. (cum sal. C. C. trit.) ana gr. ii. croci (scissis & in nodul. ligat.) scrup. ol. garyoph. gut. i. confect. alkerm. dram. ii. syr. caryoph. unc. i. sem. m.

Julapium Stomachicum. F.

℞. Vin. Xeroensis, aq. cinnamom. hord. unc. iv. aq. menth. gent. comp. syr. cydon. ana unc. ii. ol. garyoph. nuc. mosch. ana gut. ii. m. addi possint theriac. Ven. dram. ii.

Lac Sublimatum.

℞. Alumin. rupei unc. iv. coq. in aq. font. lib. ii. ad tertias ; tum ℞. Litharg. auri lib. sem. vin. alb. lib. i. sem. decoquantur ad lib. i. colentur, ambæque aquæ commisceantur, & agitentur donec albescant.

*Linimentum Anodynum. R. Art. 256.**Linimentum Paralyticum. F.*

℞. Unguent. martiat. unc. ii. petrol. ol. spicæ, ana dram. iii. pulv. euphorb. scrup. j. ol. succin. dram. i. sem. ol. rorismarin. dram. sem. m.

Linimentum Psoricum. Bar.

℞. Sulph. crud. dram. ii. sapon. Venet. dram. i. sem. nitri præp. dram. sem. litharg. aur. dram. ii. mercur. dulc. dram. i. sem. unguent. alb. camphorat. unc. j. ol. lign. Rhod. gut. iv. m. f. linimentum.

Loboch Myrrhisatum. F.

℞. Myrrh. pulv. dram. ii. croc. scrup. sem. nuc. mosch. dram. sem. mellis unc. ii. M.

Loboch ad Raucedinem. F.

℞. Sperm. ceti unc. sem sacchar. alb. unc. i. optime simul contus. in mortario sensim add. syr. balsam. q. s. m.

Loboch Rubrum. F.

℞. Conserv. fruct. cynosbat. unc. sem. syr. bac. sambuc. ol. amygd. dulc. ana unc. j. m.

Loboch Viride. F.

℞. Sapon. Venet. ras. scrup. ii. ol. amygd. dule. syr. violar. ana unc. j. m.

Loboch Vitellinum. F.

℞. Sperm. cet. dram. ii. sem. subigatur in mortario cum vitel. ov. N. i. & add. ol. amygd. dulc. syr. de alth. ana unc. j. m.

*Lotio Lanfranci. Art. 984.**Mistura Acida.*

℞. Aq. plantag. syr. papav. erratic. ana unc. i. sem. ol. vitriol. dram. ii. misce.

Mistura Balsamica Nephritica. F.

℞. Balsam. capiv. unc. sem. ol. junip. chym. dram. sem. vitel. ol. N. ij. syr. de alth. unc. ii. sem. aq. persicar. unc. x. m.

Mistura Consolans. F.

℞. Vin. Xeroens. lib. sem. aq. cinnam. fort. unc. iv. aq. ros. sacchar. cand. alb. ana unc. ij. succ. chermes colat. unc. j. spec. latis. Galeni dram. ii. fol. auri N. iv. ol. nuc. moschat. gut. iv. m.

Mistura Corallata. F.

℞. Coral. rub. subtilissime lævigat. dram. ii. sal. absynth. scrup. iv. succ. limon. unc. iv. aq. cinnam. fort. unc. ii. M. stent in vitro capaci.

Mistura Ecphrastica. F.

℞. Summit. pini concis. M. vj. coq. in aq. font. lib. iv. ad lib. ij. colaturæ fortiter expressæ add. succ. depurat. cochlear. hortens. lib. i. beccabung. nasturt. aquat. tarax. ana lib. sem. aq. raphan. comp. lib. i. sem. huic misturæ dissolve vitriol. Mart. scrup. viij. per noctem reponatur, ut subsideat fæx lutea; dein liquori claro effuso adde sal. absynth. scrup. iv. sacchar. alb. unc. xij. m.

Mistura Expectorans. F.

℞. Tinctur. benzo. unc. sem. tinct. croc. tinct. myrrh. tinctur. gum. ammoniac. sp. sal. armoniac. ana dram. j. aq. hyssop. unc. vj. lumbricor. magistral. unc. iii. syr. de prassio unc. ij. m.

Mistura simplex Paracelsi. Art. 78.

Mistura Stomachica. F.

℞. Aq. cinnam. fort. unc. j. ol. vitriol. dram. j. ol. garyoph. gut. xxiv. m.

Nitrum Saturnisatum. B.

℞. Sacchar. saturn. nitri ana p. æ. Solve in aceto distillato & crySTALLISA f. a.

Nodulus Hystericus. B.

℞. Castor. pulv. dram. sem. asæ foetid. scrup. j. ol. succin. scrup. sem. misce, & in serico involve, ut fiat nodulus, &c.

Ol. Ranarum. B.

Coque ranas vivas N. 12. in ol. olivar. lib. i. sem. per horam & deinde exprime. *In cancro specificum perhibetur.*

Oximel Asthmaticum. F.

℞. Rad. zedoar. unc. j. coq. in aq. font. lib. ii. ad lib. i. sem. colaturæ add. gum. ammoniac. (in acet. unc. iv. dissolut.) unc. j. colaturæ add. mellis unc. iv. coq. despuma & cola. *Dentur coch. iij. mane & vesperi per menses aliquot.*

Phlegmigus. Mu. Art. 934.

Pilula Balsamica. M.

℞. Milleped. præp. dram. iij. gum. ammoniac. purissim. dram. i. sem. flor. benzoin. scrup. ij. vel. dram. j. extract. croc. balsam. Peruv. ana scrup. j. balsam. sulph. terebinth. vel anisat. q. s. f. massa.

Pilula Cathartica in Scorbuto.

℞. Gum. ammoniac. dram. j. calomel. scrup. ij. extract. hellebor. nigr. dram. ij. balsam. Peruv. parum m. f. massa pil. dos. scrup. ij.

Pilula ad Colluviem. F.

℞. Calomel. dram. ij. sacchar. saturn. dram. j. camphor. amyl. ana dram. sem. balsam. capiv. q. s. m. f. pil. pro dos. xij.

Pilula de Creta Palmarii. B.

℞. Aloes opt. unc. j. cret. albis. succin. alb. gentian. myrrh. rad. fraxinel. ana dram. j. mithridat. scrup. iv. tereb. lor. dram. ii. syr. de alth. q. s. f. massa pil. *Sunt qui addunt calomel. unc. sem. vel. dram. vj. Dos. scrup. ij. vel dram. j. omni nocte ad dies xv.*

Pilu-

Pilula Diuretica. F.

℞. Test. ovor. calcinat. dram. sem. camphor. scrup. j. cantharid. scrup. sem. tereb. Ven. q. s. f. pil. pro dos. iij.

Pilula Hydragoga. F.

℞. Gambog. pulv. a gr. xii. ad gr. xvi. ol. junip. gut. ij. mithridat. q. s. f. pil. pro una dosi.

*Pilula Hydropica Bontii. Art. 825.**Pilula Hysterica. F.*

℞. Galban. colat. asæ foetid. myrr. ana dram. j. castor. camphor. sal. succin. ana scrup. sem. ol. succin. gut. iv. balsam. Peruv. q. s. f. massa, cui (quoties res postulaverit) adjici possunt sal. chalyb. scrup. ij. exindeque dicantur pil. hyster. chalyb.

Pilula Volatiles.

℞. Sal. volat. C. C. vel sal. volat. ammoniac. dram. ij. gum. ammon. dram. j. extract. croc. pulv. carn. viper. ana scrup. j. bals. Peruv. q. s. m. f. massa pil.

*Pulvis Diureticus. G. Art. 735.**Pulvis Epilepticus degutteta dictus. B.*

℞. Rad. fraxinel. visc. quercin. contrayerv. serpent. virgin. pæon. mar. (debito tempore collect.) sem. pæon. mar. magist. C. C. magist. ungu. alcis ana dram. ij. rad. valerian. sylv. unc. j. coral. rub. cran. human. ana dram. iij. lapid. hyacinth. dram. j. bezoar. occident. dram. i. sem. orient. scrup. j. m. f. pulvis subtilis; adde mosch. gr. v. fol. auri N. 30. m.

Pulvis Hemoptoicus. F.

℞. Sem. hyoscyam. papav. alb. ana dram. ij. ter. sigil. lapid. hæmatit. ana dram. i. sacchar. ros. dram. vj. m. f. pulv.

Pulvis Pleuriticus. B.

℞. Flor. sulph. unc. ij. dent. apri, mandib. lucii piscis ana unc. j. flor. papav. rhœad. unc. sem. m. f. pulvis Dos. dram. i.

Pulvis Uvularis. I. F.

℞. Ter. Japon. flor. balauist. ana scrup. j. alum. piper. long. ana scrup. sem. m. f. pulvis. *Modus usurpandi est; ut lingua speculo oris depressa, pulvis (ope fistula) insuffletur uvula, & operatio pro r. nata reperenda.*

Pulvis Uvularis. 2. B.

℞. Flor. balauft. rad. bistor. tormentil. ana dram. ij. alum. dram. j. m. f. pulv.

Semicupium Hildani. Art. 988.

℞. Rad. & fol. alth. rad. fœnicul. apii, petroselin. eryng. marin. ana unc. ij. (rad. raparum lib. ij.) herb. parietar. violar. veronic flor. cham. melilot. genist. sambuc. ana M. j. sem. lin. fœnugr. ana unc. j petroselin. anis. fœnic. genist. ana unc. ii. coq. in q. f. aq. font. pro semicupio.

Stypticum Regis. B.

Vitriolo soluto, filtrato, cum aceto distillato præcipitato, edulcato, & siccato affunde oleum vitrioli, & distilla exretorta ad siccitatem; caput mortuum digere cum spiritu vini, filtra calide ac abstrahere. Solve salem in fundo remanentem cum quadruplo aquæ per digestionem, & f. stypticum.

Succi Antiscorbutici.

℞. Fol. cochlear. hortens. beccabung. nasturt. aquar. ana p. æ. contundantur & exprimatur succus ad lib. ij. deinde add. vin. alb. vel Rhenan. lib. j. aq. raphan. comp. succ. aurant. acid. ana lib. sem. misce dos. unc. iii. bis in die sine vel cum paucis saccharo.

Suffitus ad Catarrhum. F.

℞. Oliban. succin. benzo. styrac calam. gum. guaiac. balsam. toltan. ana scrup. ii. f. pulvis crassus pro suffumigio capitis.

Syrupus de Pero. F.

℞. Succ. peti Anglic. lib. iv. oxymel. simpl. unc. iv. hydromel. lib. i. misce & digere quatuor dies, ut optime defæcetur: tunc decanta iterumque digere ut supra, donec materia ab omni fæculentia depurata fuerit. adde postea sacchar. lib. ii. & coq. in syrup. f. a.

Syrupus Vermifugus. B.

℞. Fol. helleborastr. rec. unc. ii. Hagiopermi unc. i. sem. rad. hyon. rec. unc. sem. absynth. Roman. M. ij. coq. in aq. font. vj. f. ad lib. j. colatur. add. sacchar. alb. lib. j. & coq. ad syrup. f. a.

*Tabella Domestica. S. Art. 488.**Tabella Embryonum. B.*

℞. Pulv. rad. bistort. ebor. coral. rub. coriandr. præp. ana unc. sem. succin. alb. crystal. bacc. cherm. ana dram. ij. sacchar. alb. unc. xvj. aq. cydon. q. s. a. addendo ol. cinnam. gut. vi. affund. & f. tab. f. a.

Tinctura Antiphthistica. F.

℞. Sacchar. saturn. vitriol. matt. ana unc. j. sp. vin. rectific. unc. viii. reponere in frigido donec rubescat spiritus.

Tinctura Exoartica. B.

R. Rad. enul. angel. zedoar. serpent. virg. ana unc. i. sem. croc. opt. unc. i. myrrh. cinnam. cort. citr. sicc. ana dram. vj. fol. scord. rut. ana M. sem. theriac. Androm. unc. iii. opii Thebaic. dram. sp. tart. rectific. unc. xv. sp. vitriol. unc. iii. sp. bacc. sambuc. & sp. bacc. junip. rectific. ana unc. xviii. digere f. a. ac filtra, tum add. sal. succin. unc. j. camphor. dram. ij. [digere iterum ad usum. Dos. a dram. iij. ad unc. j.

Tinctura Cantharidum. G.

℞. Pulv. cantharid. unc. j. sp. nitri fortissim. unc. ii. digere simul horas 24. Sic cantharides plane dissolventur, & liquor rubicundus erit; huic superaffund. sp. vin. unc. vi. digere simul, quo diutius eo melius: postea filtretur tinctura, & ad usum reterverur. Dos. a gut. xij. ad xl. bis in die in haustul. vin. alb. vel Rhenan.

Tinctura Epileptica. B.

℞. Castor. opt. unc. sem. succin. flav. in tenuissim. pulverem redact. croc. Angl. ana dram. ij. flor. recent. lil. conval. unc. j. his affund. sp. vin. camphorat. sp. lavend. comp. sp. sal. armoniac. ana unc. iv. digerantur absque calore dies vj. in vitro clauso; postea filtretur tinctura, vel decantetur a fæcibus per colum. Dos. a scrup. ad dram. j. in aq. ceras. nigr.

Tinctura Gum. Lacca. F.

℞. Pulv. gum. lacc. unc. sem. alum. ust. dram. j. sp. cochlear. ultimo extillant. unc. vii. phiala arcte inclusa digerantur, donec tinctura satis rubicunda appareat, quæ leniter effundatur.

Vapor ad Anginam. F.

℞. Piper. pulv. unc. j. lact. lib. ij. coq. ad lib. i. sem. dein ponatur in lagena stricti orificii, & vapor calidissimus ore hianti excipiat.

Vinum Chalybeatum. P. L.

℞. Chalyb. præpar. unc. j. Croci pulverisati & in nodulo inclusi gr. viij. Vini albi odorilib. ij. infunde frigide per triduum, aut quatrimum, sæpe interea agitando, inverso vase. Tum F. colatura per manicam Hipp. serveturque usui.

Vinum chalybeatum. 2. F.

℞. Limatur, chalyb. unc. ii. succ. aurant. acid. N. viii. (vel potius unc. iv.) stent simul horas 24. Dein add. vin. alb. lib. lv. cinnam. unc. sem. garyoph. dram. ij. mac. scrup. iv. stent tepide dies iv. dos. unc. iii. bis in die.

Vinum Hydropicum. F.

℞. Rad. irid. florent. unc. ij. enul. scill. ana unc. sem. cort. sambuc. ebul. ana unc. j. cort. vvinteran. unc. sennæ unc. ii. hellebor. nigr. agur. jalap. ana dram. ii. vin. alb. lib. iv. Infunde frigide. Dos. unc. iv.

Vinum Viperinum. B.

℞. Viperas foemellas vivas tempore verno collect. N. vj. vin. Hispan. opt. lib. vj. macera (vase optime clauso) sine calore per menses 6. dein cola ad usum. Sunt qui macerant viperas exco-riatas (rejectis interaneis, cauda, ac capite) in vin. Hispan. per aliquot dies. Dos. unc. iij. vel iv. bis in die ad longum tempus.

Vitriolum Martis. B.

℞. Alcoh. vin. unc. iv. ol. vitriol. unc. ij. ferva simul in vase ferreo ad dies xv. vel ad siccitatem. Dos. a gr. ij. ad vj.

Unguentum Digitale. B.

℞. Butyr. majal. lib. iij. flor. digitalis rec. contus. quot infarci possunt, insolentur dies 30. deinde coq. f. a. & f. expressio.

Unguentum Hamorrhoidale. F.

℞. Unguent. populn. unc. j. ol. succin. dram. ij. m. f. unguent.

Unguentum Pleuriticum. F.

℞. Unguent. dialth. unc. j. ol. lin. unc. sem. ol. cymin. dram. sem. camphor. scrup. sem. sp. sal. armeniac. dram. i. sem. m.

Unguentum ad ulcera Venerea. P.

℞. Mercur. præcipit. rub. dram. ij. mercur. præcipit. alb. unc. j. ol. tart. per deliq. scrup. ij. unguent. pomat. unc. ij. m.

SYLLABUS⁴¹⁹

Symptomatum Morborum,

S I V E

Ægrotorum passiones variæ enumeratæ, & ad calculum re-
ductæ, in hunc finem, ut Morbos eorumque Causas Me-
dicus facilius, promptius & certius inveniat, introspi-
ciat & cognoscat, unice constructus.

Usus hujus Indicis neminem latere potest.

MEDICUS juvenis & in Praxi minus exer-
citatus, ægrum suum de omnibus apte
interroget, atque ex ipsius, vel cohabitantium
ministrantiumve ore Symptomata & Querimo-
nias omnes sedulo expiscetur: hoc facto, singu-
la Symptomata in Indice investiget; & librum
ipsum (quoties opus sit) variis in locis consu-
lat; indeque de natura Morbi, utcunque obscu-
ri, complicative, judicium justum & raro fallax
formare valeat.

Syllabus Symptomatum.

A

Symptoma.	Morbis.	Art.
Abdominis dolores) <i>Alvi Retentio</i>	611
Vid. ventris dolores & tormina		
Abdominis intumescencia	Vid.) <i>Hydroascites</i>	801
ven-ris intumescencia		
Tumor) <i>Vesicalis</i>	815
Vid. Ventris Tumor		
Absumptio corporis) <i>Empyema</i>	240
Ægrotudo gravissima		
	<i>Phthisis nervosa</i>	513
	<i>Arthritis</i>	911
) <i>Ventriculi morbus</i>	581
) <i>Arthritis</i>	925
Alvus adstricta) <i>Colica</i>	643
Alvi excrementa albicantia) <i>Iliaca passio</i>	666
Grisea vel pallida		
Cineritii coloris) <i>Calica</i>	629
Levia & ventosa		
Instar stercoreis bovinæ) <i>Icterus</i>	843
Viridia) <i>Colica</i>	646
Alvi fluxus		
Chylosus) <i>Tormina ventris</i>	1523
Vide Dejectiones, diarrhœa.		
	<i>Diarrhœa</i>	617
) <i>Cœliaca</i>	629
Alvus lubrica vel soluta	Vid.) <i>Lumbrici</i>	1548
Diarrhœa.		
Alvi retentio	(<i>Ventriculi morbus</i>	585
Alvus segnior		
Amor	<i>Ventriculi morbus</i>	581
Anhelatio		
Vid. Dyspnœa respiratio anhelosa	<i>Arthritis</i>	925
	<i>Phthisis nervosa</i>	513
	(<i>Peripneumonia noth.</i>	214
Animi deliquium.	(<i>Affect. hyster.</i>	402
	(<i>Syncope</i>	571
Ani pruritus	<i>Ascarides</i>	681
Procidentia vid. procidentia ani		
Anthrax vid. carbunculus	<i>Pestis</i>	170

Symptoma.	Morbus.	Art.
Anxietas vid. præcordiorum anxietas	(Febris ardens	65
Aphonia	(Hydrophobia	445
Vid. raucedo	(Pestis	170
Aphthæ	(Colica	649
	(Lumbrici	683
Apoplexia leuiuscula	(Dysenteria	636
Appetitus diminutio	(Febris continua	61
Appetitus insuetorum	(Affectio hysterica	396
	(Febris intermit. spur.	37
	(Phthisis	522
	(Ventriculi morbus	602
	(Gravidatio	1411
	(Ventriculi morbus	603
	(Lumbricus latus	678
Nimius	(Arthritis	908
	(Ventriculi morbus	603
Aquarum ex utero fluxus immaturus	(Abortus	1441
Ardor lumborum	(Diabetes	695
Artuum dolores	(Arthritis	908
	(Scorbutus	884
	(Rheumatismus	854
Lassitudo	(Catharrus	469
Atrophia	(Febris lenta	69
Auris internæ suppuratio	(Scorbutus	879
	(Pleuritis	228
	(Lues Venerea.	961
	(Febris ardens	66
Aurium tinnitus	(Febris petechialis	83
	(Febris puerperarum.	1495
B		
Borborygmi & murmura intestinorum	(Affectio hyster.	490
Vid. ructus, flatus	(Affectio hyster.	408
Bulimus	(Ventriculi morbus	604
Bubo in inguine	(Lues Venerea	961
Bubones	(Febris maligna	77
	(Pestis	171.189

C

Symptoma.	Morbus.	Art.
Cachexia.	<i>Scorbutus</i>	869
Calor & frigus se mutuo exci- pientia	(<i>Morbilli</i>)	
Calor hecticus	(<i>Phthisis</i>)	394
	(<i>Post variolas</i>)	145
Calor urens	(<i>Febres ardens</i>)	62. 65. 103
Capillorum defluvium	(<i>Phthisis</i>)	493
	(<i>Venenum</i>)	1636
	(<i>Hydrocephalus</i>)	832
Caput iusto majus	(<i>Rachitis</i>)	1553
	(<i>Febris fere omnes</i>)	34. 58. &c.
	(<i>Affectio hysterica</i>)	396
Capitis dolor	(<i>Alvi retentio</i>)	611
	(<i>Lumbrici</i>)	683
Capitis dolor cum insigni ar- dore	(<i>Sudor Anglicus</i>)	194
Cum aliquali frigoris sensu	(<i>Cephalalgia</i>)	280. 281
Capitis dolor gravativus Perio- dicus	(<i>Cephalalgia</i>)	280
	(<i>Febris intermittens</i>)	37
Capitis dolor punctorius & gravativus	(<i>Scorbutus</i>)	869
Capitis & dorsi dolor	<i>Variola</i>	131
Capitis gravitas	<i>Catarrhus</i>	469
Capitis tumor aquosus	<i>Hydrocephalus</i>	832
Carbunculus	<i>Pestis</i>	171. 181
Cardialgia	<i>Lumbrici</i>	683
Caries ossium	<i>Post variolas</i>	145
Curunculæ in Urethra	<i>Lues venerea</i>	990
Catarrhus	(<i>Febris lenta</i>)	69
	(<i>Phthisis</i>)	491
Cervicis dolor	<i>Febris ardens</i>	66
Cholera morbus	<i>Febris intermittens</i>	37
Chyli per alvum fluxus per Urinam	<i>Caliaca</i>	629
	<i>Diabetes</i>	697
Circumrotatio objectorum vi- sibilium	(<i>Vertigo</i>)	300
Caudicatio fatuorum more	<i>Chorea Sancti Viti</i>	391

Symptoma.

Morbus. Art.

	(In variolarum apparatu	137
	(Febris intermittens	137
Colici dolores	(Febris remittens	50
	(In parturientibus	1452
	(Calculus renum	739
	(Affectio hysterica	396
Color purpureus sub concavo oculorum	(Chlorosis	1392
	(Scorbutus	889
Colliquatio humorum	Febris colliquativa	73
	(Febris ardens	65. 114
Coma	(Febris eruptiva	118
	(Haemorrhoides	1259
Condylomata circa anum	(Lues venerea	961
Congelatio	(Catalepsis	350. 351
Contractura partium	Convulsio tonica	365
	(Febris ardens	65. 116
Convulsio	(Febris eruptiva	118
	(Dentitio	1543
Convulsiones infantium	(Lumbrici	1548
	(Epilepsia	375. 379
Convulsivi motus	(Venenum	1576
	(Chlorosis	1393
	(Affectio hysterica	396
	(Scorbutus	869
Cordis palpitatio	(Sudor Anglicus	194
	(Venenum	1576
Corona subcaerulea vel subrube- scens sub oculis	(Chlorosis	1392
Coriza	Febris lenta	69
Crises febrium	Febris continua	58. 59. 91
Cruris stupor	Nephritis	708
Crurum tumor frigidus	Hydrops	809
Crusta alba in sanguine	(Pleuritis	228
	(Rheumatismus	854
Cutis densitas ac scabrities tumi- da cum rugis & fissuris &c.	(Elephantiasis	1199
Flavedo vid. flavedo cutis	(Cutis siccatas vide siccatas cu- tis	

Symptoma.

Morbus.

Art.

D

Decubitus in unum tantum latus)	Empyema	240
in latus morbosum	(Pleuritis	224
In latus oppositum	(Angina	200
Deglutitio difficilis	Febris ardens	66
Penitus impedita	(Variola	144
Dejectiones albæ vel cineritiæ	(Paralisis gula	343
	(Icterus	840
	(Calculus in vesica fellea	843
Dejectiones albicantes griseæ vel	(Cæliaca	
pallidæ	Dysenteria	633
Aquosæ	Dysenteria	635
Membranaceæ	Dysenteria	631
Mucosæ	Dysenteria	636
Purulentæ cum carunculis	(Dysenteria	631
Sanguinolentæ	(Dysenteria	
Vid. fluxus cruentus		
Ventosæ & leves instar Ster-		
coris bovini	(Colica	
Viridis vel insoliti coloris	(Colica biliosa	643
	(Tormina ventris	1523
	(Calentura	64
	(Febris	32.58.65.115
	(Lumbrici	683
Delirium	Mania	427
Delirium furiosum sine febre.	Melancholia	
Melancholicum sine febre. Ra-	Hydrophobia	
biosum	(Phrenitis	245.247
Perpetuum & immane	Paraphrenitis	254
Dentium caries & vacillatio	(Scorbutus	869
Hæmorrhagia	(Epilepsia	379
Stridor	(Lumbrici	1548
Ad diaphragma gravitas	Empyema	240

Symptoma.	Morbus.	Art.
Diarrhoea	(<i>Affectio hysterica</i>	306
	(<i>Arthritis</i>	918
	(<i>Phthisis</i>	497
	(<i>Scorbutus</i>	870
	(<i>Variola</i>	132
Diarrhoea infantum	(<i>Febris</i>	109
Diarrhoea colliquativa	(<i>Dentitio</i>	1543
	(<i>Lumbrici</i>	1548
Cum dejectionibus subviridibus, vide Deje- ctiones vari coloris) <i>Morbilli</i>	1123
Oleosa	<i>Diarrhoea</i>	619
Tormentosa	(<i>Cholera morbus</i>	
	(<i>Dysenteria</i>	631
	(<i>Febris intermittens</i>	37
	(<i>Febris remittens</i>	50
	<i>Spasmus Cynicus</i>	362
Distortio oris		
Dolor abdominis vid. abdominis dolor		
Artuum vid. Artuum dolo- res		
Capitis vid. capitis do- lor		
Dolor circa cordis regionem	(<i>Pestis</i>	183
Circa scrobiculum cordis) <i>Ventriculi morbus</i>	599
Dorsi & capitis) <i>Variola</i>	131
Ad claviculum & mam- mas) <i>Peripneumonia vera</i>	216
Insignis sub costis no- this) <i>Inflammatio ventriculi</i>	158
Dolor Bervicis vid. cervicis do- lor.		
In artubus ardens, pun- gens, lacerans, pulsans, &c.) <i>Arthritis</i>	918
Obscurus in hipocondrio dextro) <i>Hepatitis</i>	268
In hipocondrion sinistro) <i>Inflammatio lientis</i>	271

Symptoma	Morbus	Art.
Intestinorum vid. intestino- rum dolor		
In oculorum bulbis	<i>Phrenitis</i>	255
Lenis in alterutro pectoris loco	<i>Vomica Pulmonis</i>	443
Punctorius versus omoplatas	<i>Pleuritis</i>	212. 216
In qualibet thoracis parte	<i>Pleuritis</i>	218
Medium ventrem affligens cinguli instar	<i>Colica biliosa</i>	644
Circa umbilicum intensissi- mus	<i>Iliaca passio</i>	666
Subter sternum	<i>Scorbutus</i>	880
Universalis contundens & lancinans	<i>Feb. Petech.</i>	79. 112
Erratici externum corporis habitum occupantes	<i>Rheumatismus</i>	854. 857
Nocturni	<i>Lues venerea</i>	961
Parturientium æmuli	<i>Febris intermittens</i>	37
Vagi præcipue crurum	<i>Colica</i>	1452
Dorsi & capitis dolor	<i>Scorbutus</i>	869
Dorsi spinæ inflexibilitas	<i>Variola</i>	121
Dyspnœa	<i>Calculus renum</i>	728
Vid. Respirandi difficultas	<i>Hydrops</i>	801
Dysenteria	<i>Phrenitis</i>	255
Dysuria	<i>Febris remittens</i>	50
	<i>Ulcus renum vel vesicae</i>	710
E		
	<i>Erysipelatis quadam species a</i>	
Efflorescentiæ maculosæ	<i>Rash</i>	1168
	<i>Febris maligna</i>	75
	<i>Morbilis</i>	123
	<i>Variola</i>	125
Confluentes	<i>Febris scarlatina</i>	112
Miliaris purpurea in infan- tibus recens natis	<i>Red-Gum.</i>	1515
Empyematis signa	<i>Hydrops pectoris</i>	836
Epileptici paroxysmi	<i>Variola</i>	131
Erysipelatosus tumor	<i>Variola</i>	142
Exanthemata	<i>Pestis</i>	170
	<i>Variola</i>	158

Excre-

Symptoma.

Morbus:

Art.

Excrementa alvina albicantia, grisea vel pallida, chylosa) <i>Cæliaca</i>	629
Levia & ventosa instar stercoreis bovini		
Viridia) <i>Colica</i>	646
Vid. dejectiones coloris varii, &c.		
) <i>Tormina ventris</i>	1523
	(<i>Atrophia infantum</i>	1530
Extenuatio partium carnosarum	(<i>Phthisis</i>	494
	(<i>Phthisis nervosa</i>	513

F

Facies plenior & floridior in infantibus) <i>Rachitis</i>	1553
Scabiosa infantum		
Turgida & subtumida	<i>Crusta lactea</i>	1561
Facies pallor	<i>Febris</i>	96
Rubor	<i>Chlorosis</i>	1392
Rubor & pallor alternatim	<i>Febris ardens</i>	68
Rubor pustulosus	<i>Lumbrici</i>	1548
Rubor post partum	<i>Gutta rosacea</i>	1143
Faucium dolor & inflammatio) <i>Cruditus ventriculi nigerosa</i>	584
Febris ardens		
	(<i>Angina</i>	200
	(<i>Inflammatio alicujus visceris</i>	62
	(<i>Inflammatio ventriculi</i>	258
	(<i>Catarrhus</i>	469
Febris lenta	(<i>Diabetes</i>	695
	(<i>Empyema</i>	240
	(<i>Cachexia</i>	793
Febricula	(<i>Chlorosis</i>	1392
	(<i>Rheumatismus</i>	854. 857
Flatus in ventriculo & in intestinis	(<i>Affectio hysterica</i>	402
	(<i>Scorbutus</i>	869
	(<i>Ventriculi morbus</i>	588
Flavedo cutis	(<i>Cachexia</i>	794
	(<i>Icterus</i>	840
Fluctuationis) in Abdomine	(<i>Ascites</i>	809
aquæ sensus) in Pectore	(<i>Hydrops pectoris</i>	801
) in Utero	(<i>Hydrops uteri</i>	1434
	(<i>Dysenteria</i>	636
Fluxus cruentus	(<i>Hæmorrhoides</i>	1263
	(<i>Inflammatio pancreatis</i>	267

Symptoma.	Morbus.	Art.
Fovea a digitorum impressione	(<i>Scorbutus</i> (<i>Hydrops</i> (<i>Oedema Febris intermittens</i>	1263 801 1272
Frigus & calor superveniens	(<i>Febris intermittens</i> (& in initiis fere omnium	34 102
Frigoris) in capitis vertice sensus in abdomine per dor- sum	(<i>Affect. hysterica</i> (<i>Colica</i> (<i>Affect. hysterica</i> (<i>Scorbutus</i>	396 646 302 869
Furunculi	(<i>Variola</i>	145
G		
Gangræna & caries	(<i>Post variolas</i>	145
Genarum rubor	(<i>Phthisis</i>	494
Genitalium tumores oedematosi	(<i>Lues venerea</i>	985
Gesticulationes variæ	(<i>Chorea Sancti Viti</i>	391
Gingivarum cruentatio) <i>Scorbutus</i>	869. 889. 892
Erosiones		
Laxitas		
Inflammatio	(<i>Dentitio in infantib.</i> (<i>Parulis</i>	1543 1235
Globi sensus in abdomine	(<i>Colica hysterica</i>	661
Gonorrhœa virulenta	(<i>Lues venerea</i>	964
Non virulenta	(<i>Gonorrhœa Catarrh.</i>	966
Gravitas corporis	(<i>Hydrophobia</i>	451
Ad diaphragma	(<i>Empyema</i>	240
Ad tempora	(<i>Febr. ardens</i>	66
Gravitas circa ventriculi regio- nem	(<i>Feb. petech.</i>	82
Gravitatis sensus in perinæo	(<i>Calculus Vesicae</i>	730
Gutturis dolor ulcerosus	(<i>Feb. Eruptiva</i> (<i>Variola</i>	118 132
Gutturis ac pectoris stridor	(<i>Angina</i>	200
H		
Hamorrhagia narium	(<i>Feb. ardens</i>	66
	(<i>Feb. continua</i>	58
	(<i>Feb. sui generis</i>	1096
	(<i>Variola</i>	132

Symptoma.

Morbus.

Art.

Hæmoptoe	(Feb. sui generis	1096
	(Phthisis	533. 536
Hæmorrhoidum fluxus	Vomitus cruentus	596
Halitus foetens intolerabilis	Secundina retenta	1483
Halitus gravis	Scorbatus	869
Hebetudo visus	(Cataracta incipiens	1085
	(Feb. ardens	66
	(Cephalalgia	282
Hemicrania	(Feb. intermittentes	37
	(Abortus	1441
Horripilatio	(In initiis fere omnium februm	
Humorum colliquatio	Feb. colliquativa	73
Hypochondriorum distentio	(Affectio Hysterica	399
	(Colica	646
	(Feb. eruptiva	118
Oppressio & angustia	(Phthisis	522

I

Icterus) Colica	646. 341
) In pregnantibus	846
Ignavia & torpor in pueris	Rachitis	553
Inappetentia	(Phthisis nervosa	513
	(Ventriculi morbus	602
	(Melancholia	426
Indigestio	(Ventriculi morbus	579. &c.
Indigestorum per alvum excretio) Lienteria	627
Inflatio circa scrobiculum cordis) Asthma	547
	Affectio Hysterica	401
Inflatio ventriculi	(Cholera morbus	607
	(Febr. ardens	65
Inquietudo universalis	Febr. maligna	74
Intestinorum dolor atrocissimus) Colica	643
	(Iliaca passio	666
Vehemens pullatorius, &c.	(Inflammatio intestinorum	261
Ad punctum determinatus) Colica	643
Circa umbilicum intensissimus) Iliaca passio	66
Intestinorum prolapsus	Hernia	1310
Intumescencia abdominis vid. abdominis & ventris intumescencia		
Intumescencia faciei, abdominis, totius corporis) Venenum	1579. 1590. &c.
	(Diarrhœa.	621
Iracundia	(Hydrophobia.	445

Symptoma.	Morbus.	Art.
Ischuria	(Calculus renum vel vesic.	572
Jugularium venarum intumescencia	(Sanguinis dyscrasia	756
) Apoplexia	325
L		
Labiorum intumescencia & nigrities) Venenum	1576
Lac in mammis collectum	Gravidatio	1420
Lactis species sed non verum) Mola	1487
Lacrymæ invitæ	(Feb. ardens	66
	(Feb. eruptiva	118
	(Affectio Hypocondr.	400
	(Arthritis in ventricul.	916
Languores gravissimi	(Sudor Anglicus	194
Lassitudo artuum	Syncope	571
	Feb. lenta	69
	(Icterus	840
Lassitudo spontanea	(Chlorosis	1393
	(Fluor albus	1412
	(Scorbutus	869
Totius corporis	(Feb. ardens	65
Lateris dolor punctorius	(Feb. continua	58
) Pleuritis	212
	(Feb. intermittens	37
Laxitas & mollities partium in pueris) Rachitis	1553
Lingua alba) In februm initis morbilli	123
	(Feb. ardens	65
Sicca, flava, nigra exusta	(Petechialis	83
	(Pestis	170
Linguae intumescencia	Venenum	1576
Linguae scabrities	(Feb. ardens	65
	(Feb. continua	58. 107
Lipothymia vid. Syncope		
Lipyrria	Febris	104
Livor vultus	Angina	200
Lochia per aliena loca excreta) Lochia	1487
Foetorem cadaverosum referentia	(Secundina retenta	1483
	(Feb. continua	58. 112
	(Feb. intermittens	34
Lumbago	(Rheumatismus	854

Symptoma.	Morb.	Art.
Gravativa	<i>Fluer albus</i>	1413
Lumborum ardor	<i>Diabetes</i>	695
Dolor ardens & pungens) <i>Nephritis</i>	708
Dolor fixus gravativus) <i>Calculus renum</i>	728
Superiorum dolor obtusus) <i>Rheumatismus</i>	854
) <i>Pancreatis Morbus</i>	596
	<i>Feb. petechialis</i>	83
Lumbrici) <i>Horrenda Symptomata.</i>	686
) <i>Variola, Male ominantur.</i>	
M		
Macula albescens in oculo	<i>Albugo</i>	1049
Maculae cutaneae fuscae	<i>Ephelides</i>	1150
Maculae lividae in sanguinis superficie) <i>Lues venerea</i>	961
	<i>Feb. petechialis</i>	80
Maculae rubrae pulicum morsibus similes	(<i>Morbilli</i>	123
	(<i>Variola</i>	129
Rubescences latiores	<i>Feb. scarlatina</i>	120
Mac. Rubrae, majusculae, rotundae, distinctae	(<i>Feb. petechialis</i>	86
	(<i>Feb. petechialis</i>	83. 86
Flavescentes, nigrescentes	(<i>Pestis</i>	172
Lividae pallescentes	(<i>Feb. petechialis</i>	80. 86
	(<i>Variola</i>	143
Nigrae, fuscae, vel lividae) <i>Venenum</i>	1636
) <i>Pestis</i>	172
Maculae purpureae) <i>Scorbutus</i>	869
) <i>Variola</i>	132
Nigrae violaceae	(<i>Pestis</i>	172
	(<i>Variola</i>	144
Macularum rubrarum, vel purpurearum eruptiones	(<i>Phthisis scorbutica</i>	527
	(<i>Scorbutus</i>	869
Maculae exiguae more lentiginis rubrae aut flavae in fronte temporibus, &c. erumpentes) <i>Lues venerea.</i>	961. 962
	(<i>Gravidatio</i>	1420
Mammarum intumescencia	(<i>Mola</i>	1426
	(<i>Uterus inflatus</i>	1429
Detumescencia	<i>Abortus</i>	137

Symptoma	Morbus	Art.
Meiendi perpetuum desiderium	(Variola	137
	(Calculus vesicae	720
	(Stranguria	761
Memoriae debilitas	(Apoplexia	314
	(Paralysis	336
Mensium suppressio	(Conceptus	1420
	(Uterus inflatus	1429
Mentis alienatio	Chorea Sancti Viti	394
Mictio dolorosa	Ulcus vesicae	718
	(Empyema	244
	(Gonorrhœa	787
Mictio purulenta	(Fluor albus	ibid.
	(Ulcus rennum vel vesicae	720
	(Calculus	787
	(Febris ardens	66
	(Mictus cruentus	767
Mictus sanguinis	(Pestis	170
	(Variola	132
	(Scorbutus	787
	(Variola	137
Micturitio	(Stranguria	761
	(Diarrhœa	621
Mœror	(Mœror	843
Motus manuum & pedum depravatio	Phthisis nervosa	518
	(Colica pistonum	655
Motus tremulus & undulatorius objectorum visibilium) Vertigo	303
Motus in imo ventre) Affect. Hyst.	283
Motus in utero lenis blandus ordinatusque) Conceptus	1420
Tremulus & palpitans	Mola	1426
Muscarum pilorum, &c. simulacra ante oculos volitantia) Gutta serena	1059 1090

N

Narium excrescentia alba rubra vel livida	Polypus narium	1108
Pruritus	In feb. ardente	66
Scalptura	Lumbrici	1548

Symptoma.	Morbus.	Art.
	(<i>Alvi retentio</i>	639
	(<i>Calculus renum</i>	711
Nausea & vomitus	(<i>Conceptus</i>	1421
	(<i>Feb. intermittens</i>	34
	(<i>Nephritis</i>	713
	(<i>Affect. Hyst.</i>	396
Nephritici dolores	(<i>Arthritis</i>	920
	(<i>Feb. intermittens</i>	37
	(<i>Arthritis</i>	910
Nophi & tophi	(<i>Lues venerea</i>	961
Nodi in carpis & costarum ex tremitatibus	(<i>Rachitis</i>	1593
O		
Objectorum visibilium circum- rotatio, motus tremulus & undulatorius	<i>Vertigo</i>	303
	(<i>Lumbrici</i>	689
Obtumescentia subitanea	(<i>Fissura cranii</i>	1337
	(<i>Venenum</i>	1636
Oculi cavi	(<i>Empyema</i>	240
	(<i>Phthisis</i>	493
Oculorum horridus obtutus	<i>Venenum ex opio</i>	1636
Oculorum distillatio	<i>Morbilli</i>	123
Defluxio serosa	<i>Epiphora</i>	1064
Gravedo	<i>Morbilli</i>	123
Inflammatiō cum tumore ardore & dolore) <i>Ophthalmia</i>	1021
Insolita mutatio	<i>Febris maligna</i>	77
Puncturæ	<i>Febris eruptiva</i>	118
Rubedo	<i>Febris eruptiva</i>	117
Splendor	<i>Peripneumonia vera</i>	216
) <i>Febris</i>	18
Odor cadavericus) <i>Gangrana</i>	1385
) <i>Mortis signum</i>	28
) <i>Anasarca</i>	799
OEdematosus corporis habitus) <i>Leucophlegmatia</i>	797
) <i>Phthisis nervosa</i>	513
) <i>Scorbutus</i>	858
OEdematosi tumores) <i>Post variolas</i>	145
Ophthalmia	<i>Febris intermittens</i>	137

Symptoma.	Morbus.	Art.
Oppressio pectoris	<i>Febris eruptiva</i>	117
Oris distortio	<i>Spasmus Cynicus</i>	362
Fœtor	<i>Scorbutus</i>	889
Pruritus	<i>Scorbutus</i>	869
Offium crepitus	<i>Scorbutus</i>	885
Incurvatio	<i>Rachitis</i>	1553
Tumor vel protuberantia)	<i>Rachitis</i>	1553
vid. nodi & tophi) <i>Spina ventosa</i>	1286
Ozæna) <i>Lues venerea</i>	961
P		
Palati ulcus	<i>Lues venerea</i>	961
Palpebræ inversæ	<i>Ectropium</i>	1018
Palpebra œdematosa	<i>Hydatis</i>	1001
Palpebrarum gravitas	<i>Febris eruptiva</i>	118
Intumescencia	(<i>Chlorosis</i>	1393
	(<i>Morbili</i>	123
Pruritus & rubor	<i>Tracoma</i>	1009
Pupillarum color in lividum	(<i>Conceptus</i>	1410
mutatus		
Palpitatio cordis vid. codis pal-		
pitatio	(<i>Colica Pictonum</i>	655
Paralysis	(<i>Scorbutus</i>	880
Parotides	<i>Post variolas</i>	145
Pectoris gravitas	<i>Empyema</i>	242
Mala conformatio	(<i>Asthma</i>	545
) <i>Phthisis</i>	494
Ingens oppressio	(<i>Febris eruptiva</i>	117
	(<i>Febris miliaris</i>	1497
	(<i>Peripneumonia notha</i>	221
Stridor	<i>Peripneumonia vera</i>	216
Pedum tumor	(<i>Hydrops pectoris</i>	836
In pelis summitate dolor ex-	(<i>Calculus vesicae</i>	730. 739. 743
quisitus		
Pruritus & frequens erectio	(<i>Febris intermittens</i>	34
Periodicus symptomatum recur-	(<i>Febris remittens</i>	49
fus	<i>Arthritis</i>	919
Peripneumonia) <i>Febris ardens</i>	65
Pervigilium vid. vigiliæ nimix	<i>Febris petechialis</i>	79. 80
Petechiæ	(<i>Variola</i>	140. 142
		Phre-

Symptoma.	Morbus.	Art.
Phrenitis	(Febris ardens	65
Pica	(Febris continua	58
	(Conceptus	1421
	(Ventriculi morbus	603
Pleuritici dolores	(Febris intermittens	37
	(Febris remittens	50
	(Lumbrici	683
	(Asthma	554
	(Chlorosis	1392
Præcordiorum anxietas	(Febris eruptiva	117
	(Febris maligna	74
) Febris petechialis	82
	(Febris puerperarum	1495
	(Febris ardens	66
Dolor	(Febris maligna	74
Præcord. Inflatio	Melancholia	426
Perturbatio	Colica hysterica	663
Preputii inflammatio & tumor) Lues venerea	961
Tumor sine coloris muta- tione) Tumor flatulentus	1298
Procidentia ani	Calculus vesicae	730
Pruritus ani	Ascharides	681
) Icterus	840
Totius corporis) Psora	1181
Pruritus manuum vel pedum cum ardore, rubore &c.	(Pernio	1250
Molestus in infantibus	Crinones	1550
Circa juncturas	Psora	1181
Prunella	Febris	107
Ptyalismus vid. salivatio	Inflammatio vesicae	717
Pubis ardor & dolor &c.	(Asthma	545
Pulmonum coarctatio	(Peripneumonia notha	214
Pulsatio in abdomine	Colica	646
Subtus ventriculum	Affectio hysterica	400
Pulsus velox	Febris in genere	20
Fortis uno tenore pergens	(Idem	32
Celer, debilis, vacillans	Idem	32
Celer, inæqualis	Sudor Anglicus	194
Debilis ac languidus	Febris maligna	74
Durus	Pleuritis	227
Fortis	Apoplexia	326
Tardus	Scorbutus	886

Symptoma:	Morbus.	Art.
Pupilla angusta	<i>Cataracta</i>	1060
Nigror & amplior	<i>Gutta serena</i>	1088
Pus albo.flavescens ab oculis ex-	(<i>Fistula lacrymalis</i>	1083
tillans		
Puris viscidī scretio	<i>Phthiris</i>	527
Pustulæ albidæ relinquentes cru-	(<i>Herpes miliaris</i>	1162
stulas semina millii referen-		
tes		
Pustulæ accumulativè exurgentes)	<i>Serpigo</i>	1160
Densæ, dolorosæ, rubræ cum		
inflammatione latius serpen-	(<i>Erysipelas</i>	1168
tes		
Pustulæ Flavæ, siccæ cum arida		
crusta sparsim per corpus, spe)	<i>Lues venerea</i>	961
ciatim in fronte & mento, &c.		
Inflammatoriæ partem exulce-	(<i>Herpes exedens</i>	1165
rantes		
Plures congestæ, squamo-	(<i>Impetigo</i>	1188
isæ, &c.		
Parvæ rubescentes cum cutis	(<i>Psora</i>	1180
duritiæ & pruritu insigni)		
Subrubræ	<i>Variola</i>	131
Variæ in pene & alibi	<i>Lues venerea</i>	961
Urticationes referentes	<i>Erysipelas species</i>	1168
Pustula (vel potius tuberculum)		
sublivida, vel subnigra vel)	<i>Epinyctis</i>	1237
alba.		
	(<i>Catarrh. suffocativus</i>	479
	(<i>Colica</i>	649
	(<i>Fbris lenta</i>	69
	(<i>Lues venerea</i>	961
	(<i>Lumbrici</i>	683
	(<i>Catarrh. suffocativus</i>	482
	(<i>Febris eruptiva</i>	118
	(<i>Variola</i>	155
Raucedo	(<i>Angina</i>	200
Clangosa		
Rekursus poti liquoris per na-		
res		
Resolutio partium nervosarum	(<i>Paralysis</i>	332. 335
Respiratio anhelosa, laboriosa,	(<i>Asthma</i>	545. 554
& sibilosa		

Symptoma.	Morbus.	Art.
Respiratio ejusmodi in infantibus)	<i>Asthma infantum</i>	1533
	(<i>Febris eruptiva</i>	118
	(<i>Peripneumonia notha</i>	214
Cita & anhelosa	(<i>Secundina retenta</i>	1483
	(<i>Variola</i>	155
	(<i>Febris ardens</i>	65
Densa) <i>Peripneumonia vera</i>	216
) <i>Angina</i>	206
) <i>Catarrh. suffocativus</i>	479 482
) <i>Colica hysterica</i>	663
) <i>Hydrops</i>	801
) <i>Hydrops pectoris</i>	837
Difficilis) <i>Icterus</i>	840
) <i>Peripneumonia notha</i>	216 242
) <i>Phrenitis</i>	255
) <i>Rachitis</i>	1553
) <i>Scorbutus</i>	869
) <i>Vomica pulmonis</i>	541 543
	(<i>Febris remittens</i>	50
Rheumatici dolores	(<i>Lues venerea</i>	961
	(<i>Scorbutus</i>	869
	(<i>Dysenteria</i>	631
	(<i>Febris intermittens</i>	34
	(<i>Febris omnis</i>	20
Rigor horror	(<i>Pestis</i>	185
	(<i>Pleuritis</i>	212
	(<i>Rheumatismus</i>	854
Per vices recurrens	- <i>Abortus</i>	1441
Rifus Sardonicus	<i>Melancholia</i>	434
Rubor genarum	(<i>Phthisis</i>	494
Ructus	(<i>Affectio hysterica</i>	399
	(<i>Scorbutus</i>	869
Acidi	<i>Ventriculi morbus</i>	581
Affidui	<i>Nephritis</i>	708
Insipidi	<i>Asthma</i>	547
Nidiosi	<i>Ventriculi morbus</i>	583
Saporis varii	<i>Idem</i>	584
Tetri odoris	(<i>Melancholia</i>	426
	(<i>Venenum</i>	1576

Symptoma.

Morbus.

Art.

S

Saliva copiosa
SpumosaLumbrici
Diabetes
1548
703

Salivatio

(Febris continua
(Phthisis
(Scorbutus
Variola
61
495
869
132

Saltationes admirandæ

(Chorea Sancti Viti
394

Sanguis sincerus per alvum

(Dysenteria
631Sapor oris ingratus, vel amarus
Tetrus vel putridus(Hamorrhoides
1260Sabies ferina & inveterata cum
tuberculis mollibus vel indo-
lentibus(Febris continua
(Empyema
58
243

Scotomia

) Lepra
1191Screatus crudus & glutinosus
filamentis nigris distinctusApoplexia
314

Scrobiculi cordis dolor

) Asthma
548

Inflatio

Colica hysterica
653

Segnities

Asthma
547

Segnities & torpor in infantibus

(Chlorosis
1393

Siccitas cutis

(Icterus
840) Rachitis
1553(Febris ardens
65(Icterus
840

Singultus

(Fungorum esus
1603(Hepatites
268(Lumbrici
683(Scorbutus
869(Venenum
1576(Febris ardens
65. 105(Febris continua
58(Diabetes
695(Hydrops
801(Venenum
1576(Morbilli
123(Variola
131(Apoplexia
315(Coma, lethargus, carus
295

(296. 297

(Lumbrici
683

Sopor gravis

Spasmi

Symptoma .

Morbus .

Art.

	(<i>Pestis</i>	176
	(<i>Sudor Anglicus</i>	197
	(<i>Affectio hysterica</i>	396
Spasmi	(<i>Epilepsia</i>	375
	(<i>Febris</i>	116
Spirandi difficultas, vid. respira- tio difficilis		
Spirituum depressio	(<i>Febris maligna</i>	74
	(<i>Febris miliaris</i>	1497
	(<i>Angina</i>	200. 206
Spuma circa os	(<i>Apoplexia</i>	315
	(<i>Epilepsia</i>	479
	(<i>Febris ardens</i>	66
Sputum sanguinis vid. hæmo- ptoe	(<i>Peripneumonia</i>	2 6
	(<i>Pleuritis</i>	212
Stercoris per os ejectio	<i>Iliaca passio</i>	666
Sternutatio	<i>Morbilli</i>	123
Sertos insignis	<i>Apoplexia</i>	315
Stridor dentium, vid. dentium stridor.		
Stridor pectoris, vid. pectoris stri- dor.		
Stomachi gravedo	<i>Hydrophobia</i>	445
	(<i>Vesicantium applicatio</i>	110
Stranguria	(<i>Nephritis</i>	713
	(<i>Arena vel sabulum</i>	746
	(<i>Scorbutus</i>	869
Stupor in genere	<i>Venenum</i>	1576
Stupor brachii aut pedis	<i>Apoplexia</i>	314
Cruris	<i>Nephritis</i>	708
Sudores	(<i>Feb. continua</i>	58. 111
	(<i>Feb. intermittens</i>	34
	(<i>Scorbutus</i>	869
Colliquativi	<i>Phthisis</i>	499
Copiosi	<i>Colica biliosa</i>	649
Critici	<i>Febris</i>	91
Glutinosi	<i>Febris</i>	97
Morbifici	<i>Morbi soporosi</i>	294
Perpetui & copiosissimi) <i>Sudor Anglicus</i>	194
	(<i>Scorbutus</i>	869
	(<i>Angina</i>	200
	(<i>Asthma</i>	554
Suffocationis periculum	(<i>Catarrh. suffocativus</i>	479
	(<i>Uvula procidentia</i>	1133

Symptoma.	Morbus.	Art.
Superciliorum gravitas	<i>Gutta serena</i>	1088
Suppuratio auris interni	<i>Pleuritis</i>	229
Surditas	<i>Febris maligna</i>	77. 99
	(<i>Ascarides</i>	681
Syncope vid. languores gravissimi	(<i>Lumbrici</i>	683
	(<i>Venenum</i>	576
Tendinum subsultus	(<i>Febris continua</i>	32
	(<i>Febris eruptiva</i>	118
	(<i>Ascarides</i>	681
Tenesmus	(<i>Calculus vesicae</i>	70. 731
	(<i>Fœtus mortuus</i>	1481
	(<i>Ulcus vesicae</i>	718
Testium inflammatio	<i>Lues venerea</i>	961
Testiculi retractio	(<i>Calculus renum</i>	728
Thoracis totius dolor	(<i>Nephritis</i>	708
Gravedo	<i>Peripneumonia notha</i>	214
Tibiarum dolores	<i>Peripneumonia vera</i>	216
Tinnitus aurium. vid. aurium	<i>Scorbutus</i>	880
tinnitus		
Tonsillarum tumor		
Tophi & nodi. vid. nodi	<i>Angina</i>	200. 206
Tormina ventris. vid. ventris	(<i>Lumbrici</i>	683
tormina	(<i>Scorbutus</i>	869
	(<i>Febris</i>	32
	(<i>Iracundia</i>	358
	(<i>In senio confectis</i>	358
	(<i>Secundina retenta</i>	359
	<i>Venenum</i>	1576
Tristia	<i>Icterus</i>	843
Duberculum acutum inflamma-	(<i>Carbunculus</i>	171
torium	(<i>Furunculus</i>	1233
Durum, lividum vel nigri-	(<i>Cancer</i>	1289
cans	(<i>Ascites</i>	801
Tumor abdominis	(<i>Empyema</i>	240
Acuminatus glandularum) <i>Phyma</i>	1239
Tumor albicans, frigidus, indo-) <i>Oedema</i>	1272
lens	<i>Hydrocephalus</i>	832
Aquosus capitis	<i>Parotis</i>	1243
Pone aures		
	Carno.	

Imma.

Symptoma .	Morbus :	Art.
Immanis	<i>Hydrops</i>	821
Importuna & sicca	<i>Hydrops pectoris</i>	836. 837
Infantum ferina	<i>Tussis convulsiva</i>	1533
	(<i>Empyema</i>	240
Sicca & molesta	(<i>Lumbrici</i>	1548
	(<i>Vomica pulmonis</i>	543
Stomachalis	<i>Tussis</i>	485
V		
Ventriculi ægritudo summa	<i>Sudor Anglicus</i>	197
Ventriculi Æstus	<i>Arthritis</i>	925
Cum dolore molesto & in-) <i>Cardialgia</i>	
tensissimo		
Dolor gravativus	<i>Ventriculi morbus</i>	584
Inflatio	<i>Scorbutus</i>	859
Inflammatiō	(<i>Asthma</i>	547
	(<i>Scorbutus</i>	869
Ventriculi mordicatio & dolor) <i>Venenum</i>	1576
vehemens		
Ventris dolor	<i>Scorbutus</i>	880
Ventris intumescencia	(<i>Graviditas</i>	1420
	(<i>Uterus inflatus</i>	1429
Æqualiter in omnem dimen-) <i>Mola</i>	1426
sionem		
Circa umbilicum minus pro-) <i>Hydrops peritonæi</i>	817
minens		
	(<i>Colica</i>	643
Tormina vid. tormina ven-	(<i>Dysenteria</i>	631
tris	(<i>Lumbrici</i>	683
	(<i>Scorbutus</i>	877. 880
In infantibus	(<i>Dentitio</i>	1543
	(<i>Lumbrici</i>	1548
Circa umbilicum	<i>Iliaca passio</i>	666
Infra umbilicum	<i>Secundina retenta</i>	1483
Ventris tensio	<i>Scorbutus</i>	869
	(<i>Ascites</i>	809
	(<i>Gravidatio</i>	1420
	(<i>Hydrops ovarii</i>	1436
Ventris tumor	(<i>Mola</i>	1426
	(<i>Tympanites</i>	827
	(<i>Uterus inflatus</i>	1429
In infantibus	<i>Rachitis</i>	1554
	Ven.	

Symptoma.

Morbus.

Art.

Ventris tumor durus cum corporis extenuatione	(Atrophia infantum	1530
Verrucæ circa anum	(Hamorrhoides	1248
	(Lues venerea	961
	(Apoplexia	314
Vertigo	(Peripneumonia notha	214
	(Venenum	1576
Vesiculæ ambustorum similes	(Variola (135
Aqueæ	(Variola (140
Miliares	(Variola (143
Serosæ subflavæ	Febris miliaris	1497
Vibices	Febris petechialis	97
	(Febris continua	58. 113
	(Febris eruptiva	118
	(Hydrophobia	445
Vigiliæ pertinaces	(Mania	438
	(Morbus solitarius	289
	(Peripneumonia notha	216
	(Pestis	179
	Icterus	840
Virium prostratio	Febris maligna	174
	(Febris petechialis	82
	(Pestis	79
Subitanea	(Sudor Anglicus	194
	(Venenum	1576
	(Catarrha	1054
Visus abolitio	(Gutta serena	1088
Obfuscatio	(Venenum	1576
	(Opium	1596
Visus habetudo. vid. hebetudo visus		
Ulcus palati. vid. palati ulcus		
Ulcus sinuosum in oculi cantho	(Fistula lacrymalis	1083
Ulcera cancrofa & callofa	(Cancer	1289
	(Lues venerea	961
Corrosiva	(Herpes exedens	1165
Ungues recurvi	(Variola	116
	(Empyema	240
Ungues nigri vel lutei	(Hydrops pectoris	136
	(Phthisis	493
	(Venenum	1636

Symptoma.	Morbus.	Art.
	(<i>Affectio Hysterica</i>	396
	(<i>Colica</i>	643
	(<i>Conceptus</i>	1421
Vomitus	(<i>Febris intermittens</i>	37
	(<i>Lumbrici</i>	683
	(<i>Phthisis</i>	494
	(<i>Variola</i>	131. 137
	(<i>Cholera morbus</i>	607
Enormes	(<i>Pestis</i>	183
Biliofi & pituitofi	(<i>Iliaca passio</i>	608
	(<i>Renum inflammatio</i>	713
Cruenti	<i>Pancreatis morbus</i>	596
Materiæ nigræ	<i>Ventriculi morbus</i>	596
Humorum diversicolorum	(<i>Melancholia</i>	426
	(<i>Venenum</i>	1576
Stercoris	<i>Iliaca passio</i>	666
	(<i>Catarrh. suffocativus</i>	379
Vox clangosa	(<i>Febris ardens</i>	65
	(<i>Variola</i>	155
	(<i>Catarrh. suffocativus</i>	482
Vocis privatio	(<i>Colica</i>	649
Voracitas nimia	(<i>Lumbrici</i>	683
	(<i>Affectio Hypochondriaca</i>	408
Urina sanorum similis	(<i>Ventriculi morbus</i>	608
	<i>Febris maligna</i>	74
Urina alba	(<i>Infantum febris</i>	776
	(<i>Lumbrici</i>	776
	(<i>Variola</i>	776
	(<i>Affectio hysterica</i>	777
	(<i>Asthma</i>	549
	(<i>Cachexia</i>	777. 793
Urina aquosa, tenuis & pallida	(<i>Chlorosis</i>	777
	(<i>Colica nephritica vel hysterica</i>	663
	(<i>Febris maligna</i>	777
	(<i>Nephritis</i>	708
	(<i>Variola</i>	137
Chylosa	(<i>Diabetes</i>	697
Copiosa	(<i>Diabetes</i>	698
	(<i>Affectio hysterica</i>	777
	(<i>Asthma</i>	549
	(<i>Arthritis</i>	909
Crasa & rubra	(<i>Colica</i>	644
	(<i>Scorbutus</i>	663

	(Icterus	840
Crocea & flava	(Hypochondr. affectio	779
	(Scorbutus	779
Cruenta vid. mictus sanguinis	(Calculus	787
	Scorbutus	787
Dulcis	Diabetes	663
	(Icterus	843
Nigra & viridis	(Febris quartana	781
	(Morbus virulentus vel venenatus	781
Nigra & tenuis	Febris ardens	66
	Colica biliosa	646
Pauca	(Hydrops	801
	(Nephritis	708
	(Diabetes	695
	(Febris ardens	784
Urina pinguis	(Febris colliquativa	784
	(Febris hectica	784
	(Ulcus renum	784
	(Ulcus renum vel vesica	718. 720
	Empyema	787
Purulenta	(Fluor albus	787
	(Gonorrhœa	787
	(Pleuritis & Peripneumonia	787
	(Arthritis	786
	(Febris continua	58. 97
	(Nephritis	708
Rubicunda	(Peripneumonia notba	214
	(Scorbutus	780
	(Variola	137
	(Colica biliosa	646
	(Dysuria	763
Urinæ ardor	(Lues venerea	761
	(Renum inflammatio	713
Urinæ subita mutatio a turbida & crassa in tenuem & pallidam	(Phrenitis	246
	(Stranguria	761
Urinæ stillicidium	Colica biliosa	646
	(Ischuria	752. &c.
Suppressio	(Nephritis	713
	(Venenum	1576
In Urina carunculæ & lamenta	(Ulcus ren. vel vesica	713
	(Affectio hysterica	784
Cremor innatans	(Phthisis	784

Symptoma.	Morbus.	Art.
In Urina materia crassa vel mu- cilaginosa	Dysuria	763
Bullæ & spuma	Mania	784
Sedimentum crassius farinæ simile	Morbus diuturnus	786
Sedimentum lateritii coloris	Febris intermittens	37
Vultus livor	Angina	200
	Hydrops	809
	Febris ardens	66
Rubor insignis	Febris scarlatina	120
	Peripneumonia	216
In Utero ponderis sensus instar lapidis	Mola	1427

INDEX

MORBORUM.

A		Oculi		1070
		Aurium Morbi		1120
		B		
A Bortus	1441	Bronchocele		1320
Acrochordones	1001 1321	Bubo Benignus		1241
Eglops	1085	Bubo Pestilentialis		171 180
Affectus Catarrhales	468 473	Venerens		973. 991.
Albugo seu Leucoma	1048	Buggs		1570
Alvi adstrictio in infantibus	1529	Bulimia		408. 604
In adultis	618	C		
Alvi Fluxus	611	Cachexia		792
Alvi Retentio	617	Calculus Renum & vesicae		727
Amaurosis sive Gutta Serena	1088	Calentura		64
Ambustio	1202	Callus in Ulceribus		1369
Anasarca	799	Cancer		1289
Anchyloblepharon	1013	Canis Rabiosi Morsus		444
Anchylops	1083	Capitis Contusio		1335
Aneurisma	1251	Dolor		276
Angina	200	Vulnera		1361
Arthritica	940	Carbunculus Pestilentialis		171. 181
Notha	208	Cardialgia		600
Sine Tumore	202	Caries Offis		1370
Ani procidentia	1322	Carunculae in Urethra		990
Animi Morbi	421	Carus		297
Anorexia	602	Catalepsis, Catoche, Congelatio		350
Anthraxis	1039	Cataphora		294
Anxietas Praecordiorum	399	Cataracta sive Suffus.		1054
Apepsia	589	Catarrhus		469
Aphthae Adultorum	1136	Suffocativus		479
Infantum	1559	Cephalalgia		276
Apoplexia	308	Chalazion		1001
Appetentia Canina	604	Chemosis		1021
Aridura Partium	1532	Chlorosis		1392
Arthritis	908	Cholera Morbus		607
Anomala	933	Chorea Sancti Viti		391
Ascarides	681. 682	Chylificatio Lasa		579
Ascites	807	Cicatrix sive Macula in Oculo		1049
Asphixia	571	Clavi		1325
Assodes	63	Caeliaca		617. 629
Asthma	545	Urinalis		697
Continuum	ibid.	Colica Arthritica		936
Periodicum	546	Colica Biliosa		643. 659
Convulsivum	552	Hysterica		653
Humidum & Siccum	554	Pictonum		655
Infantum	1533	Scorbutica		895
Atheroma	1303	Coma		294
Atoniatonblepharon	1016	Coma Vigil		299
Atrophia Infantum	1530	Combustio		1202
Scorbutica	527. 872 979			Cum

<i>Cum pulvere pyrio</i>	1213	<i>bus</i>	1515	Fra
<i>A fulmine</i>	1214	<i>Elcos oculi</i>	1074	Fu
<i>Comedones sive Crinones</i>	1550	<i>Elephantiasis Græc. seu Lepra</i>	1197	Fu
<i>Concussio Capitis</i>	1336	<i>bum</i>	63	Ga
<i>Congelatio</i>	350	<i>Elodes</i>	1298	Ga
<i>Contusio</i>	1329	<i>Emphysema</i>	361	Ge
<i>Capitis</i>	1356	<i>Empoisthotonos</i>	240	Lu
<i>Convolutus seu Chordapson</i>	666	<i>Empyema</i>	1081	Gi
<i>Convulsio</i>	361	<i>Encanthia</i>	1150	Gl
<i>Infantum</i>	1536	<i>Ephelides</i>	463	Go
<i>Scorbutica</i>	872	<i>Ephialtes sive Incubus</i>	375	
<i>Tonica</i>	365	<i>Epilepsia</i>	1536	
<i>Cordis Palpitatio</i>	563	<i>Puerorum</i>	1237	
<i>Polypus</i>	577	<i>Epinyctis</i>	1064	
<i>Tremor</i>	567	<i>Epiphora</i>	1167	
<i>Vermes</i>	562	<i>Erysipelas</i>	1168	
<i>Corpulentia nimia</i>	789	<i>Alia Species</i>	872	
<i>Coryza</i>	475	<i>Scorbuticum</i>	1177	
<i>Cranii Fissura</i>	1335	<i>Symptomaticum</i>	1153	
<i>Crapula</i>	605	<i>Effere</i>	172. 181	
<i>Crinones seu Comedones</i>	1550	<i>Exanthemata</i>	1308	
<i>Crithe</i>	1001	<i>Excrescentiæ præternaturales</i>	731	
<i>Cruditæ acida & nidorosa</i>	580. 583	<i>Carnosæ in vesica calculum men-</i>		
<i>Crusta lactea</i>	1651	<i>tientes</i>		
<i>Cutis nigredo</i>	1148			
<i>Cynanche</i>	206	F		
D		<i>Fascinatio</i>	395	
<i>Dejectiones unguinosæ in Scorbuto</i>	379	<i>Febres in genere 1. 2. &c.</i>		
<i>Delirium in Febris</i>	115	<i>Ardens seu Causus</i>	62	
<i>Melancholicum</i>	427	<i>Febbris Catarrhalis</i>	69	
<i>In puerperio</i>	1500	<i>Colligativa</i>	73	
<i>Delirium Rabiosum</i>	444	<i>Continua</i>	10	
<i>Dentitio</i>	1541	<i>Ephemeræ</i>	7	
<i>Dentium Morbi</i>	1112	<i>Eruptiva</i>	117	
<i>Dolor</i>	1117	<i>Hæctica</i>	500	
<i>Nigredo</i>	1113	<i>Infantum</i>	1516	
<i>Vermes</i>	1119	<i>Intermittens</i>	34. 35. &c.	
<i>Diabetes notha & vera</i>	993. 995. &c.	<i>Lactea</i>	1494	
<i>Diarrhœa</i>	618	<i>Lenta</i>	68	
<i>Arthritica</i>	918. 937	<i>Lipyrria</i>	104	
<i>Infantum</i>	1529	<i>Maligna</i>	74	
<i>Scorbutica</i>	876. 882	<i>Miliaris</i>	1497	
<i>Digestio</i>	591	<i>Petechialis</i>	79	
<i>Dolor Capitis</i>	276	<i>Pituitosa</i>	71	
<i>Dolores nocturni Ven.</i>	979	<i>Cum Prunella</i>	107	
<i>Post Partum</i>	1490	<i>Remittens</i>	49	
<i>Vagi Scorbutici</i>	872. 884. 894	<i>Scarlatina</i>	120	
<i>Dysenteria</i>	631	<i>Scorbutica</i>	902	
<i>Incruenta</i>	633	<i>Februm Symptomata</i>	102. 103	
<i>Dyspnœa Scorbutica</i>	872. 875. 890	<i>Fissura Cranii</i>	1335	
<i>Dysuria</i>	763	<i>Offis</i>	1342	
E		<i>Fistula in Ano</i>	1379	
<i>Ecchymosis</i>	1329	<i>Lacrymalis</i>	1083	
<i>Ectropium</i>	1018	<i>In ulceribus</i>	1369	
<i>Efflorescentia Purpurea in Infanti-</i>		<i>Flatus</i>	188	
		<i>Fluor Albus</i>	1410	
		<i>Fluxus Hepaticus</i>	641	

		I	
Fractura Ossis	1341	Icterus	840
Complicata	1344	Infantum	1520
Fungus	1377	Ignis Sacer	1167
Furor Uterinus	1418	Ileos sive Iliaca Passio	666
G		Impetigo	1182
Ganglium	1301	Inappetentia	602
Gangrena	8134	Incontinentia Urinae	765
Genitalium Tumores oedematosi in		Incubus	463
Lue Ven.	985	Infantum Morbi in genere	1054. &c.
Gingivarum Affectus	1116	Inflammatiō in genere	199
Laxitas	872	Aurium	1120
Glaucoma	1062	Cordis	560
Gonorrhœa vera & notha non viru-		Hepatis	268
lenta	965	Intestinorum	261
Virulenta	964	Lienis	271
Grando	1001	Mammarum	1228
Gulæ Paralysis	343	Mesenterii	263
Gustus lesiones	1110	Pancreatis	267
Gutta Rosacea	1143	Renum	708. 713
Gutta serena	1088	Testium	1231
H		Ventriculi	258
Heavy-mould-shot	1563	Inoculatio variolarum	158
Horse shoe-head	1565	Insignia Bacchantium	1144
Hæmoptysis	533	Ischias	931. 952
Hæmorrhagia Narium	1096	Ischuria Renalis & Vesicalis	752
Hæmorrhoides	1259	L	
Hæctica Febris	494. 500. 504	Lactis fugatio	1493
Hemicrania	282	Lagophthalmia	1014
Hemiplegia	312. 316. 329	Lectimigi	765
Hepatitis	268	Lentigines	1149
Hernia, ejusq; species	1309	Lepra	1191
Hernia aquosa	1316	Græcorum	1194
Carnosa	1318	Lethargus	296
Varicosa	1270	Leucoma seu Albugo	1049
Herpes Exedens	1165	Leucophlegmatica	797
Miliaris	1162	Lichen	1157
Simplex	1159	Lienis Inflammatiō	271
Hippos	1017	Lienteria	626. 627
Hordeolum	1001	Linguae Paralysis	345
Hydatis	ibid.	Vitia	1110
Hydrocele seu Hernia aquosa	1316	Lipothymia	571
Hydrocephalus	832	Lippitudo sive Ophthalmia	1021
Hydrophobia	444	Lipyria	63. 104
Hydrops	801. 809	Lithiasis	743. 738
Ovarii	1436	Lithoneriptica	739
Pectoris	836	Lochia	1485
Peritonæi	817	Loquela amissa	1111
Siccus	826	Lues Venerea	961
Vesicalis	815	Infantum	983
Uteri	1432	Lumbrici	675
Hypocondriaca & Hysterica affe-		Lati	677. 678
ctio	396	In Infantibus	1547
Hypopyon	1036	Lupia	1302
Hyposphagma	1052	Lu-	

<i>Lupus</i>	1289	<i>Ophthalmia</i>	1021
<i>Luxatio Ossium</i>	1337	<i>Epidemica</i>	1029
<i>Lycanthropia</i>	429	<i>Humida & sicca</i>	1203
M		<i>Scrophulosa</i>	1031
		<i>Ossium fractura</i>	1341
<i>Macies Infantum</i>	1530	<i>Luxatio</i>	1337
<i>Macula sive Cicatrix in Oculo</i>	1049	<i>Otalgia</i>	1122
<i>Maculae Hepaticae</i>	1151	<i>Ovarii Hydrops</i>	1436
<i>Scorbuticae</i>	888	<i>Ovule</i>	1049
<i>Madarosis</i>	1012	<i>Ozæna</i>	1106
<i>Malacia</i>	603	P	
<i>Mammarum Tumores</i>	1228. 1493		
<i>Mania & Melanch.</i>	425	<i>Palpebrarum Morbi</i>	998
<i>Meconii purgatio in Infantulis</i>	1513	<i>Palpitatio Cordis</i>	563
<i>Meiopsis</i>	1072	<i>Pannus, oculi vitium</i>	1041
<i>Melancholia</i>	425	<i>Paracynanche</i>	206
<i>Meliceris</i>	1303	<i>Paralysi & Paresis</i>	332
<i>Memoria laesa</i>	414	<i>Gulae</i>	343
<i>Menstruatio</i>	1395	<i>Linguae</i>	345
<i>Mensium difficultas</i>	1402	<i>Oculi</i>	1078
<i>Menses cum dolore fluentes</i>	1405	<i>Scorbutica</i>	878
<i>Fluxus nimius</i>	1406	<i>Paraphimosis</i>	986
<i>Per loca aliena fluentes</i>	1404	<i>Paraphrenitis</i>	254
<i>Suppressio</i>	1398	<i>Paraplegia seu paraplexia</i>	312. 329.
<i>Mesenterii Inflamm.</i>	263		332
<i>Mistus Cruentus</i>	767	<i>Paronychia</i>	1246
<i>Miserere mei</i>	668	<i>Pedis digitorum</i>	1248
<i>Mola</i>	1425	<i>Parotis</i>	1243
<i>Aquosa Vesicul.</i>	1428	<i>Parasynanche</i>	206
<i>Ventosa</i>	1429	<i>Partus difficilis</i>	1450
<i>Morbi Nervini</i>	274	<i>Parulis</i>	1235
<i>Morbilli</i>	123	<i>Pediculi Inguinales</i>	1569
<i>Morsus Canis Rabidi</i>	444	<i>Penis Amputatio</i>	986
<i>Mydriasis</i>	1071	<i>Peribrosis Oculi</i>	1076
<i>Myopia</i>	1093	<i>Pericranii lesio</i>	1362
N		<i>Perinaei ruptura</i>	1492
		<i>Peripneumonia notha</i>	214. 221
<i>Narium Morbi</i>	1105	<i>Vera</i>	216. 220
<i>Nata Natta seu Napta</i>	1308	<i>Arthritica</i>	919
<i>Nausea & Vomitus</i>	594	<i>Pernio</i>	1250
<i>Necrosis</i>	1384	<i>Pervigilium</i>	289
<i>Nephritis</i>	708. &c.	<i>Pestis</i>	163
<i>Arthritica</i>	920	<i>Phimosis & Paraphimosis</i>	986
<i>Notha Scorbutic.</i>	895	<i>Phlegmone</i>	1226
<i>Noli me tangere</i>	1289	<i>Phlogosis</i>	1021
<i>Nyctalopia</i>	1095	<i>Phlyctæne, morbus cutaneus</i>	1154
O		<i>Phlyctæne, oculi vitium</i>	1037
		<i>Phrenitis</i>	245
<i>Obesitas seu Corpulentia nimia</i>	789	<i>Phthiriasis</i>	1020. 1567
<i>Obdormitio Membr.</i>	356	<i>Phthisis ab Apostematibus & ulceri-</i>	
<i>Oculorum Morbi</i>	997. &c.	<i>bus</i>	521
<i>Oculorum Ulcera</i>	1073	<i>Asthmatifia</i>	529
<i>Oedema</i>	1272	<i>A Chlorosi vel mensibus obstru-</i>	
<i>Oedema Oculi</i>	1033	<i>ctis</i>	538
<i>Oedematosi Tumores Genital. in Lue</i>		<i>A Diarrhæa vel Dysenteria</i>	523
<i>Ven.</i>	985	<i>A Gonorrhæa vel fluore albo</i>	520
<i>Olfactus amissus</i>	1105	<i>Ab</i>	
<i>Opisthotonos</i>	361		

Index Morborum.

451

<i>Ab Hemorrhag.</i>	519	<i>Scabies sive Psora</i>	1180
<i>Ab Hypochond. vel Hyster. af-</i>		<i>Scirrhus</i>	1275
<i>fect.</i>	531	<i>Scleriasis</i>	1008
<i>Ab ictero</i>	540	<i>Sclerophthalmia</i>	1007
<i>A Lactatu</i>	522	<i>Scorbutus</i>	869
<i>Nervosa</i>	513	<i>Scotomia</i>	303
<i>A Pleuritide vel peripneumo-</i>		<i>Scrophula</i>	1277
<i>nia</i>	539	<i>Secundina retenta</i>	1483
<i>Pulmonaris</i>	491. 494	<i>Serpigo</i>	1160
<i>Scorbutica</i>	527	<i>Singultus</i>	369
<i>Scrophularis</i>	524	<i>Sirones</i>	1155
<i>Varie</i>	ibid.	<i>Somnus</i>	293
<i>Pladolorosis</i>	1000	<i>Soporosi Morbi</i>	294
<i>Phygethlon</i>	1240	<i>Spasmi</i>	367
<i>Phyma</i>	1239	<i>Spasmus Cynicus</i>	362
<i>Pica</i>	603	<i>Sphacelus</i>	1384
<i>Plage Oculi</i>	1073	<i>Spina ventosa</i>	1286
<i>Pleuritis Arthritica</i>	919	<i>Steatoma</i>	1303
<i>Notha</i>	218. 224	<i>Sterilitas</i>	1424
<i>Occulta</i>	227	<i>Sternutatio</i>	373
<i>Plica Polonica</i>	992	<i>Stomachica Remedia</i>	592
<i>Pneumatocoele seu Hernia ventosa</i>		<i>Strabismus</i>	1079
	1313	<i>Stranguria</i>	761
<i>Podagra</i>	908	<i>Scorbutica</i>	906
<i>Polypus Cordis</i>	577	<i>Struma</i>	1277
<i>Narium</i>	1108	<i>Stupor</i>	355
<i>Polypi in Pleuritide</i>	234. 235	<i>Scorbuticus</i>	878
<i>Presbytia</i>	1094	<i>Sudamina</i>	1152
<i>Procidencia Ani</i>	1322	<i>Sudor Anglicus</i>	194. 199
<i>Proptosis</i>	1045. 1069	<i>Suffusio sive Catar.</i>	1054
<i>Pruritus vid. Psora</i>		<i>Suggillatio Oculi</i>	1052
<i>Psora sive Scabies</i>	1180	<i>Suppressio Urinæ</i>	752. &c.
<i>Psorophthalmia</i>	1003	<i>Surditas</i>	1130
<i>Pterygium</i>	1041	<i>Surfeit</i>	605
<i>Pudendorum Excoriatio</i>	1493	<i>Syncosis</i>	1009
<i>Tumores Oedematosi</i>	1491	<i>Synanche</i>	206
<i>Punctura Tendinis</i>	1351	<i>Synchysis</i>	1040
<i>Purpurea Efflorescentia in Infanti-</i>		<i>Syncope</i>	571. 574
<i>bus.</i>	1515	<i>Synovia</i>	1365
R		T	
<i>Rachitis</i>	1551	<i>Talpa seu Testudo</i>	1305
<i>Ranula</i>	472	<i>Tarantismus</i>	462
<i>Red Gum</i>	1515	<i>Tendinis Punctura</i>	1351
<i>Renum Inflammatio</i>	508	<i>Tendinum vulnera</i>	1349
<i>Ulcus</i>	715	<i>Tenesmus</i>	640
<i>Rheumatismus</i>	854	<i>Terminthus</i>	1238
<i>Rheuma Oculi</i>	1068	<i>Tetanus</i>	361
<i>Rhexis</i>	1047	<i>Tinea seu sahasati</i>	995
<i>Rubedo Maculosa</i>	1144	<i>Tinnitus aurium</i>	1124
<i>Ruptura Perinaei</i>	1492	<i>Tonsillarum Inflam.</i>	206
S		<i>Tophus</i>	1001
<i>Sahasati seu Tinea</i>	995	<i>Tophi Arthritici</i>	915
<i>Salivatio</i>	702	<i>Tormina Ventris Infantum</i>	1523
<i>Sarcocele seu Hernia carnosae</i>	1318	<i>Scorbutica</i>	872
<i>Sarcoma Narium</i>	1109	<i>Torpor</i>	355
<i>Scabies Humida & Sicca</i>	1178	<i>Tortura Oris</i>	362

Tra-

Index Morborum:

<i>Tracoma</i>	1009	<i>Oenanthe</i>	1584
<i>Tremor</i>	358	<i>Opium</i>	1594
<i>Cordis</i>	567	<i>Scorpio</i>	1626
<i>Scorbuticus</i>	878	<i>Serpentes</i>	1619
<i>Trichiasis</i>	1011	<i>Solanum</i>	1598
<i>Tumores in genere</i>	1217	<i>Spiritus acidus</i>	1615
<i>Albi</i>	1283	<i>Spiritus vini</i>	1633
<i>Capsulares</i>	1300	<i>Sublimatus Mercurius</i>	1611
<i>Flatulenti</i>	1298	<i>Taxus</i>	1593
<i>Tussis</i>	484	<i>Tithymalus</i>	1588
<i>Convulsiva</i>	1533	<i>Vipera</i>	1620
<i>Epidemica</i>	487	<i>Ventriculi Inflammatio</i>	258
<i>Stomachalis</i>	485	<i>Vermes</i>	675
<i>Tylosis</i>	1009	<i>In auribus</i>	1123
<i>Tympanitis</i>	826	<i>In Corde</i>	562
		<i>Verrucae</i>	1325
		<i>Vertigo</i>	300
		<i>Vesicae Ulcus</i>	718
		<i>Vigiliae</i>	289
		<i>Visus Hebetudo</i>	1085
<i>Vari</i>	1156	<i>Ulcera</i>	1360
<i>Variola</i>	130	<i>Ulcus Aurium</i>	1120
<i>Distincta</i>	131	<i>Ulcuscula Glandis Praeputii</i>	968
<i>Confluente</i>	132	<i>Ulcus cordis</i>	559. 560
<i>Maligna</i>	142	<i>Ulcera Oculorum</i>	1074
<i>Variolarum Inoculatio</i>	158	<i>Oris & Palati</i>	97
<i>Varix</i>	1257	<i>Ulcus Renum</i>	71
<i>Venena in genere</i>	1571	<i>Ulcuscula Vaginae</i>	569
<i>Aconitum</i>	1589	<i>Ulcera Venerea</i>	984
<i>Æs viride</i>	1614	<i>Ulcus Vesicae</i>	718
<i>Angues</i>	1619	<i>Unguis Oculi</i>	1041
<i>Antimonialia</i>	1614	<i>Vomitus</i>	594
<i>Aqua fortis</i>	1615	<i>Cruentus</i>	596
<i>Aranei</i>	1624	<i>Infantum</i>	526
<i>Argentum vivum</i>	1610	<i>Urinae Ardor in Lue Venerea</i>	988
<i>Arsenicum</i>	1606	<i>Incontinentia</i>	765
<i>Aspis</i>	1623	<i>Suppressio</i>	732
<i>Bella donna Vid. Corona Imperialis</i>		<i>Suppressio ex Sanguinis dyscrasia</i>	756
<i>Buso</i>	1628	<i>Uroscopia sive Urinarum Prognosis</i>	775
<i>Cantharides</i>	1630	<i>Uteri Hydrops</i>	1432
<i>Cerussa</i>	1617	<i>Uteri Procidencia</i>	1502
<i>Cicuta</i>	1580	<i>Uterus Inflatus</i>	1429
<i>Cicutaria</i>	1584	<i>Vulnera</i>	1345
<i>Cingula Mercur.</i>	1610	<i>Arteriarum</i>	1346
<i>Cocculæ officinarum</i>	1592	<i>Capitis</i>	1361
<i>Coriandrum</i>	1599	<i>Lethalia</i>	1352
<i>Corona Imperial.</i>	1588	<i>Musculi Temporalis</i>	1353
<i>Esula</i>	ibid.	<i>Nervorum</i>	1348
<i>Euphorbium</i>	ibid.	<i>Sclopetorum</i>	1358 2352
<i>Fungi</i>	1602	<i>Tendinarum ac Membranarum</i>	1341
<i>Helleborus</i>	1388	<i>Uvulae Relaxatio sive Procidencia</i>	1133
<i>Hyoscyamus</i>	1597		
<i>Lithargyrum</i>	1617		
<i>Mandragora</i>	1599		
<i>Mercurius precip. & sublim.</i>	1611		
<i>Napellus</i>	1589		
<i>Nux vomica</i>	1600		
		<i>Xerophthalmia</i>	1005

1757

1757

1790

